

УВОД

Студија мреже марина на Дунаву у АП Војводини (у даљем тексту: Студија) представља почетну фазу реализације Пројекта развоја наутничког туризма као једног од приоритета Програма привредног развоја АП Војводине за период 2004-2007 година ("Службени лист АП Војводине", бр.10/2004). Поред тога, полазни основ за израду Студије чине пропозиције Просторног плана Републике Србије, Стратегија развоја туризма Републике Србије – први фазни извештај, као и Програм уређења основног наутничког пута Дунавом кроз Србију "Дунав 2005".

Потреба за израдом Студије проистиче из чињенице да је Дунав као транзитни пловни туристички правац међународног ранга, са свим својим потенцијалима, најзначајнији простор за развој туризма на водама у АП Војводини. Имајући у виду актуелне и претпостављене трендове домаће, а нарочито међународне туристичке тражње у области туризма на водама, реалне могућности пласмана на овим тржиштима захтевају претходно обезбеђивање одговарајућих просторних и организационих предуслова у складу са стандардима ЕУ и домаћим прописима у овој области.

У сегменту међународне туристичке тражње могућа су два основна мотива за пловидбу Дунавом: транзит кроз наше воде и циљни долазак у наше воде. За повећање учешћа категорије наутничких туриста који циљно долазе у наше воде неопходне су озбиљне претходне активности на комплексној валоризацији и уређењу подручја Дунава, а у првом реду изградња одговарајућих прихватних објеката.

Развој наутничког туризма такође обезбеђује, путем активирања фактора кумулиране атрактивности, услове за бржи развој подручја у окружењу.

Студија представља полазни стручни основ за примарно уређење, изградњу и опремање марина на Дунаву у АП Војводини као најексклузивније и, са разних аспеката, најзахтевније категорије прихватних објеката наутничког туризма.

Марине представљају, са становишта међународне и домаће наутичке туристичке тражње, "арматуру" овог вида туризма а такође захваљујући својој функцији, опремљености и садржајима могу да омогуће и ширу туристичку промоцију подручја на којима се налазе.

Имајући у виду значај и могући позитивни утицај марина на развој њиховог ширег окружења потребно је, са овог аспекта, врло пажљиво одредити њихову макродиспозицију на току Дунава кроз АП Војводину и, сразмерно укупном развојном и туристичком потенцијалу појединачне локације, утврдити одговарајућу категоризацију ових објеката.

Изради Студије мреже марина на Дунаву у АП Војводини приступило се на основу Уговора о изради пројекта "Студија мреже марина на Дунаву у АП Војводини" за Програм № 11 "Пројекат наутничког туризма" – НТД из Програма привредног развоја АП Војводине, који је закључен између: АПВ, Покрајинског секретаријата за привреду – наручилац, и ЈП "Завод за урбанизам Војводине" Нови Сад, Железничка 6/III – обрађивач (бр. 282/1, од 07.02.2006. године).

1. ПОЛАЗНИ ОСНОВ ЗА ИЗРАДУ СТУДИЈЕ

Полазни основ за израду Студије чине пропозиције Просторног плана Републике Србије ("Службени гласник РС", број 13/96), Одлука о утврђивању листе програма за реализацију приоритета из Програма привредног развоја АП Војводине за период 2004-2007. године ("Службени лист АПВ", бр. 10/2004), Одлука о начину реализације Програма привредног развоја АП Војводине за период 2004-2007. године ("Службени лист АПВ", бр. 14/2005), Стратегија развоја туризма Републике Србије – први фазни извештај (XI 2005.), Програм уређења основног наутичког пута Дунавом кроз Србију "Дунав 2005", чији је наручилац Министарство трговине, туризма и услуга Србије, као и сви позитивни прописи који на директан или индиректан начин уређују ову област.

2. ЦИЉ И МЕТОДОЛОШКИ ПРИСТУП ИЗРАДИ СТУДИЈЕ

Циљ израде Студије садржан је у потреби обезбеђивања услова за развој наутичке делатности на Дунаву у АП Војводини. Утврђивање потенцијалних локација, категоризације и садржаја марина представља полазни основ примарног уређења, изградње и опремања прихватних објеката наутичког туризма на Дунаву, у АП Војводини.

Поред развоја наутичког туризма, циљ израде Студије јесте и стварање услова за туристичку промоцију и развој ширег окружења марина.

Марине представљају објекте наутичког туризма специјализоване за пружање услуга веза, снабдевања, чувања, одржавања и сервисирања пловних објеката, пружање угоститељских услуга, услуга изнајмљивања пловних објеката, као и других услуга у складу са захтевима и специфичним потребама наутичког туризма (чл. 7. Правилника о врстама, минималним условима и категоризацији објеката наутичког туризма, "Службени гласник РС", број 69/94).

Студија мреже марина на Дунаву у АП Војводини је подељена у три фазе, и то:

- I. утврђивање критеријума за избор локације, уређења и опремања марина на подручју АП Војводине анализом природних, створених и друштвених услова;
- II. утврђивање потенцијалних локација марина на Дунаву са предлогом њихове категоризације и садржаја, услова за уређење приобаља и потребне опреме;
- III. предлог мера и активности за реализацију предложених локација.

Утврђивање мреже марина на Дунаву захтева озбиљну анализу и валоризацију свих услова и фактора који утичу на избор локације марина, почев од природних, преко створених и друштвених чинилаца.

Студија је израђена са аспекта регионалне и генералне концепције решавања изградње наутичке инфраструктуре - марина, за потребе наутичког туризма на Дунаву на територији АП Војводине, а резултати Студије требају послужити као полазни основ за израду претходних радова и студија оправданости са генералним пројектом, сходно члановима 99. и 100. Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник Републике Србије", бр. 47/2003).

У анализи природних, створених и друштвених услова, коришћени су подаци добијени од надлежних државних органа и институција, подаци из литературе, статистички подаци, планска документација, подаци са интернета (везано за туристичку понуду општина) итд.

Ова Студија представљаће полазни, стручни основ за израду потребне планске, урбанистичке и техничке документације на основу које се може приступити изградњи марина.

3. ПРЕДМЕТ И ОБУХВАТ СТУДИЈЕ

Предмет и обухват Студије одређени су фазама њене израде.

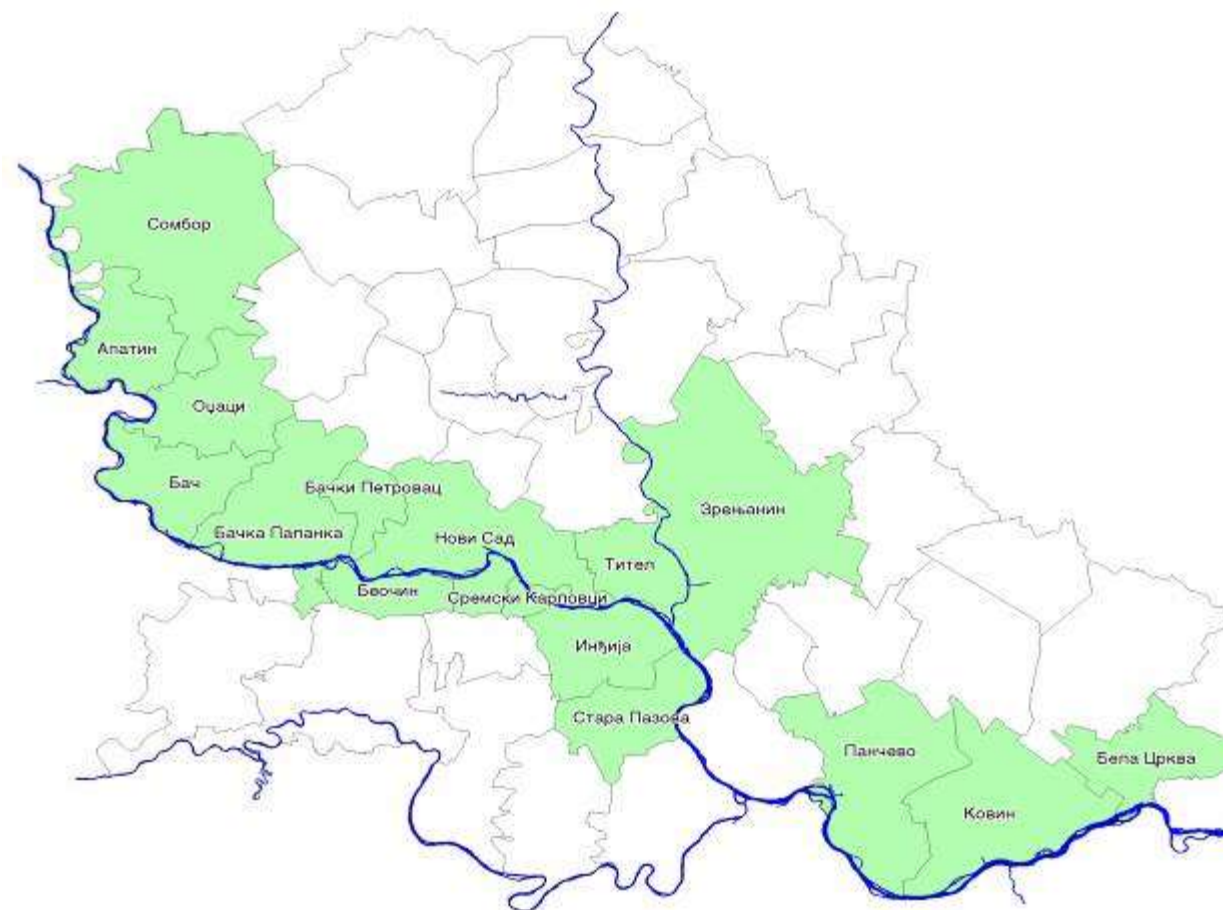
За прву фазу Студије обухват се односи на територије општина уз Дунав на територији АП Војводине и то на општине: Сомбор, Апатин, Оџаци, Бач, Бачка Паланка, Бачки Петровац, Беочин, Нови Сад, Сремски Карловци, Тител, Инђија, Зрењанин, Стара Пазова, Панчево, Ковин и Бела Црква.

Студијом се посматра и простор Дунава, до осовине пловног пута, што повећава територију коју Студија обрађује у односу на територију самих општина. Због пловног пута, који је у просторном смислу променљива категорија, може се говорити о оријентационој површини у обухвату Студије, са максималном грешком од 0,5%.

Укупна, оријентациона, површина обухвата Студије износи 822.432 ha.

Поред општина које су информативно обрађене у складу са постављеним критеријумима за избор локација, уређења и опремања марина, акценат у обиму података и обради, дат је на катастарске општине уз Дунав.

У I фази Студије детаљно су обрађене следеће катастарске општине: Бездан, Колут, Бачки Моноштор, Апатин, Сонта, Купусина, Богојево, Каравуково, Бођани, Плавна, Бачко Ново Село, Вајска, Бачка Паланка-део, Нештин, Бачка Паланка-град, Нова Паланка, Младеново, Челарево, Гложан, Банаштор, Беочин, Сусек, Раковац, Черевих, Ковиљ, Ветерник, Петроварадин, Нови Сад 1, Лединци, Нови Сад 2, Нови Сад 3, Футог, Сремска Каменица, Бегеч, Сремски Карловци, Тител, Лок, Гардиновци, Крчедин-део, Бешка, Нови Сланкамен, Стари Сланкамен, Чортановци, Чента, Книћанин, Сурдук, Војиловица 2, Иваново, Панчево, Војиловица 1, Гај 1, Ковин, Скореновац, Дубовац, Банатска Паланка 1 и Банатска Паланка 2.

Карта 1. АП Војводина са маркираним општинама у обухвату Студије

У II фази Студије обухват ће се сузити и утврдити према просторним потребама потенцијалних локација марина на Дунаву.

4. КАРТОГРАФСКА ОСНОВА И ПОСТОЈЕЋА ДОКУМЕНТАЦИЈА

4.1. КАРТОГРАФСКА ОСНОВА ЗА ИЗРАДУ СТУДИЈЕ

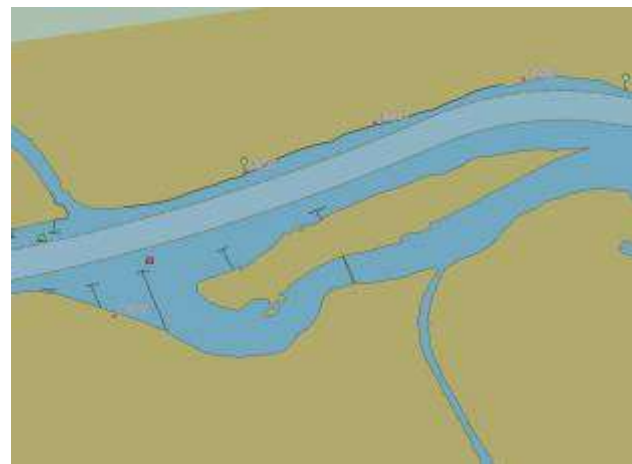
За израду I фазе Студије кориштене су топографске карте размере:

- 1:25000, друго издање (TK25/II) у картографској пројекцији: Гаус-Кригер 6. зона где садржај листова карте одговара стању из 1973-1975 године;
- 1:25000, треће издање (TK25/III) у картографској пројекцији: Гаус-Кригер 7. зона где садржај листова карте одговара стању из 1993-1994 године;
- 1:50000, друго издање (TK50/II) у картографској пројекцији: Гаус-Кригер 6. зона где садржај листова карте одговара стању из 1981 године и
- 1:50000, друго издање (TK50/II) у картографској пројекцији: Гаус-Кригер 7. зона где садржај листова карте одговара стању из 1981-1983 године

Топографске карте употребљене у овој фази Студије старе су од 12 до 33 године, те се може закључити да су неажурне. Допуна и провера информација везаних за ток Дунава (пример: слика 2 и слика 3), нових регулационих објеката, ада и спрудова извршена је употребом података са електронских навигационих карата (карте су још увек у фази коначне финализације) установе "ПЛОВПУТ" Београд. За детаљнију разраду (у II фази Студије), при којој ће се дати предлог локација користиће се ажурне геодетске подлоге у размери 1:2500 или 1:1000.

Карта 2. Топографска карта

Карта 3. Ел. Навигациона карта

Из наведеног примера се види трансформација пешчаних спрудова у аду, на месту где су постављени напери. Топографска карта је израђена 1997. године, а електронска навигациона карта је из новијег периода. На картама снимљеним седамдесетих година промене су још више изражене у односу на данашње стање.

4.2. ДОКУМЕНТАЦИОНА ОСНОВА ЗА ИЗРАДУ СТУДИЈЕ

При изради I фазе Студије коришћена је следећа планска и остала документација :

1. Стратегија развоја туризма Републике Србије, први фазни извештај
2. Програм уређења основног наутничког пута Дунавом кроз Србију "Дунав 2005"
3. Програм развоја АПВ за период 2004-2007.
4. Стратегија интегрисаног управљања границом у Републици Србији ("Службени гласник РС", бр. 11/2006)

4.2.1. ВАЖЕЋА ПЛАНСКА И УРБАНИСТИЧКА ДОКУМЕНТАЦИЈА НА ТЕРИТОРИЈИ АП ВОЈВОДИНЕ КОРИШЋЕНА ИЛИ КОЈА ЋЕ БИТИ КОРИШЋЕНА У СТУДИЈИ (ПО ОПШТИНАМА):

Сомбор

- Просторни план општине Сомбор - Одлука о одређивању делова Просторног плана општине Сомбор до 2000. године који нису у супротности са законом и који се могу примењивати ("Службени лист општине Сомбор", бр. 9/2003)

Апатин

- Просторни план општине Апатин ("Службени лист општине Апатин", бр. 4/89, 4/92)
- Генерални план града Апатина ("Службени лист општине Апатин", бр. 4/89, 7/91, 4/92, 5/95)

Бач

- Просторни план општине Бач
- Урбанистички план МЗ Бачко Ново Село ("Службени лист општине Бач", бр. 10/90)

Бачка Паланка

- Просторни план општине Б. Паланка ("Службени лист општине Бачка Паланка", бр.11/81-268, 7/92, 4/95)
- Генерални урбанистички план Б. Паланка ("Службени лист општине Бачка Паланка", бр. 8/2003)
- Урбанистички план МЗ Нештин ("Службени лист општине Бачка Паланка", бр. 7/85, 4/91-68)

Бачки Петровац

- Просторни план општине Бачки Петровац ("Службени лист општине Бачки Петровац", бр. 3/86, 4/95)
- Урбанистички план МЗ Гложан ("Службени лист општине Бачки Петровац", бр. 4/87, 2/94, 8/92)

Бела Црква

- Просторни план општине Бела Црква

Беоцин

- Просторни план општине Беоцин, Измене и допуне ("Службени лист општине Беоцин", бр. 11/80)
- Генерални урбанистички план Беоцина, Измене и допуне ("Службени лист општине Беоцин", бр. 11/80, 2/95)
- План генералне регулације насеља Банаштор ("Службени лист општина Срема", бр. 20/2004)
- Урбанистички план за МЗ Раковац, Измене и допуне ("Службени лист општине Беоцин", бр.9/86, 19/96)
- План генералне регулације насеља Сусек ("Службени лист општина Срема", бр. 20/2004)
- План генералне регулације насеља Черевих ("Службени лист општина Срема", бр. 20/2004)

Зрењанин

- Просторни план општине Зрењанин ("Службени лист општине Зрењанин", бр.5/87)

Инђија

- Просторни план општине Инђија ("Службени лист општине Инђија", бр.5/85)
- Регулациони план за насеље Нови Сланкамен ("Службени лист општине Инђија", бр.7/2000)
- Регулациони план за насеље Чортановци ("Службени лист општине Инђија", бр.13/96)

Ковин

- Просторни план општине Ковин ("Службени лист општине Ковин", бр. 31/84, 13/90)
- Генерални план Ковина ("Службени лист општине Ковин", бр.6/76, 28/86, 8/98)

Нови Сад-Град

- Регионални просторни план Нови Сад – Просторни план Града Новог Сада и општине Сремски Карловци ("Службени лист општине Нови Сад" и "Службени лист Града Новог Сада", бр. 5/74, 9/95)
- Генерални план Града Новог Сада до 2021 ("Службени лист Града Новог Сада", бр. 24/2000, 18/2001)
- Генерални план насељеног места Футог ("Службени лист општине Нови Сад", бр. 10/80, 4/86, 14/98, 12/80, 4/87)
- Урбанистички план МЗ Бегеч ("Службени лист Града Новог Сада", бр. 3/84, 12/95)
- Регулациони план Ветерник ("Службени лист Града Новог Сада", бр. 3/2001, 3/2003)
- Регулациони план насеља Ковиљ ("Службени лист Града Новог Сада", бр. 15/1999)
- Регулациони план Лединци "Службени лист Града Новог Сада", бр. 17/1997)

Оџаци

- Просторни план општине Оџаци ("Службени лист општине Оџаци", бр. 8/84)
- План генералне регулације насеља Богојево ("Службени лист општине Оџаци", бр. 11/2005)

Панчево

- Просторни план општине Панчево ("Службени лист општине Панчево, Ковин и Опово", бр.12/87, 11/89)
- Генерални урбанистички план града Панчево ("Службени лист општине Панчево, Алибунар", Ковачица, Ковин и Опово бр.37/76)
- Генерални урбанистички план за насеље градског карактера Старчево, ("Службени лист општине Панчево, Ковин, Алибунар, Ковачица и Опово", бр.2/78)
- Урбанистички план за насељено место Иваново ("Службени лист општине Панчево, Ковин и Опово", бр.9/88)

Сремски Карловци

- Регионални просторни план Нови Сад – Просторни план Града Новог Сада и општине Сремски Карловци ("Сл.лист општине Нови Сад" и "Сл. лист Града Новог Сада", бр. 5/74, 9/95)
- Генерални план Сремски Карловци ("Сл.лист општине Ср.Карловци", бр. 14/2002, 6/92)

Стара Пазова

- Просторни план општине Стара Пазова ("Службени лист општине Стара Пазова", бр. 6/72)
- Генерални урбанистички план Бановци Дунав ("Службени лист општине Стара Пазова", бр. 11/80, 13/88, 8/90, 4/92)
- Урбанистички план МЗ Белегиш ("Службени лист општине Стара Пазова", бр. 12/77, 5/85)
- Урбанистички план МЗ Сурдук ("Службени лист општине Стара Пазова", бр. 16/76, 9/78)

Тител

- Просторни план општине Тител ("Службени лист општине Тител", бр. 2/86)
- Урбанистичко уређајна основа насеља Гардиновци ("Службени лист општине Тител", бр. 2/95)

4.2.2. УРБАНИСТИЧКА И ОСТАЛА ДОКУМЕНТАЦИЈА ДЕЛОВА НАСЕЉА ДИРЕКТНО ПОВЕЗАНИХ СА ДУНАВОМ НА ПОДРУЧЈУ ОБУХВАЋЕНОМ СТУДИЈОМ:**Сомбор**

- ДУП за проширење комплекса зимовника Барачка код Бездана (Туристичко-рекреативни наутички центар)

Апатин

- ДУП дела блока бр.9 – Спортско рекреативни центар; 1995
- ПДР робно-транспортног центра и слободне зоне у Апатину; 2006
- ПДР приобалне зоне Апатин; у поступку израде

Бач

- УП комплекса Дунавац у Бачком Новом Селу; 2000

Бачка Паланка

- РП блока бр.106 Пристанишна зона; 2000
- ДУП Плажа – локалитет "Тиквара"; 1989

Бачки Петровац

- Идејно решење Етно-парк Гложан "Дунавски сан"; 2005

Бела Црква

- Програмско идејно архитектонско-урбанистичко решење "Марина за мале и средње објекте на левој обали реке Дунав на km 1076 код насеља Стара Паланка"

Беоцин

- ДУП насеље "Дунав"; 1995
- ПДР комплекса уређаја за пречишћавање отпадних вода "Мокро поље" у Черевиху; 2005

Инђија

- Стари Сланкамен

Нови Сад

- УП градске марине у Новом Саду; 2004

4.2.3. ПЛАНСКА И УРБАНИСТИЧКА ДОКУМЕНТАЦИЈА ЧИЈА ЈЕ ИЗРАДА У ТОКУ, А ОД УТИЦАЈА ЈЕ НА ИЗРАДУ СТУДИЈЕ:**Бела Црква**

- Просторни план општине Бела Црква

Ковин

- Просторни план општине Ковин

Инђија

- Просторни план општине Инђија
- План генералне регулације насеља Стари Сланкамен

Тител

- Просторни план општине Тител

Сремски Карловци

- Просторни план општине Сремски Карловци

Беоцин

- Просторни план општине Беоцин
- Генерални план Беоцина

Бачки Петровац

- Просторни план општине Бачки Петровац
- План општег уређења насеља Гложан

Бачка Паланка

- Просторни план општине Бачка Паланка
- План генералне регулације приобалне зоне у Б. Паланци

Бач

- Просторни план општине Бач

Апатин

- Просторни план општине Апатин
- Генерални план насеља Апатин
- План детаљне регулације робно-транспортног центра и слободне зоне у Апатину
- План детаљне регулације спортско-рекреативне зоне у приобаљу Дунава

Оџаци

- Просторни план општине Оџаци.

4.2.4. СТУДИЈЕ И СТАВОВИ СТРУЧЊАКА ИЗ ОБЛАСТИ НАУТИКЕ И ВОДОПРИВРЕДЕ БЕЗАНИ ЗА УТВРЂИВАЊЕ ЛОКАЦИЈА, САДРЖАЈА И ОПРАВДАНОСТИ ИЗГРАДЊЕ МАРИНА:

- Студије IWI
- Програма уређења основног наутничког пута Дунавом кроз Србију- Дунав 2005
- "Шта корисници марина воле или не воле у комплексима по резултатима немачког истраживања", Проф. Др. Heinrich Haass. Hainover/Bernburg BWVS Germany; 1996
- "Инвестирати или не – упознати тржиште и извршити оцену и студију изводљивости пре инвестирања; Прилази и кључни аспекти који повећавају профитабилност марине"; DANIEL S. NATCHEZ and ASSOCIATES
- "Вредновање марина"; ICOMIA; 1996
- "Утицај саобраћаја и паркинг простора на марине"; CHRISTOPHER HALLAM & ASSOCIATES PTY LTD; 2002
- "Кључна улога марина у наутничком туризму"; Ron Stone; 2000
- "Контрола губитака у marinaма"; International Marina Institute; 1997
- "Марине и центри прихода у њима"; Ronald E. Schults, 1996
- "Марине као фокусна тачка развоја обала"; Fred A. Klanck; 1998
- "Планирање марина: Како избећи честе грешке, лекције са Француског тржишта"; Philippe DUCHENE
- "Како створити успешну марину"; Chris Abraham
- "Како избећи грешке у marinaма, Типичне грешке у пружању услуга"; Marcello Conti; 1996
- "Шта корисници марина воле или не воле у комплексима-другачији став"; Antonio di Monte; 1996
- "Опције и прилике"; Malcolm E Fisher; 1998
- "Водич за паркирање аутомобила у marinaма и спустови"; Ron Stone; 2002
- "Простор за пловила на сувом – исплатива инвестиција"; Patrick Farrell, 1996
- "Развој стандарда за димензионисање водених путева за рекреативна пловила"; JOLKE U. BROLSMA; 1999
- "Економски учинак Француских marina"; P Duchene; 1993
- Програм развоја туризма туристичког коридора Дунав-Караш-Тамиш; 2003
- Концепт развоја туризма општине Тител; 1991
- Концепт развоја туризма на подручју Бездана; 1989

5. ПРАВНА РЕГУЛАТИВА**5.1. ДОМАЋИ ПРОПИСИ КОЈИ РЕГУЛИШУ ОВУ ОБЛАСТ**

- 1. Закон о туризму** ("Службени гласник РС", број 45/2005) – Овим законом уређују се планирање и развој туризма, услови и начин обављања делатности путничких, односно туристичких агенција, угоститељске делатности, наутичке делатности, као и пружање услуга у туризму. Законом се утврђују основна начела уређења односа у области туризма, планирање и развој туризма, делатност путничких, односно туристичких агенција, услуге у туризму угоститељска делатност, као и наутичка делатност. Под наутичком делатношћу, у смислу овог закона, сматра се пружање услуга наутичког туризма, прихват, сервисирање и изнајмљивање пловних објеката наутичког туризма, организовање спортских мотонаутичких активности на води, туристичких крстарења, као и пружање других услуга за потребе наутичког туризма. У смислу овог закона, објекти наутичког туризма су: прихватни и пловни објекти наутичког туризма. Прихватним објектом сматра се објекат инсталиран на обали и води који служи за прихват, снабдевање, чување, одржавање и поправку пловних објеката. Пловним објектом сматра се објекат са техничким карактеристикама предвиђеним за наутичко-туристичке делатности. Прихватни објекти су, у смислу овог закона: наутичка сидришта, пристани, туристичка пристаништа (домаћа и међународна) и марине,
- 2. Закон о водама** ("Службеном гласнику РС", бр. 46/91, 53/93 и 54/96) - Овим законом уређује се заштита вода, заштита од штетног дејства вода, коришћење и управљање водама, као добрима од општег интереса, услови и начин обављања водопривредне делатности, организовање и финансирање водопривредне делатности и надзор над спровођењем одредаба овог закона. Одредбе овог закона односе се на све површинске и подземне воде, укључујући воду за пиће, термалну и минералну воду. Одредбе овог закона односе се и на граничне и државном границом пресечене водотоке и међурејубличке воде у границама Републике Србије, ако посебним законом није другачије прописано,
- 3. Закон о поморској и унутрашњој пловидби** ("Службени лист СРЈ", бр. 12/98, 44/99, 74/99 и 73/2000) – Овим законом уређују се безбедност пловидбе на мору и унутрашњим водама Савезне Републике Југославије, пловни путеви на обалном мору и на унутрашњим водама у Савезној Републици Југославији, државна припадност, идентификација и упис брода, основи својинско-правних односа у погледу бродова, бродар, облигациони односи који се односе на бродове, пловидбене незгоде, поступак извршења и обезбеђења на бродовима и меродавно право и надлежност судова у Савезној Републици Југославији за спорове са међународним обележјем,
- 4. Закон о унутрашњој пловидби** ("Службени гласник СРС", бр. 54/90) – Овим законом уређује се у унутрашњој пловидби превоз, безбедност пловидбе, услови и начин коришћења, одржавања, обележавања и заштите унутрашњих пловних путева, пристаништа, зимовника и сидришта, чамаца и пловних постројења, поступање у случају пловидбеног удеса и инспекцијски надзор.
- 5. Закон о јавним путевима** ("Службени гласник РС", бр. 101/2005) – Овим законом уређују се правни положај јавних путева, услови и начин управљања, заштите и одржавања јавних путева, извори и начин финансирања јавних путева, посебни услови за изградњу и реконструкцију јавних путева и инспекцијски надзор.
- 6. Закон о шумама** ("Службени гласник РС", бр. 46/91, 83/92, 54/93, 60/93 и 54/96) – Заштита, унапређивање, коришћење и управљање шумама и шумским земљиштем и другим потенцијалима шума остварује се под условима и на начин утврђен овим законом.
- 7. Закон о прелажењу државне границе и кретању у граничном појасу** ("Службени лист СФРЈ", бр. 34/79, 56/80, 53/85 и "Службени лист СРЈ", бр. 68/2002) – Овим законом уређују се режими преласка преко државне границе и кретање и боравак лица у граничном појасу и прописује предузимање мера потребних ради обезбеђења државне границе.

- 8. Закон о националним парковима** ("Службени гласник РС", бр. 39/93 и 44/93) – У складу са одредбама закона, подручје посебних природних вредности и одлика од еколошког, научног, културног, образовног и здравствено-рекреативног значаја ставља се, као добро од општег интереса, под заштиту државе као национални парк. На основу одредаба закона, национални парк је подручје које по својим еколошким, биогеографским и другим карактеристикама представља природну целину изузетног значаја са екосистемима и пределима посебне вредности у погледу изворности и разноврсности вегетације, флоре и фауне и ако има једну или више следећих одлика: репрезентативне биолошке, геоморфолошке, геолошке, хидролошке и друге појаве и процесе културно-историјске вредности са репрезентативним облицима тих вредности насталих у интеракцији човека и његовог природног окружења.
- 9. Закон о режиму вода** ("Службени лист СРЈ", бр. 59/98) – Овим законом уређује се праћење и одржавање режима површинских и подземних вода од интереса за целу земљу и међународних вода, као и режима вода обалног мора,
- 10. Закон о рибарству** ("Службени гласник РС", бр. 35/94 и 38/94) - Гајење, заштита, лов, промет и коришћење риба врши се под условима и на начин прописан овим законом,
- 11. Закон о Просторном плану Републике Србије** ("Службени гласник РС", број 13/96),
- 12. Закон о железници** ("Службени гласник РС", број 18/2005),
- 13. Закон о безбедности у железничком саобраћају** ("Службени лист СРЈ", бр. 60/98 и 33/99),
- 14. Правилник о врстама, минималним условима и категоризацији објеката наутичког туризма** ("Службени гласник РС", број 69/1994) – Овим правилником прописују се врсте објеката наутичког туризма, минимални услови у погледу њиховог уређења и опремања и категоризација тих објеката. Овај правилник, као и Закон о туризму, објектима наутичког туризма сматра прихватне објекте и пловне објекте наутичког туризма. Прихватним објектом наутичког туризма, у смислу овог правилника, сматра се објекат инсталиран на обали и води који служи за прихват, снабдевање, чување, одржавање и поправку пловних објеката, који се користе у туристичке сврхе. Пловним објектом наутичког туризма сматра се објекат са техничким карактеристикама предвиђеним за наутичко-туристичке активности. Према овом правилнику, прихватни објекти наутичког туризма разврставају се у: наутичка сидришта, привезишта, туристичка пристаништа, матине и неутичко-туристичке центре. Чл. 7. овог Правилника описује марину као објекат наутичког туризма специјализован за пружање услуга веза, снабдевања, чувања, одржавања и сервисирања пловних објеката, пружање угоститељских услуга, услуга изнајмљивања пловних објеката, као и других услуга у складу са захтевима и специфичним потребама наутичких туриста. На основу чл. 8. овог правилника, наутичко-туристички центар јесте марина (највише категорије) са организованошћом школом обуком за најмање једну врсту спортско-наутичких активности на води (мотонаутика, једрење, једрење на дасци, скијање на води, кајак и веслање и др.), као и са изграђеним објектима и пратећом опремом за најмање две врсте спортских или рекреативних игара (тенис, голф, пливање, јахање и др.),
- 15. Правилник о контроли прелажења државне границе и о кретању, боравку, настањивању, лову и риболову у граничном појасу** ("Службени лист СФРЈ", бр. 14/80) – Овим правилником се прописују: начин вршења контроле прелажења државне границе, преношење оружја преко државне границе, кретање и задржавање на граничном прелазу, кретање и боравак у граничном појасу, лов и риболов у граничном појасу, настањивање у граничном појасу, давање одобрења за лет цивилног ваздухоплова изнад граничног појаса, изградња објеката у граничном појасу и евиденција о контроли прелажења државне границе, као и обрасци дозвола за кретање и боравак на граничном прелазу, за кретање и боравак ван места граничног прелазу и за кретање и боравак у граничном појасу,
- 16. Уредба о утврђивању Водопривредне основе Републике Србије** ("Службени гласник РС", бр. 11/2002) – Водопривредна основа садржи: постојеће стање водног режима и водопривредних објеката на одређеном подручју, услове за одржавање и развој водног режима којима се обезбеђују најповољнија и најцелисходнија техничка, економска и еколошка решења за јединствено управљање водама, заштиту од штетног дејства вода, заштиту вода и коришћење вода, будући развој пловидбе у Србији, развој и уређење постојећих пловних путева у Србији (Река Дунав), разматрање могућности проширења мреже унутрашњих пловних путева у Србији, смернице за развој пловидбе у Србији, водни екосистеми – текуће воде, вештачки водни екосистеми, заштита вода итд.,
- 17. Уредба о доласку и боравку страних јахти и страних чамаца намењених разоноди или спорту у обалном мору, рекама и језерима Савезне Републике Југославије** ("Службени лист СФРЈ", бр. 38/87, 33/88 и 28/2002) – Овом уредбом прописују се начин доласка, крстарења и боравак страних јахти, односно страних чамаца намењених разоноди или спорту (у даљем тексту: страна јахта, односно страни чамац) у обалном мору, рекама и језерима Савезне Републике Југославије на којима се врши међународна пловидба, њихово остављање у лукама, пристаништима, marinaма и наутичким центрима, ради оправке или чувања, враћања страних јахти, односно страних чамаца у иностранство копненим путем и начин њиховог доласка у обално море, реке и језера Савезне Републике Југославије, ради учешћа на спортским такмичењима,
- 18. Уредба о заштити Специјалног резервата природе "Горње Подунавље"** ("Службени гласник РС", број 45/2001),
- 19. Уредба о заштити Специјалног резервата природе "Ковиљско-петроварадински рит"** ("Службени гласник РС", број 27/98),
- 20. Уредба о заштити Специјалног резервата природе "Карађорђево"** ("Службени гласник РС", број 27/97),
- 21. Уредба о заштити Специјалног резервата природе "Делиблатска пешчара"** ("Службени гласник РС", број 3/2002),
- 22. Уредба о категоризацији водотока** ("Службени гласник СРС", број 5/1968),
- 23. Уредба о условима под којима страни бродови могу да плове и другим унутрашњим пловним путевима Савезне Републике Југославије ради уласка у југословенско пристаниште отворено за међународни саобраћај** ("Службени гласник СРЈ", број 51/1998),
- 24. Наредба о условима за пловидбу бродова и других пловних објеката на пловном путу на реци Дунав од 1.258 km до 1.253 km** ("Службени лист СРЈ", бр. 64/2001, 6/2002, 13/2002 и 17/2002) – Овом наредбом прописани су услови пловидбе пловних објеката на пловном путу на реци Дунав од 1.258 km до 1.253 km, у складу са Уредбом о прекиду пловидбе бродова и других пловних објеката на реци Дунав ("Службени лист СРЈ", бр. 46/99, 62/99 и 55/2001),
- 25. Одлука о одређивању пловних путева од међународног значаја** ("Службени лист СФРЈ", бр. 21/65, 39/75 и 58/76) – Овом Одлуком одређени су пловни путеви од међународног значаја, и то поморски и унутрашњи пловни путеви,
- 26. Решење о одређивању рибарских подручја** ("Службени гласник РС", бр. 76/94, 11/96, 53/2000, 1/2002 и 6/2002),

5.2. МЕЂУНАРОДНИ ПРОПИСИ РАТИФИКОВАНИ У НАШОЈ ДРЖАВИ КОЈИ СЕ ОДНОСЕ НА ОБЛАСТ НАУТИЧКОГ ТУРИЗМА:

1. **Закон о потврђивању Конвенције о сарадњи на заштити и одрживом коришћењу реке Дунав** ("Службени лист СРЈ - Међународни уговори", бр. 2/2003),
2. **Указ о ратификацији Конвенције о режиму пловидбе Дунавом** ("Службени лист ФНРЈ", број 8/1949),
3. **Уредба о ратификацији Конвенције о мочварама које су од међународног значаја, нарочито као станишта птица мочварица** ("Службени лист СФРЈ", број 9/77),
4. **Закон о ратификацији Међународне конвенције за заштиту птица** ("Службеном листу СФРЈ", бр. 6/73),
5. **Закон о проглашењу Закона о потврђивању Конвенције о биолошкој разноврсности** ("Службени лист СРЈ - Међународни уговори", бр. 11/2001),

5.3. ДИРЕКТИВЕ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ КОЈЕ РЕГУЛИШУ ОБЛАСТ НАУТИЧКОГ ТУРИЗМА:

1. Оквирна директива о водама (WDF) која се односи на успостављање правног оквира заштите површинских и подземних вода;
2. 91/271/ЕЕС - Директива која се односи на пречишћавање комуналних отпадних вода;
3. 98/15/ ЕЕС - Директива која допуњује претходну директиву;
4. 91/676/ ЕЕС - Директива која се односи на заштиту вода од загађивања узрокованог нитритима из пољопривредних извора;
5. 86/278/ ЕЕС - Директива о заштити животне средине, а посебно земљишта, при коришћењу канализационог муља у пољопривреди;
6. 80/68/ ЕЕС - Директива о заштити подземне воде од загађивања проузрокованих одређеним опасним супстанцама;
7. 76/464/ ЕЕС - Директива о загађивању узрокованог одређеним опасним супстанцама које се испуштају у акваторичну средину;
8. 82/176/ ЕЕС - Директива о граничним вредностима и циљевима квалитета за испуштање живе из индустрије хлоро-алкалне хидролизе;
9. 84/156/ЕЕЦ - Директива о граничним вредностима и циљевима квалитета за испуштање живе из индустрије осим хлоро-алкалне хидролизе;
10. 83/513/ ЕЕС - Директива о граничним вредностима и циљевима квалитета за испуштање кадмијума;
11. 84/491/ ЕЕС - Директива о граничним вредностима и циљевима за испуштање хексахлор-циклохексана;
12. 86/280/ ЕЕС - Директива о граничним вредностима и циљевима квалитета за испуштање одређених опасних супстанци укључених у Листу I Анекса Директиве 76/464/ЕЕС;
13. 88/347/ ЕЕС - Директива која допуњује Анекс II Директиве 86/280/ЕЕС;
14. 90/415/ ЕЕС - Директива која допуњује Анекс II Директиве 86/280/ЕЕС;
15. 96/61/ ЕЕС - Директива која се односи на интегрално спречавање и контролу загађивања.

Навешћемо још неколико директива Европске Уније које се дотичу тематике марина у контексту опремљености, и директива из области навигације унутрашњим пловним путевима. Основни принципи и смернице које су у њима наведене биће детаљније разматрани у II и III фази ове Студије, код конкретних услова за лоцирање марина.

16. Поморска сигурност: опрема за морине (Maritime safety: marine equipment Council Directive 96/98/EC of 20 December 1996 on marine equipment),

17. Навигација на унутрашњим пловним путевима: структурна побољшања (Inland navigation: structural improvements; Council Regulation (EEC) № 1101/89 of 27 April 1989),
18. Навигација на унутрашњим пловним путевима: Узајамно препознавање сертификата националних капетанија за навигацију унутрашњим пловним путевима (Inland navigation: reciprocal recognition of national boatmasters certificates for inland waterway navigation, Council Directive 91/672/EEC of 16 December 1991),
19. Навигација на унутрашњим пловним путевима: (Inland navigation: non-resident carriers, Council Regulation (EEC) № 3921/91),
20. Усаглашавање услова за стицање сертификата националних капетанија (Inland navigation: harmonisation of conditions for obtaining national boatmasters' certificates, Council Directive 96/50/EEC),
21. Транспорт робе и путника унутрашњим пловним путевима међу земљама чланицама (Inland navigation: transport of goods or passengers by inland waterway between Member States, Council Regulation (EEC) № 1356/96),
22. Навигација на унутрашњим пловним путевима: услови везано за закупљивање пловила и цене (Inland navigation: conditions attached to chartering and pricing)
23. Навигација на унутрашњим пловним путевима: Речни информациони сервис (Inland navigation: River Information Services).

Марине и Оквирна директива о водама

У оквирној директиви о водама, морине заузимају посебно место у CIS Документу бр. 3 *Анализа притисака и утицаја*. Према овом документу морине се сврставају у притиске на морфологију речног тока заједно са бродоградилштима, лукама, полдерима и багерисањем песка.

Због претходног притиска, односно утицаја, свака делатност на реци па и изградња марина мора се планирати уз учешће јавности (CIS Документ бр. 8). У овом документу се разјашњавају елементи учешћа јавности кроз следећа питања: шта је учествовање, зашто учествовање јавности, кога би требало укључити, када би га требало укључити, како их укључити, оцена и извештај и фактори утицаја. Такође се у овом документу (CIS Документ бр. 8. Учешће јавности) апострофирају три основна облика учешћа јавности, и то: пружање информација, консултације и активна укљученост. Прва два се морају обезбедити, а трећи се мора подстицати јер активна укљученост јавности може допринети постизању основних циљева Директиве (добар статус вода). Пошто се код дефинисања локација марина очекују одређени проблеми и појединачни или групни притисци, политички или социолошки, потребно је код ове Студије посебно обратити пажњу на овај пратећи документ Оквирне директиве о водама.

6. АНАЛИЗА ПРИРОДНИХ СТВОРЕНИХ И ДРУШТВЕНИХ КАРАКТЕРИСТИКА

6.1. ОПШТЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ПОДРУЧЈА

Подручје обухваћено Студијом налази се на подручју средње Европе (јужни део Панонског басена), док се у оквирима Државне заједнице Србије и Црне горе простире у северном делу Републике Србије.

Карта 4. Ток Дунава

Ово подручје карактеришу велика сложеност садржаја, функција и активности које му дају специфичну полиморфну и полифункционалну структуру која се не може срести у другим деловима Републике Србије.

Подручје обухваћено изградом Студије, према Просторном плану Републике Србије, припада различитим туристичким зонама и регијама националног значаја, од којих су најзначајније централна зона са туристичком регијом Ђердап и Делиблатска пешчара и Северна зона са туристичком регијом Фрушка гора, Горње Подунавље и Доња Тиса. Просторним планом Републике Србије такође су утврђени и транзитни туристички правци међународног и националног ранга при чему велики број друмских путних праваца овог ранга пресеца или тангира предметно подручје. Од пловних путева, поред Дунава са међународним рангом, велики утицај на ово подручје имају и реке Тиса, Сава, Дрина, Велика Морава, као и хидросистем канала ДТД.

Посебну атрактивност подручја представља присуство великог броја заштићених природних добара и подручја са израженом полифункционалном структуром у погледу туризма, као што су Фрушка гора, Сремски Карловци, Нови Сад и метрополитенско подручје Београда. Такође треба нагласити да на подручју обухваћеном изградом Студије егзистира велики број разноврсних садржаја из домена индустрије, пољопривреде, енергетике, као и велики број насеља и инфраструктурних коридора, који су често у колизији или директном конфликтном односу са туристичким потенцијалима подручја. Посебно треба истаћи конфликте из домена заштите животне средине, с обзиром да разноврсна загађења и штетна дејства најчешће не познају уске, локалне границе, него њихово дејство у највећем броју случајева има шири просторни и временски утицај.

6.1.1. ГРАНИЦА ОБУХВАЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

Граница обухвата Студије утврђена је по границама општина уз Дунав у циљу евидентирања и валоризације туристичких потенцијала, врсте, квалитета и капацитета неопходне инфраструктуре, као и неопходних садржаја "друштвене" инфраструктуре.

Подручје обухваћено изградом Студије чине подручја 16 општина АП Војводине у приобаљу Дунава: Сомбор, Апатин, Оџаци, Бач, Бачка Паланка, Беочин, Бачки Петровац, Нови Сад, Сремски Карловци, Инђија, Тител, Стара Пазова, Зрењанин, Панчево, Ковин, Бела Црква.

Табела 1. Подручје обухвата Студије

Ред. бр.	Општина	Катастарска општина уз Дунав	Површина (у ha)			П општине у односу на укупну површину %
			општина	кат. општина уз Дунав	% у односу на општину	
1	Сомбор	Бачки Моноштор Колут Бачки Брег Бездан	117784.2966	24196.5636	20,54	14,47
2	Апатин	Купусина Апатин Сонта	34950.9005	27175.6943	77,75	4,29
3.	Оџаци	Богојево Каравуково	41115.5806	9676.7062	23,54	5,05
4.	Бач	Бођани Плавна Б.Н.Село Вајска	364788863	22079.109	60,53	4,48
5.	Бачка Паланка	Б.Паланка-град Младеново Челарево Б.Паланка (део) Нова Паланка Нештин	57865.2677	26878.0004	46,45	7,11
6.	Бачки Петровац	Гложан	15846.4801	3050.6189	19,25	1,95
7.	Беочин	Беочин Черевих Раковац Сусек Баноштор	18590.0393	14904.1836	80,17	2,28
8.	Нови Сад	Нови Сад 2 Петроварадин Нови Сад 1 С.Каменица Ковил Ветерник Футог Бегеч Лединци Нови Сад 3	69917.2303	38917.265	55,66	8,59
9.	С.Карловци	С.Карловци	5054.3232	5054.3232	100,00	0,62
10.	Тител	Лок Тител Гардиновци	26219.7079	12956.4355	49,41	3,22
11.	Зрењанин	Книћанин Чента	132680.9638	13207.6776	9,95	16,30
12.	Инђија	Крчедин (део) Бешка Н.Сланкамен Чортановци С.Сланкамен	38458.4600	21569.7067	56,09	4,72
13.	Стара Пазова	Сурдук Н.Бановци С. Бановци Белегиш	35108.5054	13010.4326	37,06	4,31
14.	Панчево	Војиловица 2 Војиловица 1 Иваново Панчево	75665.3108	18068.2388	23,88	9,29
15.	Ковин	Ковин Гај 1 Дубовац Скореновац	73002.2814	35551.2778	48,70	8,97
16.	Бела Црква	Б.Паланка 2 Б.Паланка 1	35342.7482	3475.449	9,83	4,34
Укупно			814080.98	289771.68	35,59	100,00

Од укупно 176 катастарских општина у обухвату Студије, 61 излази на реку Дунав.

Укупна површина обухваћених општина (табела 1.) износи 814.081 ha, а површина КО које имају директан контакт са Дунавом износи 289.772 ha, односно 35,6 % укупно обухваћене територије општина.

На подручју обухваћеном изработом Студије налази се 12 заштићених природних добара, односно добара у поступку заштите: СРП Горње Подунавље, СРП Карађорђево, СРП Багремара, Парк природе Тиквара, Парк природе Бегечка јама, НП Фрушка гора, СРП Ковиљско-петроварадински рит, СРП Тителски Брег, СРП Царска бара, Парк природе Поњавица, СРП Краљевац, СРП Делиблатска пешчара.

Укупна површина заштићених природних добара и добара у поступку заштите износи 60836,5422 ha, односно 7,47 % обухваћених општина.

У оквиру подручја СРП Горње Подунавље налази се 6.809 ha које нису у евиденцији Републичког геодетског завода.

Табела 2. Заштићена природна добра – потенцијал подручја обухваћеног Студијом

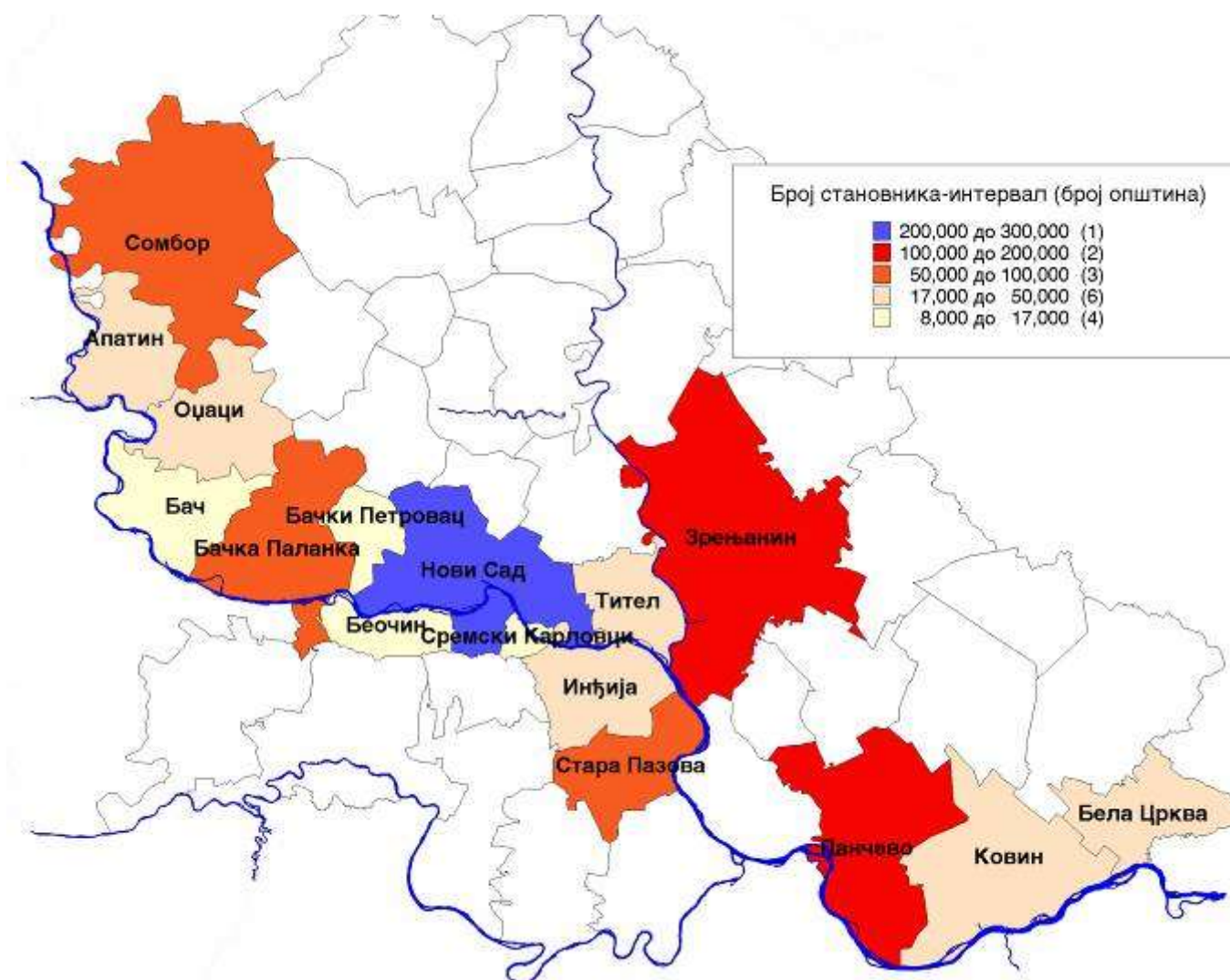
Р.Бр.	Заштићено природно добро	Општина	Општина површина у ha	Површина заштићеног природног добра (ha)	
				у општини (ha)	% у опш.
1	Горње Подунавље СРП ²	Апатин	34950.9005	7158.9363	20.48
		Сомбор	117784.2966	5496.5490	4.67
2	Карађорђево-СРП ¹	Бачка Паланка	57865.2677	1316.8000	2.28
		Бач	36478.8863	1638.5200	4.49
3	Багремара СРП ² (у поступку за заштиту)	БачкаПаланка	57865.2677	114.4600	0.20
4	Тиквара ПП ¹	Бачка Паланка	57865.2677	508.1400	0.88
5	Бегечка јама ПП ¹	Нови Сад	69917.2303	379.3990	0.54
6	НП Фрушка Гора ²	Бачка Паланка	57865.2677	1428.0897	2.47
		Беоцин	18590.0393	6592.6194	35.46
		Инђија	38458.4600	217.1209	0.56
		Нови Сад	69917.2303	2732.3266	3.91
		С. Карловци	5054.3232	650.6373	12.87
7	Ковиљско-петроварадински рит-СРП ² (у поступку за заштиту)	Инђија	38458.4600	782.3360	2.03
		Нови Сад	69917.2303	2678.1200	3.83
		С. Карловци	5054.3232	926.6100	18.33
8	Тителски брег СРП ² (у поступку за заштиту)	Тител	26219.7079	425.7600	1.62
9	Царска бара СРП ¹	Зрењанин	132680.9638	1676.0000	1.26
10	Поњавица ПП ¹	Панчево	75665.3108	133.6380	
11	Краљевац СРП ² (у поступку за заштиту)	Ковин	73002.2814	274.4300	0.38
		Бела Црква	35342.7482	5708.5600	16.15
12	Делиблатска пешчара-СРП ²	Ковин	73002.2814	19861.8900	27.21
		УКУПНО		60836.5422	

¹ површина из Регистра

² оријентациона површина

6.1.2. СТАНОВНИШТВО, МРЕЖА НАСЕЉА И ЕКОНОМСКИ ПРОФИЛ ПОДРУЧЈА

На подручју обухваћеном изработом Студије, према Попису становништва из 2002. године, живи 1.032.409 становника, односно 50,8 % укупног становништва АП Војводине.

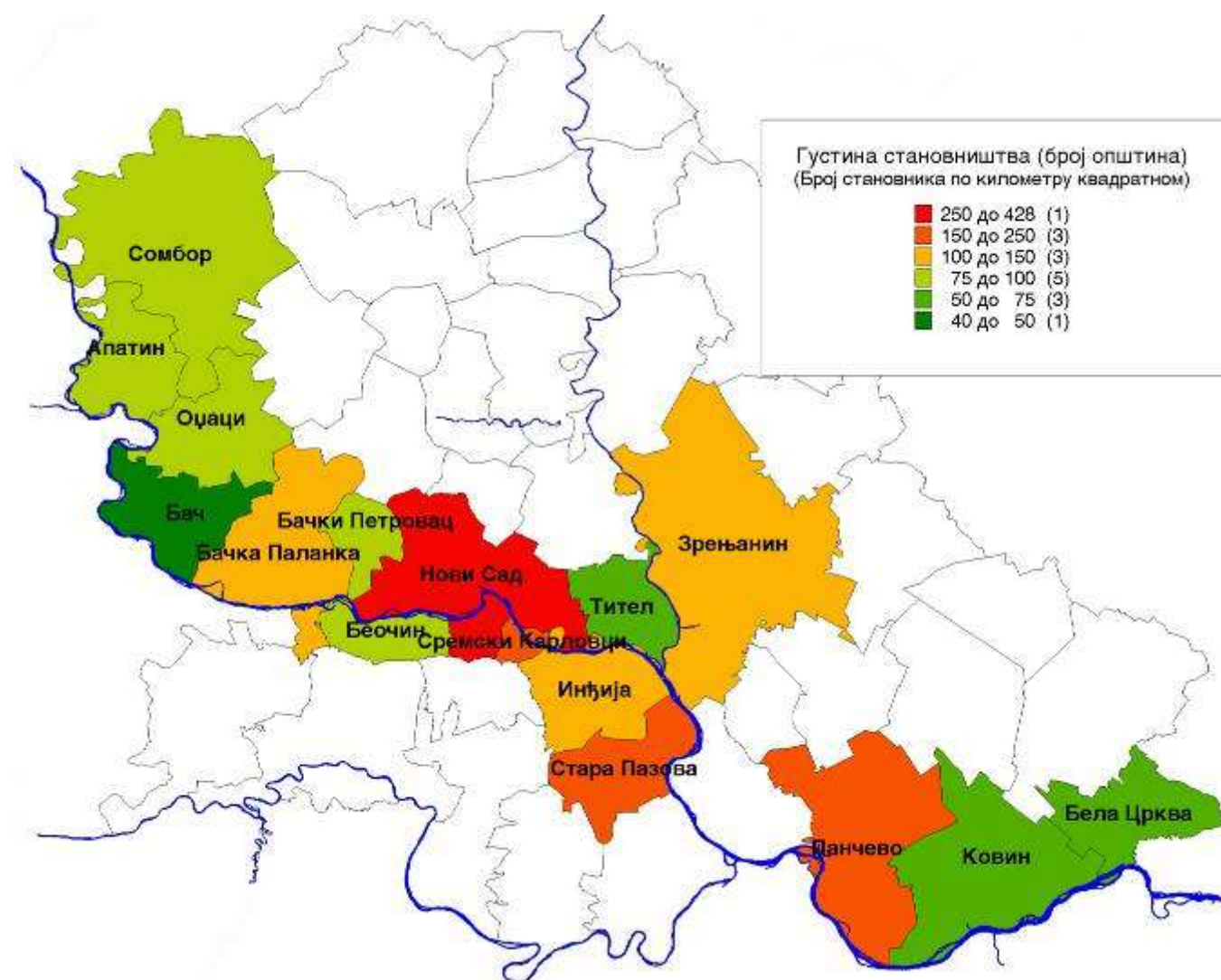
Карта 5. Општине са бројем становника (по интервалима)

Табела 3. Број становника 2002. године на подручју обухвата Студије

Општина	Број становника 2002.	% укупног броја становника подручја	Густина становништва бр.стан./km ²
Сомбор	97263	9,4	82,58
Апатин	32813	3,1	93,88
Оџаци	35582	3,5	86,54
Бач	16268	1,6	44,60
Бачка Паланка	60966	5,9	105,36
Бачки Петровац	14681	1,4	92,65
Беоцин	16086	1,6	86,53
Нови Сад	299294	29,0	428,08
Сремски Карловци	8839	0,9	174,89
Тител	17050	1,7	64,79
Зрењанин	132051	12,7	99,36
Инђија	49609	4,8	129,00
Стара Пазова	67576	6,6	192,47
Панчево	127162	12,2	168,06
Ковин	36802	3,6	50,41
Бела Црква	20367	2,0	57,64
Укупно	1032409	100,0	126,80

Основну карактеристику подручја са аспекта становништва чини његова неравномерна просторна дистрибуција, са израженим тачкама концентрације у региону Новог Сада, Зрењанина и Панчева.

Варијације у густини становништва на посматраном подручју су врло изражене и крећу се у распону од 44,6 ст/км² у општини Бач, до 428,1 ст/км² у општини Нови Сад.

Карта 6. Општине са густином становништва (по интервалима)

У анализираном подручју егзистира 161 насеље различитог карактера (Табела 4.). Према статистичкој категоризацији 16 насеља су градског карактера, док 145 насеља има сеоски карактер. Оваква типологија насеља је у планерском смислу доста нејасна, с обзиром да статистички критеријум за ову врсту категоризације није прецизно дефинисан и није, бар у смислу преовлађујуће структуре активности становништва у насељима, усаглашен са просторно-планерским стандардима и потребама.

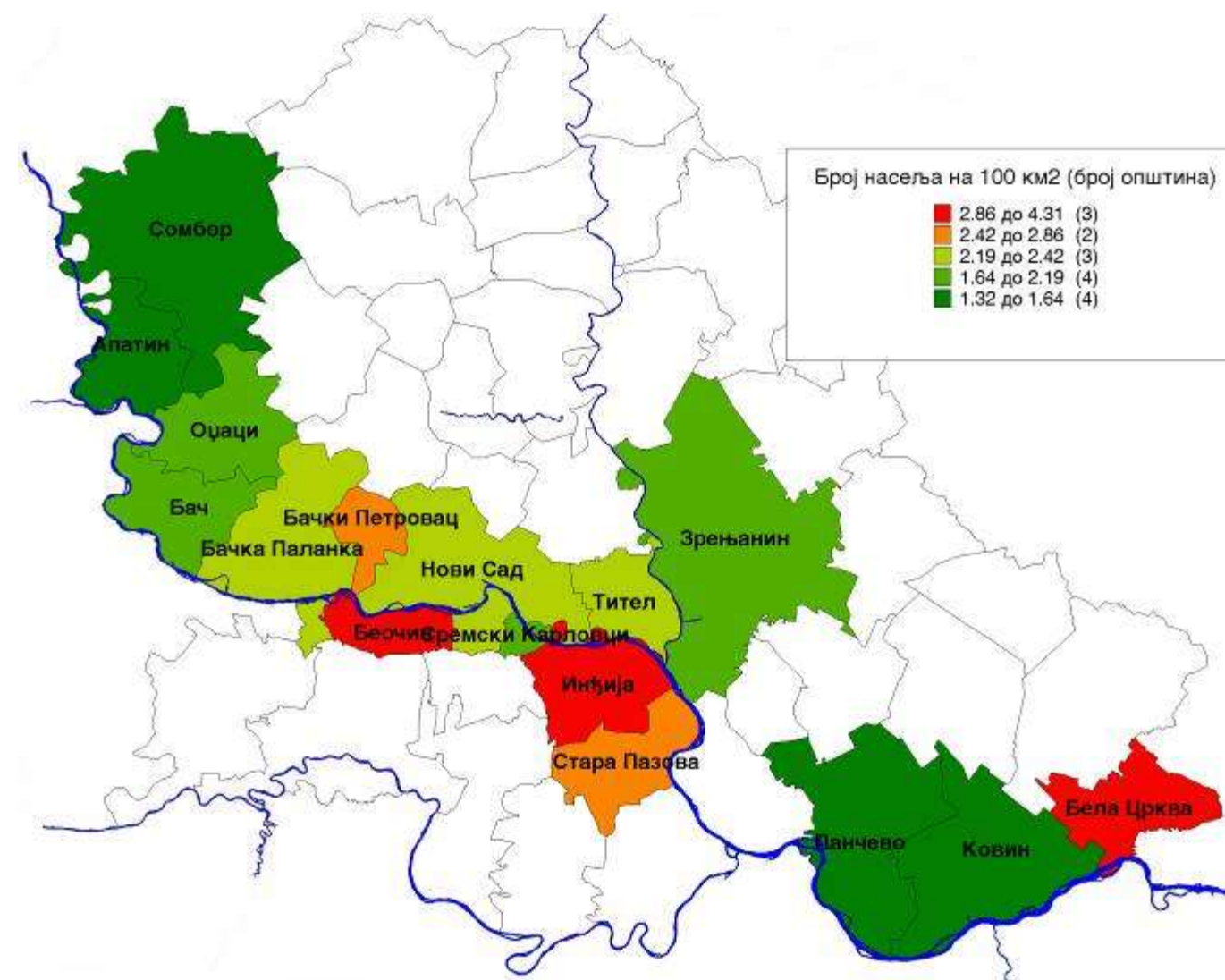
Табела 4. Величинска дистрибуција насеља према укупном броју становника

Величинска категорија	Број насеља	Број становника	% укупног броја становника подручја
до 1000	24	12397	1,20
1001-3000	61	114328	11,07
3002-5000	35	130236	12,61
5001-10000	25	165360	16,02
10001-20000	10	154656	14,98
20001-50000	2	55696	5,39
50001-100000	3	208331	20,18
> 100000	1	191405	18,54
Укупно	161	1032409	100,00

Густина мреже насеља (бр. насеља/100 км²) је такође врло неједначена што илуструје следећи приказ:

Табела 5. Густина мреже насеља

Општина	број насеља	површина општине (km ²)	густина мреже насеља
Сомбор	16	1,177.84	1.36
Апатин	5	349.51	1.43
Оџаци	9	411.16	2.19
Бач	6	364.79	1.64
Бачка Паланка	14	578.65	2.42
Бачки Петровац	4	158.46	2.52
Беочин	8	185.90	4.3
Нови Сад	16	699.17	1.37
Сремски Карловци	1	50.54	1.98
Тител	6	262.20	2.29
Зрењанин	22	1,326.81	1.66
Инђија	11	384.58	2.86
Стара Пазова	9	351.09	2.56
Панчево	10	756.65	1.32
Ковин	10	730.02	1.37
Бела Црква	14	353.43	3.96
Укупно	161	8140,81	

Карта 7. Број насеља на 100 км²

На основу претходних анализа становништва и мреже насеља утврђене су следеће карактеристике подручја:

- на посматраном подручју које чини 37,7 % укупне површине АП Војводине, живи 50,8 % укупног броја становника АП Војводине, што указује на израженију концентрацију становништва у овој регији,
- густина насељености становништва овог подручја износи 126,8 ст/км² што је изнад просека за АПВ који износи 94,37 ст/км²,
- густина мреже насеља износи 1,98 нас/100 км² што је испод просека за АПВ који износи 2,17 нас/100 км².

Овакви резултати упућују на закључак да ово подручје, посматрано са аспекта становништва и мреже насеља, има повољне предуслове за развој наутичког туризма, како у домену услова за обезбеђење потребне радне снаге, потребне техничке инфраструктуре и потребне "друштвене" инфраструктуре, тако и домену потребног и довољног обима домаће туристичке тражње за овим видом туризма.

Анализа основних индикатора развијености подручја (Табела 6.), указује на значајне разлике у степену развијености појединих општина, као и на изражена одступања у односу на просечне показатеље за територију АП Војводине.

Табела 6. Основни индикатори развијености

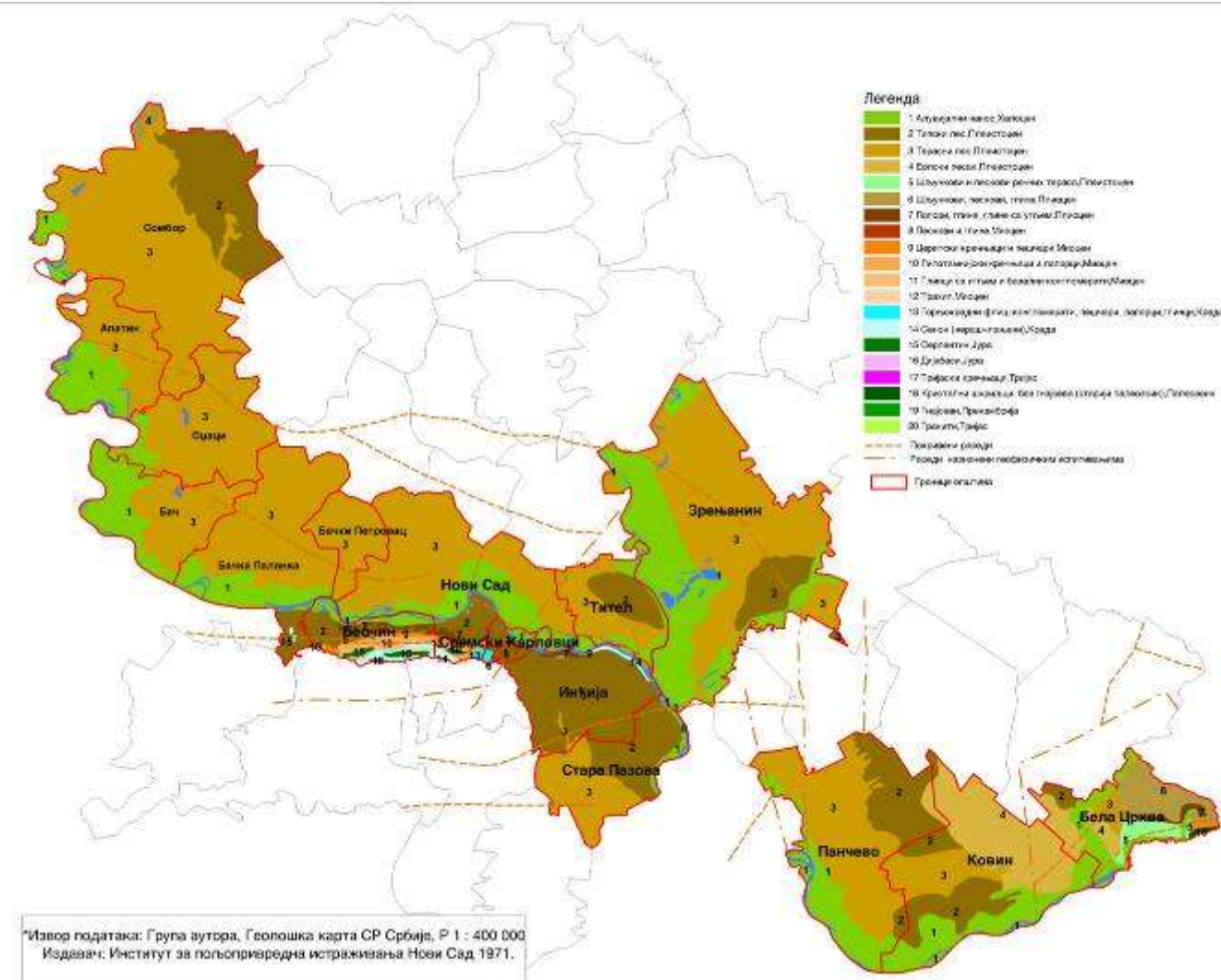
Ред. бр.	Општина	Друштвени производ по становнику		Народни доходак по становнику		Број запослених на 1000 становника	
		укупно у дин	% према АПВ	укупно у дин	% према АПВ	укупно у дин	% према АПВ
1	Сомбор	89925	74.23	74862	74.83	236	100.85
2	Апатин	295415	266.74	269013	245.82	195	83.33
3	Оџаци	88766	72.14	72759	73.86	213	91.03
4	Бач	86617	74.03	74667	72.08	183	78.21
5	Бачка Паланка	120616	99.42	100268	100.37	220	94.02
6	Бачки Петровац	66340	57.78	58275	55.20	214	91.45
7	Беочин	141811	113.24	114211	118.00	213	91.03
8	Нови Сад	168376	139.68	140875	140.11	334	142.74
9	Сремски Карловци	58745	50.39	50816	48.88	71	30.34
10	Инђија	59091	49.04	49458	49.17	164	70.09
11	Тител	56699	47.89	48300	47.18	123	52.56
12	Стара Пазова	70928	59.56	60073	59.02	219	93.59
13	Зрењанин	105576	80.52	81207	87.85	247	105.56
14	Панчево	275144	238.02	240051	228.95	252	107.69
15	Ковин	75576	59.91	60417	62.89	197	84.19
16	Бела Црква	67770	59.48	59986	56.39	183	78.21

Према оствареном друштвеном производу и националном доходу по становнику свега 4 општине (Апатин, Беочин, Нови Сад и Панчево) остварују резултате веће од просека за АПВ (дп/ст =120174 дин, нац.дох./стан. = 100854 дин), док већи број запослених на 1000 становника у односу на просек за АПВ имају само општине Сомбор, Нови Сад, Зрењанин и Панчево.

6.1.3. ГЕОЛОШКЕ И СТРУКТУРНО-ТЕКТОНСКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

Панонски басен, чији је део и територија Подунавља у АП Војводини (предмет ове Студије), представља потлину, насталу почетком **миоцена**, када је започело интензивно издизање Карпата, Динарида и Алпа. Простор између поменутих (данас) веначних планина, почео је да тоне и новоформиран басен испунило је Панонско море.

У делу Панонског басена на чијој се територији налази Војводина, терцијарним моласама су прекривени спуштени блокови неколико геотектонских јединица (Карпато-балканида, Српско-македонске масе, Вардарске зоне и Динарида), изграђених од стена **палеозојске** и **мезозојске** старости. Карактеристика моласних творевина је да, због неотектонских покрета блокова, различитог интензитета и смера кретања, се често смењују грубокластични, хаотични седименти са ситнозрним творевинама и најфинијим пелитима. У миоцену, у појединим деловима басена, наталожено је од 2.000 m до 3.000 m моринских седимената: конгломерата, пешчара, лапораца и глине.

Карта 8. Геолошка карта општина у обухвату Студије

Крајем миоцена губи се веза са Средоземним морем, тако да је средина прво постала брактична, а затим и слатководна. Панонско море трансформисано је у Панонско језеро, које крајем **плиоцена** постаје језеро, или систем језера која више имају карактер бара и мочвара. У тој фази, запуњавање простора војвођанског дела Панонског басена било је најинтензивније, јер је у релативно кратком временском интервалу наталожена велика количина седимената (палудински слојеви). У литолошком погледу, са изузетком хорстова (Фрушка гора), у површинске творевине спадају лес, песак и глина, са варијацијама средина у којима су депоновани.

Фрушка гора, с обзиром да припада геотектонској јединици Вардарске зоне, прошла је кроз све фазе кинематских догађаја као и јединица којој припада. Основно обележје њене геолошке грађе је мозаички карактер – састављена је од блокова различитог порекла, састава и развоја. Метаморфисани **палеозојски** и **тријаски** седименти овде су дошли у контакт са перидотитима (делови океанске коре), флишем и пелашким кречњацима (релативно плитко

море). На те догађаје надовезује се субвулканска активност, андезитског карактера у неогену којом су неке од постојећих стена претрпеле и хидротермалне промене. **Терцијарни** седименти развијени су на великом пространству на северним падинама Фрушке горе и њихово развиће је углавном језерско и слатководно. Литолошки, то су врло хетерогени седименти – кластични, биогени и хомогени, а гранулометријски дијапазон је од конгломерата (или бреча) до најфинијих глина. **Квартарни** седименти припадају различитим генетским типовима континенталних формација – речним, језерским, падинским или еолским.

6.1.4. ИНЖЕЊЕРСКЕ, ХИДРОГЕОЛОШКЕ И ГЕОМОРФОЛОШКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

Подаци о инжињерско-геолошким карактеристикама терена, потребни за израду Студије, већим делом су преузети из Тумача који је приложен уз Инжињерскогеолошку карту СФР Југославије размере 1:500000 (Савезни геолошки завод, Београд 1969.), а приказани су само они литолошки чланови који су распрострањени у горњим слојевима терена. При томе, нису обрађени они комплекси чији су изданачки делови откривени само на подручјима заштићених природних добара.

У литолошком погледу, са изузетком хорстова (Фрушка гора), на територији обухваћеној Студијом, у површинске творевине спадају лес, песак и глина, са варијацијама средина у којима су депоновани. Карактеристично је, због тога, да су постојећи облици рељефа, приказани геоморфолошком картом, најчешће синхрони са литологијом, односно настајали су истовремено са депозицијом седимената. Тако, најраспрострањенија стена – лес има истовремено литолошку одредбу (глиновито-песковито-алеврит), генетску (еолски седимент) и геоморфолошку (лесна зараван, итд.). То исто важи за песак, еолског или флувијалног порекла и облике које гради (дине или пешчане покрове, итд.), или за просторе великих алувијалних равница на којима је као посебан тип издвојен барско-мочварни рељеф са органо-барским (муљевитим) творевинама.

Живи пескови, на територији обухваћеној Студијом, јављају се на подручју Баната (Делиблатска пешчара). Мање површине под песковима запажене на вишој тереси Дунава и на напуштеним флувио-барском дну, од мађарске границе на северозападу до Оџака и Врбаса на југоистоку. Померање пескова је углавном заустављено сејањем трава и пошумљавањем терена. Песак се још помера само уздуж Дунава.

Стене и комплекси стена песка и шљунка на подручју обухваћеном Студијом јављају се на **алувијалним (инундационим) равнинама**, које представљају најниже делове војвођанске низије, као и на **речним терасама**, које леже изнад алувијалних равни.

Алувијалне (инундационе) равни састављене су претежно од песковитих и муљевито-песковитих седимената.

Виша (друга) речна тераса (покривена лесом), која у појединим деловима достиже ширину и до 10 km, развијена је с леве стране Дунава.

Главна одлика алувијалних шљунковито-песковитих наслага је потпуна растреситост сувих пескова и шљункова и велико колебање физичко-механичких својстава, што зависи од гранулометријског састава, облике, величине и начина како су зрна сложена. Порозност може колебати између 28 % и 45 %. Врло често је пропусност воде велика: код шљунковито-песковитих седимената $k=10^{-2}-10^{-1}$ cm/s; код пескова ситнога зрна $k\approx 10^{-3}$ cm/s, а код прашинастих пескова је $k\approx 10^{-5}-10^{-4}$ cm/s. Пропусност воде финокластичног покрива прашинастих одлика је $k\approx 10^{-7}-10^{-5}$ cm/s (најчешће око 10^{-6} cm/s).

Ниво подземне воде налази се на врло малим дубинама, обично између 0,5 m и 7 m (ретко 10 m). У широком појасу алувиона Дунава, од Бездана до Голупца, највећа дубина је до 6 метара. Како су подземне воде у овим теренима готово редовно у хидрауличкој вези са реком, ниво им у току хидролошког циклуса знатно осцилира (од 0,3 m до 2 m па и више). Када ниво реке знатно порасте, дизање нивоа подземне воде узрокује поплаве делова терена и стварање мочвара.

Осим поплава подземним водама, често су делови терена поплавлени и површинским водама. Све ово доводи до тога да у алувијонима, претежно песковито-глиновитог састава и незнатног нагиба терена, долази до стварања мочвара, јер је отицање падавина површином споро, а инфилтрација мала.

Осим поплава површинским и подземним водама, које се јављају с времена на време, у алувијонима је развијена и флувијална ерозија; подлокавање и одроњавање делова обала, док појава јаруга и испирања има на речним терасама.

Комплекси стена песка, глина и шљунка, на подручју обухваћеном Студијом, изграђују пре свега поједине делове речних тераса. Количине песка и шљунка, изражене у постоцима, уопште узев, опадају са дубином, тако да у већим дубинама преовлађују збијени прашинасти пескови и глине.

Порозност стена ових комплекса је највећим делом интергрануларна, а креће се између 25 % и 50 %. Највећа је код глиновитих седимената. Велика колебања опажају се и у пропусности за воду која је код шљунка и песка најчешће реда величине $k=10^{-2}$ cm/s, код прашинастих, збијених и глина $k=10^{-4}-10^{-7}$ cm/s. Према томе, то су типски комплекси у којима се смењују стене које су добре пропусности са стенама које су слабо пропусне, па практично и непрпусне за воду.

Послевица оваквих особина је појављивање слободне подземне воде у површинским деловима терена, песковито-шљунковитог састава, те у дубљим деловима и појављивање субартешких и артешких вода (збијене издани). Слободне подземне воде дају мале количине воде (пиштевине и извори издашности до 1 l/s).

Комплекси стена пролувијалних наслага, облици који су генетски везани за спирања и јаружања. На геоморфолошкој карти обухваћени су заједничким називом делувијално-пролувијални рељеф. Ова подручја су развијена највећим делом на долиним странама и брдско-планинским падинама Фрушке горе.

Пролувијалне лепезе се јављају на местима где се нагиб уздужног профила водотока нагло смањује, односно на уласку повремених бујичног водотока у заравњену котлину или долиноско дно. Пролувијалне лепезе, метарских до хектометарских димензија, констатоване су на више локалитета. Дебљина ових наслага је неједнака и варира од 0,5 m до неколико десетина метара, зависно од локалних услова разуђености рељефа, геолошког састава и инжињерскогеолошких карактеристика стена виших предела са којих је материјал снешен. Општа карактеристика комплекса ових стена је нагомилање материјала без икаквог реда. Услед велике нехомогености материјала пролувијалних и делувијалних наслага, о њиховим физичко-механичким карактеристикама се не може уопштено говорити.

Лес и лесоидне стене у виду **лесних заравни** имају највеће просторно развиће, али оне не чине јединствену целину, него су речним токовима разбијене на више мањих и већих лесних покрива. Лес се одликује веома хомогеним гранулометријском саставом и специфичном структуром.

Процентуално, највећи број честица је величине од 0,01 mm до 0,05 mm (знатно ређе је доња граница 0,006 mm). У правом лесу зрна крупнија од 0,25 mm су врло ретка. Гранулометријски састав значајан је по великој уједначености зрна, а колебање коефицијента неједноличности је од 4,4 до 9,2.

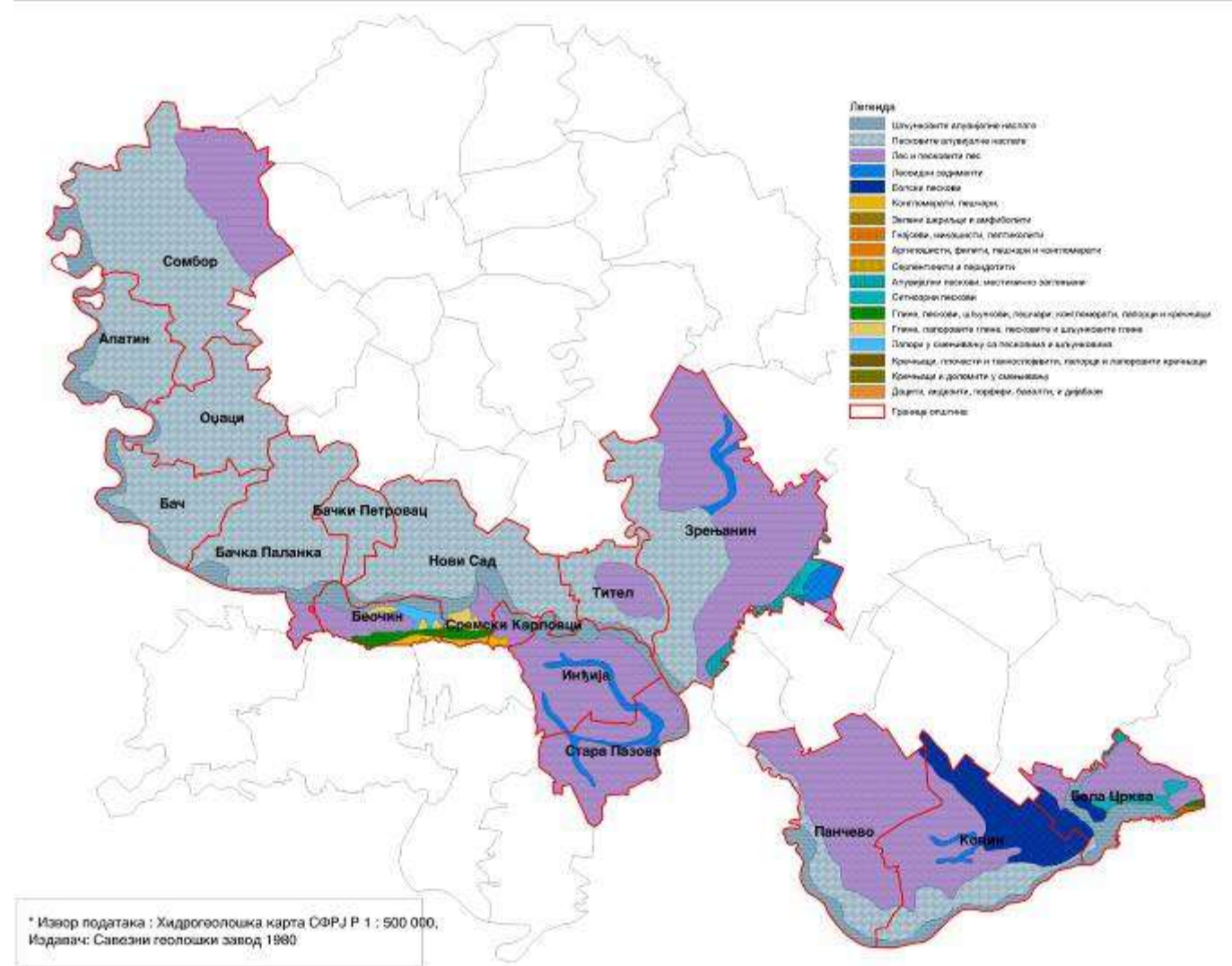
Прави лес је, захваљујући својој великој порозности, добро пропустан за воду, посебно у вертикалном смеру. Коефицијент филтрације је у том смеру често $>10^{-2}$ cm/s. Према истраживањима у околини Вршца $k=1,7\times 10^{-2}$ cm/s – $6,0\times 10^{-4}$ cm/s, $k_{sr}=5,0$ – $1,5\times 10^{-2}$ cm/s.

Масе леса, оштећене структуре и лесоидне стене су слабије пропусне за воду, али је пропусност обично већа од $1,5\times 10^{-5}$ cm/s.

Глине, насlage, претежно лапоровитих и песковитих глина, се углавном јављају у дубљим деловима терена на местима некадашњих басена у којима су таложени седименти неогена (горњи миоцен и плиоцен). Њихови изданачки делови откривени су на Фрушкој гори. Ове творевине су у главним цртама приказане у оквиру комплекса стена песка, глина и шљунка.

Клизање и плажење, те појаве неједнаког слегања су инжењерско-геолошка својства којима се глиновити терени истичу. Скоро да и нема глиновитог терена који није захваћен старим, угашеним или активним процесом клижења (северне падине Фрушке горе).

У предходном тексту у кратким цртама приказане су и хидрогеолошке карактеристике поједних литолошких чланова и комплекса стена који изграђују површински део терена на подручју обухваћеном Студијом, а на Хидрогеолошкој карти АП Војводине 1: 200.000 приказан је просторни размештај појединих у хидрогеолошком смислу различитих средина. Рељеф представља основно обележје природне средине одређеног подручја тако да различити геоморфолошки облици могу бити значајне вредности неког простора, посматрано са аспекта туризма.

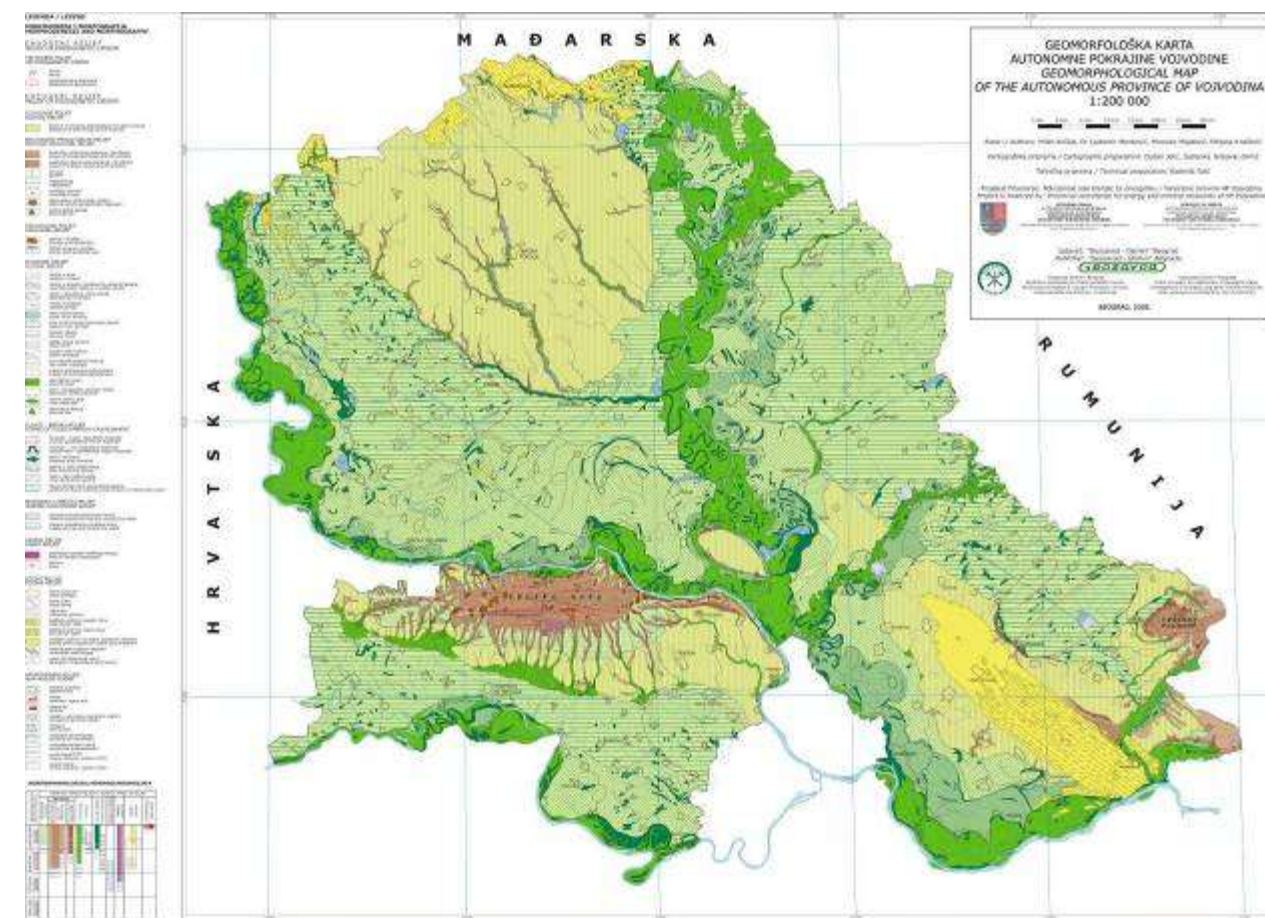

Карта 9. Хидрогеолошка карта општина у обухвату Студије

Геоморфолошке карактеристике

Геоморфолошке карактеристике, са аспекта туризма делују непосредно и посредно на низ природних фактора у окружењу. Оне утичући на климу, хидрографске објекте и биодиверзитет, чине добру основу и наглашавају туристичку атрактивност подручја, те омогућавају развој појединих облика туризма пружајући богат туристички садржаја за потенцијалне туристе.

Уз саму обалу Дунава од геоморфолошких облика јављају се: **алувијална равн**, док се у ширем обалном делу простиру **лесне терасе**, **лесне заравни**, **планине** (део Фрушкогорског масива), и **пешчаре** (део Делиблатске пешчаре).

Карта 10. Геоморфолошка карта Војводине

Алувијална равн изграђена је из нижих и виших делова. Нижи делови алувијалне равни су тзв. инундационе равни које Дунав редовно плави при високим водостајима. Више делове чини алувијална тераса. Са аспекта туризма најатрактивнији делови су свакако простори инундационе равни - ритови, које најчешће карактеришу рукавци, меандри и острва у приобаљу Дунава. Ове зоне у Приобаљу Дунава познате су као риболовна подручја. Ритска подручја су такође, са станишта разноврсности дивљачи, атрактивни ловни терени, те се из тог разлога на њиховим територијама налазе и бројна веома ловишта Војводине. Ова подручја су посредно значајна и са станишта наутичког туризма, с обзиром на велику заинтересованост туриста за оваквим садржајима. Туристички најпознатија подручја су Безданско-апатинско подручје (Бездански рит, Плаванско- Новоселски рит), Ковиљско-петроварадински рит, Букински рит, Бегечка јама и др.

Безданско-апатинско подручје налази се у северозападном делу Подунавља на територији Војводине и обухвата део територије општина Сомбор и Апатин. За подручје овог рита карактеристичне су тзв. отворене (Дунав и Дунавац) и затворене (напуштени меандри Дунава) воде, односно водене површине. Ови Дунавци су позната и веома атрактивна риболовна подручја. Затворене воде су такође веома значајне за спортски риболов. Сви ови предели

покривени су карактеристичним ритским шумама те су и станишта различите ловне дивљачи, и специфичне ихтио и орнитофауне.

Ковиљско-петроварадински рит налази се у плавном делу средњег тока Дунава на левој и десној обали поред насеља Ковиљ и Петроварадин, по којима је добио име. Простор самог рита чини комплексна мрежа бројних рукаваца, меандара, бара и мртаваја. На десној, петроварадинској страни, налази се мања површина овог рита и ту се налазе неки од најпознатијих рукаваца на току Дунава кроз Војводину: Карловачки Дунавац, Швеба, Хегле итд. На левој, ковиљској страни, налазе се Стари Дунав, Дунавац, Шлајз, Дунавчић, Аркањ и др.

Дунавци Стари Дунав и Дунавчић у облику великог меандра окружују већу мочварну површину Козјак (која је некада била речно острво). Дунавци Стари Дунав и Аркањ ширине су у просеку 100m, а њихова дубина се креће од 1,5 - 2,5m. Ове површине представљају познате спортско-риболовне зоне. Поред ихтиофауне на простору Ковиљско-петроварадинског рита налазе се различите врсте дивљачи, са израженим диверзитетом орнитофауне.

Букински рит налази се код насеља Младеново (општина Бачка Паланка). На самом улазу у рит формирана налазе се два мања рукаваца између којих се простире речно острво. Овај рит представља станиште неких врста аутохтоне дивљачи (јеленска дивљач) и птица мочварица. Такође, ту се делом простире и познато ловиште Карађорђево.

Поред валоризованих ловно-рибловних терена на простору алувијалне равни Дунава, на територији војвођанског Подунавља веома атрактивни су: простор Бегечке јаме, рукаваца код Сусека, Нештина, Гардиноваца, Иванова. Богате ловном дивљачи су и остале ритске шуме дуж Дунава.

Од геоморфолошких облика, атрактивних са туристичког аспекта, истичу се и речна острва - аде и пешчане плаже. Аде су карактеристичне за равничарске реке спорог тока које носе велики количине материјала са собом. Аде, поготово оне лоциране у близини већих насеља које имају одговарајуће пратеће туристичко-угоститељске објекте веома су атрактивни и посећени локалитети. У кориту Дунава, на простору Подунавља налази се преко четрдесет већих и знатан број мањих острва која обично при вишем водостају постају невидљиви. Посматрајући од северо-западног дела тока Дунава, тек после ушћа Драве, јавља се већи број ада (Ердутска ада (km 1412-1404), Боровска ада (km 1348-1337) Ада Киртош (km 1348-1337), Вуковарска ада (km 1337-1328), Сотинска ада (Хрватска) (km 1330-1302), Опатовачка ада (km 1322-1312), Шаренградска ада (km 1312-1302)), а најбројније аде су у деловима тока Дунава од Бачке Паланке до Новог Сада. Ту се јављају многобројне аде: Доња ада (Б. Паланка) (km 1300-1292), Нештинска ада (код Челарева) (km 1291-1297), Велика ада, Ада Венеција, Ада Коруша, Шашићева ада (km 1291-1297), Бегечка ада (km 1280-1270), Черевиха ада (код Футога) (km 1280-1270), Ново острво, Беочинска ада (km 1270-1260), Мачков пруд (део под заштитом, (km 1270-1260)), Велика Венеција, Каменичко са рибарским острвом, Петроварадинска ада, Чортановачка ада, Крчединска ада (km 1235-1225), Лочка и Велика ада (km 1224-1214), Велика ада (km 1199-1189), Ада (km 1189-1181), Велико ратно острво (km 1172-1168), Овчарска ада (km 1162-1150). На простору Подунавља на територији Баната, такође се јавља знатан број ада, међутим велики број ових ада потопљен је изградњом ђердапске акумулације. На овом сектору најпознатије аде су: Форхомтумац (код Панчева) (km 1162-1150), Штефанац (km 1162-1150), Иваново острво (код Иванова) (km 1142-1134), спруд и Грчанска ада (km 1135-1123), Смедеревска ада (km 1123-1112), Дубовачка ада и Стојкова ада (km 1102-1092), Жилово (код Дубовца) (km 1092-1083), Чибуклија (km 1083-1070) код Ст. Паланке (ушће ДТД) и др.

Посебни туристичку атракцију представљају акумулативни наноси Дунава у приобалном делу у виду пешчаних плажа. Тако се дуж обале на појединим секторима налазе мање или веће плаже (Штранд, Провала, Дубовачка плажа и др). Међу њима је свакако најпознатија и туристички највалоризованија плажа у Новом Саду, тзв. Штранд. Спрудови су у функцији нивоа вода, а и стања на пловном путу. Спрудови су у функцији конкретних локалитета и

актуелног стања спрудова, обзиром да нису сталне појаве у простору акваторије као што су то аде.

Лесна тераса

Алувијална тераса представља део алувијалне равни и својим карактеристичним изгледом најизраженија је на подручју бачког и делом банатског Подунавља. Обзиром да ове делове Дунав не плави, велики број насеља у непосредном обалном залеђу је изграђен управо на њој. При подизању туристичких објеката најпогоднија локација је на овим просторима. Уколико се неки објекти и граде на просторима индундационе равни, неопходне су посебне мере заштите од високих вода или подизање специфичних објеката (вид сојенице).

Лесна тераса је за десетак метара виша од алувијалне равни Дунава и по свом урбаном и привредном значају је најважнија површина на територије Војводине, а самим тим и на територији обухваћеној овом Студијом.

Простори лесне терасе у оквиру Подунавља су највећи на подручју бачког и мањим делом банатског и сремског Подунавља. Обзиром на велики број насеља која се јављају на овом геоморфолошком облику рељефа, простори лесне терасе на територији војвођанског Подунавља (а и ширег простора), могу бити значајни емитивни центри потенцијалних туриста ка локалитетима везаних за уско приобаље Дунава.

Лесне заравни

Лесне заравни су узвишења са АНВ од 100 m до 140 m и представљају изузетан и веома интересантан геоморфолошки облик рељефа. На територији војвођанског Подунавља јавља се део Бачке лесне заравни (Телечка), потом Тителски брег са својим карактеристичним облицима, и делови фрушкогорске и јужно-банатске лесне заравни.

Тителски брег по свом облику представља усамљено узвишење које је са свих страна окружено нижим земљиштем. Тителски брег захвата површину од приближно 94 km², и има висину од 111 m и 130 m. Налази се на подручју Тителске општине између Мошорина, Лока, Вилова, Титела и Тисе у југоисточном делу Бачке. Тителски брег, због свог изразитог лесног карактера има веома интересантне површинске облике микрорељефа представљених у виду предолица, удолина, лесних пирамида, висећих долина, провалија, занимљивих са туристичког аспекта.

На подручју Подунавља, на територији Бачке, простире се мањи западни део Телечке лесне заравни висине, на овом простору, од 111 m до 124 m. За површину ове лесне заравни карактеристични су дугуљасте брежуљци (тзв. дине) и улегнућа правца северозапад - југоисток и долови.

Фрушкогорска лесна зараван опкољава фрушкогорски масив. На простору војвођанског Подунавља захвата уски појас на северној подгорини Фрушке горе, док је нешто шира у источном простору сремског Подунавља. На северној обронцима фрушкогорске лесне заравни лес је подсечен реком Дунав, те се ту јављају врло стрми одсеци. Овај простор карактеришу и многобројна клизишта. Фрушкогорска лесна зараван у источном делу Срема је од алувијалне равни одвојена високим одсецима. Висине заравни се на овом делу крећу од 85 m до 120m. Од микрорељефних облика поред предолица карактеристични су и сурдуци који су чести на ивици лесног одсека према долини Дунава.

Јужнобанатска лесна зараван окружује Делиблатску пешчару са североистока, северозапада и југозапада, а просечне висине крећу се од 100 m до 150m АНВ. На простору Војводине простори лесних заравни на делу банатског Подунавља имају разнолике облике микрорељефа, а најчешће су лесне дине, вртаче, долине, сурдуци и др. Туристичка атрактивност лесних заравни представљена је јединственим типичним лесним рељефом који се у различитим облицима на знатном простору јавља на територији војвођанског Подунавља. Овакви предели представљају локалитете (нпр. рељефни облици Тителског брега) који би могли бити значајни

за развој усмерених туристичких кретања као што су едукациони и екскурзивни видови туризма.

Планине

Фрушка гора, планина чији је највиши врх Црвени чот (539m), једва прелази горњу границу побрђа. Њена дужина износи 78 km (у правцу исток - запад), а ширина (између Ирига и Сремске Каменице) јој је око 15 km, и захвата простор од отприлике 500 km². По својим географским карактеристикама и богатству туристичких локалитета представља јединствену природну целину и по многим најатрактивнији туристички комплекс у Војводини. На њен посебан значај указује и чињеница да је њен велики део проглашен Националним парком.

На простору обухваћеном Студијом налазе се делови Фрушке горе који се простиру на територијама општина Беоцин (највећи део), Нови Сад, Сремски Карловци и делом на подручју општина Бачка Паланка и Инђије.

Туристички потенцијал овог подручја представља само заравњено било, које се терасасто (четири терасе) спушта ка Дунаву, а прекривено је изузетним шумским комплексом где доминирају дендролошке врсте - липа и храст, и четинари са нешто мањом површином простирања. Веома интересантна подручја представљају и долине фрушкогорских потока, од којих су најживописнији Стражиловачки, Новоселски, Раковачка, Черевихка, Думбово и др. Фрушка гора, као планина, је ипак најпознатија, по рекреативно-излетничком виду туризма.

Пешчаре

Делиблатска пешчара се налази у југоисточном делу Баната. Пружа се правцем југоисток-северозапад у дужини од 60 km. Њена највећа ширина је 25 km, а просечна висина пешчаре је 138 m. На њој се запајају пешчани брежуљци (дине) и међудинске депресије. С обзиром да су пешчаре као геоморфолошки облици ретке на подручју Европе, називају је и "европском Сахаром". Песак је везан великим шумским комплексима који се континуирано подижу још од почетка XIX века.

На територији обухваћеној Студијом, пешчара се простира јужним и југоисточним делом који се налази на простору општина Ковин, Бела Црква, Вршац, Алибунар и Панчево.

6.1.5. ГЕОМЕХАНИЧКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

На "отпорност" земљишта утиче, у врло великој мери, стање воде у његовим порама, затим она зависи од сопствене тежине земљишта, од врсте материјала и слојевитости, капиларних сила и разних других фактора. Већина земљишта у Војводини је стишљива, у интервалу "модула стишљивости" од 20 (ванредно стишљиво) до 400 kg/cm² мало стишљиво, природног земљишта. Механичким мерама може се смањити порозност земљишта чиме ће се повећати носивост земљишта. Безопасна су равномерна слегања тла, која настају услед стишњавања земљишта под оптерећењем. Опасна су неравномерна и већа слегања тла, која доводе до штетних деформација на различитим објектима, изазивају пукотине, нагињања и др. Она настају услед неравномерне носивости тла, неједнаке дубине појединих делова објекта, итд.

Основне карактеристике појединих типова земљишта са овог аспекта су:

- лес у сувом стању има велику чврстоћу, коју у знатној мери губи ако постане јако влажан.
- хумус, муљ и тресет не могу служити као носиво тло, те при вршењу било каквих радова на земљишту, треба уклонити цео слој хумуса.
- слатинаста земљишта, конструктивно нису носива, те се мора у потпуности извршити замена тла са шљунковито-песковитим-кохерентним тлом.
- кохерентна (везана) тла су носива у широком дијапазону у зависности од величине слепљених састојака и хемијског састава.

6.1.6. СЕИЗМИЧКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

Сеизмичност АП Војводине

Према подацима из Геолошког атласа Србије 1:200000 - Сеизмотектонска и сеизмолошка карта, АП Војводина се налази на потенцијалном трусном подручју и то у тзв. II (другој) компресионој зони на удаљености од 250 km до 400 (460) km од зоне подвлачења (субдукције) Афричке плоче под Европску, где услед овог процеса настају енормно висока напонска поља у стенама која су основни узроци настанка "тектонских" земљотреса.

Територија обухваћена Студијом налази се у зонама са могућим интензитетом од 6⁰ и 7⁰ MCS.

Поред природних земљотреса могући су и вештачки земљотреси који настају услед делатности човека, односно његовим дејством на природну средину.

Најчешћи пример такве активности је у областима у којима су формирана велика вештачка акумулациона језера, где настају такозвани индуковани земљотреси.

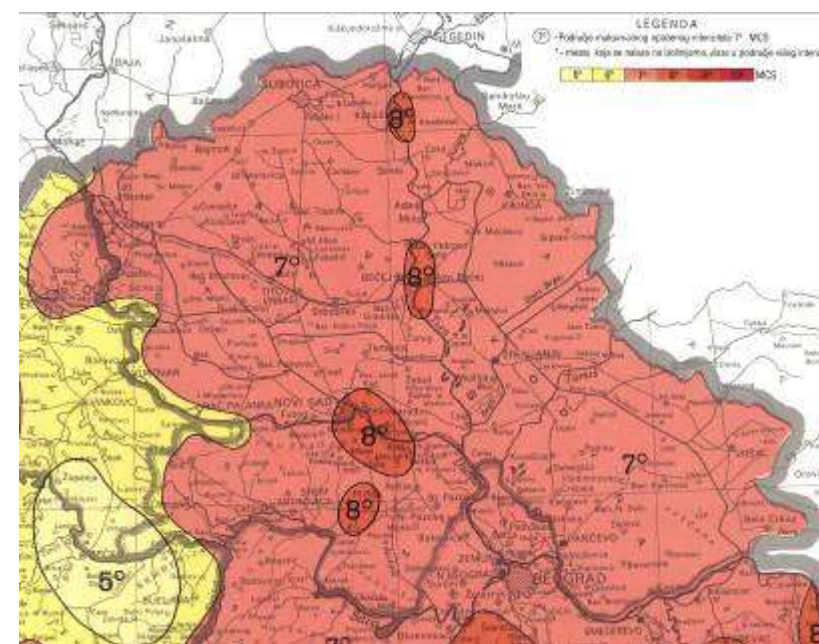
Групи вештачких земљотреса припада и сеизмичка активност стимулирана упумпавањем воде у добоке бушотине, на пример за потребе експлоатације геотермалне енергије (суви топлотни извори) из земљине унутрашњости.

С обзиром да је цела територија АП Војводине, а самим тим и територија обухваћена овом Студијом, потенцијално угрожена земљотресима чији интензитет проузрокује оштећења на грађевинским објектима, потребно је код пројектовања и грађења објеката применити све техничке нормативе за изградњу објеката према степену сеизмичког подручја.

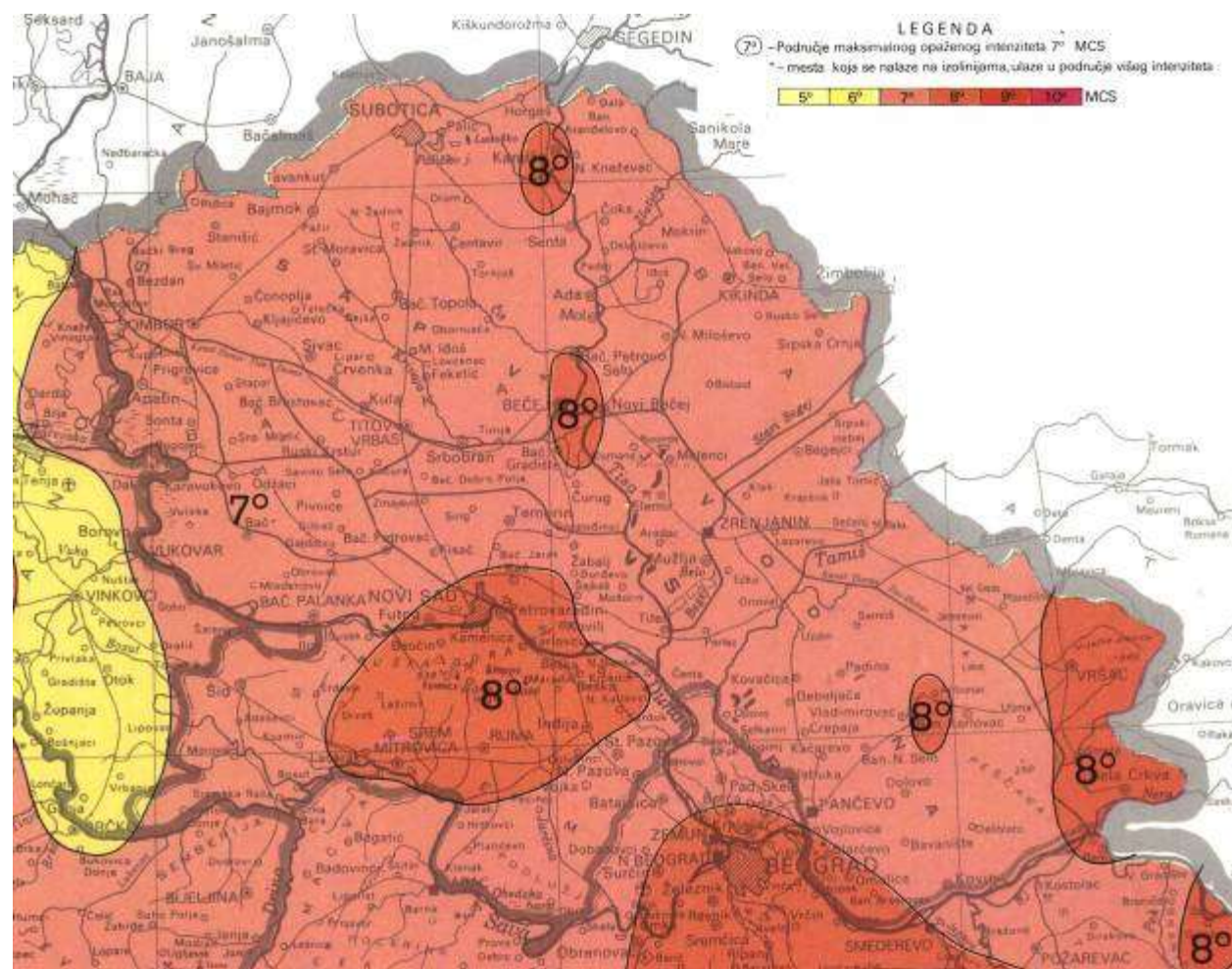
Основни степен сеизмичности терена

Сеизмички интензитет на неком простору зависи од дужине временског периода (тзв. "повратни период") који се узима при изради планских докумената, планирању и пројектовању објеката. Из тих разлога нису исти подаци о интензитету земљотреса за повратни период од 100, 200 или 500 година.

На приложеним картама, добијеним од Републичког сеизмолошког савеза из Београда, приказан је очекивани максимални интензитет земљотреса за повратни период од 100 и 200 година на територији обухваћеној Студијом.

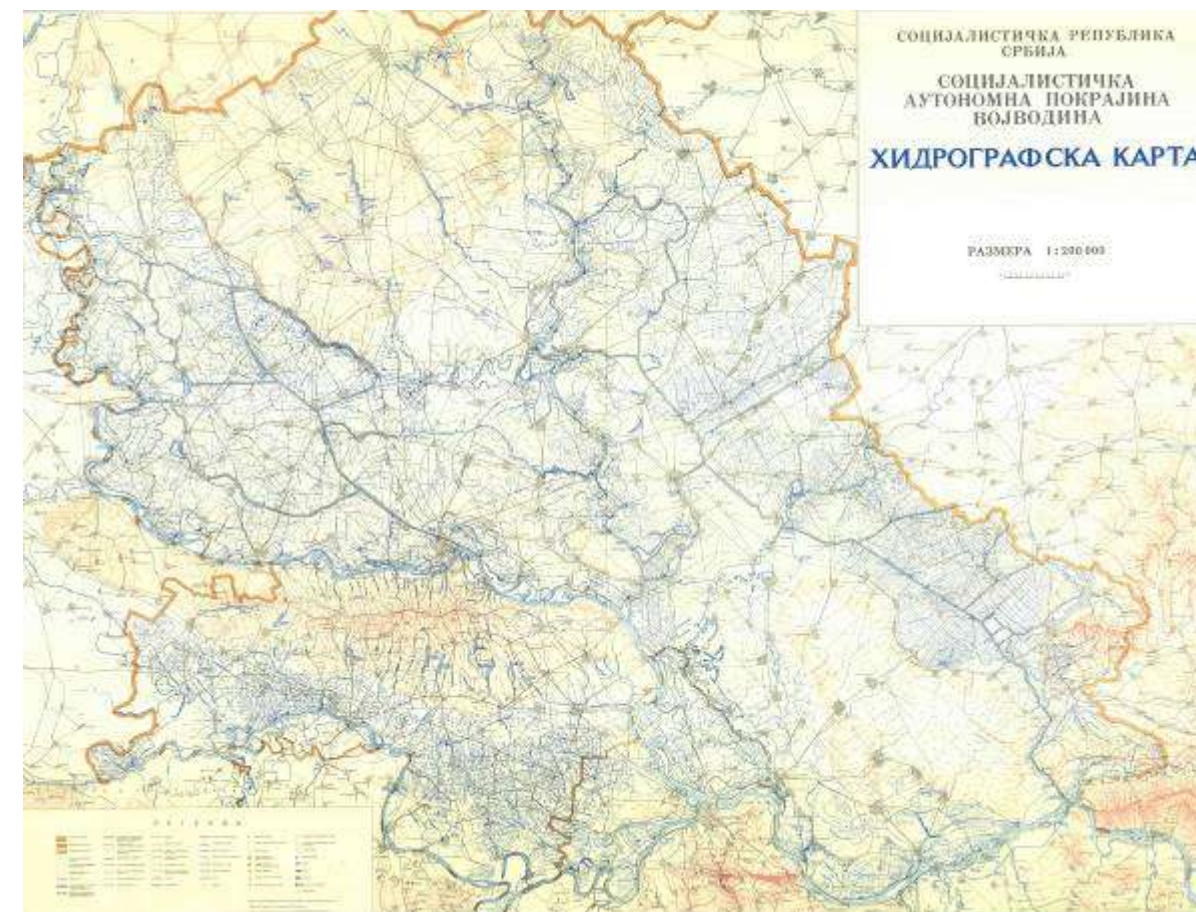
Карта 11. Сеизмичка карта Војводине за повратни период од 100 година

Карта 12. Сеизмичка карта Војводине за повратни период од 200 година

Овако развијена природна хидрографска мрежа допуњена је изградњом каналске мреже, којом су главни природни токови међусобно повезани.

Са аспекта туризма, посебно спортско-рекреативног и наутничког, хидролошке и хидрографске карактеристике подручја представљају велики развојни потенцијал.

Карта 13. Хидрографска карта Војводине

Код одређивања локација за изградњу марина на Дунаву у војвођанском проибаљу приоритет треба дати подручјима која су изложена мањем степену сеизмичког дејства.

Модификовани основни степен сеизмичности

Када се одреде конкретне локације за марино, неопходно је за сваку од њих тражити микро сеизмичке услове, с обзиром да се они могу разликовати од основних степена сеизмичности. На приложеним картама су приказани очекивани макросеизмички интензитети на површини терена за "карактеристично тло". Под овим појмом су представљена сва тла, различитих геомеханичких својстава, која у смислу ширења утицаја земљотреса узрокују ефекат једнаке вредности. За конкретне локације, у односу на локално тло и његова геомеханичка својства, на основу посебних услова, добиће се очекивани максимални интензитет земљотреса (микрорејонизација).

6.1.7. ХИДРОЛОШКЕ И ХИДРОГРАФСКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

Међу најзначајније природне туристичке вредности неког подручја свакако спадају хидрографска мрежа и објекти на њој. Са гледишта хидрографске мреже, може се рећи да је она у АП Војводини, а самим тим и у обухвату Студије, врло развијена. Заступљене су готово све категорије токова, на шта су у многе утицали географски положај, рељеф и геологија предметног подручја.

6.1.7.1. ПОДЗЕМНЕ ВОДЕ

Подземне воде као значајан хидрогеолошки потенцијал неког подручја јављају се у виду фреатских, артешких и термоминералних вода. У погледу њихове туристичке валоризације на неком подручју значајан су фактор у просторном и туристичком уређењу и планирању, у контексту изградње објеката у функцији туризма.

Фреатска или прва издан на подручју обухваћеном Студијом јавља се у алувијалној равни на дубини од 1 до 4 m, на лесној тераси од 8 до 10 m, док је најдубља на лесним заравнима-Тителски брег до 40 m и Делиблатској пешчари. Фреатске издани се на подручју алувијалне равни често у одређеним деловима Подунавља јављају током већег дела године у виду ритова уз Дунав.

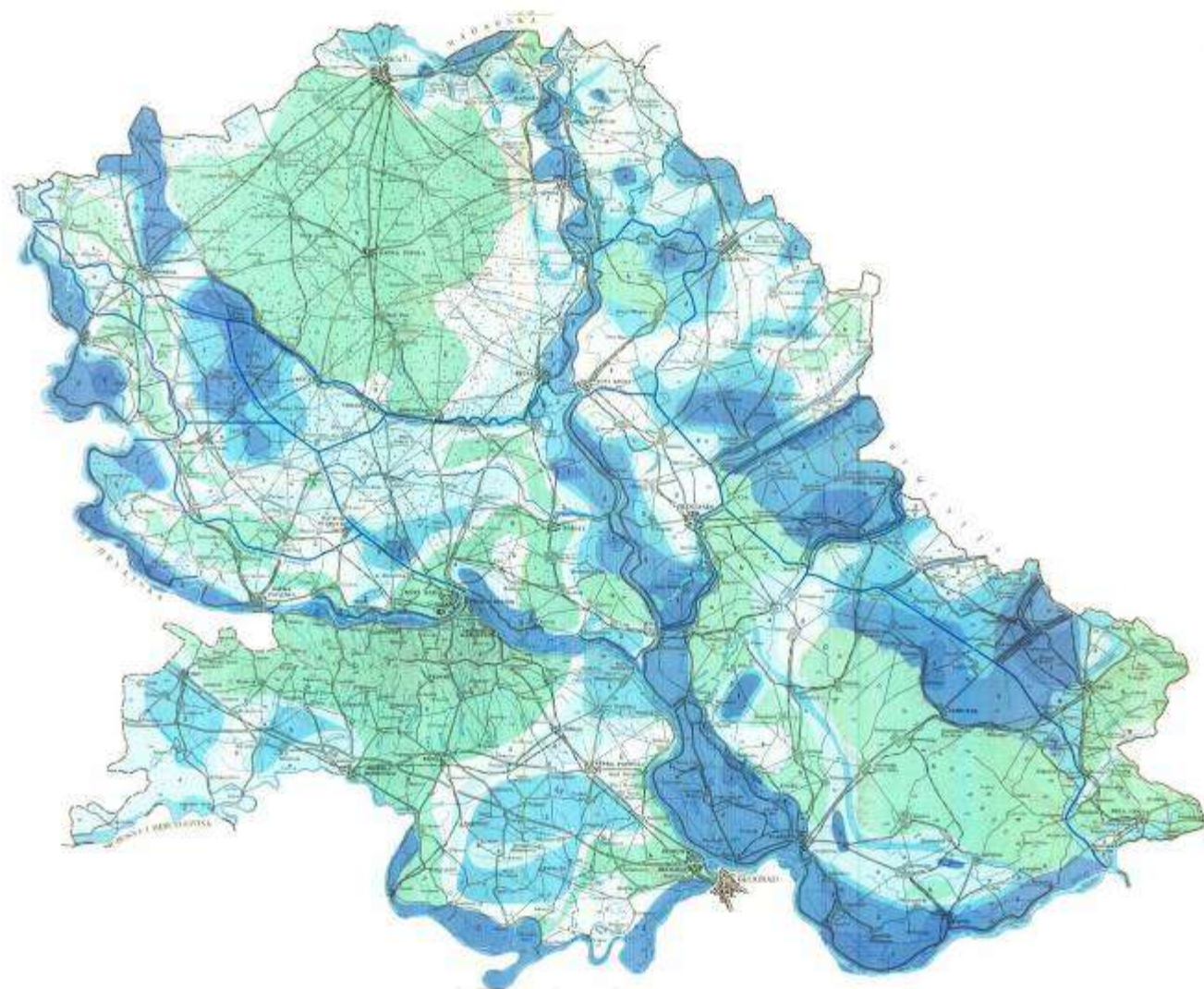
Артешка издан најчешће се јавља на дубинама између 80 и 200 m. Оне имају изузетан значај за водоснабдевање насеља, а такође и туристичких објеката посматраног подручја.

Термалне воде су велики туристички потенцијал подручја обухваћеног Студијом у чијем се обухвату налази неколико бањских комплекса. Најстарији термални извор налази се у Старом Сланкамену (1702. год.). Осим ове бање, на територији подручја обухваћеног Студијом налазе се и термалне воде у Бездану, Пригревици (бања "Јунаковић") и новосадска Јодна бања. На територији Новог Сада налази се неколико неискоришћених термалних бушотина на подручју Шангаја и Камењара.

По хемијском саставу, термалне воде су веома сличне, и имају карактер алкалних муријатичних јодних хипотермних вода. Изузетак је бања у Пригревици која има и брома, док се новосадске воде одликују и одређеним степеном радиоактивности. Температура ових вода креће се од 22°C до 25°C у Бездану, 18,4°C у Старом Сланкамену, док на територији Новог Сада температура износи од 24°C до 34°C. Температура воде у бањи "Јунаковић" креће се од 25°C до 36°C.

Већина термалних вода користи се у оквиру различитих болничких центара у здравствено-лечилишне сврхе, осим бање "Јунаковић" која потенцира и развија и рекреативни аспект.

Извори су место истицања подземних вода на површину. Највећи број извора јавља се на Фрушкој гори и њеном подножју. У сливовима фрушкогорских потока налази се преко 20 извора. Они имају значајну туристичку атрактивност, с посебним акцентом на оне изворе који су у близини, или на простору излетничко-рекреационих локалитета.

Карта 14. Карта просечних нивоа подземних вода у Војводини

6.1.7.2. ПОВРШИНСКЕ ВОДЕ

На подручју обухваћеном Студијом доминира ток реке Дунав, који је најважнији хидрографски објекат овог подручја. Осим Дунава на предметном подручју јављају се и други значајни хидрографски објекти: каналисани ток Мостанге (канал Пригревица-Бездан, Сомбор-Оџаци, Бачки Петровац-Каравуково), део Великог канала ДТД (Врбас-Бездан, део канала Банатска Паланка-Нови Бечеј), и део канала Нови Сад-Савино Село. Од површинских токова на подручју општине Тител налази се доњи ток реке Тисе, а у банатском делу Подунавља Караш, Нера и доњи ток Тамиша. Од осталих хидрографских објеката веома је значајно истаћи и групу белоцркванских језера.

Реке су хидрографски објекти веома значајни са аспекта туристичке валоризације подручја. С обзиром да су предмет ове Студије марине, као прихватни објекти наутничког туризма, веома је важно сагледати ове значајне хидрографске површине и са аспекта других видова туризма: спортско-рекреативног, купалишног, риболовног, ескурзионог, културно-манifestационог и осталих видова туризма, с обзиром да су они веома важан аспект у контексту валоризације и детекције потенцијалних локација за размештај марина.

Дунав и његове притоке

Дунав је са својом дужином тока од 2860 km друга река Европе и једна од њених најважнијих водених саобраћајница. Кроз Србију протиче средњим делом тока у дужини од 588,5 km, од тога на подручју Војводине у дужини око 362 km, што износи 61,5% укупног тока кроз нашу земљу. Текући подручјем Панонске низије (тзв. панонски сектор), Дунав има незнатан пад и малу брзину. Просечан пад на овом сектору је 5,2 cm/km, а просечна брзина 4 до 5 km/h. На овом подручју Дунав се одликује неуједначеним ширинама и дубинама. Ширина корита варира од 380 m до 2000 m (просечна ширина 600 m), а дубина од 5 до 23 m.

У Панонском сектору, коме припада подручје обухваћено Студијом, Дунав је питома равничарска река па, због малог пада, његов ток карактеришу многобројни меандри. Такође на овом подручју прима и веће притоке попут Драве, Тисе, Саве, Велике Мораве и др.

С обзиром да носи велике количине песка и муља Дунав их таложи у кориту стварајући аде и рукавце, што му даје посебну туристичку атрактивност на подручју војвођанског Подунавља.

Од осталих хидрографских објеката на подручју војвођанског Подунавља за туристичку валоризацију ширег приобаља Дунава, истичу се свакако и највећим делом каналисан ток Мостонге и група белоцркванских језера.

Мостонга, по својој величини и значају је трећа река Бачке (после Криваје и Јегричке). Настаје северно од Сомбора. Од некадашњег тока остали су изворишни делови и део јужно од Бача до ушћа у Букински рит у дужини од 18 km. Остали део тока је регулисан (прва регулација у 15 веку, последња од 1952. до 1957. год.) и састоји се од два канала и то Оџаци-Сомбор и делом од канала Бачки Петровац-Каравуково.

Белоцркванска језера су туристички веома атрактивни хидрографски објекти на подручју општине Бела Црква. Језера се налазе уз југозападни периферни део Беле Цркве и концентрисана су дуж пута Бела Црква-Ковин-Смедерево. Настала су у депресијама створеним експлоатацијом шљунка који је река Нера наталожила на месту еродираних песковито и лесноглинових аброзивних серија.

На простору банатског Подунавља од хидрографских локалитета, туристички атрактивно је подручје Дунава код Банатске Паланке, затим Канал ДТД код Кајтасова, Караш код Јасенова. Подручје код Банатске Паланке (ушће канала ДТД у Дунав) има дугу традицију у спортском риболову и добре услове за развој различитих облика наутничког туризма, а постоје и услови за изградњу мањег наутничког центра (марина и одређени пратећи садржаји).

Од осталих хидрографских објеката на подручју обухваћеном Студијом потребно је споменути део канала Нови Сад-Савино Село (у дужини од 30 km) који је до сада био интересантан само риболовцима, али би могао да буде део наутничког вида туризма који би поред Дунава обухватио и каналски систем Војводине.

6.1.8. КЛИМАТСКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

Климатске карактеристике подручја представљају природни фактор који у значајној мери утиче на све видове туризма у подручју у контексту његове атрактивности. Посматрајући са тог аспекта урађена је анализа овог природног фактора, што представља значајан фактор при вишекритеријумском вредновању потенцијалних локација марина на Дунаву. Од одређених карактеристичних вредности климатских елемената (инсолација, температура ваздуха, влажност ваздуха,...) зависе врсте и облици туристичких кретања, трајање туристичке сезоне, и остали сви елементи везани за туристичко уређење простора.

У овој Студији биће приказане и анализирани вредности климатских елемената (са посебним освртом на њен утицај на туристичка кретања у приобаљу Дунава) праћених током тридесетогодишњег периода (1960-1989. године) за следеће метеоролошке станице: Сомбор, Нови Сад-Римски Шанчеви, Панчево, Бела Црква.

Инсолација

Инсолација је веома важан климатски елемент обзиром да она, својим дејством утиче посредно, како на остале климатске елементе, тако и на туристичку атрактивност предметне регије.

При избору потенцијалне локације марине, потребно је имати у виду да овај климатски елемент има примарни значај за хелиотерапију, дужину купалишне сезоне, изглед пејзажа и друге вредности.

Табела 7. Средње вредности инсолације (изражено у часовима) на подручју обухваћеном Студијом за метеоролошке станице Сомбор, Нови Сад - Римски Шанчеви, Панчево (Београд) и Бела Цркву (Вршац) за период 1960-1989. године¹

СТАНИЦА	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год. сума сума
СОМБОР	65,8	83,4	144,8	179,8	221,9	238,0	285,9	263,8	205,3	163,0	76,9	56,8	1985,4
НОВИ САД – Р. ШАНЧЕВИ	67,6	86,5	139,7	174,2	226,3	250,3	287,2	272,0	207,8	173,1	82,9	57,4	2025,0
ПАНЧЕВО	71,2	85,3	140,8	177,4	223,6	245,7	282,6	266,1	203,6	167,1	88,6	63,0	2014,6
БЕЛА ЦРКВА	69,4	82,0	146,0	171,4	222,6	245,9	281,8	265,6	208,4	169,7	85,9	55,9	2004,6

С обзиром да се подручје обухваћено Студијом налази у умерено континенталном појасу, може се констатовати да се одликује релативно високом инсолацијом са, у просеку, преко 2000 часова годишње на читавом подручју.

Највећу инсолацију у овом периоду бележи метеоролошка станица Нови Сад-Римски Шанчеви (2025,0 часова), а најнижу метеоролошка станица Сомбор (1985,4 часова).

¹ Извор: Републички хидрометеоролошки завод у Београду, Метеоролошки годишњаци од 1960. до 1989. године, Савезни и Покрајински хидрометеоролошки завод

Температура ваздуха

Температура ваздуха веома је значајна код валоризације хидрографских мотива. Велики значај имају температуре ваздуха током летњих месеци чије вредности прелазе 20°C, уз температуру воде изнад 18°C, чиме одређују дужину купалишне сезоне. Температура, као климатски чинилац, не може се посматрати самостално с обзиром да је он у комплексној спрези са осталим климатским елементима. Интересантна је тзв. еквивалентна селективна температура која показује истовремено деловање температуре, влажности ваздуха и ветра.

За предметно подручје у посматраном тридесетогодишњем периоду за одабране метеоролошке станице у Приобаљу, средње годишње вредности температуре ваздуха крећу се у интервалу од 10,5°C (метеоролошка станица Сомбор) до 11,2°C (метеоролошка станица Бела Црква).

Табела 8. Средње месечне и годишње температуре ваздуха на подручју у обухвату Студије за метеоролошке станице Сомбор, Нови Сад-Римски Шанчеви, Панчево и Бела Црква за период од 1960. до 1989. године²

СТАНИЦА	МЕСЕЦ												ГОД. вр.
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
СОМБОР	-1,4	1,1	5,6	11,1	16,2	19,3	20,7	20,0	16,2	10,9	5,3	1,0	10,5
НОВИ САД -Р. ШАНЧЕВИ	-1,3	1,3	6,0	11,4	16,5	19,5	21,1	20,6	16,9	11,5	5,9	1,5	10,9
ПАНЧЕВО	-0,8	1,7	6,2	11,4	16,6	19,7	21,2	20,7	16,8	11,5	5,7	1,3	11,0
БЕЛА ЦРКВА	-0,5	1,9	6,5	11,7	16,7	19,6	20,9	20,8	17,1	11,7	5,2	1,6	11,2

Највеће средње месечне вредности температуре ваздуха јављају се у јулу (од 20,7°C до 21,2°C) и августу (од 20,0°C до 20,8°C), а најмање зими, посебно изражене за месец јануар, када се температура спушта испод нуле (од -0,5°C до -1,4°C).

Табела 9. Средње месечне максималне температуре ваздуха на подручју обухваћеном Студијом за метеоролошке станице Сомбор, Нови Сад-Римски Шанчеви, Панчево и Бела Црква за период од 1960. до 1989. године³

СТАНИЦА	МЕСЕЦ												ГОД. вр.
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
СОМБОР	2,0	5,2	11,2	17,1	21,9	25,1	27,0	26,8	23,4	17,8	9,8	4, ¹	15,9
НОВИ САД – Р. ШАНЧЕВИ	2,3	5,4	11,3	17,2	22,1	25,2	27,2	27,2	23,7	18,1	10,4	4,7	16,2
ПАНЧЕВО	2,8	6,0	12,0	17,3	22,6	25,7	27,3	27,3	23,6	18,0	10,3	4,7	16,6
БЕЛА ЦРКВА	3,2	6,0	11,6	17,4	22,5	25,4	27,4	27,4	23,7	18,2	10,8	5,1	16,6

У погледу анализе средњих месечних максималних температура ваздуха, са највишим вредностима истичу се месеци јули и август (од 26,8°C до 27,4°C). Средње месечне максималне температуре у мају прелазе вредности од 20°C (од 21,9°C до 22,6°C), високе су и током септембра (преко 23°C), а релативно и током октобра. Са аспекта валоризације туристичких активности приказани подаци упућују на закључак да је Подунавље већим делом године веома погодно за спортско рекреативне и остале видове туризма.

Укупан средњи број летњих дана (Tx>25,0°C) у посматраном периоду креће се од 83

² Извор: Метеоролошки годишњаци Савезног и Покрајинског хидрометеоролошког завода од 1960. до 1989. године
³ Извор: Метеоролошки годишњаци Савезног и Покрајинског хидрометеоролошког завода од 1960 до 1989. године.

(метеоролошка станица Сомбор) до 92 (метеоролошка станица Бела Црква) током године. Највећи број ових дана јавља се у летњим месецима - у јулу и августу (од 21 до 23), током јуна (од 16 до 18), и у септембру (од 12 до 13).

Табела 10. Средњи број летњих дана ($T_x > 25,0$ °C) за подручје обухваћено Студијом за метеоролошке станице Сомбор, Нови Сад-Римски Шанчеви, Панчево и Бела Црква за период од 1960 до 1989. године⁴

СТАНИЦА	МЕСЕЦ												ГОД врд.
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
СОМБОР	.	.	.	2	9	16	22	21	12	2	.	.	83
НОВИ САД – Р. ШАНЧЕВИ	.	.	.	2	9	16	22	22	13	3	.	.	89
ПАНЧЕВО	.	.	.	2	11	18	22	22	13	2	.	.	90
БЕЛА ЦРКВА	.	.	.	2	11	17	23	23	13	3	.	.	92

Узимајући у обзир све наведене податке произлази да су најбољи услови за различите облике туризма (купалишни, спортско-рекреативни, наутички) током летњих месеци.

Ветар

Ветар као климатски елемент, такође је важан у контексту развоја наутичког туризма у приобаљу Дунава.

Ветар има велику туристичку вредност која се огледа у неколико кључних чињеница:

- ветар утиче на снижавање високих температура ваздуха у приобалном делу различитих хидрографских објеката,
- ветар слабијег интензитета погодује једриличарским спортовима на води
- јак ветар може значајно да отежава пловидбу на рекама (пример јаке кошаве дуж Дунава на појединим секторима).

Табела 11. Средње вредности честине (‰) и брзине ветрова (m/s) за подручје обухваћено Студијом за метеоролошке станице Сомбор, Нови Сад-Римски Шанчеви, Панчево и Бела Црква за период од 1960. до 1989. године⁵

	N		NE		E		SE		S		SW		W		NW		C
	ч	б	ч	б	ч	б	ч	б	ч	б	ч	б	ч	б	ч	б	ч
СОМБОР	160	3,1	64	2,3	86	2,6	97	3,2	82	2,3	69	2,4	101	2,5	151	3,2	190
НОВИ САД Р. ШАНЧЕВИ	93	3,3	46	2,7	104	2,8	221	3,8	47	2,8	60	2,2	174	2,6	173	3,0	82
ПАНЧЕВО	32	2,5	46	2,0	71	2,6	286	3,2	42	1,9	107	2,1	93	2,5	221	3,0	102
Б. ЦРКВА	34	2,3	15	2,6	40	4,1	156	4,7	38	2,9	49	2,2	92	2,2	187	2,7	389

Анализом података наведених у табели 11, може се констатовати да су најчешћи ветрови на подручју обухваћеном Студијом: југоисточни (тзв. кошаве) и северозападни ветрови (изузетак чини северозападно подручје регије где поред северозападног доминира и северни ветар).

Највећу честину ови ветрови имају на метеоролошким станицама Панчево (кошава 286‰, северни ветар 221 ‰), затим Нови Сад- Римски Шанчеви (221 ‰ и 173‰).

Поред велике учесталости ветрова карактеристична је и њихова велика брзина и удари првенствено код кошаве (од 3,2 до 4,7 m/s).

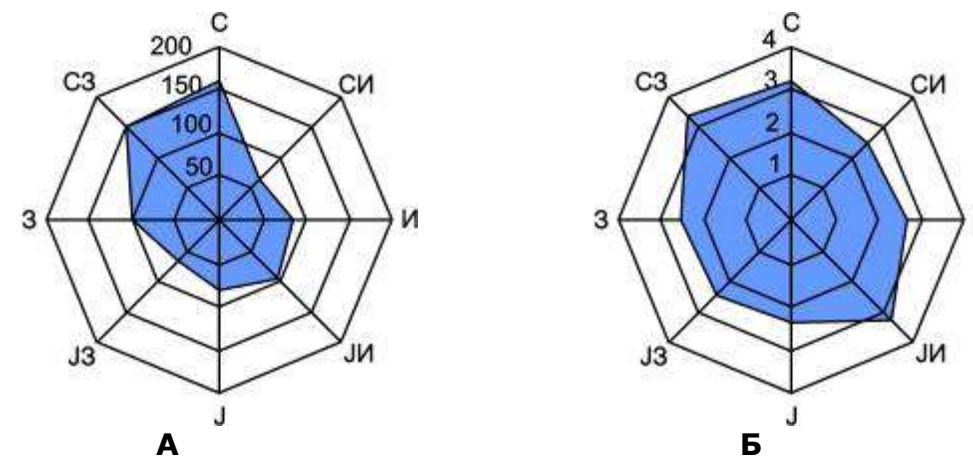
Најчешће тишине, забележене су на је метеоролошкој станици Бела Црква (389‰), а најмања

⁴ Извор: Метеоролошки годишњази Савезног и Покрајинског хидрометеоролошког за-вода од 1960. до 1989. године.

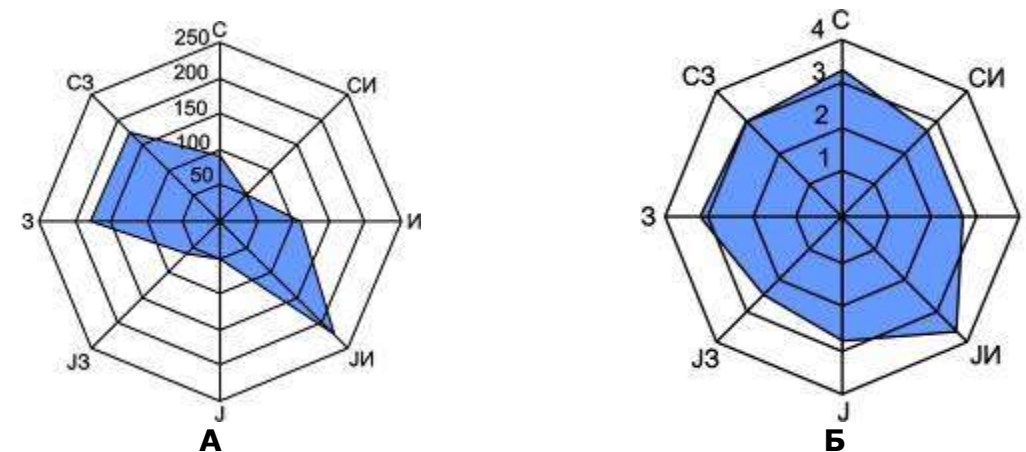
⁵ Извор: Метеоролошки годишњази Савезног и Покрајинског хидрометеоролошког завода од 1960. до 1989. године.

на метеоролошкој станици Нови Сад - Римски Шанчеви (82‰).

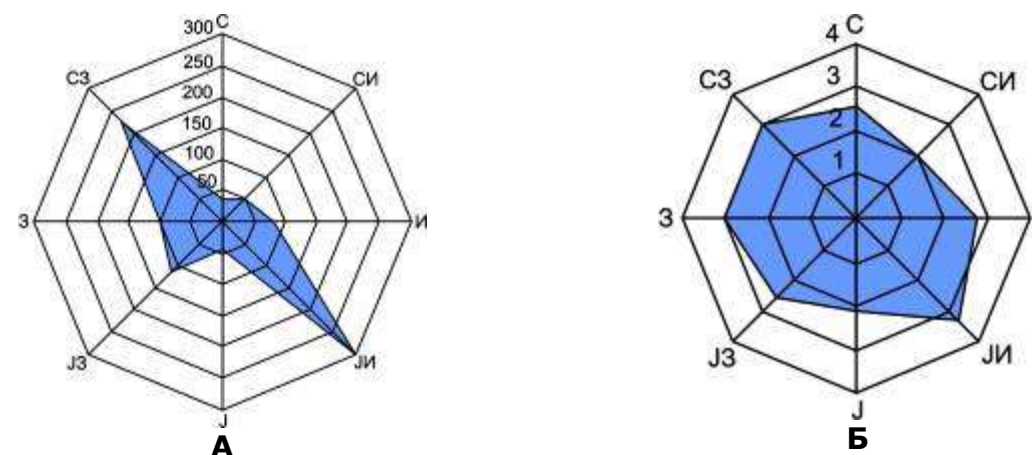
За туристичку валоризацију подручја, у контексту наутичког туризма, веома важан је и средњи број дана са јаким ветром. У посматраном периоду средњи број дана са јаким ветром креће се од 4,3 (метеоролошка станица Панчево) до 10,6 (метеоролошка станица Сомбор). Ови дани углавном су најчешћи крајем јесени и почетком пролећа (на подручју Сомбора) и током зиме (северац) и поклапају се са периодом када се као најчешћи облик ветра на посматраном терену јавља кошавица. У преосталом периоду преовлађују умеренији ветрови, тако да су различити видови туризма (са посебним акцентом на наутички вид туризма) могући током већег дела године.

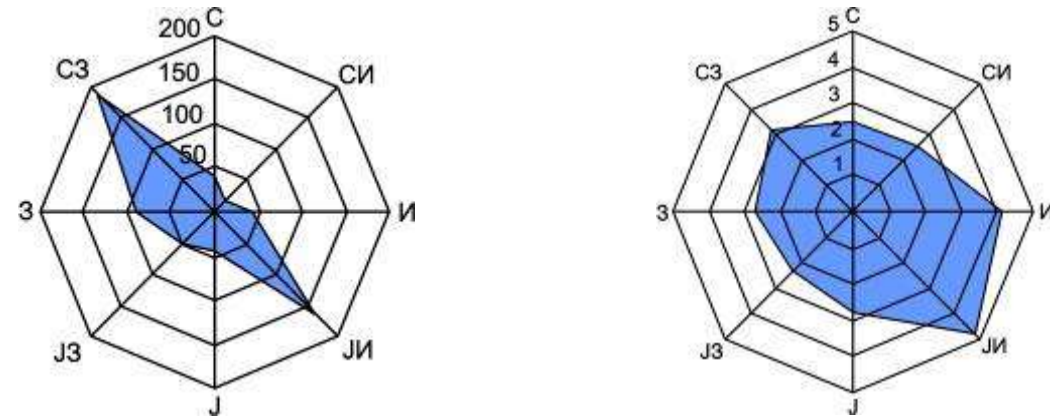
Графикон 1. А- Честина ветрова (‰) и Б- брзина ветрова (m/s) за метеоролошку станицу Сомбор у периоду од 1960-1989. године

Графикон 2. А - Честина ветрова (‰) и Б - брзина ветрова (m/s) за метеоролошку станицу Нови Сад - Римски Шанчеви у периоду од 1960-1989. године

Графикон 3. А- Честина ветрова (‰) и Б - брзина ветрова (m/s) за метеоролошку станицу Панчево у периоду од 1960-1989. године

Графикон 4. А- Честина ветрова (‰) и Б - брзина ветрова (m/s) за метеоролошку станицу Бела Црква у периоду од 1960-1989. године

Релативна влажност ваздуха

Вредности релативне влажности ваздуха као климатског елемента, у комбинацији са осталим климатским елементима: температуром ваздуха и умереним ветром, дају подручју осећај одређеног комфора. За човеков организам најпогоднија вредност релативне влажности ваздуха је 60%, и температура ваздуха 20°C. Према проценту релативне влажности у биоклиматологији издвајају се следеће категорије:

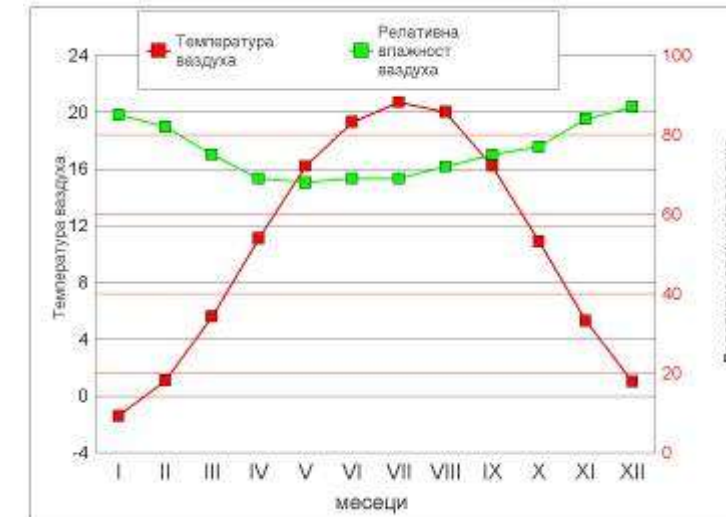
- веома сув ваздух (55% релативне влажности),
- сув ваздух (између 55 и 75%),
- умерено влажан ваздух (75 и 90%) и
- веома влажан ваздух (преко 90%).

Табела 12. Средње месечне и годишње вредности релативне влажности ваздуха (%) за четири метеоролошке станице: Сомбор, Нови Сад-Римски Шанчеви, Панчево и Бела Црква за период од 1960. до 1989. године⁶

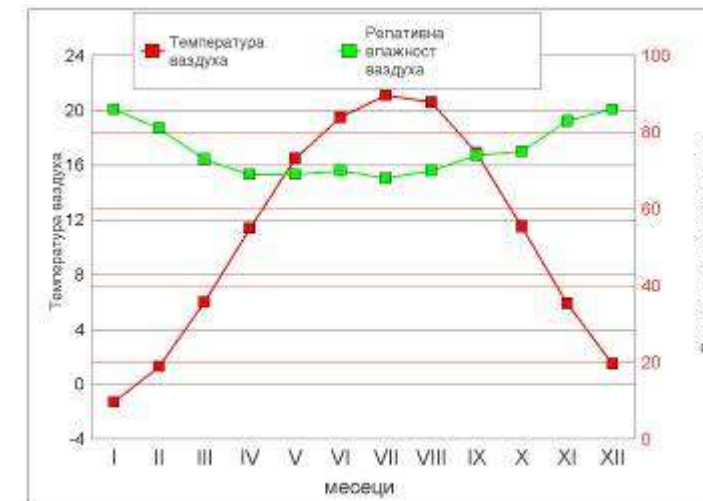
СТАНИЦА	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год-Сума
СОМБОР	85	82	75	69	68	69	69	72	75	77	84	87	76
НОВИ САД-Р. ШАНЧЕВИ	86	81	73	69	69	70	68	70	74	75	83	86	75
ПАНЧЕВО	87	84	73	67	70	72	72	72	75	78	83	88	77
БЕЛА ЦРКВА	81	82	72	67	68	72	69	70	72	74	79	85	74

Најнижу средњу годишњу вредност релативне влажности ваздуха за посматрани период бележи метеоролошка станица Бела Црква (74%), а највишу метеоролошка станица Панчево (77%). Максималне средње месечне вредности јављају се током зимских месеци (од 81% до 88%), а најниже вредности евидентирани су током пролећа (април 67% метеоролошка станица Бела Црква и Панчево) и лета (од 68% до 72%) године. Узимајући у обзир посматрану биоклиматолошку класификацију подручје обухваћено Студијом спада у подручја у којима се током године смењују периоди сувог и умерено влажног ваздуха.

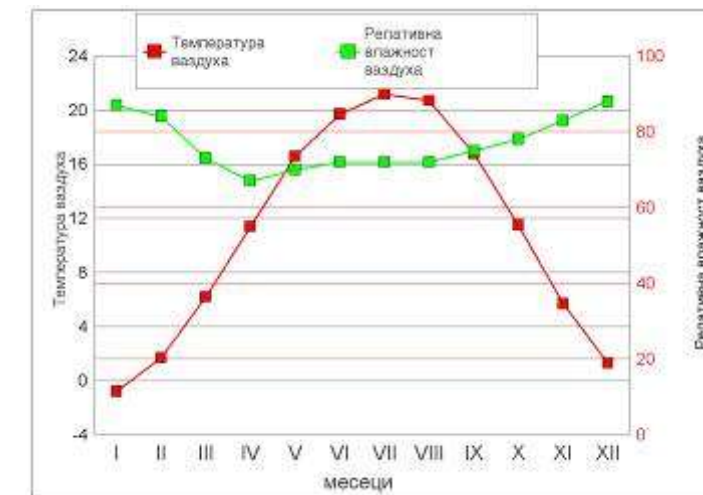
⁶ Извор: Метеоролошки годишњаци од 1960. до 1989. године Савезни и Покрајински хидрометеоролошки завод

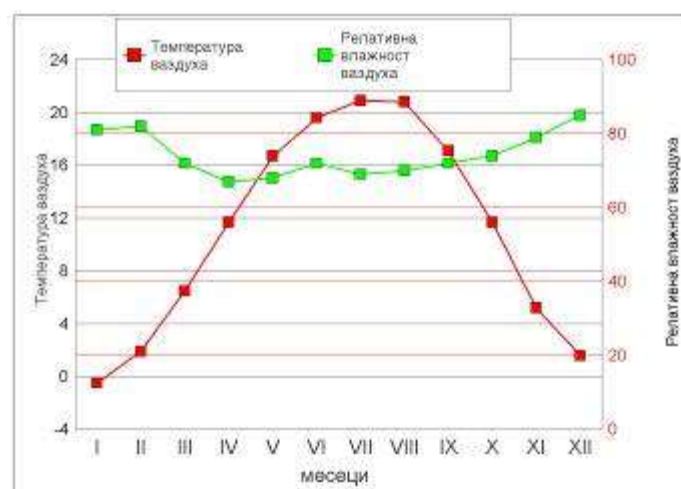
Графикон 5. Средње месечне вредности температуре и релативне влажности ваздуха за метеоролошку станицу Сомбор за период 1960-1989. године

Графикон 6. Средње месечне вредности температуре и релативне влажности ваздуха за метеоролошку станицу Нови Сад-Римски Шанчеви за период 1960-1989. године

Графикон 7. Средње месечне вредности температуре и релативне влажности ваздуха за метеоролошку станицу Панчево за период 1960-1989. године

Графикон 8. Средње месечне вредности температуре и релативне влажности ваздуха за метеоролошку станицу Бела Црква за период 1960-1989. године

Облачност

Облачност је веома важан климатски елемент с обзиром да од облачности директно зависи осунчавање, што има велики значај за неке видове туризма (рекреативни, купалишни).

Табела 13. Средње месечне и годишње вредности облачности за подручје обухваћено Студијом за метеоролошке станице Сомбор, Нови Сад- Римски Шанчеви, Панчево и Белу Цркву за период од 1960 до 1989. године⁷

СТАНИЦА	МЕСЕЦ												ГОД. врд.
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
СОМБОР	7,1	6,8	6,2	6,0	5,9	5,5	4,3	4,1	4,4	4,9	6,8	7,4	5,8
НОВИ САД – Р. ШАНЧЕВИ	7,0	6,6	6,1	6,0	5,7	5,2	4,2	3,8	4,3	4,8	6,8	7,3	5,7
ПАНЧЕВО	6,6	6,4	5,7	5,6	5,3	4,9	3,8	3,7	4,1	4,5	6,3	7,2	5,3
БЕЛА ЦРКВА	6,7	6,6	5,8	5,7	5,2	5,0	4,1	3,8	4,2	4,6	6,3	7,2	5,4

Из података приказаних у табели закључује се да је најмања облачност у току главне туристичке сезоне у августу (од 3,7 до 4,1) и јулу (од 3,8 до 4,3). Највећа облачност је током зимских месеци (већу облачност има северозападни део војвођанског Подунавља) и то у децембру кад се вредности крећу од 7,2 (метеоролошка станица Бела Црква) до 7,4 (метеоролошка станица Сомбор).

У поређењу између пролећних и јесењих месеци констатује се да је јесен знатно ведрја до од пролећа.

Падавине

Падавине су врло битан климатски елемент који својим вредностима утиче на карактеристике одређеног простора (одржавање хидрографских објеката, вегетација). Када је реч о утицају падавина на развој одређених облика туризма, првенствено купалишног и спортско рекреативног, већи значај имају дани без падавина.

Табела 14. Средње месечне и годишње вредности падавина (у mm) за метеоролошке станице Сомбор, Нови Сад-Римски Шанчеви, Панчево и Б. Црква за период од 1960. до 1989. године⁸

СТАНИЦА	МЕСЕЦ												ГОД. врд.
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
СОМБОР	39	33	36	50	57	77	61	52	38	38	53	44	580
НОВИ САД – Р. ШАНЧЕВИ	40	36	40	48	59	81	62	56	35	36	47	46	586
ПАНЧЕВО	35	38	42	51	66	90	63	54	50	39	51	52	631
БЕЛА ЦРКВА	43	39	39	52	77	92	74	56	49	40	53	56	670

Највеће количине падавина на подручју обухваћеном овом Студијом јављају се током јула (од 77 до 92 mm), а након тога током маја и јуна месеца. Најмање падавина има у зимском делу године, а пролеће је у просеку кишније од јесени.

Укупне годишње количине падавина крећу се од 580 до 670 mm током године и те количине одговарају за формирање првенствено степске вегетације (која је данас култивисана) на предметном подручју.

Веома важан је и број дана без падавина у валоризацији предметног подручја, те су због тога представљени и подаци о њиховом средњем броју у периоду од маја до октобра (табела 15) током анализираних тридесетогодишњег периода.

Табела 15. Средњи број дана без падавина за метеоролошке станице Сомбор, Нови Сад-Римски Шанчеви, Панчево и Б. Црква за период од 1960. до 1989. године⁹

СТАНИЦА	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	ГОД. сума
СОМБОР	-	-	-	-	18	17	21	22	21	23	-	-	-
НОВИ САД – Р. ШАНЧЕВИ	-	-	-	-	18	17	21	22	21	23	-	-	-
БЕОГРАД	-	-	-	-	19	17	22	22	22	24	-	-	-
ВРШАЦ	-	-	-	-	19	16	20	21	22	23	-	-	-

Највећи број дана без падавина јавља се током октобра (23-24 дана) да би се током јула, августа и септембра тај број кретао просечно од 20 до 22 дана. Најмање дана без падавина у овом периоду има у мају и јуну.

Магла као метеоролошка појава може бити врло значајна у туристичкој валоризацији предметног простора. Појава магле отежава саобраћај, а само подручје чини естетски непривлачним. Имајући у виду пловидбу Дунавом првенствено када је у питању наутички туризам, потребно је знати податке за појаву магле.

Током посматраног периода (1960-1989. година) просечан број дана са маглом на подручју обухваћеном Студијом креће се од 21 (мететеоролошка станица Бела Црква) до 37 (мететеоролошка станица Сомбор). Средњи број дана са маглом на подручју Новог Сада и Панчева је 28 током године. Највећи број дана са појавом магле је током зимских месеци (децембар, јануар) али је честа и у касну јесен, рано пролеће, а понекад се на кратко јавља и током летњих месеци.

С обзиром да су овом анализом обухваћени само подаци са четири највеће метеоролошке станице у Приобаљу, при избору потенцијалне локације марине на Дунаву, мора се водити рачуна и о великом броју микроклиматских чинилаца који су изузетно важни на потенцијалним

⁷ Извор: Метеоролошки годишњаци Савезног и Покрајинског хидрометеоролошког завода од 1960. до 1989. године

⁸ Извор: Метеоролошки годишњаци од 1960. до 1989. год, Савезни и Покрајински хидрометеоролошки завод

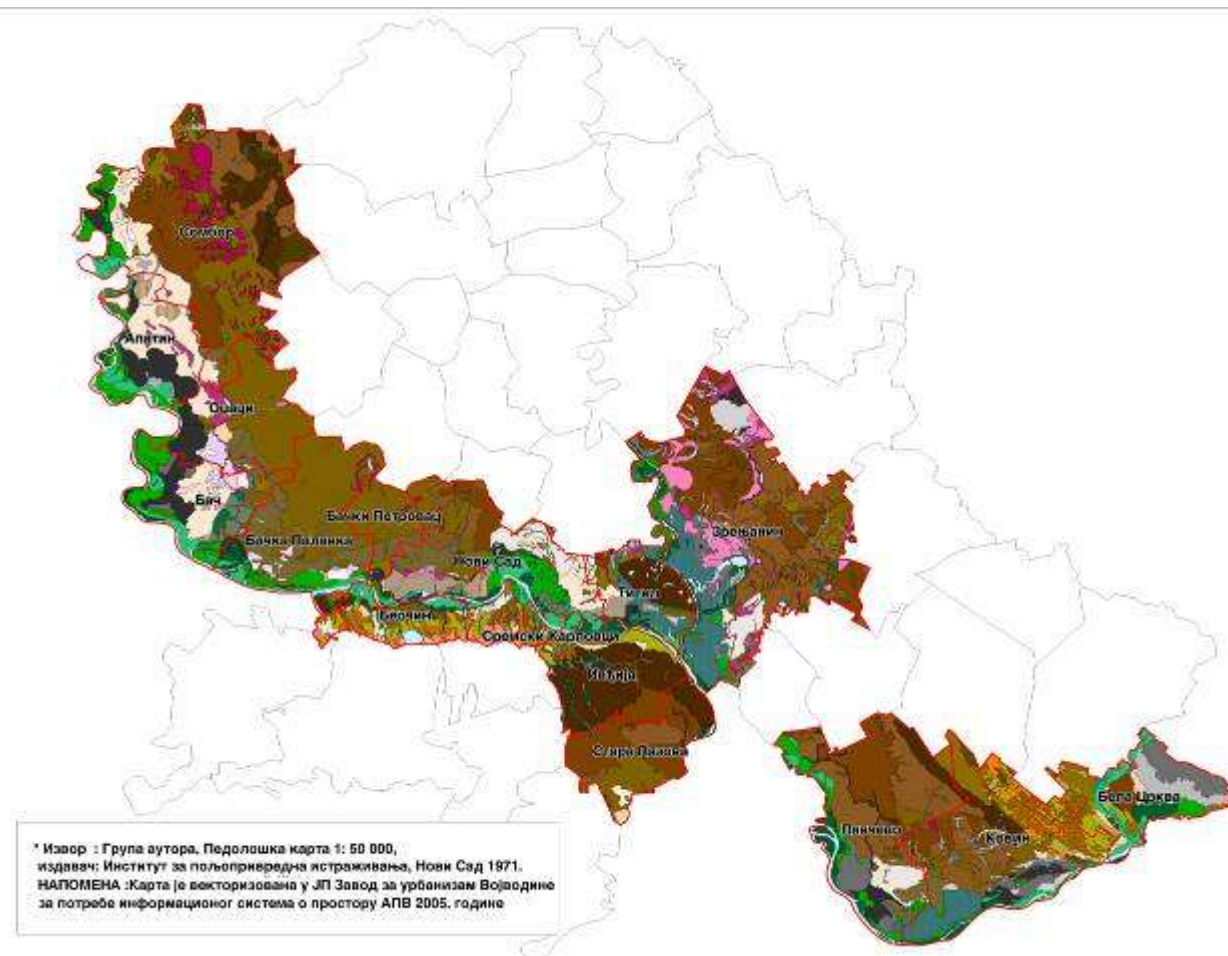
⁹ Извор: Метеоролошки годишњаци од 1960. до 1989. год, Савезни и Покрајински хидрометеоролошки завод

локацијама и који услед дејства многобројних чинилаца, како природних тако и оних насталих антропогеним деловањем, свакако одступају у одређеној мери од вредности добијених на главним метеоролошким тачкама на којима су постављени мерни инструменти.

6.1.9. ПЕДОЛОШКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

По својим физичким, хемијским и производним карактеристикама, земљишта Војводине, а самим тим и на подручју обухваћеном Студијом, својим највећим делом спадају међу најбоља пољопривредна земљишта у Европи. Подаци о површинама и заступљености појединих типова преузети су из Земљишта Војводине¹⁰.

У даљем тексту даје се приказ основних карактеристика неколико најзаступљенијих типова земљишта по њиховој распрострањености на територији обухвата Студије, и дата је прегледна Педолошка карта за простор обухваћен Студијом.

Карта 15. Педолошка карта општина у обухвату Студије

Чернозем са својим подтипovima, варијететима и формама заузима доминантне површине. Налази се у највећем обиму на површинама лесних заравни и лесним терасама, а само делимично на сувој и оцедитој алувијалној тераси Дунава. Одликује се релативно дубоким хумусним хоризонтом, веома повољним хемијским, физичким, водно-ваздушним и производним особинама.

Ливадска црница; Према површинама коју захвата, ливадска црница спада у групу најраспрострањенијих типова земљишта у Покрајини. Највише је има у Бачкој, мање у Банату, а најмање у Срему. Најчешће се налази на површинама лесних тераса, а ређе на лесном

платоу. Одликује се релативно дубоким хумусним хоризонтом, одличном структуром, повољним водно-ваздушним, хемијским и производним карактеристикама.

Ритска земљишта; Ову групу хидроморфног земљишта представљају три основна типа: ритске црнице, ритске смонице и мочварна земљишта. Најраспрострањенија су у Банату, а мање их има у Бачкој и Срему. Веома се разликују по својим хемијским, физичким, водно-ваздушним и производним карактеристикама. Ритске црнице и ритске смонице су потенцијално плодна земљишта, која захтевају увођење водног режима и примену интензивне агротехнике. Мочварна земљишта су превлажена земљишта која се најчешће налазе дуж обала река, бара и језера. Ова земљишта нису погодна за пољопривредну производњу, те у овом контексту представљају погодна земљишта за лоцирање наутичких објеката, односно marina у Приобаљу Дунава.

Алувијална и делувијална земљишта; Алувијална или флувијална земљишта су формирана у приобаљу река Дунава, Тисе, Саве, Тамиша и Нере. Карактеристике их лакши механички састав и смањена присутност хумуса и биљних хранива. Делувијална земљишта јављају се као продукт слабијих или јачих процеса ерозије насталих услед рада воде, а незнатним делом и еолском ерозијом. Најчешће се налазе дуж водотокова око Фрушке горе, и под странама Делиблатске пешчаре. Могу се сматрати погодним за потенцијалне локације marina на Дунаву.

Гајњаче припадају групи смеђих земљишта и нема их много на територији Покрајине. У обухвату Студије заступљене су на Фрушкој гори.

Иницијална земљишта и смеђа степска земљишта на лесу; Ово су јако песковита земљишта слабо снабдевена хумусом, азотом и фосфором. У рејону Делиблатске пешчаре услед нижег нивоа подземних вода, она представљају апсолутно шумска земљишта.

Рендзина и парарендзина; Ова земљишта су распрострањена на ободима Фрушке горе. Рендзине су плитка и кисела земљишта која су неповољна за пољопривредну производњу, а парарендзине су, за разлику од њих, знатно повољнија земљишта, јер имају дубљи профил, бољи водно-ваздушни режим и богатијом биогеним елементима. Ова земљишта су подложна ерозији те их стога треба штитити од ње.

6.2. ПРИРОДНИ И СТОРОНИ УСЛОВИ НА ДУНАВУ

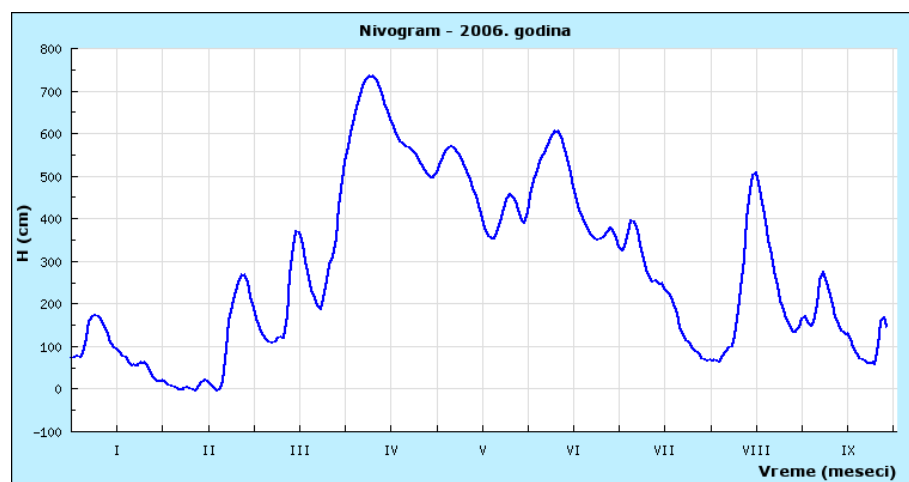
6.2.1. ПРИРОДНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ДУНАВА

У циљу валоризације туристичке вредности неког хидрографског објекта потребно је познавати вредности водостаја, протицаја као и термичког режима тока. У зависности од тога могу се боље сагледати могућности за развој различитих облика туризма (наутичког, спортско-рекреативног, риболовног и др.).

6.2.1.1. ХИДРОЛОШКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ДУНАВА

Хидролошке карактеристике Дунава утврђују се преко мреже станица површинских вода на којима се систематски прате и читавају водостаји, бележе протицаји, снимају морфолошке промене на профилу, обављају мерења брзина у речном току, узимају узорци воде за праћење квалитета воде, мере и одређују пронос и састав суспендованог наноса и др.

¹⁰ Земљишта Војводине, Нови Сад, 1972; Б. Живковић, В. Нејгебауер, Ђ. Танацијевић, Н. Милјковић, Л. Стојковић, П. Дрезгић

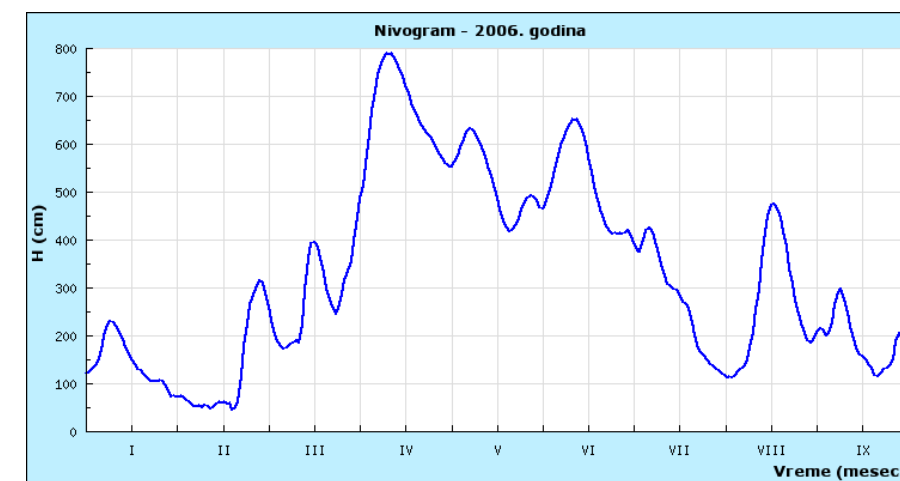

Водостај (cm) за 2006. годину									
Месећ:									
Дан:	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
24	107	265	245	615	463	414	150	225	191
25	107	285	257	606	480	414	141	205	205
26	105	306	288	593	488	413	134	190	195
27	98	316	314	580	493	416	130	186	
28	85	310	334	570	490	419	125	196	
29	73		356	560	482	408	119	208	
30	75		398	555	468	393	114	216	
31	75		447		465		114	213	

Хидролошка станица: **БОГОЈЕВО**

Табела 176: Водостај Дунава (изражен у cm) у 2006. години, хидролошка станица Богојево

Водостај (cm) за 2006. годину									
Месећ:									
Дан:	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
01	119	74	287	487	555	476	378	112	200
02	126	72	261	513	562	497	378	114	205
03	129	65	231	558	575	523	400	124	228
04	137	60	202	619	593	547	421	130	265
05	145	56	188	670	610	575	426	134	291
06	170	55	177	709	624	597	414	151	297
07	201	55	172	744	632	615	396	175	276
08	222	51	174	767	629	630	370	207	248
09	229	55	182	784	620	643	348	254	218
10	228	52	185	791	608	653	324	294	193
11	221	48	189	789	592	653	307	358	173
12	206	53	186	783	573	645	303	416	161
13	192	58	222	771	553	627	298	449	157
14	176	63	296	755	533	603	295	472	150
15	162	63	361	739	513	573	285	476	140
16	151	61	392	723	488	540	271	465	133
17	140	61	395	704	463	509	266	446	118
18	130	46	386	685	441	482	255	417	114
19	127	50	361	668	427	462	228	386	123
20	121	63	331	652	417	442	199	341	129
21	112	114	298	640	419	427	173	307	132
22	108	178	276	631	429	418	165	272	138
23	108	224	260	623	445	413	158	244	150

Хидролошка станица: **НОВИ САД**

Табела 17в: Водостај Дунава (изражен у cm) у 2006. години, хидролошка станица Нови Сад

Водостај (cm) за 2006. године									
Месећ:									
Дан:	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
01	167	100	333	458	612	435	400	122	206
02	191	98	323	479	604	445	390	120	204
03	207	94	307	498	602	460	390	122	215
04	214	90	288	524	602	477	396	129	240
05	226	82	272	561	605	496	403	138	269
06	244	81	257	604	612	516	403	142	285
07	262	82	246	646	618	536	397	153	284
08	280	80	240	683	622	554	382	172	268
09	289	78	245	712	624	568	360	204	244
10	290	76	257	730	618	583	339	236	218
11	286	74	264	740	611	598	315	271	198
12	280	72	267	745	600	607	297	322	178
13	260	74	276	744	588	608	288	363	168
14	248	78	317	741	572	603	282	389	168

Водостај (cm) за 2006. године									
Месеџ:									
Дан:	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
15	227	81	364	736	555	590	276	405	164
16	211	84	390	730	540	578	265	410	155
17	194	83	406	721	520	553	254	410	150
18	181	77	412	711	498	533	245	399	140
19	167	76	410	702	480	511	237	379	138
20	158	84	401	693	460	492	211	355	139
21	154	108	387	684	444	474	192	325	142
22	148	159	372	678	434	458	173	288	144
23	144	208	362	673	431	444	162	254	148
24	143	248	348	668	431	437	157	233	162
25	133	287	349	662	436	433	150	210	189
26	124	310	358	655	441	430	145	195	198
27	119	324	375	647	446	426	137	185	
28	104	334	391	638	448	424	131	182	
29	104		404	629	448	420	129	192	
30	105		418	621	444	413	125	202	
31	104		439		438		124	209	

Табела 18. Средњи месечни протицаји (m³/s) Дунава, на подручјуобухваћеном Студијом на мерним местима Бездан, Богојево, Нови Сад за период од 1960. до 1989. године¹³

МЕСТО	ПРОТИЦАЈ	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
БЕЗДАН	80	2003	2236	2362	2889	2968	3059	2803	2444	1923	1630	1602	1909
БОГОЈЕВО	50	2422	2650	2848	3536	3721	3853	3519	3061	2471	2118	2072	2377
НОВИ САД	80	2669	2782	2969	4007	3739	3636	3094	2769	2311	2240	2015	2318

Средње месечне вредности протицаја Дунава прате вредности високог и ниског водостаја. Највећи средњи месечни протицај је у јулу код Бездана и Богојева и код Новог Сада у априлу. Најмање вредности протицаја су у новембру и октобру. Веће количине воде имају негативан утицај, јер изазивају снижење температуре воде (без обзира на климатске услове) и плавлeње приобаља и речних острва. Оне разблажују концентрације отпадних материја и побољшавају услове пловидбе (за већа пловна средства). Мале количине воде могу донекле отежати услове пловидбе, а повећавају се у том периоду и концентрације отпадних материја у Дунаву, Најповољнији период за различите видове туристичких кретања (купалишни, спортско-рекреативни, наутички и др.) с обзиром на количину воде је током јула и августа. С обзиром да септембар има доста повољне климатске услове и доста воде такође је повољан за рекреативна кретања на Дунаву.

Високе воде на Дунаву наносе велике проблеме приобалном подручју (велике поплаве 1924, 1926, 1940, највећа 1965. год.), те је многе плаже и друге објекте немогуће користити, а потопи се и велики број ада. С друге стране, ниске воде отежавају пловидбу (првенствено за веће бродове) на подручјима где је корито Дунава иначе плитко. С обзиром да су најбољи услови за пловидбу при водостају од +200 cm, ипак се обзиром на вредности средњег водостаја, може говорити о одговарајућим условима за пловидбу.

Табела 19. Средње месечне температуре воде Дунава (изражене у °C) на осам пунктова за период од 1960. до 1989. године¹⁴

МЕРНО МЕСТО	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
БЕЗДАН	1,4	2,5	5,5	10,6	15,1	18,4	20,2	20,3	17,4	12,9	7,3	3,0
АПАТИН	1,5	2,4	5,4	10,6	15,3	18,8	20,6	20,6	17,7	13,0	7,5	3,1
БОГОЈЕВО	1,4	2,4	5,3	10,6	15,3	18,9	20,8	20,0	17,6	12,9	7,4	3,1
НОВИ САД	1,5	2,5	5,4	10,8	15,5	19,1	21,0	21,1	18,0	13,2	7,6	3,2
СЛАНКАМЕН	1,8	2,7	5,6	10,4	15,0	18,8	21,2	21,0	18,1	13,6	8,1	3,8
ПАНЧЕВО	1,3	2,3	6,1	12,1	17,3	21,0	23,1	22,8	18,9	13,6	7,7	3,0
КОВИН	1,7	2,3	5,8	12,3	17,2	20,1	22,4	22,6	19,2	13,7	7,7	3,1
БАНАТСКА ПАЛАНКА	1,8	1,9	5,0	11,0	15,7	19,6	22,2	21,2	18,6	14,0	6,8	3,6

Као што се може закључити из табеле 19, пораст температуре воде Дунава креће се углавном правилно идући од северозападне ка југоисточној тачки војвођанског Подунавља. То је последица јужнијег положаја, мирнијег тока, као и пријема воде десних притока које доносе нешто топлију воду.

Највише температура воде на свим секторима Дунава кроз Војводину су током јула и августа, када су изнад 20°C и тада су и најповољнији услови за купање. Најхладнију воду има подручје од Бездана до Богојева где се температура воде током лета креће од 20,2°C до 20,8°C у јулу и од 20,0°C до 20,6°C у августу. У јуну се температура воде на овом сектору креће од 18,4°C до 18,9°C. Топлију воду има подручје Новог Сада-Сланкамена где су средње вредности температуре воде у јулу и августу веће од 21 °C, а високе су и током јуна (Нови Сад 19,1°C) и погодне су за различите облике рекреативних активности везаних за воду. Најтоплију воду има сектор Дунава на подручју Баната (Панчево у јулу има температуру воде 23,1°C) где су вредности у јулу и августу изнад 22°C, високе вредности су и у јуну (од 19,6°C код Банатске Паланке до 21 °C Панчево). На сектору Новог Сада-Сланкамена и поготово Панчева-Банатске Паланке, купалишна сезона би по подацима о температури воде могла трајати око 90 дана. С обзиром да су и температуре воде у септембру доста високе (око 18°C или више) у комбинацији са повољним климатским условима могли би се одређени видови спортске-рекреације одвијати и у овом периоду на Дунаву.

¹⁴ Извор: Хидрометеоролошки годишњаџи од 1960. до 1989. године, РХМЗ Србије.

¹³ Извор: Хидролошки годишњаџи, РХМЗ Србије, за период од 1960. до 1989.

Појава и стање кретања леда на Дунаву кроз територију АП Војводине је битан чинилац за изучавање зимског режима Дунава с аспекта заштите од поплава, пловидбе и енергетике.

Појам **ледохода** означава кретање санти различите величине и дебљине кроз профил реке, различите густине и облика кретања (мирно или бурно). Под термином **ледостај** подразумева се сваки лед који стоји на неком месту у реци, без обзира да ли се ради о компактном леду уједначене дебљине на релативно мирним деоницама реке или о заустављеном ледоходу. Такође, могућа су и комбинована стања, мада се то не региструје.

Међу природним чиниоцима који утичу на појаве речног површинског леда најпресуднија је температура ваздуха, нарочито трајање негативних температура и њихов збир. Формирање леда у реци почиње када збир негативних температура пређе одређену границу, пошто се за то време вода охлади до 0°C. Утицај брзине водотока, односно протицаја такође је значајан за појаву леда, затим регулисаност речног корита, коинциденција ледених појава реципијента и притока и др.

Појава леда се дешава истовремено на целом потезу Дунава кроз нашу земљу, као последица ниских температура. Застој и покрет леда зависи од регулисаности водотока за пронос леда, тако да се код Богојева лед касније заустави, а раније покреће у односу на Бездан, код Новог Сада се касније зауставља, али касније и покреће у односу на Богојево, итд. Нестанак леда је истоветан дуж Дунава, као последица повећаних температура.

Ледостај на Дунаву настаје заустављањем ледохода тј. образовањем ледених баријера, што је неповољније са гледишта борбе против негативних последица ледених појава. Период појаве леда на рекама у АП Војводини је за све станице од почетка децембра до краја марта. Највећа вероватноћа присуства површинског леда јавља се у последњој декади јануара и првој декади фебруара.

Критична места за образовање ледених баријера су делови водотока где је услед хидролошко-морфолошких услова њихово формирање предодређено. То су делови тока чији низводни делови имају смањену пропусну моћ ледохода (оштра кривина, уско корито), што изазива подвлачење и торлашење санти. Предуслов за ове појаве је довољно велика долазна брзина.

На Дунаву је данас могуће издвојити неколико критичних деоница:

- Стаклара km 1375
- Даљска кривина km 1355
- Моховски теснац km 1310
- Футог km 1270
- Петроварадин km 1250
- Сремски Карловци km 1242
- Бељарица km 1184
- Ратно острво km 1172.

Вероватноћа јављања, као и трајања ледостаја и ледених појава опада идући низводно Дунавом.

Квалитет воде Дунава се испитује на граничном профилу према Мађарској (Бездан), и на још шест места на територији АП Војводине (Апатин, Богојево, Нови Сад, Нови Бановци, Панчево и Банатска Паланка).

Резултати испитивања показују да Дунав на потезу Бездан-Банатска Паланка по своје квалитету није исти, већ се по профилима разликује, а истовремено примећено је и сезонско колебање неких показатеља.

Загађеност Дунава - Туризам је таква привредна делатност да не смањује количину воде у рекама нити је при правилном коришћењу загађује. Развоју туризма погодују оне реке чија је вода I и II класе (погодне за купање и спортове на води, живе племените врсте рибе) док се

реке III и IV класе користе за водени саобраћај и енергетику, а не и за туризам. Значи да би се могла одвијати различита туристичка кретања, на реци мора бити очуван квалитет воде.

Највећи проблем за одржавање одговарајуће класе (пожељна II и повремено III) је у томе што је Дунав међународна река (велика урбана подручја, изузетно привредно развијена), а само подручје којим тече кроз нашу земљу (војвођанско Подунавље, београдска микрорегија) је изузетно урбанизовано. Велики је број узводних и низводних корисника воде из целог тока, од изворишта до ушћа. Да би се избегле нежељене последице потребна је заједничка брига о квалитету воде и у том делу Дунав се не сме посматрати у оквиру административних граница. На тај начин би се постигао одговарајући квалитет воде за потребе различитих туристичких кретања.

Испитивање квалитета вода реке Дунав у 2004. години вршено је на следећим профилима (и за сваки профил утврђена је класа квалитета вода): Бездан-гранични профил (III/IV), Апатин (III/IV), Богојево (III), Бачка Паланка (III), Нови Сад (III), Сланкамен (III), Чента (III), Земун (III), Панчево (III), Смедерево (III), Банатска Паланка (III), Велико Градиште (III), Добра (III), Текија (II), Брза Паланка (II/III) и Радужевац.

На основу резултата извршених анализа, може се констатовати да квалитет воде, на свим контролним местима (изузев Текије) није у потпуности одговарао условима захтеване друге класе квалитета утврђеној Уредбом о категоризацији водотока ("Службени гласник СРС", бр. 5/68).

Дуж тока Дунава, на потезу Бездан-Чента, карактеристична је покава суперсатурације кисеоником (ВК стање, IV и III класа), као и повремена појава повишених вредности ВПК-5 (III класа). рН вредност воде, на овом делу тока, кретала се у опсегу 7.7-8.8, тако да је повремено одговарала III/IV класи. Вредности суспендованих материја су се често кретале у границама за III класу вода. Од опасних и штетних материја на овом потезу регистрована је појава испарљивих фенола, чије вредности су незнатно прелазиле МДК за II класу и у једном случају, на профилу Бездан, појава минералних уља у концентрацији која је одговарала III/IV класи.

На потезу Земун- Радужевац, вредности процента засићења воде кисеоником кретале су се у границама за II и III класу вода, док су повишене вредности ВПК-5 регистроване код Земун и Добра (III класа). На делу Земун- Добра, вредности суспендованих материја, у појединим случајевима, на појединим профилима, где се врши осматрање квалитета вода реке Дунав, забележене су повећане концентрације: нитритног азота $\text{NO}_2\text{-N}$ (III/IV класа), испарљивих фенола (III/IV класа), Fe (III/IV класа), сулфида S^{--} , хрома шестовалентног Cr^{+6} и Mn.

Резултати сапробиолошких анализа реке Дунав, на испитиваним профилима, указују на присуство умереног органског загађења.

6.2.1.2. ПСАМОЛОШКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ДУНАВА

Табела 20. Приказ годишњих количина суспендованог наноса

ГОДИНА	ДУНАВ					
	БЕЗДАН		БОГОЈЕВО		НОВИ САД	
	Psr. (kg/sec)	Укупан пренос наноса у 10 ³ t	Psr. (kg/sec)	Укупан пренос наноса у 10 ³ t	Psr. (kg/sec)	Укупан пренос наноса у 10 ³ t
1930						
1931	290,8	9160,2			458,8	14452,2
1932	208,3	6561,5			355,9	11210,9
1933	209,5	6599,3			364,2	11472,3
1934	183,4	5777,1			345,8	10892,7
1935	248,3	7821,4			407,8	12845,7
1936	285,5	8993,3			458,3	14436,5
1937	352,1	11091,2			556,6	17532,9
1938	273,7	8621,6			426,4	13431,6
1939	299,1	9421,6			450,0	14175,0
1940	336,7	10606,1			503,5	15860,3
1941	370,6	11673,9			551,1	17359,7
1942	258,9	8165,4			422,9	13321,4
1943	178,6	5625,9			312,1	9831,2
1944	332,3	10467,5			510,6	16083,9
1945	288,7	9094,1			439,6	13847,4
1946	199,8	6293,7			333,1	10492,7
1947	169,1	5326,6			308,8	9727,2
1948	289,1	9106,6			446,5	14064,8
1949	186,8	5884,2			319,4	10061,1
1950	178,8	5632,2			325,5	10253,3
1951	234,6	7339,9			411,8	12971,7
1952	241,3	7601,0			395,5	12458,3
1953	187,8	5915,7			332,8	10483,2
1954	233,6	7358,4			395,6	12461,4
1955	297,2	9361,8			461,9	14549,9
1956	264,7	8338,1			419,5	13214,3
1957	230,7	7267,1			387,5	12206,3
1958	251,6	7925,4			413,7	13031,6
1959	224,2	7062,3			387,7	12212,6
1960	240,9	7588,4			325,3	10247,0
1961	217,6	6854,4			273,4	8612,1
1962	241,9	7619,8			446,5	14064,8
1963	216,6	6822,9			351,6	11075,4
1964	173,0	5449,6			333,0	10489,5
1965	342,5	10788,8			660,1	20793,2
1966	307,4	9863,1			468,9	14770,4
1967	245,0	7717,5			446,5	14064,8
1968	186,4	5871,6			332,7	10480,1
1969	175,3	5592,0			317,7	10007,6
1970	330,4	10407,6			528,1	16635,2
1971					368,0	11611,2
1972					372,0	11772,1
1973					357,0	11296,1
1974			375,5	11858,7	375,5	11858,7
1975			283,14	8929,1	283,14	8929,1
1976			251,21	7943,9	251,21	7943,9
1977			243,6	7682,5	243,6	7682,5
1978			171,89	5420,7	171,89	5420,7
1979			213,92	6746,2	213,92	6746,2
1980			233,0	7370,2	233,00	7370,2
1981			235,0	7411,0	235,0	7411,0
1982			218,1	6878,6	218,0	6878,6
Σ	9982,8	314458,7			17483,7	550834,6
МАХ	370,6	11673,9			660,1	20793,2
СР.	249,4	7856,1			406,6	12810,1
МИН.	169,1	5326,6			309,0	8612,1
Σ			2225,36	70240,9	19709,0	621075,5
МАХ			375,5	11969,7	660,1	20793,2
СР.			247,2	7804,5	379,0	11943,7

На сектору Дунава кроз територију АП Војводине, постоје систематска осматрања суспендованог наноса на профилима у Бездану и Новом Саду, а на профилу у Богојеву се расположе са непотпуним фондом података о суспендованом наносу.

Да би се сагледало доспевање наноса у Дунав, на територији обухваћеној Студијом, од значаја су подаци о кретању наноса на другим токовима који се уливају у Дунав. Међутим, за ове токове не постоје комплетни подаци осматрања.

У погледу псамолошких карактеристика, Дунав има све одлике алувијалног водотока, код којих је суспендовани нанос основни вид транспорта наноса и главни фактор морфолошких промена у речном кориту.

У табели 20, дата су само два показатеља везана за пронос суспендованог наноса (Psr и G), из разлога што су они битни за сагледавање количина суспендованог наноса који протекну кроз посматрани профил. У другој табели исказане су унутар годишње карактеристике режима наноса.

Сагледавајући ове податке, може се уочити да је просечна концентрација и пронос суспендованог наноса различит од месеца до месеца. На Дунаву највише наноса протекне у периоду април-јул, а пронос је сразмеран протицајима, као и случају годишњих вредности, док садржај чврстих супстанци m³ не прати ту сразмеру, односно вредности су доста изједначене. Ово се дешава из разлога што је садржај чврстих честица у води условљен и другим факторима који утичу на продукцију и доспевање наноса са неког слива, а то су климатске карактеристике, еродибилност, геолошке подлоге, начин коришћења и рељеф земљишта.

Пошто се ове карактеристике разликују од слива до слива, то се одражава и на режим наноса на токовима који гравитирају ка Дунаву и на различиту унутар годишњу расподелу.

Поред овога приказане су везе средње годишњих протицаја воде и просечног проноса суспендованог наноса, која могу да дају одрђену визуелну слику о промени садржине наноса у води са променом протицаја воде у реци (Табела 21).

Табела 21. Вишегодишњи средње месечни и годишњи пронос суспендованог наноса¹⁵

Водоток и профил	Ознака и дименз.	Основне карактеристике режима суспендованог наноса и воде												
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
1 Дунав Бездан	Qsr m ³ /s	1772	2106	2731	3177	3087	3306	3092	2686	2122	1834	1922	1906	2479
	Psr kg/s	164,4	205,5	293,4	328,5	312,5	245,9	323,2	274,8	209,9	170,7	181,3	181,8	249,4
	Csr kg/m ³	0,093	0,098	0,107	0,103	0,101	0,105	0,105	0,102	0,096	0,093	0,094	0,095	0,0993
2 Дунав Богојево	Qsr m ³ /s	2472	2648	2700	3113	3401	3522	3526	2942	2236	2236	2256	2582	2805
	Psr kg/s	280,61	262,02	249,34	302,55	351,56	349,29	351,18	277,24	205,91	194,76	216,26	280,11	276,86
	Csr kg/m ³	0,1135	0,0989	0,0924	0,0972	0,1034	0,0992	0,0996	0,0942	0,0921	0,0871	0,0959	0,1085	0,0987
3 Дунав Нови Сад	Qsr m ³ /s	2169	2507	3273	3845	3825	4133	3803	3317	2670	2304	2456	2402	3060
	Psr kg/s	307,4	345,9	446,0	506,4	502,3	547,7	503,5	436,8	349,4	306,5	330,0	332,0	409,7
	Csr kg/m ³	0,142	0,138	0,136	0,132	0,131	0,131	0,132	0,132	0,131	0,133	0,134	0,138	0,134

¹⁵ Извор: Водопривредна основа Војводине 1985.

Табела 22. Укупне годишње количине наноса¹⁶

	Водоток	Профил	F (km ²)	Q (m ³ /s)	Gsr x 10 ³ t укупни пронос наноса				g (t/km ² /g)	Примедбе
					Суспендо-ваног	вученог	%	укупно		
1	Дунав	Бездан	210250	2479,0	7856,10	1093,30	13,92	8.494,4	42,566	мерено
2	Дунав	Д.Михољац	37142	554,0	1801,80	193,15	10,72	1.994,95	53,711	мерено
3	Дунав	Богојево	251593	2805,0	7804,50	1056,69	13,54	8.861,19	35,220	мерено
4	Дунав	Нови Сад	254085	3060,0	11943,70	1632,70	13,67	13.576,40	53,443	мерено

Проблем вученог наноса до сада се решавао од случаја до случаја, везано за конкретне пројекте. Количине ове компоненте у укупном проносу наноса на неком профилу одређиван је емпиријски, а на бази карактеристика наноса из дна реке. Транспорт вученог наноса представља феномен секундарног значаја и укупном транспорту наноса учествује са око 10 %.

Имајући у виду расположиву документацију, може се рећи да проблем изучености наноса у Дунаву, без обзира на његово порекло, стоји отворен и за будуће, јер се он не осматра довољно и континуално.

На сектору Дунава, од Бездана до Новог Сада, интензитет морфолошких промена корита је врло променљив. На стабилним деоницама, вертикалне промене речног дна су у опсегу +/- 1,0 метар, док на изразито деформабилним деоницама достижу и +/- 5,0 метара.

6.2.2. ПЛОВИДБЕНИ УСЛОВИ НА ДУНАВУ

Основне хидролошке величине које дефинишу пловидбене услове једног водотока су криве трајања водостаја и протицаја, и вероватноћа појаве великих и малих вода.

На бази кривих трајања протицаја, одређује се минимални протицај при ком би река морала бити пловна. На Дунаву, овај протицај се дефинише трајањем од 92 до 95 %, што значи да до тоталног или делимичног прекида пловидбе може доћи у току 20 до 30 дана годишње.

Поменута заступљеност најнижег протицаја дефинисана је од стране Дунавске комисије, на бази детаљних техничко-економских студија.

Дунав са својих 360 km пловног пута на територији АП Војводина има значај међународног пловног пута. Дунавском конвенцијом¹⁷, наша земља је прихватила одређене обавезе у погледу безбедности пловидбе, одржавање његове пловности и уређења за пловидбу помоћу регулације. Једна од најважнијих препорука Дунавске комисије је обезбеђење минималне дубине од 2,5 метра и ширина од 180 метара за ниски пловидбени водостај.

Минимални протицаји за Дунав од границе СЦГ и Мађарске до Београда износе од 1610 до 2000 m³/s, од Београда до Ђердапа од 2000 до 2480 m³/s, и од Ђердапа до границе СЦГ и Румуније 2480 m³/s.

Највиши пловни ниво се не одређују преко одговарајућих протицаја и њихових трајања, већ су условљени висином постојећих објеката на пловном путу, као и хидрауличким и навигационим условима.

Вероватноћа појаве високих и ниских водостаја је од мањег значаја за пловидбу, обзиром да представљају изузетно ретке појаве. Високи и ниски водостаји, као ограничавајући фактор у пловидби, нису последица само хидролошких, већ и хидрауличко-морфолошких карактеристика водотока. Утицај ових фактора није стриктно одређен, обзиром да критични периоди ниских и високих водостаја зависе од регулисаности водотока, као и од карактеристика флоте, па и степена пуњења пловила.

¹⁶ Извор: Водопривредна основа Војводине 1985.

¹⁷ Указ о ратификацији Конвенције о режиму пловидбе Дунавом, "Службени лист ФНРЈ", број 8/1949

Сметње изазване неповољним хидролошко-морфолошким приликама (неповољне ширине или дубине пловног пута, неповољне трасе речног корита, морфолошки нестабилне деонице) могу се отклонити одговарајућим регулационим радовима за потребе пловидбе и представљају економску категорију.

Тренутно, критични сектори на пловном путу према подацима надлежне организације «Пловпут» су:

- km 1428.0 – 1427.0 (сужење пловног пута)
- km 1426.0 – 1425.0 (km 1425.6) (сужење пловног пута)
- km 1418.5 – 1417.5 (km 1417.9) (сужење пловног пута)
- km 1414.0 – 1412.0 (сужење пловног пута)
- Формиран спруд уз леву обалу протеже се од km 1416.0 – 1414.0 уочава се чишћење (одношење спруда) на потезу од km 1415.6 – 1415.0, а навлачење спруда према пловном путу од km 1415.0 – 1414.0.
- Узводно и низводно од km 1413.0 (по 200 m) дошло је до обрушавања леве обале.
- km 1405.0 – 1400.0 (сужење пловног пута)
- Обрушавање десне обале од ч km 1405.1 – 1402.4.
- Присутни спрудови уз десну обалу од ч km 1401.06 – 1400.5.5
- Присутан спруд на левој обали од km 1403.7 - 1402.5
- km 1397.0 – 1395.0 (сужење пловног пута)
- Формирање спруда на левој обали од ч km 1396.5 – 1396.3 и на десној обали од ~ km 1395.5 – 1394.6
- km 1393.0 – 1392.0 (сужење пловног пута)
- km 1390.0 – 1389.0 (сужење пловног пута и кривина пловног пута од 550 m)
- Критични део km 1386.0 – 1385.0 – сужење пловног пута. Пловни пут иде уз десну обалу.
- Обрушавање десне обале на потезу ч km 1391.3 – 1390.0.
- km 1383.0 - 1382.0 (сужење пловног пута на km 1382.8 и ушће реке Драве на km 1382.6)
- km 1376.0 – 1375.0 (сужење пловног пута)
- Обрушавање десне обале од ч km 1376.5 – 1375.0.
- km 1375.0 – 1374.0 (полупречник кривине P = 600 m)
- Стварање спруда на десној обали ч km 1374.5 – 1373.5.
- km 1365.0 – 1363.0 (сужење пловног пута)
- Спруд уз десну обалу km 1365.4 – 1364.3.
- km 1356.0 – 1354.0 (сужење пловног пута и оштра кривина (P=900 m))
- Обрушавање десне обале km 1352.3 – 1349.8.
- Присутан спруд уз леву обалу од km 1352.3 – 1351.5.
- Присутан спруд уз леву обалу од km 1350.0 – 1349.8 и од ч km 1348.2 – 1347.5.
- km 1352.0 – 1351.0 и од km 1348.0 – 1347.0 (сужење пловног пута)
- km 1340.0 – 1338.0 (сужење пловног пута)
- km 1333.0 – 1331.0 (широко корито са формираним спрудом уз десну обалу)
- km 1327.0 – 1326.0 (сужење корита)
- Формиран спруд уз десну обалу на потезу од km 1328.4 – 1326.0.
- km 1324.0 – 1320.0 (двогубо корито - сужење пловног пута)
- Формиран спруд по средини корита од km 1323.2 – 1323.0 ствара неповољно двогубо корито за пловидбу
- km 1319.0 – 1315.0 (широко плитко корито са лоцираним спрудовима уз десну обалу – могући плићаци)
- km 1314.0 – 1313.0 (променљив пловни пут)
- km 1310.0 – 1308.0 је познат по каменитом дну основног корита, па се при водостајима нижим од 100 cm на водомерној станици Вуковар приступа посебном режиму обележавања, када је свака пловна ознака одређена маркерима на терену. У овом режиму обележавања, обезбеђена је ширина од 90 m и дубина од 2.5 m при ниском пловидбеном нивоу.
- km 1286.0 – 1284.0 (сужење пловног пута)
- Нагојен спруд уз аду од km 1285.5 – 1284.5
- km 1283.0 – 1281.0 (присуство сусечког рукавца и сужење пловног пута)
- km 1266.3 – 1261.0 (спрудови уз десну и леву обалу – променљив пловни пут, могуће и сужење пловног пута)

- **km 1258.0 – 1255.0** (привремени пловни пут због порушених мостова услед бомбардовања 1999. год.)
- **km 1254.5 – 1253.2** (оштра кривина $R = 900\text{m}$)
- **km 1255.1 - 1253.5**
- **km 1248.0 – 1246.0** (сужење пловног пута)
- Десна обала је однета на потезу од **km 1249.5 – 1244.7**.
- **km 1245.0 – 1240.0** (спрудови уз леву и десну обалу – промене пловног пута са могућим сужењем пловног пута)
- **km 1237.0 – 1235.0** (сужење пловног пута)
- Присутни спрудови: уз леву обалу од **km 1238.5 - 1237.0**
- уз десну обалу од **km 1236.1 - 1233.7**
- Обрушавање десне обале од **km 1236.1 – 1235.3**.
- **km 1235.0 – 1233.0** (промена пловног пута)
- Присутни спрудови уз десну обалу од **km 1231.0 - 1227.0**
- **km 1225.0 – 1223.0** (сужење пловног пута)
- **km 1203.0 – 1200.5** (сужење пловног пута и могућа промена трасе пловног пута.)
- **km 1200.5 - 1197.1** (Пловни пут пролази левим рукавцем).

Дунав је по низу европских конвенција из различитих временских периода (Документ Паришког конгреса из 1856, Берлинског конгреса из 1878., Статут Дунава из 1921. године и Београдска конвенција из 1948 године) проглашен за међународни пловни пут од (Лима до Сулине, на дужини од 2.588 km), али је допунским протоколом уз Београдску конвенцију из 1998. године, сектор Дунава од Лима до Келхајма, дужине 174 km изузет из међународног режима пловидбе. Укупна дужина пловне мреже Дунава износи око 5.000 km и састоји се од 2.414 km Дунава, приморских и других рукаваца Дунава и пловних притока и канала од којих су најзначајнији: канал Церна вода-Констанца у Румунији, Сава, Тиса, Драва и мрежа пловних канала ДТД), дефинисан као међународни пловни пут IV категорије, уз комплементарну и равноправну примену категоризације Европске економске комисије у унутрашњој мрежи пловних путева.

Утврђеном категоризацијом потребно је обезбедити прописане пловидбене габарите, у односу на меродавне (карактеристичне) нивое воде, и то:

- Ниски пловидбени ниво - НПН (EN), чија је заступљеност у просечној хидролошкој години, у току пловидбеног периода у границама од 90 % - 95 %,
- Високи пловидбени ниво - ВПН (HNN), који одговара протицају трајања 1%, не рачунајући периоде појаве леда.

Габарити пловног пута на Дунаву требали би имати следеће вредности:

- минимална дубина пловног пута 2,5 m (на секторима са природним режимом)
- минимална дубина пловног пута 3,5 m (на секторима под успором),
- минимални полупречник кривине 1000 m,
- минимална ширина пловног пута 180 m у правцу и 200 m у кривини.

Објекти на Дунаву, на пловном путу IV категорије, морају имати следеће карактеристике:

- ширина пловидбеног отвора испод моста 120 m,
- минимална слободна висина изнад високог пловидбеног нивоа 9,5 m,
- минимална слободна висина ваздушних каблова изнад високог пловидбеног нивоа:
 - водове чији је напон 110 kV треба поставити на 19,0 m, а за веће напоне потребно је повећати висину за 1 cm за сваки 1 kV,
 - водове ниског напона (< 110 kV) треба поставити на 16,5 m

Габарити пловног пута су димензионисани према меродавним пловилима (пловним саставима), чији се параметри налазе у следећој табели:

Табела 23. Тип меродавних пловила за димензионисање пловног пута

ТИП ПЛОВИЛА	Дужина L (m)	Ширина B (m)	Газ d (m)	Носивост T (t)
ЕВРОПА I	70,0	9,5	2,5/3,5	1000-1500
ЕВРОПА II	76,5	11,4	2,5/3,5	1600-3000

Дунавска комисија, као орган влада подунавских земаља надлежан је за спровођење принципа слободе пловидбе на Дунаву, који су утврђени Београдском конвенцијом из 1948. године, АГН споразумом из 1996. и одлукама општеевропских конференција о формирању европског коридора VII из 1994. и 1997. године.

Овим актима прихваћена је обавеза обезбеђења габарита пловног пута на Дунаву у односу на EN (ниски пловидбени ниво).

Пловидба, у светлу наутичког туризма, подразумева разликовање комерцијалне пловидбе и пловидбе у рекреативне сврхе. Комерцијална пловидба подразумева коришћење трговачке флоте (тегљачи, потискивачи, специјализовани бродови унутрашње и међународне пловидбе, барже), и великих туристичких пловила за путнички саобраћај. Рекреативна пловидба узима у обзир сва остала пловила од свих врста чамаца, као најмањих, до брзих моторних бродова, јахти и једрилица разних величина, односно сва пловила и водени (пловни) путеви који нису обухваћени категоризацијом ЕСМТ-а из 1999 г.(канал, језера).

Радна група PIANC-а (Међународне асоцијације за спортску и рекреативну пловидбу) је у свом извештају дала прелиминарну систематизацију података о пловилима рекреативне пловидбе, као и предлоге терминологије и оквирне параметре габарита пловила, пловног пута и пловидбених услова.

По овом извештају и предлогу, карактеристике и терминологија су следећи:

Пловила са ознакама:

- L (m) – дужина пловила
- B (m) – ширина пловила
- T (m) – газ пловила
- H_v (m) – део изнад воде

и меродавним димензијама:

Табела 24. Меродавне димензије пловних објеката

КАТЕГОРИЈА	L (m)	B (m)	T (m)	H _v (m)	ВРСТА ПЛОВИЛА -ТИП
RA	5,5	2,0	0,5	(1,25) 1,75	Чамци са ванбродским мотором, кануи, чамци на весла
RB	9,5	3,0	1,0	2,5	бродови са кабинама, једрилице
RC	15,0	4,0	1,5	3,75	Велике моторне јахте

Пловни пут и пловидбени услови са ознакама:

- D (m) – дубина
- WF (m) – ширина пловног пута
- WS (m) – ширина воденог огледала
- НВ (m) – минимална висина испод мостова

и меродавним димензијама:

Табела 25. Препоручене димензије пловног пута

КАТЕГОРИЈА	D (m)	WF (m)	WS (m)	WS(m)ШИРИНА КОД МОСТОВА		НВ (m)
				ЈЕДНОСМЕРНА ПЛОВИДБА	ДВОСМЕРНА ПЛОВИДБА	
RA	0,6(1,0)	(7,0) 8,0	(10,0) 11,0	5,0	8,0	(1,5)2,0
RB	1,2	(10,0) 12,0	(16,0) 18,0	6,0	12,0	2,75
RC	1,8	(13,0) 16,0	(22,0) 25,0	8,0	16,0	4,0

Осим ових препорука Међународна асоцијација за спортску и рекреативну пловидбу (PIANC) дала је и предлоге осталих карактеристичних перформанси које пловила, морају испуњавати у односу на пловни пут и преводнице, далеководе и допунску сигнализацију за потребе рекреативне пловидбе.

6.2.3. ПРЕГЛЕД НАДЛЕЖНИХ МЕЂУНАРОДНИХ И ДРЖАВНИХ ОРГАНА И ОРГАНИЗАЦИЈА ЗА ПЛОВИДБУ ДУНАВОМ

Међународне организације

1. Дунавска Комисија – Будимпешта, за пловидбу – бродски саобраћај на међународном пловном путу.
2. Међународна Комисија за заштиту Дунава ИЦПДР – Беч.

Државни органи и организације Републике Србије

1. Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Влада Републике Србије, надлежно за коришћење водних ресурса односно пловидбу на територији АП Војводине преко ЈВП «Војводина воде». Основне делатности овог предузећа су коришћење вода, заштита вода и заштита од вода.

Глобални задаци су заштита од вода и заштита вода, уз све облике одрживог коришћења вода.

Од уласка у нашу земљу водостај на Дунаву је у надлежности кроз ЈВП "Војводина воде", а у делу ХС Д.Т.Д. управља се коришћењем хидролошких техника устава и преводница којима располаже каналски систем Дунав-Тиса-Дунав, ЈВП «Војводина воде» су поред водостаја надлежне и за:

- управљање хидро-мелиорационим системима каналске мреже Дунав-Тиса-Дунав и,
- уређење и одржавање насипа, обалоутврда, преводница и других објеката у систему на територији АП Војводине (лева обала Дунава).

Од линије успора ХЕПС "Ђердап I", код Новог Сада, водостајем управља Ј.П. "Ђердап". Поред управљања нивоом вода Дунава Ј.П. "Ђердап" је надлежно је за уређење и одржавање обалоутврда, преводница и других објеката за заштиту приобаља у зони успора.

Саставни део овог Министарства је и одељење надлежано за шумарство, односно надлежно за газдовање државним шумама приобаља, ада, ритова, форланда и др. Ову своју функцију остварују преко јавних предузећа ЈП «Србија шуме» и «Војводина шуме». У надлежности ових јавних предузећа је и рибарство на свим водама којима газдују, као и спортски риболов на Дунаву и подунавским водама.

ЈП «Војводина шуме» установљено је на основу Указа о проглашењу Закона о утврђивању одређених надлежности АП Војводине, и представља извршни орган Аутономне Покрајине са следећим надлежностима: доноси опште смернице развоја и унапређења шума на територији АПВ у складу са општим смерницама Републике, даје сагласност на посебне основе газдовања и програме газдовања приватним шумама на територији АПВ, ...

2. Министарство за капиталне инвестиције, Влада Републике Србије, надлежно је за пловни саобраћај на међународном пловном путу Дунавом кроз Србију.

Лучке капетаније Бездан, Нови Сад, Апатин, Бачка Паланка, Београд и Панчево, представљају извршне органе овога министарства за сва питања пловидбе, од регистрације пловних јединица и рекреативних пловила.

Надлежне су за:

- безбедност пловидбе – информације о условима пловидбе;
- дозволе за пловидбу;
- технички прегледи;
- регистрација пловила;
- инспекција, контрола исправности пловног пута за пловидбу;
- обавештење учесника о пловидби (променама услова пловидбе услед извођења радова на хидротехничким објектима – 8 дана пре почетка радова, одржавање такмичења, односно приредбе – 8 дана пре почетка).

Свака капетанија је надлежна у свом сектору за безбедну и сигурну пловидбу, евиденцију пловила на пловном путу, домаћих и иностраних, издаје одобрење за коришћење пловног пута у свом сектору, упознаје се са планом путовања и кретањем пловила у својим територијалним водама. Изузетак у надлежности за пловидбу представљају преводнице ХЕПС Ђердап I и II са по 5 km пловног пута узводно и низводно од преводнице што је у надлежности Ј.П. «Ђердап».

ЈП "Пловпут" је установа надлежна за:

- уређивање, одржавање и заштиту категорисаног пловног пута за неометан и безбедан водни саобраћај,
- сигнализацију на пловном путу,
- наплату коришћења пловног пута.

«Пловпут» је успоставио речни информациони систем – РИС, који гарантује повећану безбедност пловидбе, краћи и ефикаснији транспорт, као и друге погодности. Конкретно, то је систем размене информација између бродова, капетанија, царина, полиције, "Пловпута", преводница, надлежних министарстава, лука, односно свих који учествују у превозу путника и робе.

"Плов-пут" је развио и електронске навигационе карте Дунава, као један сегмент РИС-а, од Мађарске до Београда, и успоставио потпуну функционалну РИС деоницу.

3. Министарство за унутрашње послове, Влада Републике Србије надлежно је за контролу и регулисање саобраћаја на међународном пловном путу и на водотоку уопште. Преко станица речне полиције врше се оперативне функције из надлежности МУП-а, пријава боравка у сектору надлежности конкретне станице, пасошка контрола, старање о безбедности учесника у саобраћају, општој безбедности пловила, опреми учесника у пловидби. Учешће у ревизији/прегледу безбедности пловила и посаде, заједно са цариницима на граничним прелазима на реци. Врши контролу граница на Дунава.

4. Министарство финансија и економије Републике Србије, Влада Републике Србије

Управа царина преко царинарница као својих извршних органа, надлежна је за царинску контролу страних и домаћих пловила, опреме и робе приликом уласка и напуштања наших територијалних вода. Врши ревизију/преглед пловила, опште и личне опреме и транспортоване робе.

5. Министарство финансија и економије Републике Србије, Влада Републике Србије

Управа царина као орган управе у саставу Министарства финансија, обавља послове државне управе и стручне послове који се односе на: царинење робе, царински надзор и друге послове контроле путника и промета робе приликом уласка и напуштања наших територијалних вода. Врши ревизију/преглед пловила, опште и личне опреме и транспортоване робе.

6. Општине на Дунаву: Сомбор, Апатин, Оџаци, Бачка Паланка, Бач, Бачки Петровац, Беочин, Нови Сад, Сремски Карловци, Инђија, Стара Пазова, Тител, Зрењанин, Панчево, Ковин и Бела Црква, имају надлежност над земљиштима приобаља кроз доношење општинских просторних планова и урбанистичких планова насељених места којима се утврђују функције и статус земљишта. Газдовање грађевинским земљиштима врше дирекције за развој, урбанизам и изградњу конкретних општина.

7. Привредна комора Републике Србије, Одбор за туризам – "НАТУС" асоцијација наутичке привреде Србије. Ова асоцијација окупља наутичке клубове и предузетнике ангажоване у наутици, на интересној основи.

8. Министарство туризма, трговине и услуга, Влада Републике Србије, надлежно је између осталог и за развој туризма у Републици, а самим тим и на Дунаву.

Једини извршни орган овог министарства у области туризма су Туристичка организација Србије, Војводине и туристичке организације општина. Садашња фаза развоја наутике на Дунаву представља почетак савременог приступа наутичком туризму по европским стандардима, а први резултат ће бити исказан кроз формирање:

1. јединственог уређеног и опремљеног пловног пута по стандардима ЕУ за потребе рекреативне пловидбе, дуж целог тока Дунава кроз Србију односно Војводину;
2. јединственог организовања за пружање основних услуга према европским стандардима.

9. Министарство науке и заштите животне средине, Влада Републике Србије, Управа за заштиту животне средине, као орган управе у саставу Министарства науке и заштите животне средине, обавља послове државне управе и стручне послове који се односе на: систем заштите и одрживог коришћења природних богатстава, односно ресурса (ваздуха, вода, земљишта, минералних сировина, шума, риба, дивљих биљних и животињских врста), планова и програма истраживања у области одрживог коришћења природних богатстава, систем заштите и унапређења животне средине, утврђивање услова заштите животне средине у планирању простора и изградњи објеката, рану најаву акцидентата.

10. Агенција за заштиту животне средине, као орган у саставу Министарства науке и заштите животне средине, са својством правног лица, обавља стручне послове који се односе на: развој, усклађивање и вођење националног информационог система заштите животне средине (праћење стања чинилаца животне средине, катастар загађивача и др.), прикупљање и обједињавање података о животној средини, њихову обраду и израду извештаја о стању животне средине и спровођењу политике заштите животне средине

6.2.4. СТВОРЕНИ УСЛОВИ

У смислу дефиниције утврђене Законом о унутрашњој пловидби, пловни пут на унутрашњим водама је река, канал или језеро на коме су обезбеђени услови за безбедну пловидбу. Међутим, речни пловни пут се може налазити на нерегулисаној реци, делимично уређеној за пловидбу или каналисаном односно уређеном водотоку за пловидбу.

Пловидбена способност, односно квалитет пловног пута на једном водотоку зависи у највећој мери од физичког стања корита, режима реке, хидрометеоролошких прилика и радова одржавања који се редовно годишње изводе у циљу побољшања пловности.

Природни фактори изазивају сталне промене физичког стања пловног пута и директно утичу на његову пловидбену способност – услове и безбедност пловидбе. Регулационим радовима и радовима одржавања побољшавају се услови пловидбе и обезбеђују стандарди пловности у складу са категоријом пловног пута у који је разврстан.

Своје корито, река Дунав формира у сопственом наносу, услед чега има вијугав ток са бројним рачвањима и рукавцима. Корито је доста променљиво и одликује се неуједначеним ширинама и великим разликама у дубинама.

За време трајања ниских водостаја, пловидба Дунавом је била отежана због недовољних дубина и ширине пловног пута, а оштре кривине и плићаци отежавали су преношење леда и доводиле до загушења и стварања ледених чепова.

Први значајнији пројекат за уређење Дунава датира из 1894. године, када је урађен Генерални план за регулацију средњег тока Дунава за средњу воду, а до данашњих дана израђено је више пројеката уређења Дунава. Већина ових пројеката решавала је питање заштите од великих вода, побољшање протицаја великих вода и спречавање загушења ледом. Највећи део радова извршен је у периоду до 1918. године, када је изграђено око 140.000 метара регулационих грађевина. Између два рата вршене су само најнеопходније интервенције и у том периоду изведено је 19.000 метара водограђевина.

Регулационе радове изведене после другог светског рата карактеришу две фазе: прва до 1965. године када су извршавани само најнеопходнији радови и интервенције у кориту Дунава и у том периоду је изграђено око 15.000 метара водограђевина, и друга после 1965. године, када је усвојен Инвестициони програм уређења Дунава за пловидбу од Београда до границе СЦГ са Мађарском. Међутим, због тешкоћа око обезбеђења финансијских средстава, реализација програма се није одвијала према утврђеној динамици. Сврха овог програма је постизање пловидбених габарита на делу Дунава са природним условима протицаја на поменутој деоници, препоручених од стране Дунавске комисије.

У регулационе грађевине на делу Дунава од Београда до границе са Мађарском у периоду од 1965. године до данас урађено је:

- 587.000 m² фашинских мадраца
- 1,520.000 m³ ломљеног камена
- 453.000 m² обалоутврде од камена
- 120.000 врећа пуњених песком
- 15.000 m³ уклоњених старих водограђевина.

Већи број регулационих грађевина изграђених у периоду пре 1965. године због недовољног одржавања, налази се у лошем стању или су скоро потпуно уништене, а неке су доспеле у корито и представљају сметњу за пловидбу.

Изградњом хидроенергетског и пловидбеног система Ђердап I, на делу пловног пута од Нере до Београда обезбеђени су габарити утврђени Препорукама Дунавске комисије у условима каналисаног тока.

Зимовници као објекти безбедности чине саставни део пловне мреже и служе за склањање пловила у периоду појаве леда на рекама.

На територији СЦГ на Дунаву не постоји ниједан уређен и опремљен зимовник у складу са Уредбом о условима које ти објекти треба да испуњавају. До сада су за зимовнике коришћени зимовници на делу Дунава од границе са Мађарском до ушћа Нере и то:

Табела 26. Зимовници са капацитетима

ЗИМОВНИК	СТАЦИОНАЖА ŠkmĀ	КАПАЦИТЕТ ПЛОВИЛА ŠкомĀ
БАРАЧКА	1426	50
АПАТИН	1401	86
НОВИ САД	1258	115
ИВАНОВО	1136	200
КОВИН	1108	20
КИСИЉЕВО	1062	100
УКУПНО		571

Поред наведених зимовника, за склањање објеката користе се базенско пристаниште у Београду и канал ДТД у Новом Саду са укупним капацитетом од 420 пловила, што све укупно износи 990 пловних објеката.

До сада су у оквиру редовног одржавања вршени искључиво радови на одржавању дубина на прилазима, улазима и базенима зимовника. У оквиру ових радова се годишње избагерује од

120.000 до 150.000 m³ наноса, што зависи од хидролошких прилика које су владале у току године.

У циљу регулисања безбедне пловидбе успостављен је латерални систем сигналних ознака, којима је обележен пловни пут у складу са Правилником о пловидби на унутрашњим пловним путевима.

План обележавања унутрашњих пловних путева на реци Дунав за 2005. годину урађен је на основу актуелног стања пловних путева и објеката безбедности пловидбе на Дунаву, као и уочених тенденција морфолошких промена речног корита у последњем кварталу 2004. године.

На пловном путу Дунава налази се 10 мостова на којима су обележени пловидбени отвори и то:

Табела 27. Мостови

ДУНАВ					
МОСТ	Стац. (km)	b _{pl} (m)	h _{нврп} (m)	h _о (m)	МЕРОДАВНА ВОДОМЕРНА СТАНИЦА
ДРУМСКИ-БЕЗДАН-БАТИНА	1424.5	120.00	9.50	15.46	Бездан
ДРУМСКИ-ЕРДУТ-БОГОЈЕВО	1366.7	120.00	9.00	15.53	Богојево
ДРУМ-ЖЕЛ.-ЕРДУТ - БОГОЈЕВО	1366.5	97.70	8.15	14.68	Богојево
ДРУМ.-ИЛОК-БАЧКА ПАЛАНКА	1297.1	150.00	9.71	15.60	Илок
ДРУМСКИ-"НОВИ"-НОВИ САД	1257.6	*	*	*	Нови Сад
ДРУМ.-"ВАРАДИНСКИ МОСТ"	1255.0	124.00	9.50	15.49	Нови Сад
ПРИВРЕМЕНИ ДРУМСКО-ЖЕЛ	1254.3	91.3	6.82	12.81	Нови Сад
ДРУМСКИ МОСТ-"БЕШКА"	1232.1	180.00	42.93	48.90	Нови Сад
ДРУМ-ЖЕЛ-ПАНЧЕВО	1166.5	150.00	9.15	15.50	Земун
МОСТ ГАСОВОДА-СМЕДЕРЕВО	1112.9	140.00	13.20	20.00	Смедерево

Поред регулационих радова који су извођени за потребе пловидбе, дуж Дунава су реализовани и радови на локалним осигурањима обала у циљу непосредне заштите одбрамбених насипа од речне ерозије, као и радови на изградњи обалоутврда у већим насељима, индустријским зонама, пристаништима, око мостова, водозахвата и других објеката.

У целини гледано, досадашњи регулациони радови на Дунаву су показали позитиван ефекат, како у погледу услова пловидбе, тако и у погледу опште стабилности корита, пропусне моћи корита за воду и лед, уређења и коришћења речних обала.

На крају треба истаћи да је у периоду од 1965. године до данас практично завршена реконструкција одбрамбених насипа на војвођанским обалама Дунава, тако да је на целом сектору обезбеђена пропусна моћ за велике воде вероватноће појаве једном у сто година, уз заштитно надвишење од 1,2 до 1,7 метара изнад меродавног водостаја.

Степен заштите од поплаве је за насипе од државне границе са Мађарском до Ченте, у просеку 1,2 метра изнад водостаја рачунског протицаја вероватноће појаве једном у сто година, с тим што зоне појединих градова као што су Нови Сад и Апатин имају нешто нижи степен заштите.

Степен заштите од поплава за насипе од Панчева до Банатске Паланке је у просеку 1,7 метара изнад водостаја рачунског протицаја вероватноће појаве једном у сто година, с тим што зона појединих градова као што је Панчево и насеље Банатска Паланка имају нешто ниже степен заштите.

Поред тога, слабе тачке у одбрани од великих вода су и преводнице Бездан и Богојево, устава и преводница Нови Сад, јер немају довољно надвишење над меродавним рачунским водостајем.

У табели 28. дате су коте рачунских водостаја на Дунаву од Бездана до Банатске Паланке на основу којих су вршене реконструкције заштитних система:

Табела 28. Коте рачунских водостаја на Дунаву од Банатске Паланке до Бездана на основу којих је од 1965. – 1984. године вршена реконструкција заштитних система¹⁸

РЕД. БР.	ХИДРОЛОШКА СТАНИЦА	СТАЦ. ТОКА (km)	КОТА НУЛЕ (mJM)	ЗАБЕЛЕЖЕН МАКСИМАЛНИ ВОДОСТАЈ 1965. ИЛИ 1940.(cm)	РАЧУНСКИ ВОДОСТАЈ ЗА 1 % Q (cm)	КОТА РАЧУНСКОГ ВОДОСТАЈА ЗА 1 % Q
	2	3	4	5	6	7
1.	БЕЗДАН	1425,5	80,64	776	801	88,65
2.	АПАТИН	1401,4	78,84	825	864	87,48
3.	БОГОЈЕВО	1367,4	77,46	817	868	86,14
4.	ВУКОВАР	1336,5	76,19	769	800	84,19
5.	ИЛОК	1301,5	73,97	790	818	82,15
6.	НОВИ САД	1255,1	71,13	778	805	79,78
7.	СЛАНКАМЕН	1215,5	69,68	773*	810	77,78
8.	ПАНЧЕВО**	1153,3	67,33	754*	794	75,27
9.	КОВИН**	1108,4	65,66	716*	775	73,41
10.	БАНАТСКА ПАЛАНКА**	1076,6	62,85	861*	925	72,10

* Максимални водостаји забележени априла 1940. године (до 1966. године)

** Максимални водостају су премашени марта 1981. године и забележени су код: Панчева 756 cm, Ковина 728 cm и Банатске Паланке 908 cm.

Према информацијама добијеним од стране ЈВП "Воде Војводине", није утврђена званична Методологија за вођење катастарског водопривредних објеката, тако да ти катастри не постоје, али свакако постоји евиденција о објектима, као и одговарајућа документација за сваки објекат.

У даљем тексту се даје евиденција о постојећим објектима ХС ДТД на Дунаву, са стационажама и капацитетима, док се детаљнији подаци за сваки објекат налазе у архивској документацији ЈВП "Воде Војводине".

Табела 29. Постојећи водопривредни објекти

Редни број	СТАЦИОНАЖА ДУНАВА (km)	ВОДОПРИВРЕДНИ ОБЈЕКТИ		
		ВРСТА	НАЗИВ	КАПАЦИТЕТ Šm ³ /sЃ
1	1425+900	Доводни канал за Ц.С. Бездан I и II	Барачки рукавац	12+6
2	1425+600	Преводница	Бездан	
3	1425+480	Устава	Бездан	60
4	1414+500	Устава	Старо Село	
5	1409+800	Устава	Казук	
6	1364+350	Црпна станица	Богојево	15
7	1363+430	Преводница	Богојево	
8	1253+400	Устава Преводница	Нови Сад	60
9	1076+450	Испусни канал ХС ДТД у Дунав	Банатска Паланка	820

На Дунаву се налазе и претоварни објекти који су у функцији пловног пута, а који се према степену изграђености и постигнутог обима промета, као и степена организованости могу поделити у следеће категорије:

- Пристаништа опште намене,
- Специјализована пристаништа, и
- Товаришта.

Под пристаништима опште намене се подразумевају јавна пристаништа, која у смислу Закона о унутрашњој пловидби, својим постројењима и уређајима омогућавају безбедно одвијање претоварних манипулација и пружање пристанишних услуга (привез, претовар, складиштење, спашавање бродова, снабдевање бродова, мање поправке, прихватање отпадних материја из бродова и сл.). Поред везе са пловним путевима, имају и добре везе са друмским и железничким путевима. Пристаништа опште намене на територији АП Војводине су: Апатин, Нови Сад, Панчево и Ковин.

¹⁸ Водопривредна основа Војводине, 1987. – Пољопривредни факултет-Институт за уређење вода, Нови Сад

Специјализована пристаништа се налазе уз велике производне или прерађивачке капацитете и то "Lafarge-BFC" у Беоцину, "Неимар" и "Рафинерија нафте" у Новом Саду, "Рафинерија" и "Азотара" у Панчеву. У специјализована пристаништа спадају и путничка пристаништа.

За прихват туристичких пловила (јахти и чамаца), дуж Дунава (на подручју Новог Сада и Београда, Ковина и др.) постоји већи број објеката и инсталација за привез, који немају одговарајуће садржаје и инфраструктуру).

Под товариштима се подразумева свако место на обали пловног пута где се без претходно изграђених уређаја и опреме могу вршити манипулације пристајања и претовара.

6.3. ПРИРОДНИ И СТВОРЕНИ УСЛОВИ У ПРИОБАЉУ ДУНАВА

Река Дунав настаје спајањем река Брег и Бригах, које се са планине Шварцвалд уливају једна у другу код града Донауешингена и даље теку чинећи реку Дунав. По величини друга река у Европи са површином слива од око 817.000 km² и током дужине 2.380km, Дунав је поред осталог и међународни пловни пут, који повезује осам европских земаља и Црно море.

Дунав у нашу земљу улази из Мађарске, низводно од Мохача (km 1435). Прва већа притока, река Драва, улива се у Дунав на km 1380 и низовно, до ушћа реке Тисе (km 1215), нема већих притока, а након ушћа Тисе следе Сава и Бегеј. Између ових река је прокопана разграната мрежа канала за наводњавање, одводњавање и транспорт, укупне дужине 939 km, од чега је 673 km пловно.

Почетак делтастог ушћа Дунава у Црно море налази се код места Измаилски Чатал. Укупна дужина Дунава је 2783,4 km и он уноси у Црно море годишње око 206 хиљада кубних километара воде, односно у просеку 6,5 хиљада кубних метара воде у секунди.

Река Дунав се својим током протеже од 49.-43. степена северне географске ширине. По дужини тока, река Дунав заузима 34. место међу највећим рекама света.

Предности туристичке понуде Дунава заснивају се на великој разноврстности мотива и садржаја привлачних за све тржишне групације.

Од самог уласка Дунава у нашу земљу код Бездана, Дунав пролази кроз 16 општина у Војводини.

Ако се туризам Дунава везује за пловни пут, значи акваторију и приобаље, веома је корисно направити глобални увид у основне мотиве који се могу ставити у функцију туризма:

1. ЗАШТИЋЕНА ПРИРОДНА ДОБРА И ПРИРОДНЕ ВРЕДНОСТИ У ОПШТИНИ
2. НЕПОКРЕТНА КУЛТУРНА ДОБРА У ОПШТИНИ
3. МАНИФЕСТАЦИЈЕ И ОСТАЛА ТУРИСТИЧКА ПОНУДА У ОПШТИНИ
4. ЛОВНИ И РИБОЛОВНИ ТУРИЗАМ У ПРИОБЉУ ДУНАВА

6.3.1. ЗАШТИЋЕНА ПРИРОДНА ДОБРА

Према подацима из Регистра заштићених природних добара Завода за заштиту природе Србије, одељење у Новом Саду из 2005. године, заштићена природна добра на територији Покрајине обухватају површину од 120.081,4076 ха, што у односу на целокупну територију АП Војводине чини 5,58%.

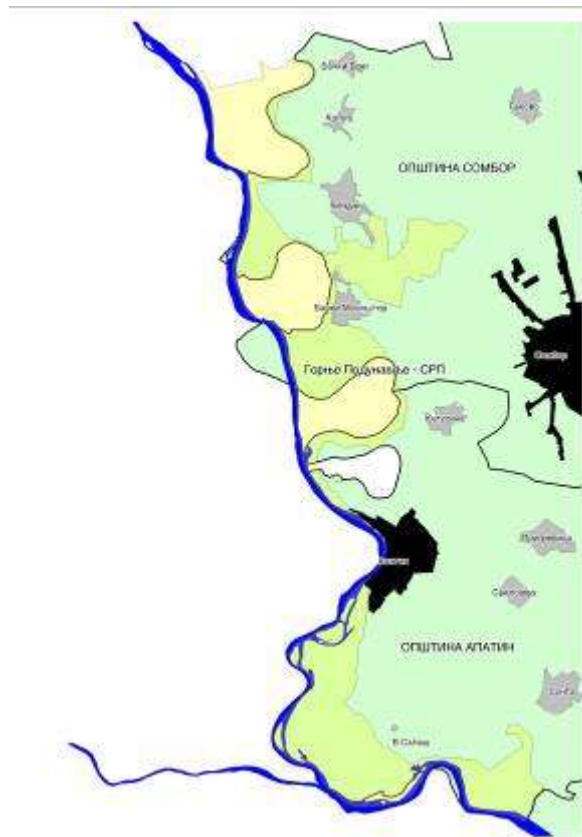
Под заштиту су стављене следеће категорије природних добара: Национални парк, Парк природе, предели изузетних одлика, резервати природе (општи и специјални), споменици природе и природне реткости (на основу Закона о заштити животне средине ("Службени гласник РС" бр. 66/91).

Табела 30. Заштићена природна добра на територији АП Војводине, у обухвату Студије

ВРСТА ОБЈЕКТА И НАЗИВ	АКТ О ЗАШТИТИ	ОПШТИНЕ
Национални парк		
1. Национални парк "Фрушка гора"	Закон о националним парковима, «Сл. гласник РС», бр. 39/93	Бачка Паланка, Беочин, Инђија, Ириг, Нови Сад, Сремски Карловци,
Специјални резерват природе		
1. Карађорђево	Уредба: «Сл. гласник РС» 37/97	Бач, Бачка Паланка
2. Горње Подунавље	Уредба: «Сл. гласник РС» бр. 45/2001 од 20.07.2001.	Апатин, Сомбор
3. Ковиљско-Петроварадински рит	Уредба: «Сл. гласник РС» бр. 27/98	Нови Сад, Ср. Карловци, Инђија, Тител
4. Стари Бегеј- Царска бара	Уредба: «Сл. гласник РС» бр. 27/98	Нови Сад, Ср. Карловци, Инђија, Тител
5. Тителски брег	У поступку заштите	Тител
6. Багремара	У поступку заштите	Бачка Паланка
7. Делиблатска пешчара	Уредба: «Сл. гласник РС» бр. 3/2002	Бела Црква, Ковин, Алибунар, Вршац
Остали Резервати природе		
1. "Омољичка ада" - мешовита састојина	Решење бр. 01-537/1 од 23.09.1961	Панчево
Парк природе		
1. Тиквара	Одлука: «Сл. лист општине Б. Паланка» бр. 3/97	Бачка Паланка
2. Поњавица	Одлука: «Сл. лист општине Панчево» бр. 3/95	Панчево
3. Бегечка јама	Одлука: «Сл. лист града Новог Сада» бр. 14/99	Нови Сад
Парк шума		
1. Букињски храст	Решење: «Сл. лист САПВ» бр. 7/73	Бачка Паланка
Споменици природе		
1. Храст лужњак у шуми Курјачица	Одлука: «Сл. лист општине Апатин» бр. 6/94	Апатин
2. Амерички платан код Сонте	Одлука: «Сл. лист општине Апатин» бр. 6/94	Апатин
3. Група храста лужњака код Јеленског острва	Одлука: «Сл. лист општине Апатин» бр. 6/94	Апатин
4. Дивља крушка код Свилојева	Одлука: «Сл. лист општине Апатин» бр. 6/94	Апатин
5. Гинко у Апатину	Одлука: «Сл. лист општине Апатин» бр. 6/94	Апатин
6. Стабло шимшира у Плавни	Решење: «Сл. лист општине Бач» бр. 7/78 реш. бр. 322-7/77-IV из 1978.	Бач
7. Амерички платан на Сајлову	Одлука: «Сл. лист града Новог Сада» бр. 2/95	Нови Сад
8. Дуд на Ченејском салашу	Одлука: «Сл. лист града Новог Сада» бр. 2/95	Нови Сад
9. Копривић у центру Новог Сада	Одлука: «Сл. лист града Новог Сада» бр. 2/95	Нови Сад
10. Јаворолисни платан у Новом Саду	Одлука: «Сл. лист града Новог Сада» бр. 2/95	Нови Сад
11. Бела Топола у		

Петроварадину		
12. Три стабла мочварног чемпреса у Футошком Парку	Одлука: «Сл. лист града Новог Сада» бр. 2/95	Нови Сад
13. Амерички платан у Футогу	Одлука: «Сл. лист града Новог Сада» бр. 2/95	Нови Сад
14. Бели дуд у Гардиновцима	Одлука: «Сл. лист општине Тител» бр. 9/99, одлука бр. 633-4/99	Тител
15. Три стабла белог Јасена код Долова	Решење: «Сл. лист општине Панчево» бр. 14/99	Панчево
16. Бела топола код Старе Пазове	Одлука: «Сл. лист општина Срема» бр. 12/2001, одлука бр. 011-30/2001-1	Стара Пазова
17. Дунавски парк	Решење: «Сл. гласник РС» бр. 25/98	Нови Сад
18. Платан у дворишту школе Милош Црњански у Новом Саду	Решење: «Сл. града Новог Сада» бр. 20/2002 реш. бр. 501-696/2002-1-9	Нови Сад
19. Парк Челаревског дворца	Одлука:	Бачка Паланка
20. Парк дворца у Алекси Шантићу	Решење: «Сл. гласник НРС» бр. 35/51	Сомбор
21. Парк манастира Беочин	Решење: «Сл. лист града Новог Сада» бр. 11/96	Беочин
22. Лесни профил Чот	Решење:	Инђија
23. Лесни профил код Старог Сланкамена	Решење: «Сл. лист општина Срема» бр. 19/75	Инђија
24. Црни дуд у Сремским Карловцима	Одлука: «Сл. лист општине Ср. Карловци» бр. 6/95	Ср. Карловци
25. Два стабла Тисе у дворишту Карловачке гимназије	Одлука: «Сл. лист општине Ср. Карловци» бр. 6/95	Ср. Карловци
26. Платан у Сремским Карловцима	Одлука: «Сл. лист општине Ср. Карловци» бр. 6/95	С. Карловци
27. Тиса у парку Патријаршијског двора	Одлука: «Сл. лист општине Ср. Карловци» бр. 6/95	С. Карловци
28. Шимшир у Сремским Карловцима	Одлука: «Сл. лист општине Ср. Карловци» бр. 6/95	С. Карловци
29. Дивљи кестен у Сремским Карловцима	Одлука: «Сл. лист општине Ср. Карловци» бр. 6/95	С. Карловци
30. Мешовити дрворед платана у Оџацима	Решење: за 1978: «Сл. лист општине Оџаци» бр. 11/78	Оџаци
31. Арборетум-стари парк код Сонте	Решење: «Сл. лист општине Апатин» бр. 13/87	Апатин
32. Ритска шума на острву Мачков пруд	Решење СО НОви Сад бр. 03-6/25-74	Нови Сад
33. Шума Јунаковић	Решење: «Сл. лист општине Апатин» бр. 5/83	Апатин

Карте са границама заштићених природних добара

Карта 16.

Карта 17.

Карта 18.

Карта 19.

Карта 20.

Карта 21.

1. Специјални резерват природе "Горње подунавље" ("Службени гласник РС", бр. 45/2001) (карта 16, 36.страна), представља подручје од изузетне природне вредности од глобалног значаја. Установљен је 2001. године на површини од 19.648 ha, и уз леву обалу реке Дунав. Представља једну од последњих преосталих великих оаза некада далеко распрострањених комплекса ритских шума. Читаво подручје се састоји од богато испреплетене мреже разноврсних екосистема: водених, барских, мочварних, шумских, ливадских и др. Специјални резерват природе "Горње Подунавље" је део веће природне целине коју чине и на северу од Национални парк "Дунав-Драва" и на западу Копачки рит. Горње Подунавље одликује изузетна разноврсност флоре и фауне. Од дрвенастих врста најзаступљеније су хигрофилне врсте меких лишћара: бела врба, црна топола, бела топола као и плантаже разних клонова еуроамеричких топола. Ипак, далеко најлепше и највредније су састојине храста лужњака на сувљим гредима које, нажалост, услед промене водног режима изградњом одбрамбеног насипа уз Дунав све више уступају место другим врстама. Ово подручје представља природно станиште за око 50 врста сисара. Од ситних глодара, попут разних врста мишева и волућарица, до представника крупне дивљачи на чијем врху поносно стоји јелен. Једну од темељних природних вредности Специјалног резервата природе "Горње Подунавље" представља његова орнитофауна која је од непроцењивог значаја пошто ово подручје има једну од најбогатијих и најразноврснијих фауна птица у нашој земљи. Регистровано је чак 230 врста, иако се сматра да је број и већи, што би чинило преко 70% врста које живе на тлу наше земље. Од укупног броја регистрованих врста птица већина су гнездарице. Специјални резерват природе "Горње Подунавље", захваљујући динамици свог водног режима, представља изузетно подручје и по свом богатству ихтиофауне. Конфигурација терена, мали пад надморске висине који условљава стварање мноштва меандара, мртваја, бара и језера као и периодично изливање Дунава из свог корита стварају идеалне услове за развој великог броја врста риба. Ово подручје настанује преко 50 слатководних врста као сто су шаран, сом, штука, смуђ и многе друге од којих се неке, на ђалост, налазе и на црвеној листи кичмењака Србије што само подвлачи неопходност одржавања, обнављања и повећања рибљег фонда.

Према Уредби о заштити специјалног резервата природе "Горње Подунавље", на подручју Резервата успостављени су следећи режими заштите. Наведени подаци односе се на област која посредно или непосредно може утицати на марине, као прихватне објекте научичког туризма, а који су предмет ове Студије. Такође, наведени подаци могу бити ограничавајући фактор за изградњу марина, и представљају један од важних критеријума при избору адекватне локације марина.

- На подручју Специјалног резервата Горње Подунавље у **режиму I степена** забрањује се коришћење природних богатстава и искључују сви други облици коришћења простора и активности осим научних истраживања и контролисаних едукације.

У Специјалном резервату Горње Подунавље у **режиму заштите III степена** забрањено је:

- 1) градити индустријске и друге објекте и обављати радове којима се нарушавају морфолошке и хидролошке карактеристике терена, уништава биљни и животињски свет или се на било који други начин нарушава интегритет простора, осим градње шумских тврдих путева од природног материјала, као и система одводњавања и наводњавања - отворена каналска за интензивно газдовање,
- 2) испуштање непречишћених отпадних вода,
- 3) промена намене површина,
- 4) градити викенд објекте и викенд насеља изван грађевинских подручја утврђених посебним планским и урбанистичким документима,

На делу Специјалног резервата Горње Подунавље које је у **режиму заштите II степена**, забрањено је:

- 1) сеча стабала са гнездима орла белорепана и црне роде,
- 2) уношење алохтоних врста биљака и животиња, осим врста шумског дрвећа којима се већ газдује по посебним основама,
- 3) узнемиравање птица у репродуктивном периоду,

- 4) исушивање Мирковића баре (Варошко језеро), ширење каналске мреже око баре и заоравање земљишта непосредно уз бару,
- 5) сви видови лова и риболова на Мирковића бари, осим санитарног,
- 6) кретање чамаца на подручју старог тока Дунава у доба мреста риба, осим чамаца чуварске службе,
- 7) преграђивање миграторних стаза.

На подручју Специјалног резервата Горње Подунавље обезбеђује се: праћење и регулисање количина и квалитета вода у алувијалној равни Дунава и одржавање његовог оптималног нивоа са становишта потреба очувања живог света и са циљем спречавања плављења терена изнад коте 84,50 mАНВ; очување, побољшање и повећање површина природних шумских састојина, примена мера у газдовању шумама којима се осигурава очување стабала и делова шумских састојина као постојећих и могућих објеката и места гнезђења птица, а посебно орла белорепана и црне роде, узгојне и санитарне мере у циљу очувања стабилности и здравственог стања састојина; заштита и праћење стања биљака и животиња, њихових популација и станишта, очување и унапређивање стања популација угрожених врста флоре и фауне; успостављање мониторинга, очување стабилности и квалитета популација ловне дивљачи, уређење, изградња и инфраструктурно опремање простора за потребе лова, рибарства, газдовање шумама, туризма и рекреације на начин којим се неће угрозити посебне вредности добра; научноистраживачки и образовни рад и презентација природних вредности.

2. Специјални резерват природе "Карађорђево" налази се на подручју општина Бач и Бачка Паланка, и заузима укупну површину од 295533 ha. (карта 17, страна 36)

Специјални резерват природе "Карађорђево" је магистралним асфалтним путем повезан са Бачом, Оџацима и Новим Садам, а такође и са међународним путем Е-75. Положај у односу на градска насеља, која представљају најзначајније дисперзивне центре је веома повољан, пре свега због њихове мале удаљености, као и добре повезаности мрежом путевима. Од Бачке Паланке је удаљен 10 km, од Новог Сада 55 km, од Сомбора 70 km док је од ураљен Београда 130 km.

На простору Специјалног резервата природе "Карађорђево", шуме захватају 2 497 ha. Површине под шумом подељене су у привредне целине. Привредне целине Букински храстник и Букински рит простиру се на левој обали Дунава, на плављеном и брањеном делу. Букински храстник сачињавају састојине багрема, храста, граба. Букински рит је станиште природних шумских фитоценоза еуроамеричких топола, белих врба, јасена, жбуња и разних зељастих биљака ливадске врсте.

У флористичком богатству овог простора, треба истаћи присуство црног глога, панонске субендемске врсте и белог локвања. Мочварну вегетацију одликују и велике популације иђирота, врсте која је, због својих лековитих својстава, унета у Европу у 16. веку, где се одомаћила у природној вегетацији мочварних подручја.

Животињски свет на простору СРП "Карађорђево" је веома разноврстан. У еколошком смислу најзначајнији чланови фауна сисара припадају групи, која је била довољно адаптивна, да опстане у подручјима очуваних остатака аутохтоних станишта-тршчака, шевара, плавних ритских ливада и речних галеријских шума. Најбројнији сисари су глодари, а најзначајнији зец. Затим су заступљени веверица, пух, хрчак, слепо куче, пољска волућарица и пољски миш.

На простору СРП "Карађорђево", у обе газдинске јединице, "Мостонга" и "Букински рит" заступљен је ловни туризам.

СРП "Карађорђево" се налази у склопу туристичког комплекса "Карађорђево", у чији састав још улазе ергела и резиденција. Они представљају веома добру допуну садржаја, при боравку у СРП "Карађорђево".

На простору данашњег Карађорђево некада су биле заступљене шуме храста и пашњаци. После Првог светског рата оснива се државна ергела "Карађорђево". У ергели се узгаја и даље

нониус раса. Ергела "Карађорђево" данас заузима површину од око 11 ха, која је покривена парковским и шумским засадама, а испресевана је са 4 ха испуста за испашу и шетњу коња.

Према Уредби о заштити специјалног резервата природе „Карађорђево“ ("Службени гласник РС", бр. 37/97) , на подручју Резервата успостављени су следећи режими заштите. Наведени подаци односе се на област која посредно или непосредно може утицати на марине, као прихватне објекте наутничког туризма, а који су предмет ове Студије.

У зони режима заштите **II степена**

1. забрањено је:

- 1) изградња објеката који нису у складу са заштитом Специјалног резервата "Карађорђево",
- 2) кретање моторним возилима осим за обављање радова у заштити, шумарству и ловству,
- 3) обављање радова и активности које би могле нарушити морфолошке и хидролошке карактеристике заштићеног добра или штетно утицати на очување природних вредности,

2. обезбеђује се:

- 1) спортски риболов и ловни туризам у складу са риболовним, односно ловним основама,
- 2) хидротехнички радови у циљу побољшавања хидролошких услова, односно обезбеђивања природног режима плављења и протока воде кроз рит,

3. Национални парк "Фрушка гора" ("Службени гласник РС", бр. 39/93), (карте 17 и 18, страна 36)

За подручје Фрушке горе, на чојој територији не простире и Национални парк Фрушка гора, Скупштина Аутономне Покрајине Војводине, уз сагласност Републичке агенције за просторно планирање, на седници одржаној 29. јуна 2004. године, донела је Одлуку о доношењу Просторног плана подручја посебне намене Фрушке горе до 2022. године.

Ова Одлука, као и текстуални део Плана, објављени су у "Службеном листу АП Војводине", број 16/04.

ППППН Фрушке горе покрива подручје од 139.430,01 ха и обухвата општине Сремски Карловци, Петроварадин и Беочин у целости и делове општина Ириг, Инђија, Сремска Митровица, Шид, Бачка Паланка и Рума.

Од укупне површине која је обухваћена Планом, Национални парк покрива површину од 25520 ха или 18,31 %. Заштитна зона Националног парка обухвата површину од 60875 ха (43,66 %).

У границама обухвата Просторног плана подручја посебне намене издваја се подручје Националног парка "Фрушка гора" у коме су одређене целине биле под заштитом као строги и научно-истраживачки резервати, споменици природе и др. Како је Фрушка гора законом заштићена као национални парк - природно добро I категорије од изузетног значаја за Републику Србију, заштита се обезбеђује на целокупном простору, а изузетне вредности се штите прописаним мерама и активностима у оквиру установљења режима заштите I, II и III степена.

Поред Националног парка Фрушка гора обухваћено је и подручје Ковиљско-петроварадинског рита које је Уредбом Владе Републике Србије проглашено за Специјални резерват природе ("Сл. гласник РС", бр.27/98), Парк природе "Бегечка јама"- део Шашићева ада, заштићена Одлуком града Новог Сада ("Сл. лист града Новог Сада", бр. 14/99), Споменик природе "Лесни профил код Старог Сланкамена", ("Сл. лист општине Срема", бр. 19/75), Споменик природе "Беочинска плажа", острво љубави и Дунавац ("Сл. лист општина Срема", бр. 22/82), као и већи број заштићених споменика природе у насељима, као и евидентирана потенцијална подручја значајна за заштиту.

Подручје Фрушке горе карактеришу повољан геосаобраћајни положај и изузетне и испреплетане природне, културне, духовне и историјске вредности.

Изузетан геосаобраћајни положај наглашен је европским коридорима "X" и "VII", који се на овом простору укрштају код насеља Бешка.

Посматрано у ширем републичком и међународном окружењу, ово подручје има изразито повољан саобраћајно-комуникативни положај, као лако проходни дунавско-савски правац. Дунав, као део међународног пловног система Рајна-Мајна-Дунав, представља најзначајнију окосницу саобраћајне и укупне развојне интеграције Републике Србије и подручја Фрушке горе у међународне токове.

Фрушка гора својим положајем и висином доминира над сремско-бачком равницом. Пружа се упореднички, а бројни уздужни и попречни правци прожимају овај простор и повезују га са околним подручјем и градским центрима Нови Сад, Београд, Сремска Митровица, Шид, Рума, Шабац, као емитивним центрима потенцијалних туриста.

Богатство природних и културно-историјских вредности, пре свега духовне, историјске и културне вредности бројних манастира, чине да Фрушка гора представља јединствен споменик у геолошком, геоморфолошком, литолошком и стратиграфском смислу и има изузетан биолошки, историјски, образовни, научни, културни и историјски значај.

Ово подручје има и значајне природне развојне ресурсе и потенцијале, који се огледају у пољопривредном земљишту, нарочито погодном за развој воћарства и виноградарства, значајном шумском фонду, лежиштима неметаличних сировина, као и природним и створеним условима за развој широког спектра туристичких активности.

Посебан регионални аспект Фрушке горе чини мрежа урбаних центара на овом подручју или у његовом ободу, од којих неки имају ниво макрорегионалног центра (Нови Сад), регионалног центра (Сремска Митровица), субрегионалног центра (Рума), развијеног градског центра (Инђија, Шид) или градског центра посебних особина (Сремски Карловци, Петроварадин, Беочин), као и читав низ мањих насеља која имају посебан значај и утицај на развој Фрушке горе.

Значајан потенцијал овог подручја (поред саобраћајне) чине и остали видови инфраструктуре регионалног значаја која пролази преко Фрушке горе често без функционалног значаја за сам Национални парк, већ више користећи повољне географске предиспозиције (телекомуникације, енергетска и водна инфраструктура).

Треба нагласити да су ове изузетне предиспозиције Фрушке горе у претходном развојном периоду недовољно и неадекватно валоризоване, пре свега због слабљења институционално-

финансијског оквира, који је препустио Фрушку гору углавном спонтаним, а мање планско-програмским акцијама.

Будући развој туризма на подручју Фрушке горе треба, с обзиром на услове заштите Националног парка, да задовољи **принципе одрживог развоја**.

Основе развоја туризма чиниће:

- природне вредности - географски положај Фрушке горе, геолошка грађа и геоморфолошки облици, велики (у Европи највећи) комплекси липових шума и мешовитих састојина, шумска и ловна дивљач, Фрушкогорско виногорје, карактеристични пејсажи у складу са европским конвенцијама о заштити пејсажа. Ове вредности нису у највишим категоријама, али су компаративне предности у разноврсности мотива,
- културно-историјске и духовне вредности - најзначајније се налазе по ободу Националног парка и то су пре свега Фрушкогорски манастири и Сремски Карловци, Петроварадин, амбијенталне вредности сеоских насеља и манастирских прњавора, као и други споменици културе.

У циљу заштите, очувања и унапређења просторних целина са значајним природним вредностима и појавама, одређени су режими коришћења и мере заштите на подручју заштићеног природног добра.

За подручје Националног парка "Фрушка гора", као природног добра I категорије, утврђени су режими I, II и III степена заштите.

У границама обухвата Просторног плана изван граница Националног парка, одређене су целине са предлогом намене простора као подручја значајна за заштиту-потенцијална природна добра. То су станишта, односно локалитети као генетски, специјски и екосистемски вредни простори за очување укупног биодиверзитета Фрушке горе и целине фрушкогорских манастира.

Планом се предлаже за заштиту већи број локалитета у плавној зони Дунава, међу којима су најзначајнији:

- **Крчединска ада**. Због својих међународних вредности проглашена је за европски значајно станиште птица по ИВА пројекту (Cambridge, 2000.), а такође вишеструко испуњава критеријуме по фауни птица да се прогласи и за међународно значајно водено станиште (Рамсарска конвенција).
- **Сусечка ада, Нештинска ада, Велика ада, сусечки рибњак са околним пашњацима и барама, плавно подручје од Раковца до Черевиха**.

Предложеним концептом заштите потребно је обезбедити очување осетљивих (фрагилних) станишта плавне зоне уз обалу Дунава; не планирати радове који ће угрозити водни режим и тиме довести до нестајања влажних станишта; обезбедити очување површина под пашњацима и влажним ливадама; ограничити даље подизање плантажних засада топола и врба и регулисати кретање људи и непосредан негативан утицај на значајне и угоржене представнике живог света и њихова осетљива станишта.

Временска и тематска разноврсност споменика културе на подручју Фрушке горе - од праисторије до најскорије прошлости и од етнографије до знаменитих места пружа широке могућности за укључивање ове огромне баштине у савремене токове живота и адекватно коришћење простора, али истовремено поставља крупне обавезе корисницима тог простора.

Мере заштите споменика синхронизоваће се са осталим активностима (туризам, култура, становање итд.), полазећи од основног значаја и природе сваког појединачног споменика.

На територији обухваћеној изградом Просторног плана посебне намене Фрушке горе до 2022. године регистровано је 414 археолошких налазишта, од времена палеолита до периода турске владавине у Срему.

Средњи век је на овом подручју оставио веома значајне споменике културе. Сакрални средњевијековни споменици представљају најпознатије и највредније споменичко благо. Велики је и непроцењив значај манастира на Фрушкој гори, у мери која далеко превазилази уске верске оквире, јер чињеница да су били не само велики духовни, већ и културни и привредни центри и да су допринели стварању и развијању архитектуре, сликарства, примењене уметности, књижевности, васпитања и образовања на широком простору, то најбоље потврђује.

У складу са Законом о Закон о националним парковима Закон је објављен у "Службеном гласнику РС", бр. 39/93 и 44/93

На подручју националног парка забрањено је:

- 1) сећи или уништавати дрвеће, жбуње и осталу вегетацију, кад се тиме угрожава горња граница шуме и нарушава заштита земљишта од ерозије као и на обалама и приобаљу језера, река и њихових притока где су мрестилишта риба, осим санитарне сече,
- 3) градити објекте или изводити друге радове којима се загађује ваздух и земљиште, погоршава квалитет вода, мења њихова количина, просторни и временски распоред, осим објеката и радова за заштиту од ерозије, бујица и поплава и објеката за потребе водоснабдевања и хидроенергије у зони режима заштите III степена,
- 8) користити шумске путеве за јавни саобраћај;
- 9) обављати делатности и предузимати друге радње којима се уништава природа, односно угрожавају обележја националног парка и активности одређене у члану 3. овог закона.

4. Парк природе "Тиквара" ("Службени лист општине Бачка Паланка", бр. 3/97), (карта 17, 36 страна)

Парк природе "Тиквара" се налази на југу Бачке на подручју општине Бачка Паланка. Протеже се уз леву обалу Дунава између 1297 и 1305 речног километра, односно катастарских општина Бачка Паланка -Град и Нова Паланка. Географске координате централне тачке заштићеног природног добра су 45°14'15" северне географске ширине и 19°22'55" источне географске дужине (по Гриничу). Северну границу парка природе "Тиквара" чини висока обала и одбрамбени насип, а јужну ток Дунава. Источну границу представља насип за пут који води на мост Бачка Паланка – Илок, док западну границу чини линија разграничења између катастарских општина Нова Паланка и Младеново. Површина Парка износи 508.14 ha, док је површина заштитне зоне 332,75 ha.

Парк природе је највећим делом обрастао шумама које су некада имале прашумско обележје. Пре насељавања овог подручја доминирале су ритске шуме. Данас је то шумски комплекс испресецањем каналама. Најниже положаје, у зони рецентног алувијума, на доњој граници вегетације шумског дрвећа, заузима заједница бадемасте врсте.

Изражен микрорељеф (сепресије, заравни, греде), затим диманичан водни режим, нарочито у поплавној делу заштићеног природног добра, као и едафске прилике, учиниле су да подручје Тикваре карактерише специфична, разноврсна и очувана фауна. Ипак, данашња фауна на подручју Парка претрпела је многе промене услед интензивног деловања човека, нарочито за последњих сто година.

Према Уредби о заштити специјалног резервата природе "Тиквара", на подручју Резервата успостављени су режими заштите и заштитна зона. Наведени подаци односе се на област која посредно или непосредно може утицати на марине, као прихватне објекте наутичког туризма, а који су предмет ове Студије. Такође, наведени подаци могу бити како ограничавајући, тако и развијајући фактор за изградњу марина, и представљају један од важних критеријума при избору адекватне локације марина.

На подручју парка природе "Тиквара" успоставља се режим заштите II степена на коме је забрањено:

- извођење радова којима би се ово подручје у целини или делимично искључило из плавне зоне Дунава,
- извођење грађевинских и других радова којима се нарушава морфологија терена, уништава биљни или животињски свет или на други начин нарушава интегритет простора,
- упуштање отпадних и каналисаних вода,

Дозвољава се спортско-туристичка, рекреативна и информативно-пропагандна активност, уређење плавне зоне, прибављање аутохтоним врстама, регулисање питања водостаја, уређење и изградња регатне стазе и помоћних објеката на водама између Дунавске обале и насипа, кретање чамаца само на весла, спортски, научно истраживачки, изградња туристичких и спорско-рекреативних објеката према посебном Програму.

На подручју заштитне зоне Парка природе "Тиквара" забрањено је извођење грађевинских и других радова којима се нарушава морфологија терена, уништава биљни и животињски свет и на други начин нарушава интегритет простора.

5. Специјални резерват природе "Ковиљско - петроварадински рит" ("Службени гласник РС", бр. 27/98), (карта 19, 36. страна)

Ковиљско-петроварадински рит је јасно омеђен и компактан ритски комплекс. Налази се у југоисточном делу Бачке и у североисточном подножју Фрушке горе (Срем), на инундационом подручју средњег тока Дунава на левој и десној обали, од km 1.230 до km 1.250, а поред насеља Ковиљ и Петроварадин по којима је и добио име. Са северне стране је омеђен одбрамбеним насипом и високом обалом. Са јужне и југозападне стране је омеђен Дунавом и једним делом насипом железничке пруге Београд – Нови Сад и одбрамбеним насипом. С источне стране је омеђен рукавцем Дунава који га дели од Крчединске аде.

Ковиљско-петроварадински рит се налази на 45°11'34" северне географске ширине и 20°02'10" источне географске дужине (по Гриничу) и обухвата површину од 4.840 ha 60 ar и 52 m². Простире се на територије општина Нови Сад (КО Каћ, КО Ковиљ и КО Петроварадин), Сремски Карловци (КО Сремски Карловци), Инђија (КО Чортановци и КО Бешка) и Тител (КО Гардиновци).

Највећи део површина налази се на подручју општине Нови Сад (2982 ha 97 ar и 01 m²), док најмањи део заузимају површине општине Тител (133 ha 19 ar и 88 m²). Подручје Ковиљско-петроварадинског рита углавном је у друштвеном – 99 %, а само један мањи део у приватном власништву.

Туристичко-географски положај рита је пвоољан с обзиром да се налази у близини аутопута Е-75, као и близу великих градских центара као што су Нови Сад и Београд.

Ово подручје је сврстано у категорију природних добара која према међународним критеријума подразумева ограничене људске интервенције у циљу очувања биодиверзитета, као и заштиту ретких и угрожених врста. Према томе, првенствени задатак – заштита изворне природе у процесу управљања Специјалним резерватом природе "Ковиљско-петроварадински рит" чини интегралну целину са ограниченим деловањем човека.

Према Уредби о заштити специјалног резервата природе "Ковиљско Петроварадински рит", на подручју Резервата успостављен је тростепени режим заштите. Наведени подаци односе се на област која посредно или непосредно може утицати на марине, као прихватне објекте наутичког туризма, а који су предмет ове Студије. Такође, наведени подаци могу бити како ограничавајући тако и развијајући фактор за изградњу марина, и представљају један од важних критеријума при избору адекватне локације марина.

У подручју I степена заштите у складу са постојећим режимом дозвољава се научно-истраживачки рад – контролисана едукација.

У подручју II степена заштите дозвољено је: укључивање Петроварадинског рита, Хрљака, Аркања у туристичко-рекреативне активности по посебном програму; спортски, санитарни, селективни риболов; коришћење пешчаних обала као плажа; кретања пловила која не загађују животну средину; презентација природних вредности; ловни туризам по ловним основама; наменска изградња туристичких пунктова у функцији коришћења заштићеног природног добра.

У подручју II степена заштите забрањен је: привредни риболов, каповање на дивљим пешчаним плажама, кретање колима, изградња свих видова грађевинских објеката, осим наменске изградње тур. пунктова.

У подручју III степена заштите дозвољено је: кретање пловила која не загађују животну средину, привредни риболов по посебном програму, спортски, санитарни, селективни риболов по посебним програмима, спортске, туристичко-рекреативне активности, ловни туризам на ловним основама, ниска изградња традиционалних колиба према утврђеној локацији, постављање сидришта, молова на утврђеним локацијама, формирање пунктова за пријем организованих туристичких посетилаца, одређивање пешачких стаза и простора за задржавање посетилаца, пријем посетилаца у складу са капацитетом простора, коришћење пешчаних обала као плажа.

У подручју III степена заштите забрањено је: привредни риболов, директно упуштање отпадних вода из туристичких објеката и камповање на дивљим пешчаним плажама.

6. Парк природе "Бегечка јама" ("Сл. лист Града Новог Сада", број 14/99), (карта 18, страна 36)

Природно добро "Бегечка јама" се налази између 45°12'45" и 45°14'10" северне географске ширине и 19°34'15" и 19°37'16" источне географске дужине.

Бегечка јама се налази у јужној Бачкој, 18 km западно од Новог Сада и 2,5 km југозападно од села Бегеча. Бегечка јама је мало флувијално језеро. Оваква језера, у Војводини, називају "јаме", а ово језеро је добило назив по истоименом насељу у чијој се близини налази. Језеро "Бегечка јама" је формирано у алувијалној равни Дунава, у делу рита који се назива Бегечка ада. "Бегечка јама" се налази дуж леве обале Дунава, а каналом Бегеј је повезано са Дунавом. Границу чине Дунав, канал Бегеј и одбрамбени насип.

Скупштина града Новог Сада је 8. децембра 1999. године донела одлуку о заштити Парка природе "Бегечка јама", по којој се он ставља под заштиту као значајно природно добро. Подручје које је установљено као Парк природе "Бегачка јама" је II и III степена заштите. Површина Парка је 379.399 ha. Од ове укупне површине подручје режима II степена заштите се простире на 46 ha, што износи 12,2 % укупно заштићене површине, док подручје режима III степена заштите износи 333 ha или 87,7 %. На основу административне поделе заштићена површина припада у целости Катастарској општини Бегеч, општине Нови Сад. Званични старалац заштићеног природног добра на Бегечкој јами је ДТД "Рибарство" а.д. из Петроварадина, које парком природе управља на основу средњорочног програма заштите и развоја.

Биографске карактеристике подручја одговарају пределима панонског обода. На овим карактеристичним пределима вегетације алувијалне равни Дунава обухвата мочварну и ливадску вегетацију и плантаже топола. Посебну ботаничку вредност, Парка природе "Бегечка јама", представљају стабла беле и црне тополе.

Бегечка јама је рукавац Дунава, његово плавно подручје и веома погодно природно мрестилиште риба у коме се, преко канала Бегеј, одражава динамика промена водостаја Дунава. У Парку природе "Бегечка јама" укупно је евидентирано 27 врста риба из 22 рода и осам фамилија.

У "Бегечкој јами" са Дунавом и адама, стално или повремено може да се нађе око 150 врста птица, од чега већина имају миграторни статус – пролазнице, луталице и зимовалице. То је условљено близином Дунава и рибњака код Футога и Сусека који су важне миграторске станице, као и чињеницом да многе врсте при сеоби прате ток Дунава и једини континуирани шумски појас у Бачкој.

Према Одлуком о заштити Парка природе "Бегечка јама", успостављен је тростепени режим заштите. Наведени подаци односе се на област која посредно или непосредно може утицати на марине, као прихватне објекте наутничког туризма, а који су предмет ове Студије. Такође, наведени подаци могу бити како ограничавајући тако и развијајући фактор за изградњу марина, и представљају један од важних критеријума при избору адекватне локације марина.

У складу са Одлуком о заштити Парка природе "Бегечка јама", у зони режима заштите II степена:

1. Забрањено је:

- уништавање биљних и животињских врста,
- узнемиравање фауне, посебно у доба репродуктивног циклуса,
- промена прописаног водног режима,
- упуштање отпадних вода и уношење других извора загађења (одлагање смећа, угинулих животиња, прање пољопривредних алатки итд.).

2. Обезбеђује се:

- продубљивање и одржавање корита Бегечке јаме и "Мале јаме", у складу са програмима верификованим од стране организације надлежне за послове заштите природе,
- одржавање канала "Бегеј" који повезује Бегечку јаму са Дунавом,
- стално праћење квалитета воде,
- кретање пловилима на погон који не загађују животну средину,
- остваривање туристичке и спортско рекреативне активности према верификованим програмима који су усклађени са капацитетом и функцијом заштићеног подручја.

У зони режима заштите III степена:

1. Забрањено је:

- на "Шашићевој ади" сеча или било који други вид уклањања преосталих аутохтоних стабала беле тополе, црне тополе и беле врбе,
- уклањање стабала беле тополе, црне тополе и беле врбе старијих од 50 година,
- хидромелирациони радови,
- упуштање отпадних вода и уношења других извора загађења,

- изградња и даље нарушавање обале Дунава као и нарушавање рељефа Шашићеве аде (одношење песка и сл.).

2. Обезбеђује се:

- ревитализација земљишта око Бегечке јаме,
- лов по Закону о ловству и ловној основи,
- риболов у складу са Законом о рибарству и риболовном основом,
- изградња објеката и туристичких пунктова у традиционалном стилу,
- туристичко угоститељске активности које су усклађене са капацитетом и функцијом заштићеног подручја.

7. СРП "Делиблатска пешчара" ("Службени гласник РС", бр.3/2002), (карта 21, страна 36)

Подручје Делиблатске пешчаре са делом Дунава (Дубовачки рит, Лабудово окно, Стеванова равница, ушће Караша, аде Чибуклија и Жилава и ток реке Дунав), Загајичким брдима и Думачом, Државним песком и ободним пашњацима, ставља се под заштиту као Специјални резерват природе Делиблатска пешчара и сврстава у I категорију заштите као природно добро од изузетног значаја (у даљем тексту: Специјални резерват Делиблатска пешчара).

Специјални резерват Делиблатска пешчара ставља се под заштиту као највеће европско подручје изграђено од наслага еолског песка са израженим облицима динског рељефа и карактеристичним пешчарским, степским и шумским екосистемима, са јединственим мозаиком животних заједница и типичним и специфичним представницима флоре и фауне. Многе од њих су природне реткости и врсте значајне по међународним критеријумима. Богата флора (са преко 900 врста, подврста и варијетета биљака) обилује раритетима, реликтима, ендемима и субендемима (банатски божур, панчићев пелен, шерпет, бадемић, пешчарско смиље, клека, као једина самоникла врста четинара Панонске низије и др.). Међу веома ректим представницима фауне истичу се врсте степских станишта (пустински мрави, мрављи лавови, банатски соко, орао крсташ, степски скочимиш, текуница, слепо куче, степски твор и др.), а за неке од њих је Делиблатска пешчара једино или једно од малобројних преосталих станишта у Србији. Природне вредности заштићеног природног добра употпуњује и део до Дунава, као значајно место где егзистирају представници мочварне орнитофауне, које представља једино стабилно гнездилиште малог корморана у Србији, као и гнездилиште многих врста природних реткости (мала бела чапља, жута чапља, ражањ, патка црнка, ласта брегуница). Најрепрезентативнији део банатског лесног платоса, са сурдучима и лесним профилима, као и ободни пашњаци употпуњују вредности Делиблатске пешчаре.

Као последња и највећа оаза пешчарско-степске и шумске вегетације која је некад доминирала Панонском низијом, Специјални резерват Делиблатска пешчара је један од најважнијих центара биодиверзитета у Србији и Европи.

Специјални резерват Делиблатска пешчара је на подручју општине Алибунар (катастарске општине Алибунар, Банатски Карловац и Николинци), општине Вршац (катастарска општина Шушара), општине Бела Црква (катастарске општине Гребенац, Кајтасово и Банатска Паланка), општине Пожаревац (катастарска општина Острово) и општине Ковин (катастарске општине Дубовац, Делиблато и Мраморак), укупне површине 34.829,32 ha, чега је 29.867,70 ha у државној, 3.862,42 ha у друштвеној, а 1.099,20 ha у приватној својини.

Према Уредби о заштити специјалног резервата природе "Делиблатска пешчара", на подручју Резервата успостављен је тростепени режим заштите. Наведени подаци односе се на област која посредно или непосредно може утицати на марине, као прихватне објекте наутичког туризма, а који су предмет ове Студије. Такође, наведени подаци могу бити ограничавајући фактор за изградњу марина, и представљају један од важних критеријума при избору адекватне локације марина.

На подручју Специјалног резервата Делиблатска пешчара у режиму заштите I степена забрањује се коришћење природних богатстава и искључују сви други облици коришћења простора и активности, осим научних истраживања и контролисане едукације.

На подручју режима заштите II степена осим забрана из става 3. овог члана, забрањено је:

- 4) неконтролисано задржавање пловних објеката и изbacивање отпадних материја из њих;
- 5) камповање;
- 6) привредни риболов на подручју Дунава.

На подручју режима заштите III степена забрањује се:

- 1) изградња индустријских и других објеката чији рад и постојање могу изазвати неповољне промене квалитета земљишта, воде, ваздуха, живог света и лепоте предела, односно извођење радова који могу нарушити морфолошке и хидролошке карактеристике терена и интегритет простора;
- 4) испуштање непречишћених отпадних вода;
- 8) изградња викенд објеката и викенд насеља изван грађевинских подручја утврђених посебним планским и урбанистичким документима.

8. Парк природе "Поњавица" ("Сл. лист општине Панчево", бр.3/95), (карта 21, страна 36)

Парк природе "Поњавица" налази се у југоисточном делу Војводине, односно јужном делу Баната, у алувијалној равни Дунава.

Заузима средњи део воденог тока Поњавице. Лежи на надморској висини од 68,5 m до 76,65 m. Дужина тока Поњавице у оквиру парка природе "Поњавица" износи 7,2 km, а укупна дужина тока под заштитом је 10 km.

Административно посматрано овај заштићени објекат се налази у општини Панчево, односно катастарској општини Омољица и Банатски Брестовац.

Саобраћајно-географски положај је повољан, будући да се у контакту са Поњавицом налази квалитетни регионални пут Панчево-Ковин. Тиме је овај објекат у доброј вези са поменута два насеља, али и са мањим насељима Омољица и Банатски Брестовац.

Површина Парка природе "Поњавица" је 133,6384 ha, а површина заштитне зоне – 60,8308 ha, што значи да укупна заштићена површина износи 194,4692 ha.

Очувана животна средина има идеалне услове за развој спортско-рекреативног излетничког туризма.

Са становишта туристичког искоришћавања која своју адекватност постиже развој спортско-рекреативног, излетничког туризма, поменућемо опште мере заштите које диктирају и правце туристичког искоришћавања. У том смислу потребно је прописати капацитет (бројност) посетилаца, одредити локације за одвијање туристичких активности, с тим што је забрањен лов у заштићеном природном добру и заштитној зони, али такође и отварање дивљих плажа.

Према Уредби о заштити Парка Природе "Поњавица", на подручју Парка успостављен је тростепени режим заштите и заштитна зона. Наведени подаци односе се на област која посредно или непосредно може утицати на марине, као прихватне објекте наутичког туризма, а који су предмет ове Студије. Такође, наведени подаци могу бити како ограничавајући тако и развијајући фактор за изградњу марина, и представљају један од важних критеријума при избору адекватне локације марина.

У складу са Уредбом, у оквиру општих мера за режим другог степена заштите, дозвољено је:

- општа и специјална едукација по претходно планираним и верификованим програмима,
- спортски, санитарни и селективни риболов,
- ограничено кретање пловила и то на погон који не загађује воду и животну средину,
- постављање ограниченог броја типских дашчаних мола и пливајуће платформе запотребе туризма.

У оквиру општих мера за заштитну зону, са становишта туристичког активирања, дозвољено је:

- изградња прилазних путева;
- изградња туристичких пунктова са објектима мањег обима за презентацију природних добара;
- ограничено кретање возила и пловила;
- спортски риболов.

Радови и активности у парку природе и заштитној зони, према томе и они који би требали да буду у функцији туризма, подлежу процедури добијања услова, сагласности и дозвола утврђених законима за заштићено подручје.

9. СРП "Стари Бегеј- Царска бара" ("Службени гласник РС", бр. 56/94), (карта 20, страна 36)

Царска бара је лоцирана у средњем Банату југозападно од Зрењанина. Смештена је на алувијалној равни Бегеја и Тисе. Има облик латинског слова "S", благо извијеног у правцу југозапад-североисток. Заштићено подручје се налази у алувијалној равни између Тисе и Бегеја јужно од Ечке, Стајићева и Лукиног Села и северно од Перлеза, на територији општине Зрењанин. Њега чине корито Старог Бегеја, Царска бара, Тигањица, Мала бара, Зегмјеница, Перлеска бара и околни рит са укупном површином од 1.327 ha.

Обим Специјалног резервата "Стари Бегеј-Царска бара" износи 22,1 km. Границе се поклапају са старим насипом до споја са новим, затим десној обалом каналисаног Новог Бегеја на север до пута Стајићево – Бело Блато и тим путем до почетне тачке. У оквиру Резервата се не налази ни једно насеље. Око парка је одређена заштитна зона у ширини од 300 m, док у северном делу се своди на 100 m. У административном погледу парк припада општини Зрењанин и захвата 7,4 % његове територије.

Површина Специјалног резервата "Стари Бегеј-Царска бара" износи 1676.00 ha. Простор првог степена заштите има површину од 703,7044 ha и заузима 41,99 % резервата; део другог степена има површину од 371,8332 ha (22,19%) и подручје трећег степена заштите површином од 600,4650 ha заузима 35,80 % овог простора.

Резерват се налази у близини неколико значајних саобраћајница. Царска бара се налази у контакту са саобраћајницама које је повезују са Београдом, Зрењанином, Кикиндом и Суботицом. Овуда пролази и друмска комуникација која повезује Нови Сад, Зрењанин са Вршцем и Темишваром.

У ближој контрактивној зони налазе се Зрењанин удаљен 16 km, Нови Сад – 50 km, Београд – 52 km и др.

Биљни свет је карактеристичан по великом броју аутохтоних врста од којих су неке веома ретке. Уопштено, биљни свет се може поделити на следеће категорије:

- водене биљке,
- мочварна вегетација,
- ливадска вегетација, заступљена углавном на вишим теренима,
- шумска вегетација, која заузима 338 ha и у којој доминирају заједнице евроамеричке тополе и врбе.

У Резервату има много повољних скровитих места и хране која пружа добре могућности за присуство бројних примерака животињских врста.

Фауна Специјалног резервата чини изузетну вредност овог простора. Вредност, пре свега, орнитофауне утицаја је да део овог простора под називом Војтина млака, како је поменуто, буде под заштитом од 1955. године. Деценију касније Царска бара је зног богатства фауне на списку европских и северноафричких водених станишта међународног значаја. Године 1996. простор је стављен у списак Рамсарских подручја.

Животињски свет је представљен великим бројем врста, међу којима је битно истаћи следеће: зелена жаба, змија белоушка, сиви гуштер, барска корњача, хрчак, текуница, ласица, кртица, јеж, шишмиш, твор, лисица, зец, срна итд.

Орнитофауна чини значајан и ведан део животињског света. Царска бара представља значајну станицу и одмориште птица које се селе на простору између средње Европе и јужне Африке. У оквиру ње треба споменути следеће врсте: чапља, бела рода, дивља гуска, лиска, више врста галебова, барска кокица, гавран, мала бела чапља, жута чапља, сива чапља.

С обзиром да се СРП „Стари Бегеј- Царска бара“ својом површином не налази непосредно уз Дунав, самим тим режими заштите који су Уредбом прописани у овом Резервату нису од значаја при избору локације за изградњу марина. Из тог разлога нећемо наводити активности које су дозвољене односно забрањене у складу са успостављеним режимима заштите на територији Резервата.

6.3.2. ЗАШТИЋЕНА НЕПОКРЕТНА КУЛТУРНА ДОБРА

Приобаље Дунава је од праисторије веома повољан простор у коме су се развијале и организовале многобројне људске заједнице о чему сведоче и многобројни остаци и споменици културе. Категоризација културних добара је утврђена Законом о културним добрима ("Службени гласник РС", бр. 71/94).

Под заштиту стављена културна добра категорисана су на следећи начин:

1. културно добро
2. културно добро од изузетног значаја
3. културно добро од великог значаја

Врсте културних добара и добара која уживају претходну заштиту

1. непокретна културна добра: - споменик културе
 - просторно културно историјска целина
 - археолошко налазиште
 - знаменито место
2. Добра која уживају претходну заштиту:
 - некрополе и локалитети, објекти, споменици и спомен обележја и сл.
 - списи, компјутерски, филмски и видео записи и сл.
 - предмет ликовних и примењених уметности и сл.
3. Покретна културна добра (уметничко историјско дело, архивска грађа, филмска грађа...

Заштићена околина

Простор око непокретног културног добра је његов саставни део и изузетно значајан сегмент у валоризацији и заштити тог добра.

6.3.3. ШУМЕ И ШУМСКО ЗЕМЉИШТЕ

Шумска вегетација овог подручја везана је углавном за подручја заштићених природних добара и приобаља Дунава. Шуме уз речни ток имају претежно карактер низијских хидрофилних шума.

У оквиру обухвата ове Студије заступљене су и шуме уз каналску мрежу и шуме на подручју Националног парка "Фрушка гора".

Највећи део шума и шумског земљишта у обухвату ове Студије чине државне шуме које су саставни део четири шумска подручја (северно-бачко, јужно-бачко, сремско и банатско) којима газдују ЈП "Војводина шуме". Ове шуме карактерише велико присуство шумских култура, вештачки обновљених шума, а на територији заштићених природних добара и састојине аутохтоног порекла.

Северно-бачким шумским подручјем газдује Шумско газдинство "Сомбор" из Сомбора, чије се шуме и шумско земљиште налазе на територији општина Сомбор, Апатин и Оџаци.

Јужно-бачким шумским подручјем газдује ШГ "Нови Сад" из Новог Сада, чије се шуме и шумско земљиште налазе на територији општина: Бач, Бачка Паланка, Нови Сад, Беочин, Сремски Карловци, Тител, Зрењанин и Инђија.

Сремским шумским подручјем газдује ШГ "Сремска Митровица" из Сремске Митровице, чије се шуме и шумско земљиште налазе на територији општина: Беочин, Инђија и Стара Пазова.

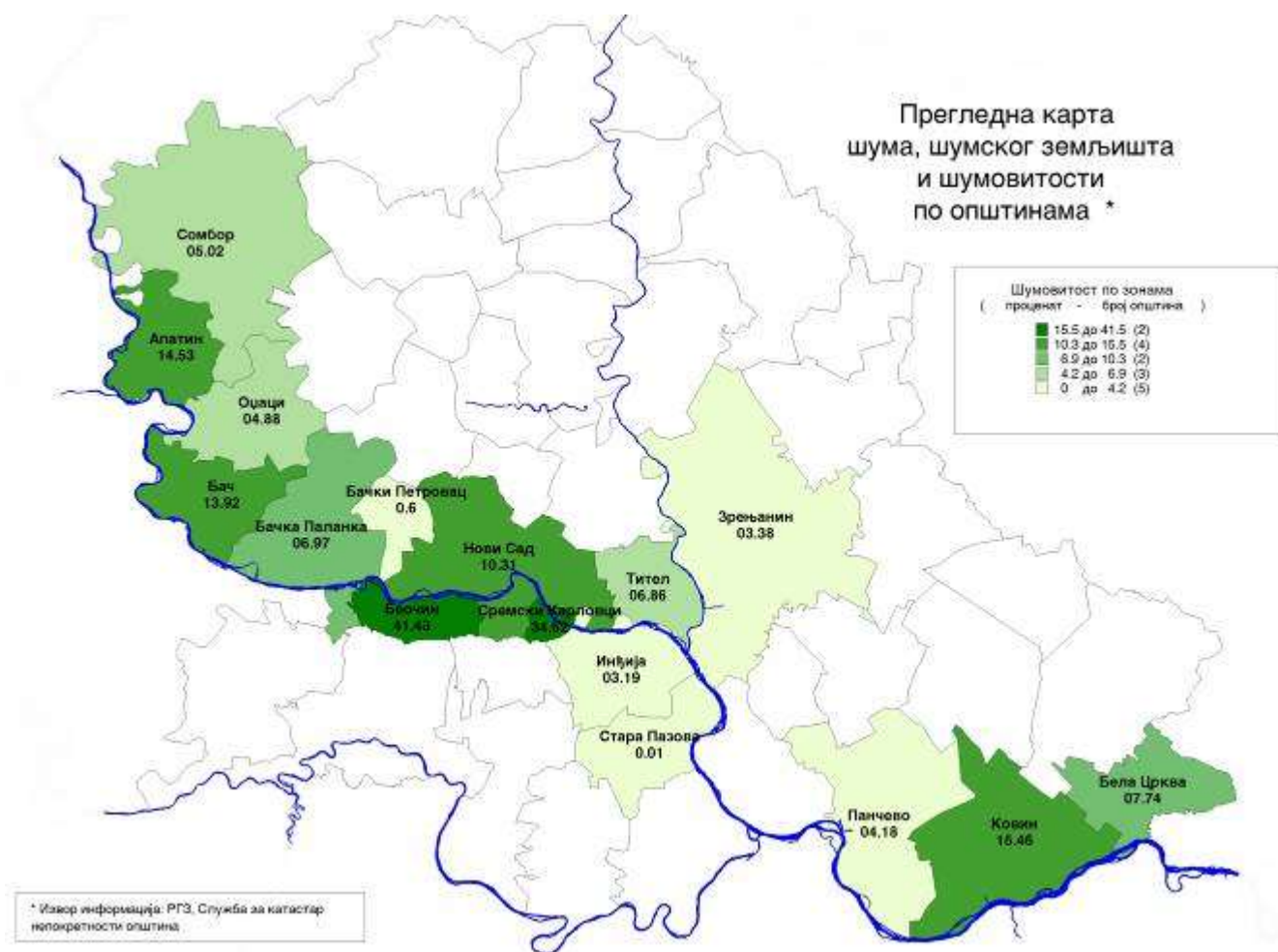
Банатским шумским подручјем газдује ШГ "Банат" из Панчева чије се шуме и шумско земљиште налазе на територији општина Зрењанин, Панчево, Ковин и Бела Црква.

Државне шуме и шумско земљиште ван шумских подручја чине и шуме ЈП "Воде Војводине". Шумама уз основну каналску мрежу која се налази на територији општина Сомбор, Апатин, Оџаци, Бач, Бачка Паланка, Бачки Петровац, Зрењанин и Бела Црква газдује ЈП "Воде Војводине" хидросистем ДТД Нови Сад. Шумама уз водотоке у обухвату ове Студије, газдују надлежне водопривредне организације (ВП "Западна Бачка", ВП "Дунав", ВДП "Шајкашка", ВДП "Средњи Банат", ВДП "Тамиш-Дунав" и ВП "Подунавље").

Шуме уз ОКМ и водотоке чине углавном меки лишћари.

Шуме Националног парка су заступљене на територији општина: Нови Сад, Сремски Карловци, Беочин, Бачка Паланка и Инђија. Доминирају углавном изданачке и очуване састојине. То су мешовите шуме са многобројним врстама дрвећа. Шуме заштитне зоне Националног парка улазе у састав сремског и јужно-бачког подручја.

Степен шумовитости подручја обухваћеног овом Студијом је врло неуједначен и варира од 41,4 % у општини Беочин до 0,01% у општини Стара Пазова.

Карта 22. Прегледна карта шума, шумског земљишта и шумовитости

Табела 31. Шумско земљиште у обухвату Студије¹⁹

РЕД. БР.	ОПШТИНА	ШУМСКО ЗЕМЉИШТЕ (НА)	%
1.	Апатин	5,078.36	14.53
2.	Бач	5,076.50	13.92
3.	Бачка Паланка	4,035.67	6.97
4.	Бачки Петровац	94.64	0.60
5.	Бела Црква	2,736.23	7.74
6.	Беоцин	7,701.22	41.43
7.	Зрењанин	4,497.74	3.38
8.	Инђија	1,225.76	3.19
9.	Ковин	11,288.74	15.46
10.	Нови Сад – град	7,206.21	10.31
11.	Оџаци	2,008.30	4.88
12.	Панчево	3,164.00	4.18
13.	Сомбор	5,915.07	5.02
14.	Сремски Карловци	1,749.92	34.62
15.	Стара Пазова	4.41	0.01
16.	Тител	1,806.18	6.86
Укупно		63,588.94	

Укупне површине под шумама и шумским земљиштем износе 63588,9 ха, односно 7,8 % површине обухваћених општина.

6.3.4. ЛОВНА И РИБОЛОВНА ПОДРУЧЈА

На подручју обухваћеном Студијом налази се велики број ловишта. Од ловишта којима газдују "Војводинашуме" уз Дунав се налазе следећа ловишта:

1. **Шумско газдинство "Сомбор" Сомбор**, газдује са четири ловишта ("Суботичке шуме" Суботица, "Козара" Бачки Моноштор, "Апатински рит" Апатин и "Камариште" Оџаци) укупне површине 24.704 ха, од чега на ограђени део ловишта отпада 19.268 ха, што износи 78,00% од укупно формираних ловишта у овом газдинству.
2. **Шумско газдинство "Нови Сад", Нови Сад** газдује са два ловишта: "Плавна" Бач и "Ковиљски рит" код Новог Сада.
3. **"Војводинашуме-Ловотурс" Нови Сад- Петроварадин** газдује једним ловиштем - "Ристовача" код Бача.
4. **Шумско газдинство "Банат", Панчево** газдује са три ловишта: "Доње подунавље" Панчево, "Вршачке планине" Вршац и "Делиблатска пешчара" Панчево. Ово газдинство је добило на газдовање ловишта укупне површине 45.699 ха, од чега је под оградом 1.850 ха или 4,05%.

- На територији обухваћеној Студијом налазе се и следећа **ловишта** ловачких удружења:

Ловачко удружење "Западна Бачка", са седиштем у **Сомбору** је корисник ловишта "Западна Бачка" укупне површине 11.278 ха, од чега ловне површине обухватају 90.000 ха.

Ловачко удружење "Курјачица", са седиштем у **Апатину**, газдује ловиштем "Крушковац" укупне површине 28.812 ха, од чега ловне површине обухватају 26.200 ха. Ловачко удружење има 438 активних чланова.

Ловачко удружење "Мостонга", са седиштем у **Оџацима**, газдује ловишта "Лалинске ливаде" укупне површине 39.008 ха, од чега ловне површине обухватају 35.321 ха.

Ловачко удружење "Бач", са седиштем у **Бачу**, газдује ловиштем "Бођански рит" укупне површине 29.239 ха, од чега ловне површине обухватају 24.800 ха.

Ловачко удружење "Бачка Паланка", са седиштем у **Бачкој Паланци**, газдује ловиштем "Паланачки рит" укупне површине 51.531 ха, од чега ловне површине обухватају 45.513 ха.

Ловачко удружење "Петровец", са седиштем у **Бачком Петровцу**, газдује ловиштем "Бачка" укупне површине 15.846 ха, од чега ловне површине обухватају 14.124 ха.

Ловачко удружење "Срндаћ", са седиштем у **Беоцину**, газдује ловиштем "Чот" укупне површине 14.340 ха, од чега ловне површине обухватају 14.240 ха.

Ловачко удружење "Нови Сад" са седиштем у **Новом Саду** газдује ловиштем "Неопланта", укупне површине 43.473 ха од чега ловне површине обухватају 42.186 ха. Поред ловишта "Неопланта", ловачко удружење "Нови Сад" газдује и ловиштем "Горњи Срем" укупне површине 10.067 ха, од чега ловне површине обухватају 7.679 ха.

Ловачко удружење "Подунавље", са седиштем у Футогу (општина Нови Сад), газдује ловиштем "Подунавље" укупне површине 14.118 ха, од чега ловне површине обухватају 11.851ха.

Ловачко удружење "Шајкашка", са седиштем у **Тителу**, газдује ловиштем "Шајкашка" укупне површине 26.070 ха, од чега ловне површине обухватају 23.115 ха.

Ловачко удружење "Фрушка гора" са седиштем у **Инђији**, газдује ловиштем "Калакач" укупне површине 38.203 ха, од чега ловне површине обухватају 35.023 ха.

Ловачко удружење "Стара Пазова", са седиштем у **Старој Пазови**, газдује ловиштем "Дунав-Срем" укупне површине 36.111 ха, од чега ловне површине обухватају 30.100 ха.

Ловачко удружење "Зрењанин" са седиштем у **Зрењанину** је једно је од највећих у Србији и по површини ловишта и по броју ловаца. Газдује ловиштем "Бегеј", укупне површине 124.038 ха, од чега је 110.000 ха ловне површине.

¹⁹ Подаци из РГЗ, Служба за катастар непокретности општина

Ловачко удружење "Панчево" газдује ловиштем "Тамиш" са седиштем у **Панчеву**, укупне површине 71.602 ha, од чега ловне површине обухватају 64.993 ha.

Ловачко удружење "Ковин" са седиштем у **Ковину** газдује ловиштем "Јужни Банат" укупне површине 51.365 ha, од чега ловне површине обухватају 46.234 ha.

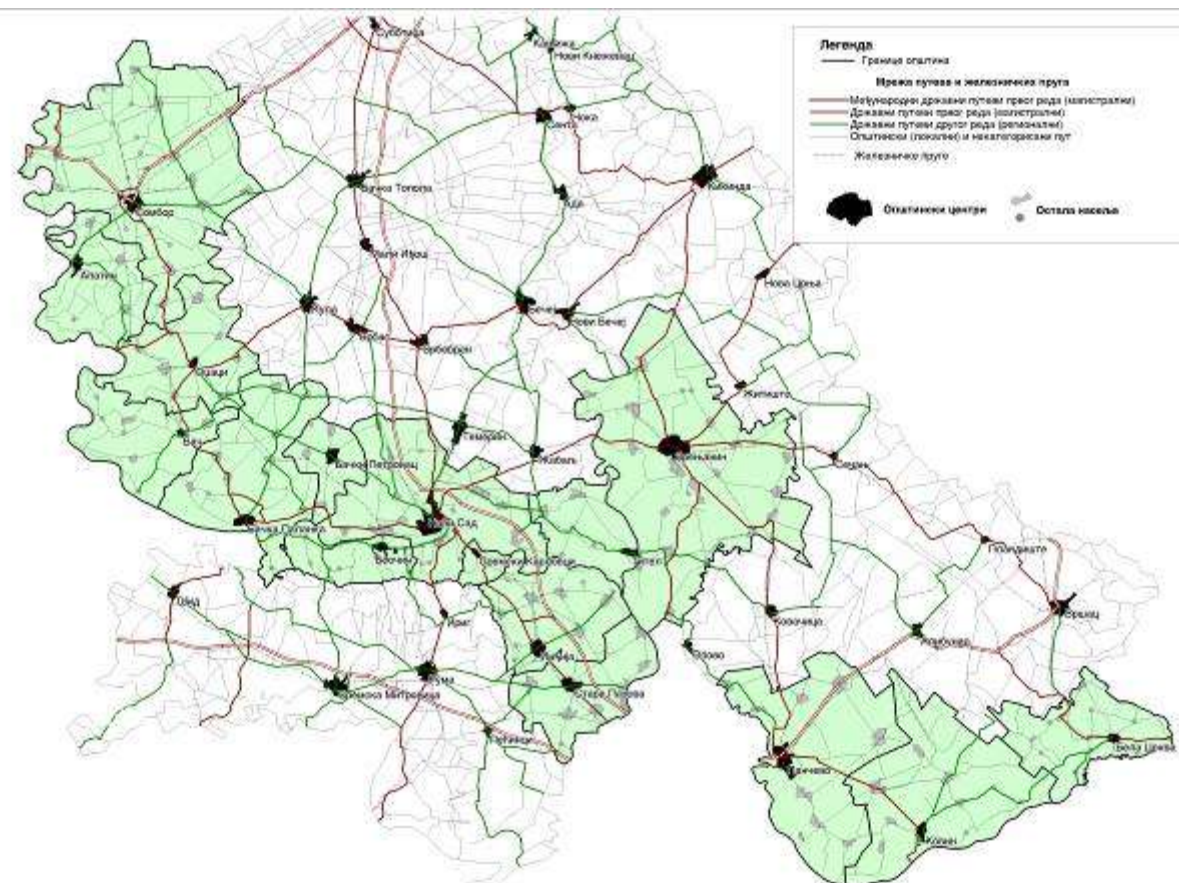
Ловачко удружење "Ловац", са седиштем у **Белој Цркви**, газдује ловиштем "Нера" укупне површине 28.196 ha, од чега ловне површине обухватају 25.418 ha.

У ловиштима су заступљене бројне врсте крупне (јелен, срна, дивља свиња...) и ситне ловне дивљачи, међу којима је велики број заштићених врста (орао белорепан...).

Уређени рибловни терени, који подразумевају стазе са уређеним местима за риболовце која се комерцијално користе у приобаљу Дунава не постоје. Са аспекта интереса за спортски риболов ово је веома значајно питање. За сада се дозволама за спортски риболов регулише право на улов рибе по пропозицијама риболовне организације. На терену постоје риболовци, али све то је на основу спонтаних активности риболоваца.

Дунав обилује специјским диверзитетом ихтиофауне. Плавну зону Дунава насељава 16 фамилија и 55 врста риба. Горњи ток реке Дунав кроз Војводину има најизразитију плавну зону коју чине велике ритске површине (више од 40000ha).

Спортски риболов као рекреативна активност веома је присутна у приобаљу, а у повоју је и риболовни туризам и остале делатности које га прате. Са својим великим водним добатством, разноврсном флором и фауном и великом традицијом припремања "рибљих котлића", подручје обухваћено Студијом представља значајан ресурс за привредни и спортски риболов.

Карта 23. Мрежа категорисаних путева

6.3.5. ИНФРАСТРУКТУРА

6.3.5.1. САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА СА АНАЛИЗОМ ПОСТОЈЕЋИХ ЛОКАЦИЈА

Геосаобраћајни положај Војводине на саобраћајној карти Европе је врло значајан јер овим простором пролазе важне трасе европских путева у оквиру коридора X који својим значајем, својим захтевима, као и својом изграђеношћу овај простор стављају на лествицу врло значајних простора са саобраћајног аспекта остварења комуникација средње Европе са југоисточном Европом и Малом Азијом.

За простор Војводине најважнији је правац коридора X чиме **друмски саобраћај** остварује везе са осталим земљама Европе и то преко:

- ауто-пута E-75, (државног пута I реда-магистралног пута бр.22),Суботица-Нови Сад-Београд,
- ауто-пута E-70, (државног пута I реда - магистралног пута бр.1), Република Хрватска - Београд (Бугарска – Турска - Македонија),
- државног пута I реда (магистралног пута) бр.1.9 (E-70) Београд-Панчево-Вршац-Румунија - Украјина.

Приликом утврђивања оптималних мрежа категорисаних путева код интеррегионалних повезивања, морају се сагледати и остали релевантни параметри и критеријуми (пролаз кроз насеља, обилазнице, екологија и сл.), како би сви путни правци задовољили и остале критеријуме европске заједнице. Током претходних догађања (формирања нових држава) нарушена је матрица интеррегионалног повезивања (мост на Дунаву код Бачке Паланке) тако да се приликом формирања нове саобраћајне матрице интеррегионалног повезивања морају узети у обзир и ове чињенице.

Основни саобраћајни окрузи у Војводини су:

- Сремски
- Јужно банатски
- Средње банатски
- Средње бачки
- Северно банатски
- Северно бачки
- Западно бачки

Саобраћајне везе између ових саобраћајних дисктриа се остварују преко досад успостављених мрежа државних путева (магистралних и регионалних путева). Везе између ових округа се остварују путем путева вишег хијерархијског нивоа ауто-путева или полуауто-путева као и државних (магистралних) путева задовољавајуће изграђености.

Постојеће трасе путева за интеррегионално повезивање не представљају оптималне трасе (јер су изграђене по старим трасама уређености атара) и знатно утичу на висину експлоатационих трошкова као и на параметре извршења транспортног рада, а што има утицаја на одлуке о начину превоза роба и цену трошкова и робе.

За остваривање интерречне везе користе се углавном постојећи изграђени мостови на рекама Дунав, Сава и Тиса, тако да и то утиче на повећање других итинерера кретања, као и на стварање потенцијалних саобраћајних уских грла на појединим местима у појединим временским периодима.

У табели 32. дат је преглед путне мреже по категоријама у оквиру на територији обухваћеној Студијом:

Табела 32. Мрежа категорисаних путева на територији обухваћеној Студијом за 2005. годину²⁰

ОПШТИНА	МАГИСТРАЛНИ (ДП I)		РЕГИОНАЛНИ(ДП II)		ЛОКАЛНИ (ОПШТ.)		УКУПНА ДУЖИНА
	СВЕГА	САВРЕМЕНИ КОЛОВОЗ	СВЕГА	САВРЕМЕНИ КОЛОВОЗ	СВЕГА	САВРЕМЕНИ КОЛОВОЗ	
АПАТИН	-	-	30	30	17	17	47
БАЧ	8	8	23	23	58	48	89
Б. ПАЛАНКА	44	44	80	70	20	20	143
Б. ПЕТРОВАЦ	4	4	14	14	26	23	44
БЕЛА ЦРКВА	26	26	21	21	41	29	88
БЕОЧИН	-	-	40	40	35	35	75
ИНЂИЈА	44	44	30	25	109	50	183
КОВИН	25	25	52	52	40	40	117
НОВИ САД	122	122	70	67	87	79	279
ОЦАЦИ	44	44	20	20	46	46	110
ПАНЧЕВО	61	61	16	16	67	58	144
СОМБОР	101	101	67	67	95	95	263
СТАРА ПАЗОВА	32	32	27	27	54	47	113
С. КАРЛОВЦИ	9	9	-	-	18	15	27
ТИТЕЛ	-	-	30	29	18	18	48
УКУПНО	520	520	521	501	730	635	1771
ВОЈВОДИНА	1563	1524	1729	1650	2247	1701	5539

На основу података из претходне табеле може се закључити да се практично трећина (29%) укупне дужине друмских саобраћајница Војводине налази на територији војвођанског Подунавља. Највећу укупну дужину путева има простор општине Нови Сад (279 km), затим Сомбор (263 km), Инђија (183 km), Бачка Паланка (143 km), Ковин (117 km), Стара Пазова (113 km), итд. Најмању укупну дужину путева има подручје општине Сремски Карловци (27 km), затим општине Бачки Петровац (44 km), Апатин (47 km) и Тител (48 km).

Територијом обухваћеном овом Студијом пролази делимично или целом својом трасом више државних путева (магистралних и регионалних путева).

Од магистралних праваца (државних путева I реда) најважнији су путеви:

- ДП I реда (М-22 (Е-75)), Београд - Нови Сад - Суботица - Хоргош - граница СЦГ-Република Мађарска,
- ДП I реда (М-22.1), Београд - Стара Пазова - Инђија - Нови Сад - Фекетић - граница СЦГ-Република Мађарска,
- ДП I реда (М-1.9), Београд - Панчево - Улма - Вршац - Ватин - граница СЦГ-Република Румунија,
- ДП I реда (М-17.1), граница Република Хрватска-СЦГ (мост на Дунаву) - Бездан -Сомбор - Суботица - Келебија - граница СЦГ-Република Мађарска,
- ДП I реда (М-18), граница СЦГ-Република Мађарска - Бачки Брег - Бездан - Сомбор - Банатска Паланка - Кузмин - граница са Републиком Хрватском (мост на реци Сави)
- ДП I реда (М-21), Нови Сад - Рума - Шабац,
- ДП I реда (М-24), Суботица - Сента - Чока - Кикинда - Зрењанин - Ковачица - Панчево - Ковин - река Дунав.

Већина магистралних праваца су мање или више дијаметралног пружања и повезују простор војвођанског Подунавља са осталим деловима Војводине и Србије, а међународни правци су веза са суседним земљама и европском путном мрежом (ТЕМ).

Саобраћај на једном делу ових праваца је због ратних дешавања (мај-јул 1999. године) отежан због рушења или оштећења мостова на Дунаву. У међувремену, стање се у одређеној мери побољшало поправком и изградњом нових објеката али се саобраћај још није сасвим нормализовао код Новог Сада (подигнута за сада два моста).

Регионални путни правци (државних путева II реда) највећим делом спајају поједина подручја у оквиру војвођанског Подунавља.

Најзначајнији међу њима су:

- ДП II реда (Р-107), граница СЦГ-Република Хрватска - Нештин - Сусек - Банаштор - Черевих -Беоцин -Сремска Каменица - Петроварадин - М-22.1,
- ДП II реда (Р-101), Богојево - Сонта - Свилојево - Апатин - Сомбор - веза са М-18,
- ДП II реда (Р-102), Бачко Ново Село - Селенча - Ратково - Параге - Силбаш - Бачки Петровац - Руменка - Нови Сад - веза са М-7,
- ДП II реда (Р-110), М-7 - Каћ - Будисава - Шајкаш (Р-122) - Вилово - Тител - Перлез - веза са М-24.1,
- ДП II реда (Р-109), Река Дунав - Нови Сланкамен - Нови Карлови - Инђија М-22.1 - Путинци,
- ДП II реда (Р-115), Р-123 - Гај - Дубовац - Врачев Гај - Бела Црква - М-7.1,
- ДП II реда (Р-115.1), Дунав - Банатска Паланка - Врачев Гај (Р-115).

Одређен број праваца категорисаних државних путева (регионалних и део магистралних) представљају одређене прилазне путеве Дунаву и појединим туристичким локалитетима. Државни пут II реда (регионални пут) Р-107 познат је под називом Подунавски пут, с обзиром да својом трасом прати делом десну обалу Дунава.

Општа карактеристика свих категорисаних путева (посебно државних путева II реда), је да су на крају експлоатационог периода и да су у врло лошем стању (коловозне површине, банке, одводни канали). Разлози таквог стања су углавном неодржавање, и делом карактеристика терена (клизишта и сл.), што је резултирало значајним смањењем њихове пропусне моћи и нивоа услуге.

Локални путеви, као значајан део капиларне путне мреже повезују у оквиру територије АП Војводине значајан број туристичких и излетничко-рекреативних локалитета (Фрушка гора, Горње Подунавље, Царска бара и др.) и представљају потенцијал који би се морао искористити.

Већи део локалних (општинских) путева је са савременим коловозом али због немогућности локалних самоуправа у чијој су надлежности, да квалитетно и редовно одржавају ове саобраћајнице, у овом моменту су у врло лошем експлоатационом стању.

У сваком случају, може се констатовати да је садашње стање путне мреже (посебно регионалних и локалних путних праваца) врло значајан ограничавајући фактор за развој туризма на одређеном простору, у овом случају на територији општина које су обухваћене овом Студијом.

Железнички саобраћај је својевремено одиграо врло важну улогу у развоју туризма, пре свега за туристичка кретања широких слојева становништва, као и путовања на другим релацијама. Међутим, са експанзијом друмског саобраћаја, железнички саобраћај, због својих одређених недостатака (фиксирани линије кретања, потребе преседања при промени правца кретања и друго) изгубио је позиције које је некад имао.

На подручју подунавља у АП Војводини, за туризам имају значај међународни железнички правци:

²⁰ Извор: општине АПВ, студија категорисане путне мреже АПВ

- магистрална пруга, Београд - Стара Пазова – Инђија – Нови Сад - Суботица – граница Мађарске (E-85)
- магистрална пруга, Београд – Панчево-Темишвар - Букурешт - Констанца
- магистрална пруга, Београд - Панчево - Темишвар - Букурешт - Одеса.

У ранијем периоду (седамдесетих и почетак осамдесетих година прошлог века) знатан број пруга регионалног и локалног значаја је укинут. Од пруга које су регионалног значаја, које тренутно функционишу на простору обухваћеном Студијом, треба издвојити правце:

- регионална пруга, Нови Сад - Богојево -Сомбор (веза према Републици Хрватској - Осијеку),
- регионална пруга, Нови Сад - Орловат - Зрењанин.

Такође, у оквиру подунавља у АП Војводини постоји и већи број пруга локалног нивоа од којих је већи број ван експлоатације.

Железнички саобраћај има мали удео у туристичким кретањима на подручју обухваћеном Студијом. Уз бољу организацију и модернизацију капацитета (пруге, постројења и превозна средства) због веће удобности у односу на аутобуски превоз, могао би имати значајно учешће у туристичким кретањима првенствено код путовања већег броја путника.

Речни саобраћај као најважнији за развој туристичких кретања на самом Дунав,у као важном међународном пловном правцу на подручју обухваћеном Студијом, је веома заостао.

Дунав као међународни пловни пут IV категорије (Паневропски мултимодални коридор VII), даје изванредне претпоставке за развој пловидбе, теретног и путничког саобраћаја, а такође за развој наутничког туризма. Садашње стање је такво да путнички саобраћај Дунавом и саобраћај за туристичке потребе практично не постоји.

За потребе наутничког туризма постоји мали број прихватних објеката и практично не постоји ниједна права марина која би имала све садржаје који су предвиђени светским стандардима. Нешто боља ситуација је са спортско-рекреативним објектима који су, првенствено, лоцирани у приобалном делу Дунава на територији Бачке Паланке и Новог Сада, на територији општине Беле Цркве у оквиру белоцркванских језера, спортско-рекреативни објекти у оквиру бањског комплекса у Апатину (бања "Јунаковић") и друго.

Већи број локација на којима се налазе неки од садржаја за прихват и снабдевање мањих пловних објеката је у природном, односно неуређеном стању. Њихова досадашња функција се углавном сводила на неку врсту стајалишта, склоништа или зимовника.

Планирано интензивно коришћење међународног пловног пута на Дунаву у туристичко-рекреативне сврхе, мора се заснивати на реконструкцији и изградњи одговарајуће инфраструктуре, што подразумева ревитализацију постојећих и изградњу нових путничких пристаништа и марина са свим потребним пратећим садржајима.

Туристичка саобраћајна мрежа

Изванредне природне лепоте, бројни културно-историјски споменици и локалитети, као и сама насеља у војвођанском Подунављу (Апатин, Нови Сад, Сремски Карловци, Бач, Сомбор и др.) представљају значајан туристичко-рекреативни потенцијал сектора Дунава кроз СЦГ и АП Војводину.

Туристичка саобраћајна мрежа обухвата објекте везане за одређене видове туризма: објекти наутничког туризма, стазе кретања ловаца у оквиру ловишта, спортско-рекреативни објекти и сл. Међутим, констатовано је да је постојећа мрежа недовољна и готово сасвим неизграђена, и као таква лимитирајући фактор развоја туризма у подунављу.

6.3.5.2. ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТСКА, ТЕРМОЕНЕРГЕТСКА И ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОНА ИНФРАСТРУКТУРА

Термоенергетска инфраструктура

У контексту валоризације стања термоенергетске инфраструктуре на територији обухваћеној Студијом, дат је преглед стања по општинама и насељеним местима која су у обухвату:

Општина Сомбор; На територији општине Сомбор изграђен је гасовод РГ-04-15. Насеља Бездан и Бачки Моноштор нису гасификована.

Општина Апатин; На територији општине Апатин изграђен је гасовод РГ-04-150/І. Насеље Апатин има делимично изграђену гасоводну мрежу, али су радови на гасификацији насеља интензивни. Насеље Купусина нема изграђену гасоводну мрежу.

Општина Оџаци; На територији општине Оџаци не постоји изграђена гасоводна инфраструктура. Насеља Богојево и Каравуково немају изграђену гасоводну мрежу. Планира се изградња гасовода РГ-08-02 за гасификацију општине Оџаци.

Општина Бач; На територији општине Бач не постоји изграђена гасоводна инфраструктура. Насеља Бачко Ново Село, Плавна, Вајска и Бођани нису гасификована. Природни гас за потрошаче у општини Бач обезбедиће се из правца Бачке Паланке. У првој фази гасификације изградиће се гасовод високог притиска Бачка Паланка-Обровац и ГМРС Обровац, а затим у другој фази изградиће се разводни гасовод од ГМРС Обровац до ГМГС Бач за снабдевање свих потрошача у општини Бач. Од ГМРС Бач изградиће се разводни гасоводи и МРС за сва насеља у општини, као и улична дистирбутивна гасоводна мрежа до потрошача. На територији општине Бач планирана је и траса гасовода РГ-08-02 за гасификацију општине Оџаци.

Општина Бачка Паланка; На територији општине Бачака Паланка изграђени су гасоводи РГ-04-11 и РГ-08-04, изграђен је нафтофод ЈА-НА. Планира се изградња разводног гасовода од РГ-04-11 до насеља Обровац. Насеља Бачка Паланка, Челарево и Младеново имају изграђену гасоводну мрежу.

Насеље Нештин није гасификовано, гасификација насеља се планира се Сремске стране из правца насеља Сусек.

Општина Бачки Петровац; На територији општине Бачки Петровац изграђен је гасовод РГ-08-01. Насеље Гложан има изграђену гасоводну мрежу.

Општина Нови Сад; На територији општине Нови Сад изграђени су гасоводи РГ-04-11, РГ-02-09, РГ-02-08, РГ-04-04, РГ-04-04/ІІ, РГ-04-13, РГ-04-11/ІІ, МГ-04/ІІ, МГ-04 деоница испод реке Дунав, изграђени су нафтовод ЈА-НА, нафтовод Надрљан-Нови Сад и нафтовод Елемир Нови Сад. Уз леву обалу Дунава изграђена је рафинерија нафте Нови Сад, део постројења рафинерије нафте Панчево РЈ Нови Сад и ТЕТО Нови Сад. На територији општине Нови Сад гасификована су сва насељена места (Нови Сад, Петроварадин, Сремска Каменица, Футог, Ветерник, Бегеч, Нови Лединци и Ковиљ).

Општина Беочин; На територији општине Беочин изграђен је гасовод РГ-02-08. Насеља Беочин, Черевих, Баноштор и Сусек имају изграђену гасоводну мрежу.

Општина Сремски Карловци; На територији општине Сремски Карловци изграђен је гасовод РГ-02-09. Насеље Сремски Карловци имају изграђену гасоводну мрежу.

Општина Инђија; На територији општине Инђија изграђени су гасоводи РГ-04-05 и МГ-04/ІІ. Насеља Бешка, Кршедин, Чортановци, Нови и Стари Сланкамен имају изграђену гасоводну мрежу.

Општина Стара Пазова; На територији општине Стара Пазова изграђени су гасоводи РГ-04-24 и МГ-04/II. Насеља Стари и Нови Бановци, Белегиш и Сурдук имају изграђену гасоводну мрежу.

Општина Тител; На територији општине Тител изгређени су гасоводи РГ-04-04/II и МГ-04/II и нафтовод ЈА-НА. Насеља Тител, Лок и Гардиновци нису гасификована.

Општина Зрењанин; На територији општине Зрењанин изграђен је нафтовод ЈА-НА. Насеље Книћанин није гасификовано.

Општина Панчево; На територији општине Панчево изграђени су гасоводи РГ-01-10, РГ-04-17 и МГ-01 и нафтовод ЈА-НА. Насељена места Панчево, Иваново, Омољица, Војловица, Старчево и Банатски Брестовац имају изграђену гасоводну мрежу. У насељу Панчево изграђена је рафинерија нафте Панчево.

Општина Ковин; На територији општине Стара Пазова изграђен је гасовод РГ-01-10. Насеље Ковин има изграђену гасоводну мрежу. Насеља Гај, Дубовац и Плочица нису гасификована.

Општина Бела Црква; На територији општине Бела Црква не постоје изграђени гасоводи и нафтоводи. Ниједно насељено место на територији општине Бела Црква није гасификовано. Насеља Банатска Паланка и Стара Паланка нису гасификована.

Електроенергетска инфраструктура

Предметни простор се снабдева електричном енергијом из јединственог електроенергетског система Републике Србије и АП Војводине, кога чине изграђена **електроенергетска** високонапонска надземна мрежа 110kV, 220kV и 400kV, трафостанице трансформације 400/X kV, 220/X kV, 110/X kV и 35/X kV, као и објекти трафостаница 20(10)kV, 20kV и нисконапонска мрежа, за потребе постојећих потрошача, насеља, викенд насеља, туристичких локалитета, привредних објеката и објеката инфраструктуре.

С обзиром да припада јединственом електроенергетском систему, карактеристике изграђене електроенергетске мреже на овом простору су више, мање сличне.

Третирани простор припада општинама Сомбор, Апатин, Оџаци, Бач, Бачка Паланка, Бачки Петровац, Беоцин, Нови Сад, Сремски Карловци, Тител, Инђија, Зрењанин, Стара Пазова, Панчево, Ковин и Бела Црква и снабдева са електричном енергијом из електроенергетске инфраструктуре на том простору.

Главне напојне трафостанице овог простора су:

ТС 110/20kV "Сомбор1", снаге 2x31,5 MVA, ТС 110/20kV "Сомбор2", снаге 2x31,5 MVA, ТС 110/20kV "Апатин", снаге 2x31,5 MVA, ТС 110/20kV "Оџаци", снаге 2x31,5 MVA, ТС 110/20kV "Бачка Паланка1", снаге 20 MVA, ТС 110/20kV "Бачка Паланка2", снаге 2x31,5 MVA, ТС 110/20kV "Нови Сад 1", снаге 2x20 MVA, ТС 110/20kV "Нови Сад2", снаге 20+31,5 MVA, ТС 110/20kV "Нови Сад 4", снаге 2x63 MVA, ТС 110/20kV "Нови Сад 5", снаге 2x31,5 MVA, ТС 110/20kV "Нови Сад 6", снаге 2x31,5 MVA, ТС 110/20kV "Нови Сад 7", снаге 20+31,5 MVA, ТС 110/20kV "Нови Сад 9", снаге 2x31,5MVA, ТС 110/20kV "Футог1", снаге 2x31,5MVA, ТС 110/20kV "Зрењанин 1", снаге 2x31,5 MVA, ТС 110/20kV "Зрењанин 3", снаге 2x31,5 MVA, ТС 110/20kV "Зрењанин 4", снаге 2x31,5 MVA, ТС 110/20kV "Инђија", снаге 2x31,5MVA, ТС 110/20kV "Рума1", снаге 31,5 MVA, ТС 110/20kV "Рума2", снаге 31,5 MVA, ТС 110/20kV "Стара Пазова 1" снаге 2x31,5 MVA, ТС 110/20kV "Панчево 3," снаге 2x31,5MVA, ТС 110/20kV "Панчево 4" снаге 2x31,5 MVA, ТС 110/20kV "Ковин" снаге 31,5 MVA, ТС 110/20kV "Бела Црква" снаге 31,5 MVA.

Електроенергетска мрежа, средњенапонска и нисконапонска и дистрибутивне трафостанице 10(20) kV, која непосредно напаја потрошаче (насеља, викенд, зоне, салаше, туристичке локалитете, привредне објекте и објекте инфраструктуре), на овом простору је веома разграната. Велики део средњенапонске мреже је реконструисан и прилагођен 20 kV напонском нивоу напајања, а на реконструкцији преосталог дела се ради, чиме ће се постићи квалитетно и поуздано напајање свих потрошача електричном енергијом. Постојећи главни капацитети снабдевања електричном енергијом, плановима развоја надлежних предузећа, а у

складу са потезама у наредном периоду, предвиђени су да се проширују а такође је планирана и изградња нових капацитета.

Снабдевање електричном енергијом свих планираних потрошача, предвиђених у наредном периоду може бити задовољено у потпуности.

Телекомуникациона инфраструктура

Телекомуникациону инфраструктуру на предметном простору чини телекомуникациона мрежа и објекти, изграђени за потребе постојећих корисника, насеља, викенд насеља, туристичких локалитета, привредних објеката и објеката инфраструктуре, као и за потребе остваривања међународног саобраћаја са суседним државама.

Телекомуникациони саобраћај за потребе предметног простора оугућен је из главних телекомуникационих центара Београд, Нови Сад, Панчево, Зрењанин, Сомбор и Сремска Митровица. Уз све главне и важније путне правце изграђена је телекомуникациона мрежа, а већи део је обезбеђен најсавременијим медијумима преноса, оптичким кабловима. У главним центрима и већим насељима већим делом је извршена дигитализација опреме и мреже, у мањим, у којима још увек није извршена, предвиђена је у наредном периоду по плановима развоја надлежних предузећа. За све будуће кориснике у близини насеља, телефонски прикључци се могу обезбедити изградњом нове телекомуникационе мреже од постојећих резерви у насељима и или преко радио-релејних система, ако је постојећа мрежа на већим удаљеностима.

6.3.5.3. ВОДОПРИВРЕДНА ИНФРАСТРУКТУРА

Снабдевање водом становништва и других корисника у Војводина обавља се захватањем подземних вода, организовано у оквиру градова и већих насеља или индивидуално од стране корисника мањих насеља.

У Војводини се данас на око 300 већих изворишта експлоатише преко 6 m³/s изданске воде. Око 43% добија се из отворених издани, односно приобаља Саве и Дунава (алувијона), изложених многим спољним секундарним загађењима.

Квалитет воде, а нарочито физичко-хемијска својства и количина растворених неорганских и неких органских супстанци, у највећем броју случајева не испуњава критеријуме прописане Правилником о хигијенској исправности воде за пиће.

На територији **општине Сомбор** снабдевање водом за пиће обавља се захватањем подземних вода из:

- слободне субартерске ("прве") издани,
- основне издани и
- издани формираних у водоносним срединама плиоцена.

Просечна експлоатација подземних вода на територији општине, према процени износи око Q=220 l/s. Водозахватни објекти су искључиво бушени бунари, којих на извориштима за јавно водоснабдеване активних има 74 и 10 бунара микроводоводних система (различитог пречника).

На територији **општине Апатин**, просечна експлоатација подземних вода процењена је на око Q=108 л/с. Захваћене су подземне воде из основне водоносне средине у приобаљу Дунава (извориште градског насеља Апатин) и слободне "прве" издани. Локално, на извориштима привредних субјеката, евидентиран је мањи број бунара који захватају подземне воде из водоносних средина плиоцена. Водозхвати су искључиво бушени цевасте бунар који на извориштима јавног водоснабдевања има више од 15.

На територији **општине Бач** организовано снабдевање водом за пиће обавља се каптирањем подземних вода основног водоносног комплекса и водоносних средина плиоцена. Захватање подземних вода се врши бушеним бунарима којих активних на извориштима јавног водоснабдевања је 14 и њима се просечно захвата око Q=25 l/s подземних вода.

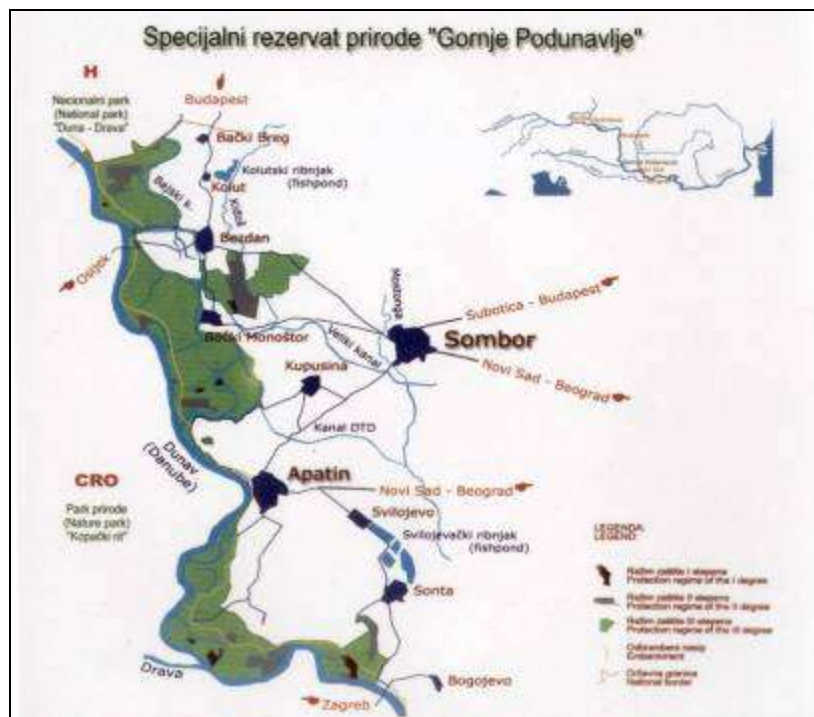
На територији **општине Бачка Паланка** снабдевање становништва и скоро целе индустрије водом врши се захватањем подземних вода углавном из водоносних средина плиоцена. Знатно мање се захватају подземне воде основног водоносног комплекса. Укупна просечна експлоатација подземних вода на територији општине Бачка Паланка процењена је на око $Q=190$ l/s. Захватање подземних вода за организовано водоснабдевање се врши искључиво бушеним бунарима и једним копаним бунаром са дренажином. Укупно на извориштима јавног водоснабдевања има више од 60 активних бунара.

У **општини Беочин** водоснабдевање становника и привредних субјеката обавља се захватањем подземних вода из водоносних средина плиоцена и водоносне средине "прве" издани у подручју алувиона. Водоснабдевање сеоских насеља обавља се углавном каптирањем извора из различитих водоносних средина. Просечна експлоатација подземних вода на територији општине Беочин процењена је на око $Q=55$ l/s. Евидентирани су следећи типови водозахватних објеката: један бунар са хоризонталним дренажама ("рени" бунари), један цестасти бушени бунар, и 6 каптажа извора. За индивидуално снабдевање водом за пиће се користи око 110 копаних и бушених бунара и око 40 каптираних извора.

На територији **општине Нови Сад** снабдевање водом за пиће становништва и дела индустрије углавном се врши захватањем подземних вода из водоносних средина млађег квартара у приобаљу Дунава. У знатно мањој мери врши се захватање подземних вода из водоносних средина основног водоносног комплекса и водоносних средина плиоцена. Укупна просечна експлоатација подземних вода на територији општине је око $Q=1510$ l/s. Захватни објекти су бушени вертикални бунари и бунари са хоризонталним дренажама ("рени" бунари). На извориштима јавног водоснабдевања има 21 активних вертикалних бунара и 18 "рени" бунара.

На територији **општине Панчево** снабдевање водом за пиће становништва и дела индустрије углавном се врши захватањем подземних вода из водоносних средина основног водоносног комплекса и из водоносних средина плиоцена. Укупна просечна експлоатација подземних вода на територији општине је око $Q=650$ l/s. Захватни објекти су бушени вертикални бунари.

На територији **општине Ковин** снабдевање водом за пиће становништва и дела индустрије углавном се врши искључиво захватањем подземних вода основног водоносног комплекса, и локално из водоносних средина плиоцена. Укупна просечна експлоатација подземних вода на територији општине је око $Q=95$ l/s. Захватни објекти су бушени вертикални бунари, копани бунари.

На територији **општине Бела Црква** снабдевање водом за пиће становништва и дела индустрије углавном се врши захватањем подземних вода основног водоносног комплекса водоносних средина плиоцена на регионалном изворишту "Стража". Укупна просечна експлоатација подземних вода на територији општине је око $Q=55$ l/s. Захватни објекти су бушени вертикални бунари, копани бунари и каптаже извора.

На посматраној територији, налазе се и два, потенцијално најзначајнија изворишта воде за пиће у Војводини. Водопривредном основом Србије (ВОС), са гледишта могућности отварања изворишта регионалног типа, издвојене су потенцијалне зоне у приобаљу Дунава на сектору Бездан-Богојево и то на локацијама Апатин-Месарске ливаде и Буџак-Апатин, на којима су вршена испитивања и на сектору Ковин-Дубовац-Банатска Паланка, на којима су испитивања још у току.

На карт 23. Положај поменутих истражних простора на подручју специјалног резервата природе "Горње Подунавље".

Што се прихвата, одвођења и пречишћавања отпадних вода тиче, може се рећи да је ситуација на том пољу најнеповољнија. Скоро ниједно насеље на Дунаву нема комплетан канализациони систем (заједно са постројењем за пречишћавање отпадних вода). У Апатину је у току изградња насељског пречистача, а пречистаче имају само неколико мањих насеља, или је изградња у току. Чак ни велики градови немају решено питање пречишћавање отпадних вода, већ их упуштају директно у Дунав.

На деоници Дунава за коју је надлежно ЈВП "Воде Војводине" располаже се следећим подацима о количинама испуштених вода (податке о загађивачима на територији Земун, Београда и Смедерева поседује ЈВП "Србијаводе" Београд):

Апатин

- ЈКП "Наш дом" (на систем канализације овог насеља прикључена је и индустрија) – 650.868 m³/годишње (без пиваре)
- Апатинска пивара (прикључена на јавну канализациону мрежу али њене количине су посебно евидентирани) – $1.516.740$ m³

Бачка Паланка

- ЈКП "Комуналпројект" (на систем канализације овог насеља прикључена је и индустрија Синтелон 203616 m³/годишње, Нопал 7836 m³/годишње, Нектар 113640 m³/годишње, АД "Бачка" 148116 m³/годишње, Сладара "Малтинекс" 63000 m³/годишње) – $2.255.292$ m³/годишње

Нови Сад

- "ТЕ-ТО" Нови Сад (не поседујемо податак о количини воде јер се њима накнада обрачунава по произведеној ел.енергији у kWh)
- ЈКП "Водовод и канализација" Нови Сад (на систем канализације овог насеља прикључена је и индустрија) – УКУПНО пр.+ гр: $21.241.911$ m³/годишње
- "Бродоградилште" – 91980 m³/годишње
- Рафинерија нафте – $1.400.004$ m³/годишње
- БФЦ Беочин – 1489200 m³/годишње

Панчево

- ХИП "Азотара" – $10.879.656$ m³/годишње
- ХИП "Петрохемија" – $1.212.180$ m³/годишње
- Рафинерија нафте – $5.256.000$ m³/годишње
- ЈКП "Водовод и канализација" (на систем канализације овог насеља прикључена је и индустрија) – УКУПНО пр.+ гр: $3.150.000$ m³/годишње

Ковин

- ЈКП "Ковински комуналац" (на систем канализације овог насеља прикључена је и индустрија) – УКУПНО пр.+ гр: 300372 m³/годишње

6.3.6. ТУРИСТИЧКА ВАЛОРИЗАЦИЈА ПРИОБАЉА ДУНАВА

Посебну вредност подручја обухваћеног израдом Студије представљају његови бројни и разноврсни туристички мотиви и садржаји. Ради лакше прегледности њихова анализа и туристичка валоризација извршена је по појединачним општинама овог подручја.

За све општине појединачно, дат је табеларни приказ туристичких производа у складу са Benchmark анализом кључних производа датом у Стратегији развоја туризма Србије, Први фазни извештај, потом извршена и детаљна текстуална анализа и валоризација разноврсних туристичких мотива и садржаја у општини.

ОПШТИНА СОМБОР

1. ОСНОВЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ОПШТИНЕ И ОПШТИНСКОГ ЦЕНТРА²¹

Територија општине Сомбор се граничи са суседним државама: Републиком Хрватском (западно) и Републиком Мађарском (северно). На истоку општина се граничи са општинама: Суботица и Бачка Топола, на југоистоку са општином Кула, а на југу и југозападу са општинама: Оџаци и Апатин. Укупна територија општине Сомбор обухвата површину од 117.784 ха, са укупно 97.263 становника, према попису из 2002. године. Средиште општине је у Сомбору. Територију општине Сомбор чине следећа насељена места: Алекса Шантић, Бачки Брег, Бачки Моноштор, Бездан, Гаково, Дорослово, Кљајићево, Колут, Растина, Риђица, Светозар Милетић, Сомбор, Станишић, Стапар, Телечка, Чонопља и приградска насеља-салаши: Билић, Буковац, Градина, Жарковац, Козара, Ленија, Лугово, Милчић, Ненадић, Обзир, Радојевићи, Ранчево, Централа, Чичови, Шикара и Шапоње.

◆ Градски одмори (1)	Сомбор – град центар општине, културно средиште Бачке
◆ Пословни туризам + MICE (састанци, саветовања, конвенције и конгреси, сајмови и изложбе); (2)	<ul style="list-style-type: none"> - март - Међународни месец борбе против рака - мај - Пролећна трибина о здрављу, Сомборски медицински дани - август Међународни сајам пчеларства, Преображенска сликарска колонија
◆ Планине и језера; (3)	-----
◆ Рурални/домаћински туризам; (4)	Парк дворца у Алекси Шантићу – Каштел дида Хорњаков салаш
◆ Здравствени туризам/бање-терме; (5)	Бања у Бездану
◆ Посебни интереси/понуде у простору (6)	<ul style="list-style-type: none"> - Специјални резерват природе Горње подунавље - Чонопљанско језеро - Агро-туристички комплекс «Краљева препелица» - ЗОО врт «Мики» - Ткачница свилоног дамаста «Новитет Дунава» Бездан - Еколошка учионица Барачка - Музеј Батинске битке - Ловиште «Козара» Бачки Моноштор - Ловиште «Западна Бачка» - Колутски рибњак и др. - Приватна колекција лутака у шокачкој ношњи, музеј дувана у Телечкој.

◆ Догађаји (7)	<ul style="list-style-type: none"> - фебруар - Велико буњевачко-шокачко прело - мај - XIV Ђурђевдански фестивал фолклора, Фестивал класичне музике - јун - Тројни сусрет - Подунавски дани културе, плеса, музике и рукотворина, Сомборски позоришни маратон, Фестивал Прва српска хармоника Војводине - јули - Интернационални тениски турнир, Трка мотокултиватора и сеоска коридра, Традиционална жетелачка свечаност "Дужионица 2006" - август - Трка за пехар Сомборских новина и Трка за пехар Скупштине општине Сомбор, Бодрогфест - Фестивал хране, пића и занатских производа, Великогоспојинске вечери у Стапару - септембар - Дечији фестивал "Шарени свет" - септембар - INTERFER 2006 - интернационална Дунавска РЕГАТА
◆ Наутика (8)	<ul style="list-style-type: none"> - пристаниште - капетанија, - царина, - преводница на Дунаву код Бездана
◆ Туринг, кружна путовања (9)	-----

Сомбор је стари равничарски град познат по лепим парковима и по богатству зеленила, место богате културе, политичке прошлости и значајне спортске традиције. Туристичке привлачности Сомбора су у врло богатим риболовним водама на Дунаву и његовим рукавцима, као и ловиштима на чувене подунавске јелене и другу дивљач у шумама од Бездана до Апатина.

Сомбор се као насеље спомиње још у XII веку. У њему се налази више интересантних грађевина и културних установа: најимпозантније делује зграда некадашње жупаније из 1884.

²¹ подаци са интернета, Просторни план општине Сомбор, 2006.

године са толико соба колико година има дана. Најстарија грађевина у Сомбору је тзв. "Кула", некада главна грађевина турског утврђења, стара преко 420 година. Црква Св. Ђорђа, грађена у барокно - рокајском стилу. Црква има изузетно вредан иконостас, па има статус културног добра. Од осталих грађевина потребно је споменути Историјски архив, Градски музеј, библиотеку Карло "Бјелицки", Српску читаоницу "Лаза Костић", Народно позориште и зграду Препарандије. Најпопуларније излетиште је Шикара у лепој шуми на периферији самог града. Немогуће је замислити Сомбор без тамбураша.

Фијакер за Сомбор има посебан симбол. То је посебан знамен Сомбора који је и у песмама опеван. Некада их је по улицама града било преко 70, а данас само један који је туристима на услузи.

2. ЗАШТИЋЕНА ПРИРОДНА ДОБРА И ПРИРОДНЕ ВРЕДНОСТИ

У општини Сомбор, од заштићених природних добара и природних вредности, истичу се:

1. **Специјални резерват природе "Горње подунавље"** - део ("Службени гласник РС", бр. 45/2001),
2. **Парк дворца у Алекси Шантићу** ("Службено гласник НРС", бр. 35/51).

3. НЕПОКРЕТНА КУЛТУРНА ДОБРА

- **Непокретна културна добра у Сомбору** - Српска православна црква св. Јована, као културно добро од изузетног значаја (I категорија), затим велики број објеката као зграда Бачко-Бодрешке жупаније у Сомбору, зграда Народног позоришта, капела св. Јована Непомука, Препарандија, Градска кућа, Римокатоличка црква Св. Петра и Павла Сомбор, Зграда у Ул. Ернеста Киша бр. 1, Зграда у Ул. Маршала Тита бр. 2, 8, 9, 10 и 19, Зграда пионирске библиотеке "Карло Бјелицки", Зграда на Тргу братства и јединства бр.3, Српска православна црква Ваведена Богородице, Амбар, Римокатоличка црква и жупни уред, Зграда Народног позоришта, Српска православна Св. Георгија, Градска кућа, Зграда у Ул. венац С.Степановић бр.22, "Галеова кућа", "Крушперова палата и кула", Зграда на Тргу ослобођења бр. 8, Амбар са саоницама, Римокатоличка црква Св.Арханђела Михаила и др.

- **Просторна културно-историјска целина** – историјско језгро Сомбора "Венац", као урбанистичко-архитектонска целина под амбијенталном заштитом.

У **Бездану** се налази капела Св. Тројства, утврђена за непокретно културно добро, а у непосредној близини је место на коме се одиграла Батинска битка 1944. године са музејем посвећеном овом догађају.

У **Бачком Моноштру** налази се Римокатоличка црква, утврђена за непокретно културно добро од изузетног значаја. Саграђена је 1906. године.

У **Бачком Брегу** налази се римокатоличка црква саграђена 1786. године са сачуваним зидним сликама и предметима примењене уметности. Утврђена је за непокретно културно добро од великог значаја.

4. МАНИФЕСТАЦИЈЕ И ОСТАЛА ТУРИСТИЧКА ПОНУДА У ОПШТИНИ СОМБОР

У општини Сомбор одржава се велики број манифестација, неке од њих су:

- 25. фебруар - Велико буњевачко-шокачко прело, КУД "Владимир Назор".
- март - Међународни месец борбе против рака - Општинско друштво за борбу против рака у Сомбору.
- 05.-07. мај - XIV Ђурђевдански фестивал фолклора, КУД "Ђурђевак" Кљајићево.
- мај - Пролетна трибина о здрављу, Општинско друштво за борбу против рака у Сомбору
- мај - IV Фестивал класичне музике, Градска кућа.
- 25.-26. мај - XIX Сомборски медицински дани, Народно позориште Сомбор
- 10.-11. јун - Тројни сусрет - Подунавски дани културе, плеса, музике и рукотворина Бездан.
- средина јуна - 14. Сомборски позоришни маратон, Народно позориште Сомбор
- јуни - Фестивал Прва српска хармоника Војводине, Стапар.
- 30.06.-02.07. - Трка мотокултиватора и сеоска коридра (хватање прасета у пуној брзини) СРЦ "Кљајићево" Кљајићево.
- јули - Интернационални тениски турнир, Тениски клуб "ЖАК" Сомбор.
- 30. јули - Традиционална жетелачка свечаност "Дужионица 2006", ХКУД "Владимир Назор"
- почетак августа - Трка за пехар Сомборских новина и Трка за пехар Скупштине општине Сомбор, Градски хиподром.
- 12. август - Бодрогфест - Фестивал хране, пића и занатских производа, Бачки Моноштор.
- 21.-30. август - Великогоспојинске вечери у Стапару.
- крај августа - XI Преображенска сликарска колонија, КПЗ Сомбор, ПЈ Елан.
- 26.-27. август Међународни сајам пчеларства, Пчеларско удружење "Бачка" и РПК Сомбор.
- септембар - II Дечији фестивал "Шарени свет", Трг Св. Ђорђа информације: КЦ "Лаза Костић" Сомбор.
- септембар - INTERFER 2006 - XI интернационални фестивал репортаже РТВ "Спектар", Сусрети фото и филмских аматера IX месец (изложбе фотографија и ревија филмова)
- децембар - Обележавање светског дана борбе против сиде, Општинско друштво за борбу против рака у Сомбору.
- Сомборске музичке свечаности – X месецОд пратећих манифестација у оквиру Сомборских музичких свечаности ту су оперске арије и концерти инструменталиста и чланова опере.
- 17. децембар - Божићни концерт и изложба Божићних колача, ХКУД "Владимир Назор".

- **Музеји и галерије:** Градски музеј, Галерија "Милан Коњовић", Галерија Културног центра "Лаза Костић" и друге.

Навешћемо део туристичке понуде ван општинског центра: Дида хорњаков салаш у градини, Чонопљанско језеро, Агро-туристички комплекс "Краљевска препелица", ЗОО ВРТ "МИКИ", Ткачница свиленог дамаста "НОВИТЕТ ДУНАВ" Бездан, Еколошка учионица "БАРАЧКА", Бродска преводница на дунаву код Бездана, Приватна колекција лутака у шокачкој ношњи, Музеј дувана у Телечкој итд.

5. ЛОВНИ И РОБОЛОВНИ ТУРИЗАМ У ПРИОБАЉУ ДУНАВА

Ловиште којим газдује ЈП "Војводина шуме"

Ловиште **"Козара" Бачки Моноштор** површине је 11.764 ха и цело је ограђено. Главне врсте крупне дивљачи у овом ловишту су јелен и дивља свиња и пратећа срнећа дивљач. У овом ловишту је одстрелена бројна крупна дивљач (јелен, дивља свиња и срнећа дивљач) са

високом трофејном вредношћу. У зимском периоду од ситне дивљачи могу се ловити дивље гуске и дивље патке. Ово ловиште спада у равничарски тип са надморском висином од 83-88 m. У ловишту је под шумом 5.175 ha (43,99%), под пашњацима и ливадама 4.106 ha (34,90%), под њивама и ораницама 486 ha (4,13%), вода и тршћаца 900 ha (7,65%) и остало 1.079 ha (9,33%). Ловиште "Козара" удањено је 15 km од Сомбора.

Ловишта ловачких удружења

Ловачко удружење "Западна Бачка", са седиштем у Сомбору је корисник ловишта "Западна Бачка" укупне површине 11.278 ha, од чега ловне површине обухватају 90.000 ha. Стално гајене врсте дивљачи у ловишту су срна, зец, фазан и пољска јаребица. Ловиште у функцији има следеће ловне објекте: 73 стабилних чека, 15 чека на дрвету, 248 хранилишта за срне, 396 солишта, 485 хранилишта за фазане, 50 хранилишта за пољске јаребице, 30 појилишта, 16 сталних прихватишта за фазанчиће и 6 привремених. Ловачко удружење поседује фазанерију на површини од 5,5 ha, ловачки дом, 4 ловачке куће, 131 ha земље и 126,10 ha вишегодишњих ремиза. Ловни туризам је развијен, нарочито пролећни лов срндаћа, летњи лов препелице и грлице, јесењи лов зеца, фазана, дивље патке и дивље гуске.

На предметном подручју постоје следећи **рибњаци**: Поћаска Бачки Моноштор, Сомборски рибњак Сомбор 45,00 ha, Бачка Колут 215,00 ha, Алов Сомбор 29,30 ha, Миловановић Кљајићево 0,95 ha, Горњи пашњак Бездан 17,56 ha и Лемеш Светозар Милетић.

Посебну драж за риболовце представљају мртваје: "Мртва Барачка", део старог дунавског корита код Бачког Моноштора, "Шаркањош" недалеко од Купусине... Ове воде су окружене шумом, често столетним стаблима, сто представља посебан квалитет и употпуњује доживљај у бачкој равници.

ОПШТИНА АПАТИН

1. ОСНОВЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ОПШТИНЕ И ОПШТИНСКОГ ЦЕНТРА

Општина Апатин налази се у северозападном делу АП Војводине, у западно-бачком округу. Дунав је дели од Републике Хрватске према западу, на северу и истоку се граничи са општином Сомбор, а на југу са општином Оџаци. Дунав кроз општину Апатин протиче у дужини од 41,15 km. Територија општине простира се на око 39.950 ha, и поред Апатина као привредног политичког и културног средишта у свом саставу има четири насеља: Сонту, Пригревицу, Купусину и Свилојево, са укупно 32.813 становника.

◆ Градски одмори (1)	Апатин – град центар општине, Амбијентална целина улице М. Тита која се наставља на Дунавску улицу
◆ Пословни туризам + MICE (састанци, саветовања, конвенције и конгреси, сајмови и изложбе); (2)	-----
◆ Планине и језера; (3)	-----
◆ Рурални/домаћински туризам; (4)	Сонта – дворац Веиндл Мора – летњиковац са очуваним економским двориштем. Пригревица – већи број добро усаглашених стамбених и привредних објеката карактеристичних окућница (јединствен и добро стилски и габаритно усаглашен рурални амбијент. Купусина – сеоске музејске етно поставке
◆ Здравствени туризам/бање-терме; (5)	Бања Јунаковић

◆ Посебни интереси/понуде у простору (6)	– Специјални резерват природе Горње подунавље – Парк шума Шума Јунаковић у Апатину – Храст лужњак у шуми Курјачица, Амерички платан код Сонте – Стари парк код Сонте – арботерум – Ловишта: Апатински рит, Крушковац
◆ Манифестације (7)	1. Рибарске вечери (јул) 2. Међународна бициклистичка трка Кроз Војводину (август, септембар) 3. еко сафари
◆ Наутика (8)	
◆ Туринг, кружна путовања (9)	Кружна путовања бродом "АС", изнајмљивање бродова

У Апатину се налази више интересантних грађевина и других непокретних културних добара. У самом насељу налази се заштићена просторна културно-историјска целина центра Апатина са многобројним објектима подигнутим у XVIII, XIX и почетком XX века. Међу њима се истиче зграда Жупног двора (саграђена у барокном стилу) и Градска кућа (саграђена крајем XIX века по пројекту чувеног архитекте Ференца Рајхла), као и занимљиви објекти старе индустријске архитектуре, Дом културе и др.

2. ЗАШТИЋЕНА ПРИРОДНА ДОБРА И ПРИРОДНЕ ВРЕДНОСТИ

У општини Апатин, од заштићених природних добара и природних вредности, истичу се:

1. **Специјални резерват природе "Горње Подунавље"** - део («Службени гласник РС», бр. 45/2001),
2. **Парк шума - Шума Јунаковић у Апатину** ("Службени лист општине Апатин", бр. 5/83),
3. **Храст лужњак у шуми Курјачица, Амерички платан код Сонте, група Храста лужњака код Јеленског острва, Гинко у Апатину** ('Службени лист општине Апатин", бр. 6/94),
4. **Стари парк код Сонте – арборетум** ("Службени лист општине Апатин", бр. 13/87).

3. НЕПОКРЕТНА КУЛТУРНА ДОБРА

Најзначајнија амбијентална целина у насељу **Апатин** представља целокупни потес улице Маршала Тита који се продужава и на Дунавску улицу. У насељу Апатин евидентиран је већи број архитектонских објеката који поседују споменичка својства (бројне појединачне зграде у центру насеља, затим Римокатоличка црква, зграда Дома културе, ...).

У **Сонти** се налази дворац Веиндл Мора – летњиковац, са сачуваним економским двориштем.

У **Пригревици** се налази већи број добро усаглашених стамбених и привредних објеката карактеристичних окућница који представљају јединствен и добро стилски и габаритно усаглашен рурални амбијент.

4. МАНИФЕСТАЦИЈЕ И ОСТАЛА ТУРИСТИЧКА ПОНУДА У ОПШТИНИ АПАТИН

У погледу манифестација које су значајне са аспекта туристичке валоризације Подунавља, на територији општине Апатин издвојићемо следеће:

- "Рибарске вечери" се од 1962. године одржавају у Апатину (јул)
- Међународна бициклистичка трка "Кроз Војводину" одржава се крајем августа и почетком септембра, а пролази знатним делом и кроз војвођанско Подунавље.

Бања "Јунаковић" код Апатина²². Утврђено је да се специфичне физичке и хемијске карактеристике минералних вода у овој бањи могу корисити у балнеотерапеутске сврхе за купање као допунско средство лечења у склопу медицинске рехабилитације код великог броја обољења. Објекти и инструменти које бања поседује омогућавају хидротерапије,

²² Предлог ППО Апатин, 2006.

кинезитерапије, електротерапије, парафинске терапије, ручне масаже, орошавање и инхалације.

Сл. 1 – Бања "Јунаковић" код Апатина

5. ЛОВНИ И РИБОЛОВНИ ТУРИЗАМ У ПРИОБАЉУ ДУНАВА

Ловиште којим газдује ЈП "Војводина шуме"

Ловиште "Апатински рит" Апатин је површине 6.579 ha у типичном ритском амбијенту уз реку Дунав и цело је под оградом. Главна врста крупне дивљачи је јелен и дивља свиња, а пратећа врста срнећа дивљач. Мочварно станиште је идеалан резерват за водене птице. У зимском периоду од ситне дивљачи могу се ловити дивље патке и дивље гуске. Ово ловиште спада у равничарски тип са надморском висином од 82 m до 89 m. У ловишту је под шумом 3.583 ha (54,46%), под пашњацима и ливадама је 956 ha (14,53%), под њивама и ораницама 137 ha (2,08%), под водом, тршћацима и барама 1.005 ha (15,28%) и осталог земљишта 898 ha (13,65%).

Ловишта ловачких удружења

Ловачко удружење "Курјачица", са седиштем у Апатину, газдује ловиштем "Крушковац" укупне површине 28.812 ha, од чега ловне површине обухватају 26.200 ha. Стално гајене врсте дивљачи у ловишту су срна, дивља свиња, зец, фазан и пољска јаребица. Ловиште у функцији има следеће ловне објекте: 32 стабилне чеке, 10 чека на дрвету, 48 хранилишта за срне, 37 солишта, 18 појилишта, 94 хранилишта за фазане и пољске јаребице и 6 прихватилишта за фазанчиће површине 5,2 ha. Ловни туризам је развијен, нарочито летњи лов препелице, грлице, гугутке, голуба гривњаша и јесењи лов зеца, фазана, дивље патке-глуваре и дивље гуске-лисасте.

ОПШТИНА ОЏАЦИ

1. ОСНОВНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ОПШТИНЕ И ОПШТИНСКОГ ЦЕНТРА²³

Општина Оџаци налази се у западном делу АП Војводине. Дунав је дели од Републике Хрватске према западу, а на северу граничи се са општинама Сомбор и Апатин, на истоку са општинама Кула и Врбас, а на југу са општинама Бач и Бачка Паланка. Назив "Оџаци" објашњава се као словенска модификација турске речи "оџак", што у преводу значи димњак,

²³ подаци из Просторног плана општине Оџаци, 1984. године и из Монографије општине Оџаци

односно у турској војној терминологији значи војну посаду, "Оџак јаничарски" (корпус јаничарски). Своје постојање Оџаци бележе од средине XVI века. Као Учак спомињу га турски тефтери први пут 1557. године у нахији Бач. Основали су га Турци, у близини некадашњег још старијег насеља. 1557. година се сматра годином настанка данашњег насеља Оџаци. Оџаци имају веома богату историју. У општина Оџаци, поред општинског центра, налази се још осам насеља, и то: Бачки Брестовац, Бачки Грачац, Богојево, Дeroње, Каравуково, Лалић, Ратково и Српски Милетић. Укупна површина општине је око 41.115 ha, а укупан број становника у општини је 35.582.

◆ Градски одмори (1)	-----
◆ Пословни туризам + MICE (састанци, саветовања, конвенције и конгреси, сајмови и изложбе); (2)	-----
◆ Планине и језера; (3)	-----
◆ Рурални/домаћински туризам; (4)	-----
◆ Здравствени туризам/бање-терме; (5)	-----
◆ Посебни интереси/понуде у простору (6)	<ul style="list-style-type: none"> - Парк природе Мешовити дрворед платана - Дeroње: црква - Ратково: црква - Богојево: воденица - Бачки Брестовац: праисторијско насеље - Ловишта: Камариште, Лалинске ливаде - Археолошки музеј.
◆ Догађаји (7)	IMAF - International Multimedia Art Festival
◆ Наутика (8)	-----
◆ Туринг, кружна путовања (9)	-----

2. ЗАШТИЋЕНА ПРИРОДНА ДОБРА И ПРИРОДНЕ ВРЕДНОСТИ

На територији општине Оџаци од заштићених природних добара налази се **Парк природе Мешовити дрворед платана** ("Службени лист општине Оџаци", бр. 11/78).

3. НЕПОКРЕТНА КУЛТУРНА ДОБРА

Општина Оџаци обилује културно историјским знаменитостима, многе православне и римокатоличке цркве у насељима су стављене под заштиту. Поред цркава у културно-историјско наслеђе убрајају се још и "Плебаније" у насељу Дeroње, воденица "Дунавка" у Богојеву, праисторијско насеље у Бачком Брестовцу, "кастхељско" гробље које датира још из VIII века, и многи други.

У **Раткову** налази се непокретно културно добро - црква Св. Георгија, од великог значаја. У насељу **Дeroње** налази се непокретно културно добро - црква Арх. Михаила, од великог значаја.

4. МАНИФЕСТАЦИЈЕ И ОСТАЛА ТУРИСТИЧКА ПОНУДА У ОПШТИНИ ОЏАЦИ

У Музејској јединици Народног универзитета Оџаци (1977. године) изложена су оруђа, оружја и друге израђевине од глине, камена или костију, жртвеници посебних облика и бело сликана керамика настала око 5100-те године пре нове ере. Ту се налазе и предмети из млађег неолита, затим бакарног доба (болерас групе). У овој археолошкој збирци налазе се и вредни примерци аварског мушког и женског накита и др.

5. ЛОВНИ И РИБОЛОВНИ ТУРИЗАМ У ПРИОБАЉУ ДУНАВА

Ловиште којим газдује ЈП "Војводина шуме"

Ловиште "Камариште" Оџаци је укупне површине 1.650 ha, од чега је 382 ha под оградом. Главна врста крупне дивљачи је дивља свиња и сrneћа дивљач. У отвореном делу ловишта може се ловити зец, фазан, дивље патке и дивље гуске. Ловиште спада у равничарски тип са надморском висином од 84 m до 87 m. Лов на дивље свиње се организује са чеке. У овом ловишту постоји полигон за групни лов дивљих свиња.

Ловачко удружење "Мостонга", са седиштем у Оџацима, газдује ловишта "Лалинске ливаде" укупне површине 39.008 ha, од чега ловне површине обухватају 35.321 ha. Удружење има 700 активних чланова. Стално гајене врсте дивљачи у ловишту су срна, дивља свиња, зец, фазан и пољска јаребица. Ловиште у функцији има следеће ловне објекте: 52 стабилне чеке, 14 чека на дрвету, 53 хранилишта за сrne, 124 солишта, 14 појилишта, 200 хранилишта за фазане и пољске јаребице и 5 прихватишта за фазанчиће укупне површине 0,7 ha. Удружење има 9 ловачких домова корисне површине 9.000 m² и 87 ha вишегодишњих ремиза. Ловни туризам је развијен, нарочито пролећни лов сrne, летњи лов препелице, грлице, гугутке и голуба гривњаша и јесењи лов зеца, фазана и дивље патке глумаре.

ОПШТИНА БАЧ

1. ОСНОВЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ОПШТИНЕ И ОПШТИНСКОГ ЦЕНТРА²⁴

Општина Бач налази се у западном делу АП Војводине. Дунав је дели од Републике Хрватске према западу и југу, на северу се граничи са општином Оџаци, а на истоку са општином Бачком Паланком. Територија ове општине простире се на око 36.479 ha где живи, према попису из 2002. године, око 16.268 становника. Осим општинског центра Бач, у овој општини налазе се следећа насељена места: Бачко Ново Село, Бођани, Вајска, Плавна и Селенча.

◆ Градски одмори (1)	-----
◆ Пословни туризам + МИСЕ (састанци, саветовања, конвенције и конгреси, сајмови и изложбе); (2)	-----
◆ Планине и језера; (3)	-----
◆ Рурални/домаћински туризам; (4)	Насеља: Бачко Ново село Бођани Вајске Плавна Селенча
◆ Здравствени туризам/бање-терме; (5)	
◆ Посебни интереси/понуде у простору; (6)	<ul style="list-style-type: none"> - Споменик природе «Шимшир у насељу Плавна» - Специјални резерват природе «Карађорђево» - Ловни туризам: Ристовача, Врањак, Гувниште, Горњи рит - Језеро провала: купалиште. Мотел Провала, кампинг плац. - Рибњак Бач, вештачким насипом издељено на 5 мањих језера - Бач - тврђава са подграђем. - Културно историјско наслеђе: Фрањевачки манастир, Римокатоличка црква, Жупни двор и капела, остаци турског купатила итд. - Ловишта: Плавна, Бођански рит - Риболовни терени: Рибњак Бач и језеро Провала
◆ Догађаји; (7)	Манифестације: културно уметничка друштва, котлићи, мото сусрети, игре без граница, Бачко посело, концерти
◆ Наутика; (8)	Канал ДТД
◆ Туринг, кружна путовања; (9)	-----

Кроз Бач протиче канал који се налази у склопу хидросистема Дунав-Тиса-Дунав. Терен општине Бач је равничарски, испресећан мањим водотоцима. Географска ширина места износи 45° 23' 12", а географска дужина 19° 14' 2".

Историја Бача почиње још у бронзано доба. Ископине код данашњег Бача из римског периода показују да је ту некада била већа римска насеобина, која је страдала услед насртаја Варвара. Древни град на Мостонги, која је данас исушено корито реке, дао је име целој регији - Бачка. Први трагови у писаним изворима о Бачу и подручју око њега потичу још из периода Јустинијана, када господар Цариграда и цар Источног римског царства помиње Бач у свом писму, године 535. Бач је према неким летописима био и Аварска тврђава (873. год.).

2. ЗАШТИЋЕНА ПРИРОДНА ДОБРА И ПРИРОДНЕ ВРЕДНОСТИ

На територији општине Бач налазе се заштићена природна добра:

1. Споменик природе "Шимшир у насељу Плавна" ("Сл. лист општине Бач", бр. 7/78),
2. Специјални резерват природе "Карађорђево"- део ("Службени гласник РС", број 37/97).

Карактеристичне природне вредности за територију општине Бач су подручја предвиђена за заштиту, која представљају станишта ретких птица заштићених Уредбом о заштити природних

²⁴ кориштени су подаци из Стратегије Просторног плана општине Бач и са интернета

реткости ("Службени гласник РС", бр. 50/93) а уједно су и међународно значајне врсте. То су углавном подручја слатина, пашњака или кошаница: рибњак у Бачу, бара Делалуша, шума Ристовача, Новоселски рит, локалитети Рашковица, Бучковац, Бођанска шума, ада Киртош и Лабудњача.

У погледу шумског потенцијала општина Бач располаже са 31.4km² површина под шумом, од којих су нарочито интересантне за развој ловног туризма: **Ристовача, Врањак, Гувниште и Горњи рит**. Шуме се одликују мноштвом примерака флоре и фауне (ритски јелен, дивља свиња, срна, зец, лисица, фазан, јаребица, препелица, дивље патке, дивље гуске итд.)

Језеро Провала, које се налази у насељу Вајска, заузима површину од 4km², дужине је 370 m, просечне ширине 110 m. Обала је претворена у највеће купалиште на територији општине Бач. У близини је мотел "Провала" а посетиоцима је обезбеђен и кампинг плац.

Рибњак Бач је вештачко језеро које је дугачко 3 km, а широко 2,5 km и које је вештачким насипима издељено на 5 мањих језера.

3. НЕПОКРЕТНА КУЛТУРНА ДОБРА

Бач - Тврђава са подграђем – културно добро од изузетног значаја. У Бачу се налазе и Фрањевачки самостан, Римокатоличка црква Св. апостола Петра, жупни двор и капела Св. Антуна Пустинића, Самостан женског реда, остаци турског купатила,...

Сл. 2 - Тврђава у Бачу

Бачко Ново Село - Првобитни назив насеља је Ново Село, данашњи је добио после Другог светског рата 1959. године. Лоцирано је на самој левој обали Дунава, југозападно од Бача и низводно од Сотина у Срему. У центру села, у парку смештен је споменик којим се обележава насељавање Немаца у село. Од значајнијег наслеђа оздваја се летњиковац, у коме је донедавно била смештена основна школа.

Насеље **Бођани** су забележени у списима као посед Јована Долића још од 1526. године. Први трајни објекат посвећен Св. Илији саграђен је 1856. године. Споменик културе Манастирска црква, живопис и иконостас, Римокатоличка црква посвећена Св. Илији, ...

На подручју **Вајске** знатнији археолошки локалитети налазе се тек од периода бронзаног доба. Своје трагове оставили су Гети, Келти, Јазиги, Римљани, Хуни, Словени. Од непокретних културних добара у овом насељу налази се црква Св. Ђорђа, из 1842. године, а од посебне вредности је стари шокачки крај тзв. Шокачки сокак.

Плавна се први пут помиње у пореским књигама 1522. године. Прва црква у Плавни постојала је још 1721. године и на њеном месту данас се налази крст. Данашња црква је подигнута у периоду од 1809. до 1815. године.

Селенча - Насеље добија име према истоименој пустари Селенчи која се налазила у непосредној близини. Споменци културе: Евангелистичка црква, Римокатоличка црква са сликом Свете Тројице из 1812. године, Амбар Јураја Беређија, Бенешова бр. 4, Кућа Јаворник Јураја, Коларова бр. 9, Кућа, Жиак Јураја,...

4. МАНИФЕСТАЦИЈЕ И ОСТАЛА ТУРИСТИЧКА ПОНУДА У ОПШТИНИ БАЧ

Културне активности у општини Бач организују се у склопу Културно-уметничких друштава: КУД "Младост" Бач, "Јан Колар" Селенча, "Бранислав Нушић" Бачко Ново Село, КУД "Вајска", Мађарско културно уметничко друштво.

5. ЛОВНИ И РИБОЛОВНИ ТУРИЗАМ У ПРИОБАЉУ ДУНАВА

Ловиште којим газдује ЈП "Војводина шуме"

Ловиште "**Плавна**" Бач је укупне површине 2.619 ha од чега је 630 ha под оградом. Главна врста крупне дивљачи је јелен и дивља свиња и пратећа врста срнећа дивљач. У отвореном делу ловишта могу се ловити зец и фазан, а у подунавском делу ловишта дивље патке и дивље гуске. Ловиште спада у равничарски тип са надморском висином од 80 до 87 m. Лов крупне дивљачи се организује са високе чеке. У делу овог ловишта изграђен је полигон за групни лов дивљих свиња.

Ловишта ловачких удружења

Ловачко удружење "Бач", са седиштем у Бачу, газдује ловиштем "Бођански рит" укупне површине 29.239 ha, од чега ловне површине обухватају 24.800 ha. Стално гајене врсте дивљачи у ловишту "Бођански рит" су срна, дивља свиња, зец, фазан и пољска јаребица. Ловиште има следеће ловне објекте: 50 стабилних чека, 31 чеку на дрвету, 50 хранилишта за крупну дивљач, 200 хранилишта за фазане и пољске јаребице, 50 солишта, 10 појилишта и 4 прихватилишта за фазанчиће површине 2,5 ha. Удружење има и 164 ha вишегодишњих ремиза.

Најзначајнији риболовни терени су на Дунаву–подручје Бачког Новог Села и језера "Провала" и рибњак "Бач". Лове се: бела риба, шаран, амур.

ОПШТИНА БАЧКА ПАЛАНКА

1. ОСНОВЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ОПШТИНЕ И ОПШТИНСКОГ ЦЕНТРА²⁵

Општина Бачка Паланка налази се у западном делу АП Војводине. Дунав је дели од Републике Хрватске према југу, граничи се са општинама Бач, Озаци, Врбас, Бачки Петровац и Беочин. Територија ове општине простире се на око 57.865 ha где живи, према попису из 2001. године, преко 60.960 становника. Осим општинског центра Бачка Паланка, у овој општини налазе се следећа насељена места: Визић, Гајдобра, Деспотово, Карађорђево, Младеново, Нештин, Нова Гајдобра, Обровац, Параге, Пивнице, Силбаш, Товаришево и Челарево.

²⁵ интернет

◆ Градски одмори (1)	-----
◆ Пословни туризам + MICE (састанци, саветовања, конвенције и конгреси, сајмови и изложбе); (2)	-----
◆ Планине и језера; (3)	-----
◆ Рурални/домаћински туризам; (4)	Дворац Дунђерски
◆ Здравствени туризам/бање-терме; (5)	
◆ Посебни интереси/понуде у простору; (6)	<ul style="list-style-type: none"> - Национални парк Фрушка Гора - СРП Багремара - СРП Карађорђево - Парк природе Тиквара - Парк шума «Букињски храст - Споменик природе Парк Челаревског дворца - Археолошки локалитети - ергела Карађорђево
◆ Догађаји; (7)	<ul style="list-style-type: none"> - The Danube Ball (јул) - Шампионат у мото кросу - Туристичко дунавска интернационална регата - Златни котлић дунава - Регата Илустроване политике - август - Међународни фестивал еко-позоришта - Фестивал аматерских поторишта "ДИДА", Пивнице (март) - Фестивал словачког изворног мелоса "Сусрети у пивничким пољима", Пивнице (јануар) - "Светосавска ликовна колонија" (јануар) - дани КУД-а
◆ Наутика; (8)	Канал ДТД кајак клуб
◆ Туринг, кружна путовања; (9)	-----

2. ЗАШТИЋЕНА ПРИРОДНА ДОБРА И ПРИРОДНЕ ВРЕДНОСТИ

На територији општине Бачка Паланка налазе се следећа заштићена природна добра:

1. **Национални парк "Фрушка гора"**- део ("Службени гласник РС", бр. 39/93),
2. **СРП "Багремара"** – у поступку заштите,
3. **СРП "Карађорђево"** -део ("Службени гласник РС", бр. 37/97),
4. **Парк природе "Тиквара"** ("Службени лист општине Бачка Паланка", бр. 3/97),
5. **Парк шума "Букињски храст"** ("Службени лист САПВ", бр. 7/73),
6. **Споменик природе: Парк Челаревског дворца.**

3. НЕПОКРЕТНА КУЛТУРНА ДОБРА

На територији општине Бачка Паланка налази се велики број непокретних културних добара, од којих ћемо побројати само неке: локалитет "Багремара", локалитет на потезу Полој са ближом ознаком "Обала Дунава", на територији Илочке тврђаве, налазило се утврђење Сисциум, два каструма, један код Сотина и други код Даља (Cornasium и Teutoburgium), у близини Банштора, налазило се важно утврђење Bononia Malata, локалитет "Кува", Турски шанац. Најзначајнији археолошки локалитет надомак Челарева: такозвана "Аварска некропола" и стара кућа у Нештину, дворац Дунђерски.

4. МАНИФЕСТАЦИЈЕ И ОСТАЛА ТУРИСТИЧКА ПОНУДА У ОПШТИНИ БАЧКА ПАЛАНКА

На територији општине Бачка Паланка одржава се велики број манифестација, од којих издвајамо следеће:

- У јулу се у Бачкој Паланци одржава "The Danube Ball".

Сл. 3, 4 – обала Дунава у Бачкој Паланци

- У Товаришеву се традиционално одржава шампионат у мото кросу, недавно је основан "Elit kayak club", а постоји и кајак клуб "Синтелон".

- "ТИД" - Туристичко дунавска интернационална регата,
- "Златни котлић Дунава",
- Регата Илустроване политике.

Важније институције из области културе: Народна библиотека "Вељко Петровић", Установа за културу "Хазар", Музеј града, Књижевно друштво "Дис", Матица Словачка. Велики број аматерских културно-уметничких друштава: КУД "Коста Абрашевић", КУД "Петар Коцић" - Челарево, КУД "Др Младен Стојановић" Младеново, СКУД Пивнице, Аматерско позориште "Јан Чеман" - Пивнице, КУД "Светозар Марковћ" - Обровац, КУД "Благоје Паровић" - Гајдобра, Књижевни клуб "Јован Дучић" - Гајдобра... У оквиру техничке културе постоје следећи клубови: Аеро клуб (падобранство и авиомоделарство), Ауто мото друштво, Радиоаматерски клуб, Клуб инжењера и техничара у пољопривреди, Клуб педагошко-техничке културе, Фото-кино клуб у Пивницама.

5. ЛОВНИ И РИБОЛОВНИ ТУРИЗАМ У ПРИОБАЉУ ДУНАВА

Ловиште којим газдује ЈП "Војводина шуме"

Ловачко удружење "Бачка Паланка", са седиштем у Бачкој Паланци, газдује ловиштем "Паланачки рит" укупне површине 51.531 ha, од чега ловне површине обухватају 45.513 ha. Стално гајене врсте дивљачи у ловишту су срна, зец, фазан и пољска јаребица. Ловиште има следеће ловне објекте: 48 стабилних чека, 21 чеку на дрвету, 48 хранилишта за срне, 191 хранилиште за фазане и пољске јаребице, 92 солишта, 38 појилишта и 9 прихватишта за фазанчиће укупне површине 6 ha и 2.040 ha вишегодишњих ремиза. Ловни туризам је развијен, нарочито летњи лов препелице и јесењи лов дивље патке-глуваре.

ОПШТИНА БАЧКИ ПЕТРОВАЦ

1. ОСНОВЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ОПШТИНЕ И ОПШТИНСКОГ ЦЕНТРА²⁶

Општина Бачки Петровац заузима мањи део јужне Бачке, припада јужно-бачком округу. Простире се између општина Нови Сад, Врбаса и Бачке Паланке у Бачкој и општине Беочин у Срему. Између општине Беочин и општине Бачки Петровац граница је Дунав. Поред општинског центра, у општини Бачки Петровац, налазе се и насеља Гложан, Кулпин и Маглић. Оквирна површина општине Бачки Петровац је 15.846,5 ha, у којој према последњем попису становништва 2002. године, живи 14.681 становник, а у центру општине живи 45,8% популације.

◆ Градски одмори (1)	-----
◆ Пословни туризам + МIСЕ (састанци, саветовања, конвенције и конгреси, сајмови и изложбе); (2)	-----
◆ Планине и језера; (3)	-----
◆ Рурални/домаћински туризам; (4)	Маглић: Базени Гложан: аутентичне словачке куће од набоја са изворним намештајем
◆ Здравствени туризам/бање-терме; (5)	
◆ Посебни интереси/понуде у простору; (6)	– Кулпин: Дворци Стратимировић и Дунђерски, стара црква из 1813. – Маглић: Лутеранска црква. – Школа сликања, школа ткања и предења, школа традиционалних плесова, школа плеса и производња керамике. – Домаћинство Дудашевих – производња кулена и словачких кобасица. – Летња позорница за културне манифестације – Летња уметничка колонија наивног сликарства – Израда сувенира од кукурузовине
◆ Догађаји; (7)	– Фестивал фолклора "Танцуј, танцуј" – кобасицијада – позоришни дани – словачке народне свечаности
◆ Наутика; (8)	
◆ Туринг, кружна путовања; (9)	-----

2. ЗАШТИЋЕНА ПРИРОДНА ДОБРА И ПРИРОДНЕ ВРЕДНОСТИ

У општини Бачки Петровац нема заштићених природних добара.

3. НЕПОКРЕТНА КУЛТУРНА ДОБРА

Најранији спомен о **Бачком Петровцу** потиче из 14 века када се налазио у Бачкој жупанији. Бачки Петровац је прво насеље кога словачко становништво насељава 1745. године.

Сл.5. Бачки Петровац

На основу утврђених градитељско-урбанистичких, архитектонских, историјских, културолошких и археолошких вредности сачуваног културног наслеђа Бачког Петровца издвојена су само нека културна добра: Словачка евангелистичка црква и парохијски дом, Маршала Тита 10, Кудељара – Мљач, Меморијални комплекси, споменици и спомен обележја (спомен-обелиск на тргу у центру, спомен пирамида у дворишту гимназије, спомен плоча на згради Дома културе у Улици Коларовој бр.4, кућа са спомен-плочом у Улици Руда Хрубика бр.7, спомен-плоча на стадиону Спортског друштва "Младост", спомен-плоча у холу гимназије....) и др.

Гложан је забележен у Бачкој жупанији већ 1369. године. Непокретна културна добра: Српска православна црква, Словачка евангелистичка црква, Појединачни објекти (прека кућа у Ул. Маршала Тита бр.26, угаона кућа у Ул. Маршала Тита бр.28, дужна кућа у Ул. Маршала Тита бр. 39, прека кућа у Ул. Маршала Тита бр. 97, низ кућа у Ул. Републичка, кућа у Ул. Пролетерској бр.10. Затим, Меморијални комплекси, споменици и спомен обележја (Споменик погинулим мештанима у порти словачке цркве, Спомен гробље (део гробља на словачком гробљу), Спомен плоча на згради основне школе у Ул. Маршала Тита бр.89, Спомен плоча на кући Мишковиц Самуела у Ул. Партизанска бр.5, Спомен плоча на кући Шапрак Андрије у Ул. Маршала Тита бр.87,

Кулпин је забележен у Бачкој жупанији 1345. године. Место има српску православну и словачку евангелистичку цркву, ту се налазе и Дворци Стратимировић и Дунђерски.

²⁶ подаци добијени од општине Бачки Петровац (наш бр. 594, од 14.03.2006), са интернета и Стратегије Просторног плана општине Бачки Петровац

Ранији назив **Маглића** је Буљкес. Турски извори га спомињу у бачкој нахији 1554. године. У близини данашњег Буљкеса налазило се римско насеље. О томе говоре и нађене гробнице са урнама римских богаташа. 1890. године пронађена су два натписа на циглама. Године 1820. подигнута је велика лутеранска црква. Црква у Маглићу је сакрални објекат који је припадао немачкој евангелистичкој црквеној општини у Маглићу. Друга непокретна културна добра: Меморијални комплекси, споменици и спомен обележја (меморијални парк првобитних досељеника у Маглић на локацији некадашњег старог гробља у Маглићу; локација старог гробља налази се у блоку 25).

4. МАНИФЕСТАЦИЈЕ И ОСТАЛА ТУРИСТИЧКА ПОНУДА У ОПШТИНИ БАЧКИ ПЕТРОВАЦ

У центру општине, насељу Бачки Петровац, налази се: галерија Урбанчек – школа сликања; удружење жена-школа ткања и предења, школа традиционалних плесова; галерија Аhoј-школа веза и производња керамике; домаћинство Дудашевих- производња кулена и словачких кобасица.

У Гложану се налази отворена летња позорница за културне манифестације, летња уметничка колонија наивног сликарства са музејем, завидан број аутентичних словачких кућа од набоја са изворним намештајем, израда сувенира од кукурутине.

У Кулпину пољопривредни музеј (дворац Дунђерски). У Маглићу базени. Фестивал фолклора "Танцуј, танцуј" у Гложану, Словачке народне свечаности у Бачком Петровцу, Позоришни дани у Бачком Петровцу, Маглићко лето, Кобасицијада, Галерије и изложбе ручних радова. Сваке године у Бачком Петровцу одржава се традиционална манифестација Словака – словачке народне свечаности и др.

5. ЛОВНИ И РИБОЛОВНИ ТУРИЗАМ У ПРИОБАЉУ ДУНАВА

Ловишта ловачких удружења

Ловачко удружење "Петровец", са седиштем у Бачком Петровцу, газдује ловиштем "Бачка" укупне површине 15.846 ha, од чега ловне површине обухватају 14.124 ha. Стално гајене врсте дивљачи у ловишту "Петровец" су срна, зец, фазан и пољска јаребица. Ловиште има у функцији следеће ловне објекте: 12 стабилних чека, 49 хранилишта за срне, 120 хранилишта за фазане и пољске јаребице, 71 солиште, 16 појилишта и 4 прихватишта за фазанчиће укупне површине 2 ha. Удружење поседује 4 ловачка дома укупне корисне површине 800 m², 10 ha земље и 15 ha вишегодишњих ремиза. Ловни туризам није развијен.

ОПШТИНА БЕОЧИН

1. О ОПШТИНИ И ОПШТИНСКОМ ЦЕНТРУ²⁷

Општина Беоцин налази се у централном делу АП Војводине. Дунав је дели од општине Нови Сад према северу, на истоку се граничи са општином Сремски Карловци, на југу са општинама Сремска Митовица и Ириг, а на западу са општином Бачка Паланка. Територија ове сремске општине простире се на око 18.590 ha где живи, према попису из 2002. године, 16.068 становника. Осим општинског центра Беочина, у овој општини налазе се следећа насељена места: Раковац, Бразилија, Черевих, Баноштор, Свилош, Грабово, Сусек и Луг.

О овом подручју постоји велики број историјских података. Општина Беоцин спада у ред индустријски најразвијенијих у Војводини, захваљујући пре свега Беочинској фабрици цемента, која је основана 1839. године

◆ Градски одмори (1)	-----
◆ Пословни туризам + MICE (састанци, саветовања, конвенције и конгреси, сајмови и изложбе); (2)	-----
◆ Планине и језера; (3)	-----
◆ Рурални/домаћински туризам; (4)	
◆ Здравствени туризам/бање-терме; (5)	
◆ Посебни интереси/понуде у простору; (6)	– Национални парк Фрушка Гора – Парк манастира Беочин – природни споменик вртне архитектуре – Манастир Раковац – Беочинска плажа – Острво љубави – Дунавац – Ловиште Чот
◆ Догађаји; (7)	
◆ Наутика; (8)	
◆ Туринг, кружна путовања; (9)	-----

2. ЗАШТИЋЕНА ПРИРОДНА ДОБРА И ПРИРОДНЕ ВРЕДНОСТИ²⁸

На територији општине Беочин налазе се следећа заштићена природна добра:

1. **Национални парк "Фрушка гора"**- део ("Службени гласник РС", бр. 39/93),
2. **Парк манастира Беочин** ("Сл. општина Срема" бр. 11/96).

- Поред Фрушке горе, од природних вредности истичу се и:

Геоморфолошки-геолошки природни споменици: Беочинска плажа, Острво Љубави, Дунавац; Палеонтолошко налазиште горње креде у сливу Орловачког доброг и Черевихког потока; Влукански туф код насеља Раковац и Стена "Орловац".

Шумарски природни споменици: састојина црне јове, дрво-солитер дуглазије, састојина букве и сребрнасте липе са обичним грабом.

Ботанички природни споменици: станиште и популација пљевике, беочинске ливаде на Бранковцу.

Природни споменик вртне архитектуре - Парк манастира Беочин

²⁷ интернет

²⁸ подаци добијени од Општинске управе општине Беочин (наш бр. 767, од 05.04.2006. године)

Сл. 6. – Фрушка гора

3. НЕПОКРЕТНА КУЛТУРНА ДОБРА

На територији општине Беочин великим својим делом просторе се Национални парк "Фрушка гора", којег многи називају Српска Света гора, због великог броја манастира смештених на њеним обронцима. Навешћемо неке од културних добара њих :

- Манастир Беочин са црквом посвећеном Вазнесењу Христовом,
- Манастир Раковац са црквом посвећеном Св. Кузману и Дамјану,
- Нови Раковац, Градина – археолошко налазиште од великог значаја
- Раковац, Манастир Раковац манастир са црквом посвећеном Св. Кузману и Дамјану - споменик културе од великог значаја
- Манастир Беочин, са црквом посвећеном Вазнесењу Христовом, налази се на путу за Беочин - споменик културе од изузетног значаја
- Свилош, Чардак – породице Бошковић у ул. Фрушкогорској бр. 97, подигнут 1916. године - споменик културе од великог значаја
- Сусек, Црква Св. Арханђела Гаврила, подигнута 1970. године - споменик културе од великог значаја
- Черевих, црква Св. Саве, почетак 18. века - споменик културе од великог значаја
- Черевих, римокатоличка црква Св. Јосипа, из 1781. године - споменик културе од великог значаја
- Банаштор, црква Св. Георгија - споменик културе од великог значаја.

4. МАНИФЕСТАЦИЈЕ И ОСТАЛА ТУРИСТИЧКА ПОНУДА У ОПШТИНИ БЕОЧИН

У овој општини постоји велики број културних установа, и то: Културни центар општине Беочин, КУД "Бриле" у Беочину, КУД "Младост" у Лугу и Хор завичајног музеја и Епархије сремске у Черевиху, Драмска сцена КУД "Бриле" и Черевихки Хор.

У летњем периоду у инундацији Дунава у Беочину формира се камп.

5. ЛОВИШТА У ПРИОБАЉУ ДУНАВА

Ловишта ловачких удружења

Ловачко удружење "Срндаћ", са седиштем у Беочину, газдује ловиштем "Чот" укупне површине 14.340 ha, од чега ловне површине обухватају 14.240 ha. Стално гајене врсте дивљачи у ловишту "Чот" су срна, зец, фазан и пољска јаребица. Ловиште има следеће ловне објекте: 18 стабилних чека, 20 чека на дрвету, 40 хранилишта за срнећу дивљач, 40 солишта, 84 хранилишта за фазане и пољске јаребице, 9 прихватилишта за фазанчиће. Удружење поседује 4 ловачка дома и ловачку кућу. Ловни туризам није развијен.

Због свог положаја, одмах уз десну обалу Дунава, риболовни терени су бројни (Корушка, Беочин, Раковац,...) и то за све видове рекреативног и спортског риболова. Организацију риболова воде два Риболовна удружења: Риболовно удружење "Јаз", и Риболовно удружење "ООСР Караш"

ОПШТИНА НОВИ САД

1. ОСНОВЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ОПШТИНЕ И ОПШТИНСКОГ ЦЕНТРА ²⁹

Општина Нови Сад налази се у централном делу АП Војводине. Дунав је дели од општине Беочин и Сремски Карловци према југу, на истоку се граничи са општином Тител, на западу са општином Бачки Петровац, а на северу са општинама Врбас, темерин и Жабаљ. Територија ове општине простире се на око 69.917 ha где живи, према попису из 2001. године, преко 299.294 становника. Осим општинског центра Нови Сад, који је и главни град АП Војводине, у овој општини налазе се следећа насељена места: Бегеч, Будисава, Буковац, Ветерник, Каћ, Кисаћ, Ковиљ, Лединци, Петроварадин, Руменка, Среска Каменица, Степановићево, Футог и Ченеј.

◆ Градски одмори (1)	Град Нови Сад- административни центар Војводине, Галерије, Музеји, Цркве православне и римокатоличке, Стеријино позориште, Петроварадинска тврђава итд.
◆ Пословни туризам + MICE (састанци, саветовања, конвенције и конгреси, сајмови и изложбе); (2)	Међународни пољопривредни сајам (мај), сајмови лова и риболова, амбијента, мултимедија, туризма, екологије, козметике, златарства, антиквитета и уметничких предмета итд Зимски сусрети учитеља Војводине, Међународни симпозијум позоришних критичара и театролога и др.
◆ Планине и језера; (3)	Фрушка Гора, Лединачко језеро
◆ Рурални/домаћински туризам; (4)	велики број етно фестивала, салаша, Фрушкогорски маратон
◆ Здравствени туризам/бање-терме; (5)	Новосадска јодна бања, базени
◆ Посебни интереси/понуде у простору; (6)	- Национални парк Фрушка Гора - Специјални резерват природе Ковиљско-петроварадински рит - Парк природе Бегечка јама - Споменици природе - Петроварадинска тврђава - Ловишта: Ковиљски рит, Неопланта, Подунавље
◆ Догађаји; (7)	Змајеве дечје игре (јун), EXIT (јун/јул) Новосадско порлеће, Фестивал филма INFANT, NOMUS, IFUS, Интенационални фестивал уличних свирача (септембар), Џез фестивал итд, фестивал тамбуашких оркестара и велики број других музичких фестивала, карневалски балови, бал Св. трифуна итд
◆ Наутика; (8)	- Интернационална регата Дунавом
◆ Туринг, кружна путовања; (9)	Велики број крстарења Дунавом

²⁹ подаци са интернета

Центар Града чине углавном грађевине из друге половине 19. века и с почетка 20. века. Једно од најлепших и најуређенијих купалишта на Дунаву, Штранд, налази се у Новом Саду. Значајан туристички потенцијал општине Нови Сад представљају пре свега Петроварадинска тврђава и бројни споменици културе, музеји и галерије. Поред горе наведеног, Нови Сад располаже великим бројем хотела, мотела, кафеа, барова, ресторана, ноћних клубова...

Сл. 7. – центар Града Новог Сада

2. ЗАШТИЋЕНА ПРИРОДНА ДОБРА И ПРИРОДНЕ ВРЕДНОСТИ

На територији општине Нови Сад налазе се следећа заштићена природна добра:

1. **Национални парк "Фрушка гора"** - део ("Службени гласник РС", бр. 39/93),

Сл.8. – Фрушка гора

2. **Специјални резерват природе "Ковиљско петроварадински рит"**- део ("Службени гласник РС", бр. 27/98),
3. **Парк природе "Бегечка јама"** ("Сл. лист Града Новог Сада", број 14/99),

4. Споменици природе: Амерички платан на Сајлову, Дуд на Ченејском салашу, Копривић у центру Новог Сада, Јаворолисни платан у Новом Саду ("Сл. лист Града Новог Сада", број 2/95), Бела Топола у Петроварадину, Три стабла мочварног чемпреса у Футошком парку, Амерички платан у Футогу, Дунавски парк ("Сл. гласник РС", број 25/98), Платан у дворишту школе Милош Црњански у Новом Саду ("Сл. лист Града Новог Сада", број 20/2002), Ритска шума на острву Мачков пруд.

3. НЕПОКРЕТНА КУЛТУРНА ДОБРА

На територији општине Нови Сад налази се велики број непокретних културних добара, од којих ћемо набројати само неке:

1. Храмови српске православне цркве: Алмашка црква, Николајевска црква, Саборна црква, Успенска црква, привремени храм на Клиси, Храм Св. апостола Павла у Петроварадину.... Описаћемо неке од њих:

2. Храмови римокатоличке цркве: Жупа имена Маријина, Жупа Св. Рока, Викарија на Клиси, Жупа Св. Елизабете, Жупа Св. Криза, Грко-католичка црква, Словачко-евангелистичка црква, Реформаторска хришћанска црква, Евангелистичко-методистичка црква, Хришћанска баптистичка црква, Протестанско еванђеоска црква...

3. Петроварадинска тврђава - Крајем XVII века почиње градња и траје до 1780. године, када је завршено највеће војно утврђење тадашње Аустријске царевине Петроварадинска тврђава - "Гибралтар на Дунаву". Убрзо око шанца формирало се мање насеље трговаца, рибара, занатлија и лађара. У међувремену, градњу тврђаве пратило је ширење насеља на супротној обали Дунава, означено разним именима - Неопланта, Ујвидек, Неусатз, да би 1. фебруара 1748. године добио име Нови Сад. Петроварадинска тврђава заузима површину од 112 хектара са јединственим системом подземних ходника дужине 16 километара."Тврђава" има богату историју: почетком Првог српског устанка у арсеналу Петроварадинске тврђаве су монтирани први устанички топови који су преко Срема кријумчарени у Мачву, у Тврђави је након пропасти устанка био интрерниран Карађорђе са својим војводама, у време Буне 12. јуна 1849. године, мађарска војска са Тврђаве је бомбардовала Нови Сад, који је запаљен и готово цео уништен. Данас је Тврђава уметнички центар, са мноштвом атељеа признатих уметника. Академија уметности, кафићи, уређене стазе и подземни ходници привлаче многе посетиоце града, а фестивал ЕХИТ, музички хепенинг (кажу, највећи у источној Европи), доводио је и до 50.000 људи дневно. На њој се налазе и Академија уметности, Музеј града Новог Сада, Историјски архив, коњички и стрелички клуб итд.

4. МАНИФЕСТАЦИЈЕ И ОСТАЛА ТУРИСТИЧКА ОПШТИНИ НОВИ САД

Туристичка понуда у Новом Саду је веома разноврсна и од осталих туристичких садржаја побројаћемо само неке:

Галерије: Галерија Матице Српске, Галерија огранка SANU, Галерија Маравић, Галерија спомен збирка Павла Бељанског, Галерија ликовне уметности, Галерија Рената, Галерија ликовних уметности примењених уметности дизајна Војводине – FORMA, ликовни салон KCNS, Галерија ULUV, ликовни салон Културног Центра Града, Галерија Беларт, Галерија Прометеј и др.

Музеји: Музеј Војводине, Музеј Града Новог Сада, Музеј Војводине – Depadans, Музеј Града Новог Сада Изложбени простор "Топовњача", Музеј Града - Подземне Војне Галерије, Музеј Града - Збирка стране уметности, Музеј Града - спомен збирка Јована Јовановића Змаја. Град Нови Сад има три **позоришта** (Српско народно позориште, Позориште младих и Новосадско позориште).

Интересантна за туристе може бити и **Новосадска Јодна бања**, која се налази недалеко од центра Града.

Манифестације. Нови Сад је познат по својим манифестацијасма, издвојићемо неке од најинтересантнијих: у мају у Новом Саду се одржава Међународни пољопривредни сајам, највећи сајам од свих, затим ту су и сајмови лова и риболова, амбијента, мултимедија, туризма, екологије, козметике, златарства итд. У јуну месецу у Новом Саду се одржавају традиционалне Змајеве Дечије игре, EXIT – музички фестивал (јули). Велику пажњу привлаче и "Стеријино позорје", дани меда, Новосадско пролеће, Фестивал филма - Новосадска арена и Фестивал филма словенских и православних земаља, Машкараде – Беле покладе (март), NOMUS – Новосадски музички сусрети (април), INFANT – Интернационални фестивал алтернативног и новог театра (јуни/јули), IFUS – Интернационални фестивал уличних свирача (септембар), Новосадски Old gold JAZZ фестивал (новембар) итд.

5. ЛОВНИ И РИБОЛОВНИ ТУРИЗАМ У ПРИОБАЉУ ДУНАВА

Ловиште којим газдује ЈП "Војводина шуме"

Ловиште "Ковиљски рит" код Новог Сада је укупне површине 4.305 ха. Ловиште се налази у плавном делу реке Дунав. Главне врсте крупне дивљачи су дивља свиња и срнећа дивљач. Од ситне дивљачи у овом ловишту заступљене се дивље патке, дивље гуске и фазан. Ловиште је равничарског типа, са надморском висином од 78-84 м. Већи део ловишта је под шумом. У овом ловишту организује се групни лов на дивље свиње.

Ловишта ловачких удружења

Ловачко удружење "Нови Сад" газдује ловиштем "Неопланта", укупне површине 43.473 ха од чега ловне површине обухватају 42.186 ха. Стално гајене врсте дивљачи у ловишту су срна, зец, фазан и пољска јаребица. Ловиште има следеће ловне објекте: 32 стабилне чеке, 2 чеке на дрвету, 92 хранилишта за срне, 98 солишта, 102 појилишта, 138 хранилишта за фазане и пољске јаребице и 7 прихватишта за фазанчиће укупне површине 2 ха. Ловни туризам је развијен, нарочито пролећни лов срндаћа, летњи лов препелице, грлице, гугутке, голуба гривњаша и јесењи лов патке глугаре. Поред ловишта "Неопланта", ловачко удружење "Нови Сад" газдује и ловиштем "Горњи Срем" укупне површине 10.067 ха, од чега ловне површине обухватају 7.679 ха. Стално гајене врсте дивљачи у ловишту су срна, дивља свиња, зец, фазан и пољска јаребица. Ловиште има следеће ловне објекте: 5 стабилних чека, 14 хранилишта за срне, 20 солишта, 15 појилишта, 65 хранилишта за фазане и пољске јаребице и 5 прихватишта за фазанчиће укупне површине 1,8 ха.

Ловачко удружење "Подунавље", са седиштем у Футогу (општина Нови Сад), газдује ловиштем "Подунавље" укупне површине 14.118 ха, од чега ловне површине обухватају 11.851 ха. Удружење има 270 активних чланова. Стално гајене врсте дивљачи у ловишту су срна, зец, фазан и пољска јаребица. У ловишту су у функцији следећи ловни објекти: 26 стабилних чека, 3 чеке на дрвету, 31 хранилишта за срне, 200 хранилишта за фазане и пољске јаребице, 31 солиште, 7 појилишта, 4 прихватишта за фазанчиће укупне површине 4 ха. Ловачко удружење "Подунавље" има у власништву 2 ловачка дома корисне површине 500 м², 2 ловачке куће корисне површине 36 м², 30 ха земље и 15 ха вишегодишњих ремиза. Ловни туризам је развијен, нарочито пролећни лов срндаћа, летњи лов препелице, грлице, гугутке и дивље патке-глугаре.

ОПШТИНА СРЕМСКИ КАРЛОВЦИ

1. ОСНОВЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ОПШТИНЕ И ОПШТИНСКОГ ЦЕНТРА³⁰

Општина Сремски Карловци налази се у централном делу АП Војводине. Дунав је дели од општине Нови Сад према северу, на западу се граничи са општином Беоцин, а на југу са општинама Ириг и Инђија. Територија ове општине простира се на 5054,32 ха где живи, према попису из 2002. године, 8.839 становника. Осим општинског центра Сремски Карловци, у овој општини нема других насељених места.

◆ Градски одмори (1)	Град – културно историјско средиште Музеј, Цркве православне и римокатоличке, Архитектура
◆ Пословни туризам + MICE (састанци, саветовања, конвенције и конгреси, сајмови и изложбе); (2)	
◆ Планине и језера; (3)	Фрушкогорски манастири
◆ Рурални/домаћински туризам; (4)	Фрушкогорски маратон
◆ Здравствени туризам/бање-терме; (5)	
◆ Посебни интереси/понуде у простору; (6)	– Национални парк Фрушка Гора – Специјални резерват природе Ковиљско-петроварадински рит
◆ Догађаји; (7)	Карловачка берба грожђа Бранково коло
◆ Наутика; (8)	
◆ Туринг, кружна путовања; (9)	-----

У Сремским Карловцима се налази изузетно вредно културно наслеђе. У току је процедура за проглашење просторне-културно историјске целине "ИСТОРИЈСКИ ГРАД СРЕМСКИ КАРЛОВЦИ". Сремски Карловци су познати по великом броју непокретних културних добара.

Сл. 9. – Сремски Карловци

2. ЗАШТИЋЕНА ПРИРОДНА ДОБРА И ПРИРОДНЕ ВРЕДНОСТИ

На територији општине Сремски Карловци налазе се следећа заштићена природна добра:

- 1. Национални парк "Фрушка гора"** - део - Закон о националним парковима ("Службени гласник РС", број 39/93),
- 2. СРП "Ковиљско-петроварадински рит"** - део ("Службени гласник РС", бр. 27/98),
- 3. Споменици природе:** Црни дуд у Сремским Карловцима, Два стабла Тисе у дворишту Карловачке, Платан у Сремским Карловцима, Тиса у парку Патријаршијског двора, Шимшир у Сремским Карловцима ("Службени лист општине Сремски Карловци", бр. 6/95).

³⁰ интернет

3. НЕПОКРЕТНА КУЛТУРНА ДОБРА

- **Непокретна културна добра у Сремским Карловцима:** Доња црква из 1718. године, Горња црква (1745.год), Саборна црква (1758-1762), Католичка црква (1765.год), чесма "Четири лава" подигнута на градском тргу у част завршетка изградње карловчког водовода, Магистрат (1811), Капела мира (нова капела подигнута је 1817 као државни споменик), Музеј (дом Рајачићевих изграђен 1891), Гимназија (подигнута на месту старе 1891 по угледу на манастир Студеницу), Патријаршија (1894.год), Богословски интернат (1901.год), палата Стефанеум (1903). Осим ових постоји још низ зграда из 18. и 19. века међу којима се издваја стара апотека, кућа у којој је становао Бранко Радичевић.

4. МАНИФЕСТАЦИЈЕ И ОСТАЛА ТУРИСТИЧКА ПОНУДА ОПШТИНИ СРЕМСКИ КАРЛОВЦИ

Неке од највећих манифестација у Сремским Карловцима су "Бранково коло" и "Карловачка берба грожђа". Од остале туристичке понуде у општини истичу се галерије: Завичајна збирка Сремски Карловци и Ризница српске православне цркве и Музеј пчеларства породице Живановић.

ОПШТИНА ИНЂИЈА

1. ОСНОВЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ОПШТИНЕ И ОПШТИНСКОГ ЦЕНТРА³¹

Општина Инђија налази се у централном делу АП Војводине. Дунав је дели од општина Нови Сад и Тител према северу, на северу се граничи и са општином Сремски Карловци, на истоку се граничи са општином Зрењанин, на југу са општинама Стара Пазова и Рума, а на западу са општином Ириг. Територија ове општине простире се на око 38.458,46 ха где живи, према попису из 2002. године, око 49.609 становника. Осим општинског центра Инђије, у овој општини налазе се следећа насељена места: Бешка, Крчедин, Нови Карловци, Нови Сланкамен, Стари Сланкамен, Чортановци, Марадик, Љуково, Јарковци и Сланкаменачки виноград. На свом кт 1240,5 Дунав улази у територију општине Инђија, кроз коју тече 28 кт. Целом дужином свог тока кроз ову општину Дунав прати обронке Фрушке горе. Код Бешчанског моста постоје плаже са обе стране Дунава.

◆ Градски одмори (1)	
◆ Пословни туризам + МІСЕ (састанци, саветовања, конвенције и конгреси, сајмови и изложбе); (2)	
◆ Планине и језера; (3)	-----
◆ Рурални/домаћински туризам; (4)	Крчедин: викенд туризам са елементима етно-еко и сеоског туризма Марадик: етно кућа
◆ Здравствени туризам/бање-терме; (5)	Стари Сланкамен: бања Др Боривоје Ђатић
◆ Посебни интереси/понуде у простору; (6)	- Национални парк Фрушка Гора - Специјални резерват природе Ковиљско-петроварадински рит - Споменици природе: Лесни профил Чот и Лесни профил код Старог Сланкамена - Археолошки локалитети: Чортановци, Бешка, Крчедин, Стари Сланкамен - Чортановци: плажа, пешчана ада

	- Риболовни терени: Корушка, Беочин, Раковац
◆ Догађаји; (7)	Крчедин: турнир у спортском риболову Бешка: Гитаријада, Фото-сафари Чортановци: Пударски дани Дочек међународне регате (из Немачке до Црног мора) Смотра фолклора и изложба етнолошких мотива
◆ Наутика; (8)	Укрсница коридора 7 и 10. фото сафари
◆ Туринг, кружна путовања; (9)	-----

2. ЗАШТИЋЕНА ПРИРОДНА ДОБРА И ПРИРОДНЕ ВРЕДНОСТИ

На територији општине Оџаци налазе се следећа заштићена природна добра:

- 1. Национални парк "Фрушка гора"** – део ("Службени гласник РС", бр. 39/93),
- 2. СРП "Ковиљско Петроварадински рит"** - део ("Службени гласник РС", бр. 27/98),
- 3. Споменици природе: Лесни профил Чот и Лесни профил код Старог Сланкамена** ("Сл. лист општина Срема", бр.19/75).

3. НЕПОКРЕТНА КУЛТУРНА ДОБРА

На територији општине Инђија налази се велики број културно историјских споменика од којих ћемо издвојити само неке:

Чортановци: 6 археолошких локалитета, 2 споменика културе из народноослободилачке борбе и један архитектонски споменик културе (локалитет Просјанице).

Бешка: 3 археолошка локалитета, 2 споменика из народноослободилачке борбе, и један културне баштине и 3 етнолошка споменика.

Крчедин: 4 споменика народноослободилачке борбе, 6 етнолошких и један архитектонски и споменик старије историје – библиотека, која је под заштитом споменика културе, као караула царице Марије Терезије и старо келтско гробље.

Стари Сланкамен: остаци римског утврђења, споменик НООБ-а, Николајевска црква, два археолошка налазишта, архитектонски и историјски споменици (Градина).

4. МАНИФЕСТАЦИЈЕ И ОСТАЛА ТУРИСТИЧКА ПОНУДА У ПРИОБАЉУ

На територији општине Инђија бројне су манифестације и веома разноврсна туристичка понуда, од којих ћемо издвојити само неке:

- у мају се сваке године одржавају две манифестације у **Чортановцима**, и то првомајски излет и "Сабор Славонаца". У септембру одржавају се традиционални чортановачко-војачки пударски дани.

- музичка манифестација "Песмом до светлости" у Инђији,

- У насељу **Бешка:** Сеоска слава је Духовски понедељак, која се одржава после манифестације на Духове у Инђији

- у септембру одржава се Гитаријада, затим следе Дечији фестивал у октобру и Меморијални фестивал првих ансамбала "Новица Гроздановић" у новембру.

- **Крчедин:** у фебруару традиционално се организује хајка на подунавску лисицу. Сваког трећег викенда у јулу организује се и турнир у спортском риболову и такмичење у гађању "Крчединска шицара". Сеоске прославе: црквена слава Крчедона – пренос моштију Светог Николе, који се слави 22. маја, и "партизанска слава" 22. јула. У мају се одвија и смотри фолклора и изложба етнолошких мотива

- **Сланкаменачки виноград** од традиционалних манифестација имају Пударске дане трећег викенда у августу. Између 1. и 5. маја сваке године организује се Дочек међународне регате,

³¹ подаци добијени од општине Инђија, Одељења за урбанизам и комунално-стамбене послове (наш бр. 716, од 28.03.2006) и са интернета

која креће миз Немачке и плови читавом дужином Дунава до ушћа у Црно море. У овом насељу налази се и циљ бицикличке туре југоисточним обронцима Фрушке горе.

- У **Чортановцима**, као најатрактивнија локација, сматра се Вила Станковић, која је изграђена 1930. године, површине 35 јутара, у којој се налазе два винска подрума. Ту се се одржавале ликовне колоније. У Чортановцима постоје и остаци Римског насеља, чија је старост процењена на 1900 година. Ту се налази и "Костурница" – гробница 12.000 војника изгинулих у Сланкаменачкој битци 1691. године. У околини Чортановаца постоје и остаци из неолита. У оквиру Националног парка Фрушка гора постоји 7 каптираних извора, са бистром пијаћом водом.. Чортановци имају уређену плажу, која је приступачна и са обале и са Дунава. Насупрот плаже налази се пешчана ада.

- **Бешка** - организује се и фото-сафари, од стране Спортско наутичког удружења Бешка. Ту се налази и Завичајно удружење "Стара Бешка".

- **Крчедин** карактерише викенд туризам, са елементима етно-еко и сеоског туризма. С друге стране Дунава налази се бара Затоња, која обилује аутохтоним биљним и животињским врстама, тако да представља привлачно одредиште за љубитеље лова и риболова.

- **Стари Сланкамен** се налази у подручју под заштитом природе, ту се могу наћи природни споменици сурдук лесног профила. У Старом Сланкамену налази се Бања "Др Боривоје Гњатић", са минералним водама.

5. ЛОВНА И РИБОЛОВНА ПОДРУЧЈА У ПРИОБАЉУ ДУНАВА

На територији општине Инђија, због свог положаја, одмах уз десну обалу Дунава, лоцирани су бројни риболовни терени (Корушка, Беочин, Раковац,...) и то за све видове рекреативног и спортског риболова. Организацију риболова воде два Риболовна удружења: Риболовно удружење "Јаз", и Риболовно удружење "ООСР Караш".

ОПШТИНА ТИТЕЛ

1. ОСНОВЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ОПШТИНЕ И ОПШТИНСКОГ ЦЕНТРА

Општина Тител налази се у крајњем југоисточном делу Бачке у простору који омеђавају Дунав и Тиса, односно између западних делова централног Баната и североиточних делова Срема. Према попису из 2002. године на територији општине Тител живи 17.050 становника. Територија општине обухвата површину од око 26.220 ha, са насељеним местима: Тител, Вилово, Гардиновци, Лок, Мошорин, Шајкаш. У троуглу између Тисе и Дунава, а наспрам ушћа Бегеја у подножју смештено је насеље Тител - центар истоимене општине.

◆ Градски одмори (1)	
◆ Пословни туризам + MICE (састанци, саветовања, конвенције и конгреси, сајмови и изложбе); (2)	
◆ Планине и језера; (3)	-----
◆ Рурални/домаћински туризам; (4)	
◆ Здравствени туризам/бање-терме; (5)	
◆ Посебни интереси/понуде у простору; (6)	- СРП Ковиљско-петроварадински рит - Споменик природе Бели Дуд у Гардиновцима - Тителски Брег у поступку заштите Археолошки локалитети и културно историјско наслеђе. Ловиште : Шајкашка

◆ Догађаји; (7)	Тителски дани Дечја недеља Регата Еко камп Коњичке трке
◆ Наутика; (8)	
◆ Туринг, кружна путовања; (9)	-----

Сл. 10. - Тител

2. ЗАШТИЋЕНА ПРИРОДНА ДОБРА И ПРИРОДНЕ ВРЕДНОСТИ

Од заштићених природних добара на територији општине Тител евидентирана су следећа:

1. **СРП "Ковиљско Петроварадински рит"**- део ("Службени гласник РС", бр. 27/98)
2. **Споменик природе: Бели дуд у Гардиновцима** ("Службени лист општине Тител", бр.9/99)
3. **Тителски брег у поступку заштите као Специјални Резерват природе**

Највећу атракцију у целој општини представља Тителски брег - специфична лесна узвишица која се уздиже са војводанске равнице. Необичност ове природне појаве употпуњују бројни сурдуци, одсеци и богатство флоре и фауне.

3. НЕПОКРЕТНА КУЛТУРНА ДОБРА

- Тител поседује богату историјску грађу још из Римског периода. Неки подаци говоре да су још Хуни овде основали државу и дали насељу име. Средњовековно насеље Тител порушено је освајањем Турака. У самом насељу атракцију представља Споменик галерија академског сликара Стојана Трумица у центру, затим зграда касарне из 1701. године, локалитет Калварија, три војнограничарске зграде у Тителу из 18. века, родне куће Милеве Марић Ајнштајн, Светозара Милетића и Исидоре Секулић, иконостас Стефана Тенецког, икона Димитрија Поповића, Српска православна црква Св.Пророка (знаменито место), зграда у центру Титела из 20. века и др.

4. МАНИФЕСТАЦИЈЕ И ОСТАЛА ТУРИСТИЧКА ПОНУДА У ОПШТИНИ ТИТЕЛ

За Тител су везане следеће манифестације: Тителски дани (поводом сеоске славе), Маскембал (посвећена завршетку школске године), Дечија недеља, Регата, Еко-камп, Коњичке трке...

5. ЛОВНИ И РИБОЛОВНИ ТУРИЗАМ У ПРИОБАЉУ ДУНАВА

Ловишта ловачких удружења

Ловачко удружење "Шајкашка", са седиштем у Тителу, газдује ловиштем "Шајкашка" укупне површине 26.070 ха, од чега ловне површине обухватају 23.115 ха. Стално гајене врсте дивљачи у ловишту су срна, дивља свиња, зец, фазан и пољска јаребица. Ловиште има у функцији следеће ловне објекте: 6 стабилних чека, 57 хранилишта за крупну дивљач, 95 хранилишта за фазане и пољске јаребице, 60 солишта, 10 појилишта и три прихватилишта за фазанчиће укупне површине 10,65 ха. Удружење има 6 ловачких домова корисне површине 970 м², ловачку кућу површине 24 м², 20 ха земље и 10 ха вишегодишњих ремиза.

ОПШТИНА ЗРЕЊАНИН

1. ОСНОВЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ОПШТИНЕ И ОПШТИНСКОГ ЦЕНТРА³²

Општина Зрењанин налази се у централном делу АП Војводине, и припада средње-банатском округу. Укупна територија општине Зрењанин обухвата површину од око 132.681 ха, са укупно 132.051 становника, према попису из 2002. године. Територија општине Зрењанин се граничи са општинама: Инђија, Тител, Жабал, на западу, са општинама Нови Бечеј, Кикинда и Житиште на северу, са општином Сечањ према истоку, а према југоистоку са општинама Ковачица и Опово, а на југу Дунав се дели од општине Београд.

Територију општине Зрењанин чине 22 насеља, и то: Зрењанин, као општински центар, Арадац, Банатски Деспотовац, Бело Блато, Ботош, Елемир, Ечка, Јанков мост, Клек, Книћанин, Лазарево, Лукино Село, Лукићево, Меленци, Михајлово, Орловат, Перлез, Стајићево, Тараш, Томашевац, Фаркаждин и Чента.

◆ Градски одмори (1)	Зрењанин - средиште општине, Главна улица – просторно културно-историјска целина
◆ Пословни туризам + MICE (састанци, саветовања, конвенције и конгреси, сајмови и изложбе); (2)	
◆ Планине и језера; (3)	Чента: два језера
◆ Рурални/домаћински туризам; (4)	Чента Ечка – рибњак, уметничка колонија, Каштел
◆ Здравствени туризам/бање-терме; (5)	Меленци: бања Русанда
◆ Посебни интереси/понуде у простору; (6)	СРП Стари Бегеј Царска бара Велики број непокретних културних добара и паркова Народни музеј
◆ Догађаји; (7)	Дани жетве (јун/јул) Дани пива Ликовна колонија у Ечкој Фестивал професионалних позоришта Војводине

	Разне гастро манифестације
◆ Наутика; (8)	
◆ Туринг, кружна путовања; (9)	-----

Општински центар Зрењанин лежи на 20°24' источне географске дужине и 45°23' северне географске ширине, на обалама реке Бегеј и у окружењу каналске мреже хидросистема ДТД.

БЕЧКЕРЕК, име које је град носио шест векова, у употреби је од првих писаних трагова о насељу (почетак XIV века) до 1935. године, када добија назив Петровград, по краљу Петру I Карађорђевићу. Данашње име добија након II светског рата, по револуционару Жарку Зрењанину.

2. ЗАШТИЋЕНА ПРИРОДНА ДОБРА И ПРИРОДНЕ ВРЕДНОСТИ

1. СРП "Стари Бегеј- Царска бара" ("Службени гласник РС", број 27/98).

Од посебне природне вредности су: Планкова башта – Планкерт из 1834. године, Парк код шећеране, спомен парк на Багљашу, парк Пољубаца - "Чоклигет", из 1903. године, Карађорђево парк оформљен је у данашњем облику 1954. године и споменпарк у Шумици.

Сл. 11. - Парк у Зрењанину

3. НЕПОКРЕТНА КУЛТУРНА ДОБРА

На територији општине Зрењанин налази се велики број непокретних културних добара, навешћемо само неке:

Храмове: Римокатоличка катедрала, Ваведенски храм (из 1777. године), Успенска црква (подигнута 1746. године), Реформаторска црква (1891.), Римокатоличка црква у Мужљи саграђена је 1902. године, Словачка евангелистичка црква подигнута је 1837., Црква светог архангела Михаила, позната као "Руска", некада је била злогласна тамница у склопу Бечкеречке тврђаве. Православна богомоља постала је 1922. године. Манастир Св. Меланије римљанке основан 1935. године. Пијаристичка црква основана 1846. године.

- **Просторна културно-историјска целина** – Главна улица - Представља засебну целину сачуваног старог градског језгра и заштићени споменик културе, а такође је и најзначајнији стамбено-трговачки и пословни део насеља. Од 1716. године и одласка Турака централна је градска улица.

³² подаци са интернета

4. МАНИФЕСТАЦИЈЕ И ОСТАЛА ТУРИСТИЧКА ПОНУДА У ОПШТИНИ ЗРЕЊАНИН

Неке од највећих манифестација су: "Поклон жени" (04. 03.-08. 03.), "Банатске вредне руке" (22. 06.-24. 06.), "Дани жетве" (јун/јул), "Дана пива" (август), Ликовна колонија у Ечки која се одржава сваке друге године (непарне) у септембру месецу, Сајам цвећа - крајем септембра, Изложба сувог цвећа и празничних цветних аранжмана средином децембра и Дечији дани пролећа.

Зрењанин има велики број **културних установа**: Историјски архив (1947.), Народно позориште "Тоша Јовановић", Савремена галерија, која је основана 1958., Градска Народна Библиотека "Жарко Зрењанин", Културни центар Зрењанина (Дом младости) основан 1978. године, Народни музеј, итд.

Насеље **Арадац** први пут се спомиње на Мерсијевој карти 1723. године. Манифестације се овом насељу су: сеоска слава, винаријада, кобасицијада и тортаријада. А познато је и по својим купалиштима и излетиштима на Дунаву.

Банатски Деспотовац је познат по питијади и гитаријади, шаховски меморијални сусрет посвећен преминулом деспотовачком шахисти Папић Миљанку.

Бело Блато је препознатљиво по свом КУД "Јединство", које се бави се неговањем игара, песама и обичаја Словака, Мађара и Бугара.

Ботош има КУД "Браћа Каменковић", на реци Тамиш налази се и познато излетиште "чарда". Цркве из периода између 1768. и 1770. године, црква Рођења Светог Јована Претече...

Чента - Од 1993. године, као Дан Месне заједнице "Чента", слави се 6. Мај - Ђурђевдан, који је уједно и црквена слава. Југозападно од села, налазе се два мања језера.

Ечка: рибњак, уметничка колонија, Каштел Ечка (из 1820. године). Од манифестација у селу најзначајнији је Дан Месне Заједнице (28.06.). У овом насељу налази се велики број верских објеката.

У **Елемиру** се одувек славе две славе: црквена (Преображење, 19. аугуста) и сеоска (27. аугуст).

Меленци су познати по бањи "Русанда" (ради од 1867. године), у Меленцима се налази и један од последњих сачуваних млинова на ветар - Бошњакова ветрењача, изграђена 1891. године. Капела Димитријевића из 1895. године.

Орловат - Од осталих манифестација у месту поменућемо: дегустацију вина која се одржава 6. јануара, ловачка вечера у фебруару, св. Трифун 14. фебруара, годишња скупштина ватрогасаца, сусрет виноградарских друштава Војводине у јуну, лопте на шорање на први дан Ускрса итд. Главна манифестација у Орловату се вековима одржавала 4. децембра, Ваведење Пресвете Богородице.

5. ЛОВНИ И РОБОЛОВНИ ТУРИЗАМ У ПРИОБАЉУ ДУНАВА

На територији општине Зрењанин, у приобаљу Дунава нема ловишта.

Ловачко удружење "Зрењанин" је једно је од највећих у Србији и по површини ловишта и по броју ловаца. Газдује ловиштем "Бегеј", укупне површине 124.038 ха, од чега је 110.000 ха ловне површине. Сталне гајене врсте дивљачи у ловишту "Бегеј" су срна, дивља свиња, зец, фазан и пољска јаребица. Удружење поседује и 67,5 ха земље, 6 ха сталних ремиза и ловачки дом корисне површине од 250 m².

ОПШТИНА СТАРА ПАЗОВА

1. ОСНОВЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ОПШТИНЕ И ОПШТИНСКОГ ЦЕНТРА

Општина Стара Пазова налази се у југоисточном делу Срема. На северу се граничи са општином Инђија, на истоку са општином Рума, а на југоистоку са територијом општине Пећинци. На југу се граничи са београдским подручјем. Источну границу општине чини река Дунав, а на другој обали су београдско подручје и општина Зрењанин. Површина општине износи око 35.108,50 ха, а према пољедњем попису становништва из 2002. године на територији општине Стара Пазова живи 67.576 становника. На територији општине се налази укупно 9 насеља: Белегиш, Војка, Голубинци, Крњешевци, Нова Пазова, Нови Бановци, Стара Пазова, Стари Бановци и Сурдук.

◆ Градски одмори (1)	
◆ Пословни туризам + МИСЕ (састанци, саветовања, конвенције и конгреси, сајмови и изложбе); (2)	
◆ Планине и језера; (3)	-----
◆ Рурални/домаћински туризам; (4)	
◆ Здравствени туризам/бање-терме; (5)	
◆ Посебни интереси/понуде у простору; (6)	Голубинци: Дворац Шлос, амбари са котобаљама Ловиште: Дунав-Срем
◆ Догађаји; (7)	
◆ Наутика; (8)	
◆ Туринг, кружна путовања; (9)	-----

2. ЗАШТИЋЕНА ПРИРОДНА ДОБРА И ПРИРОДНЕ ВРЕДНОСТИ

На територији општине Стара Пазова регистрован је Споменик природе: Бела топола код Старе Пазова ("Службени лист општина Срема", бр. 12/2001), као природно добро.

3. НЕПОКРЕТНА КУЛТУРНА ДОБРА

Од непокретних културних добара на територији општине издвајамо следеће:

У **Голубинцима** налази се дворац "Шлос", у **Старој Пазови** две зграде које су лоциране у самом центру из 1905. године.

4. МАНИФЕСТАЦИЈЕ И ОСТАЛА ТУРИСТИЧКА ПОНУДА У ОПШТИНИ СТРАРА ПАЗОВА

Од манифестација и остале туристичке понуде на територији општине Стара Пазова издвајамо следеће:

- фолклорна манифестација "Слатни клас" у Старој Пазови,
- Амбари са котобаљама из Голубинаца из друге половине 19. и почетком 20. века.

5. ЛОВНИ И РИБОЛОВНИ ТУРИЗАМ У ПРИОБАЉУ ДУНАВА

Ловишта ловачких удружења

Ловачко удружење "Стара Пазова", са седиштем у Старој Пазови, газдује ловиштем "Дунав-Срем" укупне површине 36.111 ха, од чега ловне површине обухватају 30.100 ха. Стално гајене врсте дивљачи у ловишту "Дунав-Срем" су срна, зец, фазан и пољска јаребица. Ловиште у функцији има следеће ловне објекте: 5 стабилних чека, 85 хранилишта

за фазане и пољске јаребице, 5 солишта, 12 појилишта и прихватилиште за фазанчиће површине 0,5 ha. Ловни туризам је развијен, нарочито јесењи лов патке глуваре, зеца, фазана итд.

ОПШТИНА ПАНЧЕВО

1. ОСНОВЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ОПШТИНЕ И ОПШТИНСКОГ ЦЕНТРА³³

Општина Панчево захвата територију југозападнoг Баната у поручју Дунава, Тамиша и Наделе. Она се на северу граничи са општинама Опово и Ковачица, на североистоку са општином Алибунар, а на истоку са општином Ковин. Јужну и западну границу чини Дунав. Укупна површина подручја општине Панчево износи око 75.665 ha и обухвата 10 насеља са укупно 127.162 становника и 43.403 домаћинства према подацима савезног завода за статистику, а према попису становништва и станова 2002. године.

◆ Градски одмори (1)	Град Панчево – црна тачка – аеро загађење. градско кулпатило
◆ Пословни туризам + МIСЕ (састанци, саветовања, конвенције и конгреси, сајмови и изложбе); (2)	
◆ Планине и језера; (3)	-----
◆ Рурални/домаћински туризам; (4)	Амбијенталне целине у насељима Старчево, Омољица, Качарево, Јабука и Банатско Ново село – барокна сеоска архитектура.
◆ Здравствени туризам/бање-терме; (5)	
◆ Посебни интереси/понуде у простору; (6)	Парк природе Поњавица Омољичка ада Споменици културе: манастири и цркве Археолошка налазишта Ловишта: Доње Подунавље Делиблатска пешчара Тамиш музеј галерија савремене уметности, галерија црквене уметности
◆ Догађаји; (7)	
◆ Наутика; (8)	
◆ Туринг, кружна путовања; (9)	-----

Осим општинског центра Панчева, у општини Панчево налазе се следећа насеља: Банатски Брестовац, Банатско Ново Село, Глогоњ, Долово, Иваново, Јабука, Качарево, Омољица и Старчево.

Дунав дужином од 30 km чини југозападну границу општинске територије.

2. ЗАШТИЋЕНА ПРИРОДНА ДОБРА И ПРИРОДНЕ ВРЕДНОСТИ

На подручју општине Панчево налазе се два заштићена природна добра:

1. Парк природе "Поњавица" између Банатског Брестовца и Омољице (површине 60,83 ha, "Службени лист општине Панчево", бр. 3/1995)

2. Споменик природе "Три стабла белог јасена код Долова" ("Службени лист општине Панчево", бр. 14/1999). О првом добру званично се стара ДВП Тамиш Дунав Панчево, а о другом ЈКП Долово из Долова. У поступку стављања под заштиту су стабло црвенолисне букве и два стабла храста у Омољици.

3. "Омољичка ада" – мешовита састојина (Решење бр. 01-537/1, од 23.09.1961. године)

3. НЕПОКРЕТНА КУЛТУРНА ДОБРА

На територији општине Панчево налазе се следећа непокретна културна добра:

Споменици културе су Манастир Војловица и Црква светог Преображења (од изузетног значаја), Српска православна црква пресељења моштију Св.Николе "Мала Горња", "Велика Доња", Успенска црква (од великог значаја), објекат српске православне црквене општине, фрањевачки самостан, Светионици на ушћу Тамиша у Дунав. Зграда на Тргу слободе бр. 1 и 3, зграда Народне пиваре, зграда у ул. Николе Тесле бр. 3, зграда Магистрата, зграда у ул. Д. Туцовића бр. 2, зграде на Тргу Б. Кидрича бр. 1, 3, 4, 6, 8-10 и бр.11, зграда између Његошеве и Змај Јовине, зграда у Штросмајеровој бр.2, зграда на углу ЈНА и Ж. Зрењанина, зграда у В. Караџића, зграде у ЈНА бр.1, 4 и продавница "Ратаре", зграда у Н. Фронта бр.1, зграда у П. Драпшина бр.3, зграда у Масариковој бр.1, зграда у Његошевој бр.2, зграда Сокаче бр.2, зграда у Б. Јовановића бр.22 и 24, зграда у Змај Јовиној бр.4.

Археолошка налазишта обухватају локалитет у Иванову на обали Дунава и локалитет "Град" у Старчеву. У насељу Панчево постоји 18 регистрованих локалитета који упућују на постојање остатака праисторијских (неолитских) насеља, нарочито на потезу према Јабуци, на трагове боравка Сармата (3. и 4. век н.е.) око градског стадиона, појава Словена (7. и 8. век н.е.) на простору данашње индустрије стакла и многобројна сведочанства о римској провинцијској култури (ужи центар Панчева и Војловица).

Просторна културно-историјска целина је старо градско језгро Панчева.

Амбијенталне целине у центрима насеља Старчево, Омољица, Качарево, Јабука и Банатско Ново Село представљају барокну сеоску архитектуру плански формираних насеља из 18.века, и као такве их треба сачувати у највећој могућој мери.

³³ интернет, просторнопланска документација итд.

4. МАНИФЕСТАЦИЈЕ И ОСТАЛА ТУРИСТИЧКА ПОНУДА У ОПШТИНИ ПАНЧЕВО

Од осталих туристичких садржаја можемо поменути: Манастир Војловицу, локалитет код Старчева, фестивал у Омољици, и у будућности веома атрактиван садржај који се планира на територији општине Панчево - бањски комплекс код Омољице.

5. ЛОВНИ И РИБОЛОВНИ ТУРИЗАМ У ПРИОБАЉУ ДУНАВА

Ловиште којим газдује ЈП "Војводина шуме"

Ловиште "Доње подунавље" Панчево је укупне површине 6.057 ха. Обухвата водену површину реке Дунав, приобаље и мочварне терене дунавских ада. Главна врста ловне дивљачи је дивља патка, а у овом ловишту има и срнеће дивљачи и дивљих свиња.

Ловиште "Делиблатска пешчара" Панчево укупне је површине 33.610 ха, од чега је под оградом 1.850 ха ("Драгићев хат"). Главне врсте крупне дивљачи су јелен и дивља свиња, а пратећа врста срнећа дивљач. Од ситне дивљачи могу се ловити дивље патке и дивље гуске јер се ловиште наслања на Дунав. Ловиште спада у равничарски тип са надморском висином од 70 до 85 м. Лов крупне дивљачи се организује у ограђеном и отвореном делу ловишта.

Ловишта ловачких удружења

Ловачко удружење "Панчево" газдује ловиштем "Тамиш", укупне површине 71.602 ха, од чега ловне површине обухватају 64.993 ха. Ловиште има у функцији следеће ловне објекте: 23 стабилне чеке, 34 хранилишта за срне, 35 солишта, 3 појилишта, 67 хранилишта за фазане и пољске јаребице и 8 прихватилишта за фазанчиће. Удружење поседује 7 ловачких домова. Ловни туризам није развијен.

ОПШТИНА КОВИН

1. ОСНОВЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ОПШТИНЕ И ОПШТИНСКОГ ЦЕНТРА³⁴

Општина Ковин налази се у источном делу АП Војводине, у најјужнијем делу Баната. Граничи се са општинама Вршац и Алибунар на северу, општином Панчево на западу, на истоку са

општином Бела Црква, а на јужној страни, према Смедереву и Пожаревцу, заступљена је природна граница коју чини ток реке Дунав. Територија ове општине простира се на 73.002 ха где живи, према попису из 2002. године, 36.802 становника. Осим општинског центра Ковин, у овој општини налазе се следећа насељена места: Баваниште, Гај, Делиблато, Дубовац, Мало Баваниште, Мраморак, Плочица, Скореновац и Шумарак.

◆ Градски одмори (1)	
◆ Пословни туризам + МИСЕ (састанци, саветовања, конвенције и конгреси, сајмови и изложбе); (2)	
◆ Планине и језера; (3)	
◆ Рурални/домаћински туризам; (4)	
◆ Здравствени туризам/бање-терме; (5)	
◆ Посебни интереси/понуде у простору; (6)	Заштићена природна добра: СРП Делиблатска пешчара-део Културно историјско наслеђе. Туристички потенцијал: Делиблатска пешчара, језеро Провалија, акваторија Дунава са бројним адама, туристичко насеље Чардак, локалитет честа шума, Мраморачки виногради, Шумарак, Дубовац са адом Жиловом, Дубовачки рит итд...
◆ Догађаји (ЕХИТ и сл.); (7)	
◆ Наутика; (8)	
◆ Туринг, кружна путовања; (9)	-----

2. ЗАШТИЋЕНА ПРИРОДНА ДОБРА И ПРИРОДНЕ ВРЕДНОСТИ

На територији општине Ковин налазе се следећа заштићена природна добра:

1. **СРП Делиблатска пешчара - део** ("Службени гласник РС", бр.3/2002)

Сл.12. –Делиблатска пешчара

³⁴ интернет

3. НЕПОКРЕТНА КУЛТУРНА ДОБРА³⁵

Од непокретних културних добара на територији општине Ковин издвајамо следеће:

У насељу Ковин утврђење "Стари град" Ковин и православна црква Св. Арх. Михаила и Гаврила, потом православне цркве у насељеним местима, румунска и католичка црква у Ковину, већи број зграда у главној улици Банавишта, зграде основних школа "Јован Јовановић Змај" и "Ђура Јакшић" у Ковину, и старе стамбене куће у насељима. Велики број обележја који датирају из НОБ-а и других освајачких ратова....

4. МАНИФЕСТАЦИЈЕ И ОСТАЛА ТУРИСТИЧКА ПОНУДА У ОПШТИНИ КОВИН

Значајан туристички потенцијал општине Ковин представља пре свега Делиблатска пешчара, Језеро Провалија, акваторија Дунава са бројним адама, туристичко насеље Чардак, Локалитет "Честа шума", Мраморачки виногради, Шумарак, Дубовац са адом Жиловом, Дубовачки рит, Слатина, Смедеревска ада, Дунавац са "Старим градом" и Ковином, Жарковац, Дубовачка ада, Стојкова ада и Дубовачко Подунавље.

5. ЛОВНИ И РИБОЛОВНИ ТУРИЗАМ У ПРИОБАЉУ ДУНАВА

На територији општине Ковин налази се и део ловишта "Делиблатска пашчара". Овим ловиштем газдије ШГ "Банат" из Панчева.

Ловишта ловачких удружења

Ловачко удружење "Ковин" газдује ловиштем "Јужни Банат" укупне површине 51.365 ха, од чега ловне површине обухватају 46.234 ха. Стално гајене врсте дивљачи у ловишту "Јужни Банат" су срна, дивља свиња, зец, фазан и пољска јаребица. Ловиште у функцији има следеће ловне објекте: 14 стабилних чека, 7 хранилишта за срне, 35 солишта, 50 хранилишта за фазане и пољске јаребице, 8 појилишта, 7 прихватилишта за фазанчиће (просечна површина једног хранилишта је 10 ари). Ловачко удружење поседује 130 ха земље, 25 ха вишегодишњих ремиза, ловачку кућу и 6 ловачких домова. Ловни туризам је развијен, нарочито летњи лов препелице, грлице, гугутке и голуба гривњаша, јесењи и зимски лов дивље патке глуваре и крце и дивље гуске лисасте.

ОПШТИНА БЕЛА ЦРКВА

1. ОСНОВЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ОПШТИНЕ И ОПШТИНСКОГ ЦЕНТРА³⁶

Општина Бела Црква налази се у источном делу АП Војводине. Граничи се са општином Вршац на северу, општином Ковин на западу, на истоку са државом Румунијом, а Дунав је јужна граница општине. Територија ове општине простира се на око 35.342 ха где живи, према попису из 2001. године, нешто више од 20.367 становника. Осим општинског центра Беле Цркве, у овој општини налазе се следећа насељена места: Банатска Паланка, Банатска Суботица, Врачев Гај, Гребенац, Добричево, Дупљаја, Јасеново, Кајтасово, Калуђерово, Крушчица, Кусић, Црвена Црква и Чешко село.

◆ Градски одмори (1)	Град – средиште општине Парк стар преко 100 година Непокретна културна добра Музеј – најстарији у Војводни
◆ Пословни туризам + МIСЕ (састанци, саветовања, конвенције и конгреси, сајмови и изложбе); (2)	
◆ Планине и језера; (3)	Белоцркванска језера, кампови
◆ Рурални/домаћински туризам; (4)	Чешко село Стара Паланка
◆ Здравствени туризам/бање-терме; (5)	
◆ Посебни интереси/понуде у простору; (6)	Заштићена природна добра: СРП Делиблатска пешчара-део Кусић: воденица поточара јединствена Туристички комплекс језеро са два ауто кампа Ловиште уз Дунав и Тамиш Ловиште Лабудово окно
◆ Догађаји (ЕХИТ и сл.); (7)	Бела Црква у јабукама Карневал цвећа Лов на бесија
◆ Наутика; (8)	У близини су следеће водотокови: дунав, Нера, Караш, канал Дунав-Тиса- Дунав
◆ Туринг, кружна путовања; (9)	-----

2. ЗАШТИЋЕНА ПРИРОДНА ДОБРА И ПРИРОДНЕ ВРЕДНОСТИ

На територији општине Бела Црква налазе се следећа природна добра:

1. **Делиблатска пешчара** - део ("Службени гласник РС", бр. 3/2002)

Природну вредност Беле Цркве чини парк стар преко 100 година.

3. НЕПОКРЕТНА КУЛТУРНА ДОБРА

На територији општине Бела Црква налази се велики број непокретних културних добара, набројаћемо само неке: Српска православна црква Св. Петра и Павла са почетка XIX века – споменик културе од великог значаја; Ватрогасни дом у ул. I Октобра бр. 10 - споменик културе од великог значаја; зграда у којој се налази Музеј ул. I Октобра – споменик културе, зграда у којој се налази Архив, ул. I Октобра – споменик културе, римокатоличка цркви Св. Ане такође са почетка XIX века, руска црква евангелиста Јована Богослова са почетка XX века и румунска црква из друге половине XIX века, локалитет Дупљаја....

У селу Кусић се налази воденица поточара јединствена у Војводини, такође као споменик културе од великог значаја.

4. МАНИФЕСТАЦИЈЕ И ОСТАЛА ТУРИСТИЧКА ПОНУДА У ОПШТИНИ БЕЛА ЦРКВА

Општине Бела Црква има веома богату туристичку понуду, навешћемо неке од њих: Манифестација "БЕЛА ЦРКВА У ЈАБУКАМА", манифестација "КАРНЕВАЛ ЦВЕЋА", "ЛОВ НА БЕСИЈА".

³⁵ "Програм развоја туризма на простору општине Ковин", израдио Институт економских наука из Београда, подаци добијени од Општинске управе општине Ковин (наш бр. 693, од 24.03.2006.)

³⁶ интернет

Локалитети: Белоцркванска језера, туристички комплекс "ЈЕЗЕРО" са два категорисана и добро опремљена ауто-кампа, Чешко село и Стара Паланка.

Музеј, најстарији у Војводини, основан 1877. године, осим археолошке колекције садржи дела белоцркванских сликара из XIX века.

Сл. 13.- Белоцркванска језера

5. ЛОВНИ И РИБОЛОВНИ ТУРИЗАМ У ПРИОБАЉУ ДУНАВА

Ловишта ловачких удружења

Уз реке Дунав и Караш, налази се изузетно ловиште површине 33.610 ha. Динамичан дински рељеф обрастао је шумском и степском вегетацијом. Јелени, срне и дивље свиње високе трофејне вредности и стално присуство вука, одлика су овог познатог ловишта. Југоисточни, ограђени део ловишта, на обали Дунава, површине 1.900 ha је ловно-узгојни центар "Драгићев Хат" специјализован за производњу и лов капиталних јелена и дивљих свиња. Лов на дивље патке и дивље гуске организује се у делу ловишта "Лабудово окно" које обухвата 2.500 ha површине мочварних терена обале, аде и реку Дунав. У периоду јесен-зима преко 30.000 комада дивљих патака и дивљих гусака настањује ово пространство.

*
* *

Следи синтетни преглед постојећих туристичких и наутичких садржаја у непосредној близини Дунава приказан симболима на топографским картама у размери цца 1:50 000 по секцијама (30 секција).